

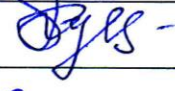

**Регіональний план управління відходами
Тернопільської області на період до 2030 року**

Тернопіль – 2020

ВИКОНАВЦІ
Регіонального плану управління відходами
Тернопільської області на період до 2030 року

№	Прізвище, ім'я, по батькові	Посада	Підпис
1.	Брич Василь Ярославович	директор ННІОТ, професор, д.ек.н.	
2.	Дивак Микола Петрович	декан факультету комп'ютерно-інформаційних технологій, професор, д.тех.н.	
3.	Шушпанов Дмитро Георгійович	директор навчально-наукового інституту біоресурсів і природокористування, професор, д.ек.н.	
4.	Файфура Василь Васильович	в.о. завідувача кафедри економіки біоресурсів і природокористування, доцент, к.ек.н.	
5.	Кривокульська Наталія Михайлівна	доцент кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу, к.ек.н.	
6.	Пиріг Галина Ігорівна	доцент кафедри економіки біоресурсів і природокористування, к.ек.н.	
7.	Стецько Микола Васильович	доцент кафедри фінансового менеджменту та страхування, д.ек.н.	
8.	Питель Святослав Васильович	заступник директора ННІОТ, к.ек.н.	
9.	Гуцько Сергій Іванович	заступник директора ННІОТ	
10.	Борисяк Олена Володимирівна	доцент кафедри маркетингу, к.ек.н.	

Керівник проектної групи,
 директор ННІОТ
 Західноукраїнського національного
 Університету

Василь БРИЧ

Зміст	
Вступ.....	7
Розділ I. Характеристика регіону.	8
1.1. Адміністративно-територіальний устрій регіону.....	8
1.2. Характеристика природно-географічного стану.....	12
1.3. Динаміка та особливості демографічного та соціального розвитку.....	26
1.4. Динаміка та особливості економічного розвитку.	33
1.5. Фактичні та прогнозовані дані щодо динаміки показників середнього нааявного доходу населення регіону.....	49
1.6. Наявна транспортна мережа.....	54
Розділ II. Аналіз поточного стану системи управління відходами в регіоні.	58
2.1. Загальна характеристика системи управління відходами.....	58
2.2. Обсяги утворення відходів та наявна інфраструктура.....	66
2.3. Інституційна структура управління відходами.....	77
2.4. Особливості регіонального планування щодо управління відходами....	85
2.5. Фінансово-економічне забезпечення функціонування системи управління відходами.....	91
2.6. Опис поточного стану системи за видами відходів.....	98
2.7. Джерела утворення та обсяги відходів.....	107
2.8. Система управління відходами.....	123
2.9. Проблеми та загрози, пов'язані з відходами.....	143
2.10. SWOT-аналіз стану системи управління відходами в регіоні.....	145
Розділ III. Планування системи управління відходами в регіоні.....	147
3.1 Цілі та цільові показники РПУВ.....	147
3.2 Сценарії регіонального управління.....	149
3.3 Закриття несанкціонованих сміттєзвалищ та сміттєзвалищ, що не відповідають санітарним та екологічним вимогам.....	180
3.4 Розвиток інфраструктури управління побутовими (муніципальними) відходами.....	186
3.5. Управління відходами.....	199
3.6 Регіональний план дій.....	204
Розділ IV. Індикатори та моніторинг виконання плану.....	225
4.1 Розробка індикаторів виконання плану.....	225
4.2 Моніторинг регіонального плану управління відходами.....	225
Розділ V. Інформація про стратегічну екологічну оцінку (СЕО).....	226

5.1. Зміст та основні цілі Регіонального плану управління відходами Тернопільської області на період до 2030 року, його зв'язок з іншими документами державного планування	226
5.2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнози зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено	236
5.3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу.....	266
5.4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються Регіонального плану управління відходами Тернопільської області на період до 2030 року, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом.....	269
5.5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, що стосуються Регіонального плану управління відходами Тернопільської області на період до 2030 року, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час його підготовки.....	273
5.6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових, постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків.....	280
5.7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Регіонального плану управління відходами Тернопільської області на період до 2030 року	288
5.8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення	292
5.9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання Регіонального плану управління відходами Тернопільської області на період до 2030 року для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	295
5.10. Резюме нетехнічного характеру інформації	297
Додатки.....	299

Перелік умовних позначень, символів, скорочень

ВББА – відпрацьовані батарейки, батареї та акумулятори

ВЕЕО – відходи електричного та електронного обладнання

ВРХ – велика рогата худоба

ДРХ – дрібна рогата худоба (вівці кози)

ЗОШ – загальноосвітня школа

Кластер управління побутовими відходами – зона (територія), у межах якої система управління побутовими відходами за сукупністю технологічних, технічних, фінансово-економічних, екологічних та соціальних параметрів вважається оптимальною, а також такою, що забезпечує досягнення цілей та цільових показників Регіонального плану управління відходами (РПУВ). Логіка визначення кластерів заснована на ефекті «економії на масштабі».

МБП – об'єкт з механіко-біологічного перероблення відходів

МВВ – місце видалення відходів

НПС – навколишнє природне середовище

ОДА – обласна державна адміністрація

ОМС – органи місцевого самоврядування

ОТГ – об'єднана територіальна громада

ОУВ – об'єкти утворення відходів

ПЕТ – поліетилентерефталат

ПДВ – податок на додану вартість

ПКД – проектно-кошторисна документація

ППВС – Пункт підготування вторинної сировини

КПЗВ – Комунальні пункти збирання відходів

ПЗПВ – Пункти збирання для повторного використання товарів, які були у вжитку

ЦЗВР – Центри із збирання відходів для їх ремонту з метою повторного використання

ПРЗПВ – Пункти роздільного збирання побутових відходів

ПЗУВ – показник загального утворення відходів – критерій обсягу утворення відходів, що розраховується за формулою:

$$ПЗУВ = 5000 \times M1 + 500 \times M2 + 50 \times M3 + 1 \times M4,$$

де M1, M2, M3, M4 - маса в тоннах відходів 1, 2, 3 та 4 класів небезпеки відповідно, утворених за попередній рік (ЗУ «Про відходи»)

РДА – районна державна адміністрація

РПУВ – регіональний план управління відходами

РСУВ – регіональна система управління відходами

Субрегіон – територія району, включаючи міста обласного значення та ОТГ, розташовані в межах території відповідного району. Межі субрегіонів співпадають з існуючими межами районів в традиційному розумінні.

ССЛ – сміттесортувальні лінії

ТПВ – тверді побутові відходи

ТЕО – техніко-економічне обґрунтування

Фонд ОНПС – Фонд охорони навколишнього природного середовища

ХЗЗР – хімічні засоби захисту рослин

ЦБОБ – Об'єкт централізованого біологічного оброблення біовідходів

NPV (Чиста приведена вартість) - чистий дисконтований показник цінності проекту. Визначається як сума дисконтованих значень надходжень (за вирахуванням витрат), одержуваних у кожному році протягом терміну життя проекту. Будь-який проект, що дає позитивне значення NPV при обраній ставці дисконтування, є прийнятним. Чим більше значення NPV, тим більш вигідним є проект.

Вступ

Регіональний план управління відходами (далі – РПУВ) є комплексом взаємопов'язаних завдань і заходів, узгоджених за строками та ресурсним забезпеченням з усіма задіяними виконавцями, спрямованих на забезпечення сталого управління відходами в регіоні, враховуючи принцип співробітництва органів місцевого самоврядування, та сформованих, виходячи з оцінки поточного стану сфери управління відходами й та вже розроблених моделей.

Метою РПУВ є забезпечення сталого управління відходами в Тернопільській області з урахуванням положень концепції сталого розвитку, чинних нормативно-правових документів у галузі поводження з відходами та дотриманням ієрархії пріоритетів управління відходами.

РПУВ спрямований на досягнення національних цілей управління відходами на території Тернопільської області з урахуванням місцевих особливостей, а також вирішення наявних та попередження виникнення нових проблем області, що мають відношення до сфери управління відходами.

РПУВ розроблений відповідно до Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 року № 820, Національного плану управління відходами до 2030 року, схваленого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 лютого 2019 року № 117-р. та положень Рамкової Директиви 2008/98/ЄС про відходи (в частині, що стосується розроблення планів управління відходами).

В процесі розробки РПУВ дотримано уніфікованих методологічних підходів до розроблення “Методичних рекомендацій з розроблення регіональних планів управління відходами”, затверджених Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 12.04.2019 № 142.

Розділ I. Характеристика регіону.

1.1. Адміністративно-територіальний устрій регіону

Тернопільська область – адміністративно-територіальна одиниця України з центром у місті Тернополі. Тернопільщина знаходиться в західній частині України між 24°44' і 26°44' сх. д. та 48°30' і 50°16' пн. ш., розташована у західній частині України на Подільській височині. Південна межа області проходить по річці Дністер, східна – по Збручу. Займає східну частину Галичини та частину південної Волині. Площа області – 13,8 тис.км², що становить 2,3% від території держави. Протяжність із півночі на південь – 195 км, із заходу на схід – 129 км. Область межує з Рівненською, Львівською, Івано-Франківською, Хмельницькою і Чернівецькою областями України.

Тернопільська область утворена 4 грудня 1939 року, територія складає 13,8 тис км², чисельність населення становить (станом на 1 січня 2020 року, тис. осіб):

- Наявне 1038,7
- Постійне 1035,4
- Щільність наявного населення, осіб на 1 км² - 75,1.

В адміністративно територіальному устрої область складалася з 17 районів, 4 міст обласного значення (міста Бережани, Тернопіль, Кременець та Чортків), 14 міст районного значення, 17 селищ міського типу, 1 селища та 1022 сіл (рис.1.1. Адміністративно-територіальний устрій Тернопільської області).

У системі місцевого самоврядування є 17 районних рад, 18 міських, 18 селищних та 580 сільських рад. Серед основних проблем сучасного територіального устрою можна назвати такі:

- непорядкованість його структури. Особливої актуальності ця проблема набуває для специфічних міських утворень, на території яких діють інші одиниці, але які не складають єдиної територіальної громади;
- значна диспропорція в ресурсному забезпеченні та рівнях соціально-економічного розвитку між адміністративно-територіальними одиницями одного рівня;
- невідповідність статусу багатьох адміністративно-територіальних одиниць їх ресурсному потенціалу;
- надмірна подрібненість адміністративно-територіальних одиниць базового та районного рівня, що знижує ефективність надання ними відповідних послуг та контролю.

Рис.1.1. Адміністративно-територіальний устрій Тернопільської області

В області, як і у Західному регіоні в цілому, історично склалася відмінна від інших територій України система розселення, при якій значну частку складають малочисельні поселення. Також, відмінним є те, що міське населення складає близько 45 % від загальної чисельності.

У 2015 році утворилися перші 26 об'єднаних територіальних громад, які охоплювали 28% (3,8 тис. км²) території, 21% (228,2 тис. осіб) населення області. Загалом об'єдналися 167 міських, селищних та сільських рад (284 населені пункти). У 2016 році утворилось 10 об'єднаних територіальних громад, які охоплюють 6% (790,5 км²) території, 5% (57,9 тис. осіб) населення області. У 2017 році утворилось 4 об'єднані територіальні громади, які охоплюють 6% (771,2 км²) території, 4% (45,9 тис. осіб) населення області. У 2018 році утворилось 9 об'єднаних територіальних громад, які охоплюють 6% (851,8 км²) території, 28% (289,9 тис. осіб) населення області. Загалом об'єдналися 42 міських, селищних та сільських рад (61 населений пункт), у томі числі два міста обласного значення Тернопіль та Бережани об'єднали навколо себе відповідно 4 і 1 сільські ради.

Станом на 01 липня 2020 року в Тернопільській області утворилося 54 об'єднані територіальні громади, які охоплюють 677,7 тис. населення (64,8%), 7,0 тис. км² території (50,9%), 314 сільських, селищних, міських рад (51,1%) та 536 населений пункт (50,7%). Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 квітня 2020 року № 482-р затверджено перспективний план формування територій громад Тернопільської області, а розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 року № 724-р визначено 55 адміністративних центрів та затверджено території відповідних територіальних громад області (додаток 1).

Крім цього, 17 липня 2020 року Верховною Радою України було прийнято постанову № 807-ІХ, згідно якої на території області утворено 3 райони – Кременецький, Тернопільський та Чортківський з наступними числовими показниками:

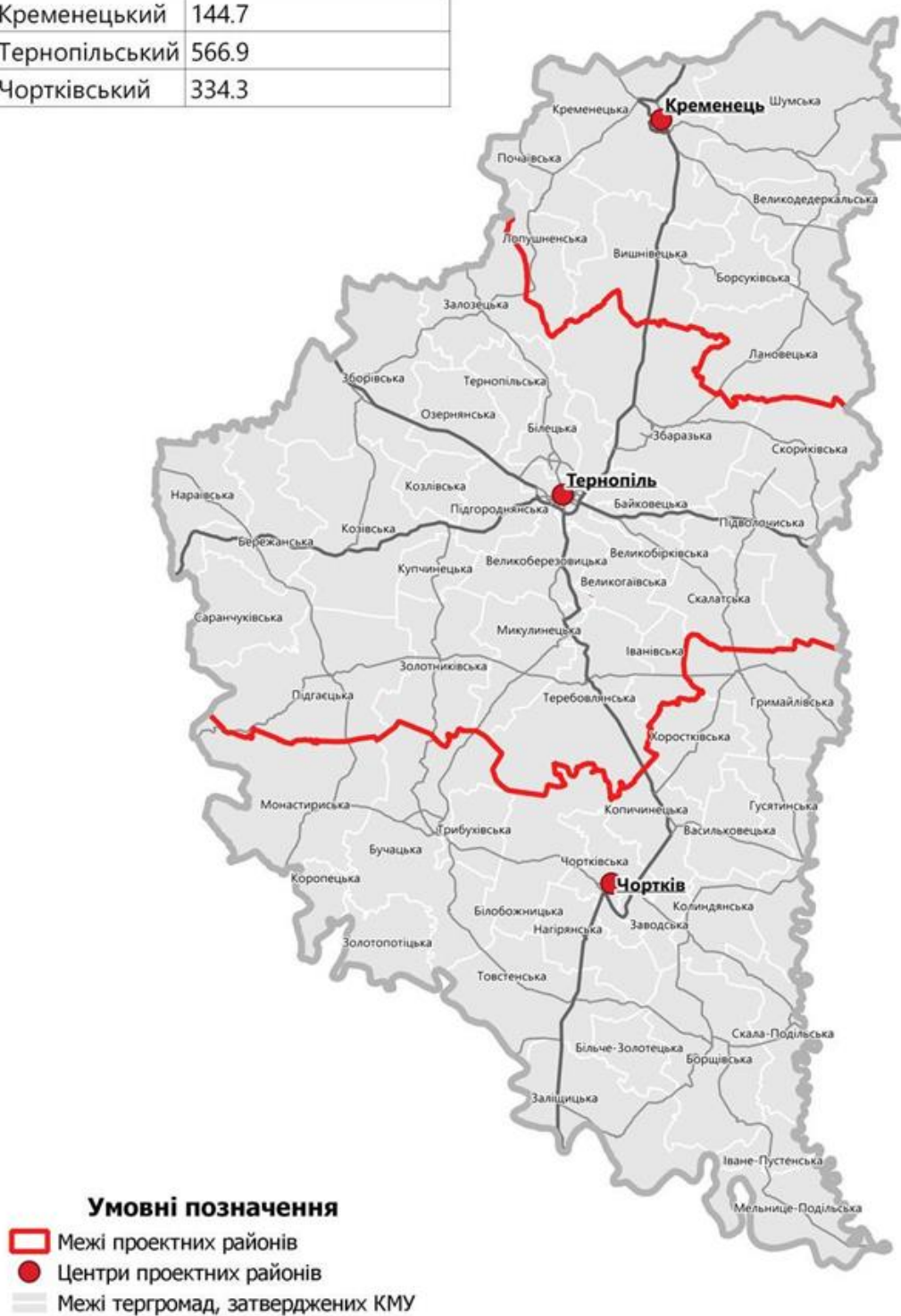
Табл. 1.1. Райони Тернопільської області (на 25.10.2020 р.)

Назва району	Адміністративний центр	Чисельність населення станом на 01.01.2019	Площа території району, км ²	Кількість Рад	Кількість населених пунктів
Кременецький	м. Кременець	144 707	2 635,2	100	204
Тернопільський	м. Тернопіль	566 995	6 174,7	272	492
Чортківський	м. Чортків	334 177	5 025,5	243	362

Рис. 1.2. Адміністративно-територіальний устрій (субрегіональний рівень) Тернопільської області на 25.10.2020 р.

Тернопільська область

Назва	Населення (тис.осіб)
Кременецький	144.7
Тернопільський	566.9
Чортківський	334.3

1.2. Характеристика природно-географічного стану

Тернопільська область займає західну частину Подільської височини, яка відзначається рівнинністю поверхні та значними абсолютними висотами. Середня висота області 362 м н.р.м., максимальна – 443 м н.р.м. (біля м. Бережани), а мінімальна – 116 м н.р.м. (при впадінні р. Збруч у Дністер). Загалом поверхня області має суцільний нахил з півночі на південь, від так званих Кременецьких гір до Дністра. Рівнинність найбільш властива центральній частині області, замкнутій у багатокутнику приблизно між містами Зборів – Тернопіль – Гримайлів – Хоростків – Бучач – Зборів. На цій території поверхня дуже мало розчленована, особливо на межиріччях річок Стрипи та Серету, Серету й Гнилої, Серету та Гнізни, де коливання відносних висот не перевищують 15–20 м. Цю частину області називають Тернопільським плато.

Периферійні частини Тернопільщини характеризуються значною почленованістю своїх поверхонь. Найбільш почленована західна частина в межах Бережанського, Монастириського й Підгаєцького районів, яка є справжнім горбогір'ям з абсолютними висотами пагорбів понад 400 м н.р.м. і відносними – 120-150 м. Вона має назву Опілля.

Кременецькі гори – асиметрична височина, що в декількох місцях досягає і навіть перевищує 400 м абсолютної височини. Північний схил Кременецьких гір стрімкий, місцями урвистий, сильно почленований ярами та балками і піднімається над прилеглою частиною Малого Полісся на 120–150 м, тоді як південний поступово знижується і переходить у Тернопільське плато. Умовно південною межею Кременецьких гір можна вважати долини Ікви та Вілії.

З північного-заходу на південний схід від с. Панасівка Зборівського району до смт Гусятин центральну частину області перетинає Товтровий кряж або Медобори. Він піднімається досить виразним пасмом над рівниною Тернопільського плато на 60-120 м. максимальні висоти сягають 380-400 н.р.м.

Частина території на крайньому північному сході області між Товтровим кряжем, Кременецьким горбогір'ям і межею з Хмельницькою областю має назву Авратинська височина. Цей вододіл поділяє басейни рік Горині, Південного Бугу та Збруча, загалом має плоску, злегка хвилясту поверхню і досягає середньої висоти 320 м н.р.м., а максимально – 375 м н.р.м.

Придністер'я – південна периферія області. Це висока рівнина, глибоко розчленована долинами Дністра, Коропця, Стрипи, Джурина, Серету, Циганки, Збруча на паралельні пасма. Долини річок, врізані в плато на 120–170 м, мають скелясті, часто залісені схили, дуже вузькі заплави і тераси, що ширшають

тільки на внутрішніх вигинах меандрів. Тут формується специфічний місцевий клімат – тепліший і сухіший у долинах, ніж у межиріччях. Межа Придністер'я умовно проходить по лінії міст Бучач – Чортків – Борщів.

У межах області сформовані чотири групи ландшафтів Малополіські (Гаївський, Білокриницький), Кременецько-Опільські (Вороняцький, Бережанський, Монастириський), Подільські (Лановецький, Тернопільський, Гусятинський і Подільський) і Товтрові (Мильнівський, Збаразький, Красненський).

У результаті антропогенної діяльності природні ландшафти у найменш зміненому вигляді збереглися на землях, зайнятих лісами та іншими лісовкритими площами (201,7 тис. га), болотами (5,9 тис. га), на відкритих землях (18,54 тис. га), площа яких становить близько 16,4 відсотків території області.

Геологічна будова. Все різноманіття природних ландшафтів області сформовано під впливом особливостей геологічної будови її території. Тернопільська область розташована в межах Волино-Подільської плити, яка є частиною давньої Східноєвропейської платформи. На глибині приблизно 1500-3000 метрів залягає докембрійський кристалічний фундамент. Поверхня його вкрита осадовими породами верхнього протерозою, палеозою, мезозою та кайнозою. Найдавніші породи, із яких складений фундамент плити, - граніти і гранодіорти. Вони на поверхню в області ніде не виходять.

Найдавнішими відкладами, які виходять на поверхню області, є породи силурійської системи. У них виявлено рештки водоростей і колоніальних коралів. Це свідчить про те, що в кінці силуру на території області був тропічний клімат. У верхньому силурі море наступило на сушу і захопило майже всю Волино-Подільську плиту. Вона в той же час перетворилася на дно неглибокого моря. Силурійські породи є на всій території області, але їхні відслонення можна побачити лише в глибоких долинах Дністра (від села Дністрове Борщівського району до гирла ріки Збруч) та Збруча. На решті території вони вкриті молодшими відкладами.

Девонські відклади залягають на силурійських, східна межа їхнього поширення - вододіл рік Нічлави та Збруча. їх можна спостерігати в долинах рік Дністра та його приток (Золотої Липи, Стрипи, Серету, Коропця, Нічлави). До девонських відкладів в області належать аргіліти, пісковики, алевроліти, вапняки, їхні відслонення є в селах Трубчин, Дністровому, Худиківці, Пилипче, Окопи, Кудринці Борщівського району. У породах є чимало закам'янілих

морських організмів. За насиченістю такими організмами, а також за безперервністю та непорушністю залягання силурійських порід (вік - понад 400 млн. років) відслонення у Трубчині не має собі рівних у світі.

Такі відклади дозволяють стверджувати, що вже в кінці раннього девону південна частина області була приморською рівниною з розгалуженою річковою мережею. У кінці девону на території області встановився континентальний режим, який тривав аж до середини юрського періоду. У середині цього періоду більша частина області була сушею, тому відклади даного часу мало поширені. Вони трапляються лише в західній частині, яка була в цей час зайнята морем, а їхні відслонення можна побачити у долинах Золотої Липи, Коропця, Дністра.

Це вапняки, доломіти, конгломерати. У крейдовому періоді відбулися коливальні рухи земної кори, і знову море наступило на Волино-Подільську плиту. На місці його існування поширені вапняки, пісковики, крейда і крейдоподібні мергелі. Ці породи доволі потужні на північному заході області (до 150 м). Відслонення вапняків цього періоду виявлено в нижній течії Серету, а білої писальної крейди - поблизу Кременця.

У кінці мезозою - на початку кайнозою територія області знову піднімається і стає суходолом. У палеогені відбувається опускання земної кори на даній території і вона знову затоплюється морем. У той час утворюються піски, мергелі, пісковики, які заповнюють знижені ділянки поверхні. Вони не мають значної товщини. Відслонення цих відкладів є у верхів'ях Ікви та Горині.

Породи неогенового періоду поширені на значній території області і є доволі різноманітними. На дні Сарматського моря, що займало південну частину області, відклалися потужні пласти гіпсу. У затоках моря і дельтах рік із нагромадженого матеріалу утворилося буре вугілля (північна частина області). Майже на всій території поширені пісковики, кварцові піски, мергелі, вапняки того періоду. Відклади неогену найбільше представлені у ярі Жаб'як. що біля с. Дзвиняча Збарзького району. На схилах яру виразно виступають породи, які відкладались тут 15-20 млн. років тому. Тут є також скам'янілі стовбури дерев, рештки рослинних і тваринних організмів, передусім морських.

Уздовж східного узбережжя моря, яке в неогені заливало Волино-Подільську плиту, відбувалося формування бар'єрного рифу. Його склали скелети древніх молюсків, коралів, червів, моховаток, різноманітних водоростей. Унаслідок горотворення в Карпатах територія Поділля почала

підніматися, і море відступило. Зараз цей риф виступає як пасмо горбів і має назву Товтри (Медобори).

Територія Волино-Подільської плити почала підніматися в неогеновому періоді кайнозойської ери. Це підняття було найбільшим у північній частині Поділля. Тому Подільське плато має загальний похил у напрямі на південь і південний схід. У цей час на поверхні території Поділля встановився континентальний режим клімату.

Упродовж неогенового і четвертинного періодів кайнозойської ери поверхня області формувалася під впливом вивітрювання, поверхневих і підземних вод, вітру. Вивітрювання корінних порід (крейди, мергелів) привело до утворення лесів. В області вони представлені супісками і пілуватими суглинками жовтувато-палевого кольору. На лесових відкладах утворилися чорноземні ґрунти.

У результаті діяльності поверхневих вод утворилися річкові долини, яри і балки. У північній частині області, де похил території незначний і поширені не дуже тверді відклади, сформувалися широкі долини річок із пологими схилами, широкі заплави. А в південній частині області, де значний перепад висот і тверді породи, річкові долини каньйоноподібні, заплави рік вузькі. Яри і балки найчастіше утворюються на схилах річкових долин і горбів, які не закріплені рослинністю. Найгустіше вони поширені на півночі і заході області, де переважає горбогірний рельєф.

В області є також карстові форми рельєфу. У тих місцях, де близько до поверхні підходять легкорозчинні породи (вапняки, гіпси), під впливом поверхневих вод утворилися лійкоподібні западини, блюдця. Вони поширені у Придністров'ї, Товтрах, західній частині області. Найбільші лійкоподібні западини виявлено біля с. Гутисько Бережанського району (25 м у діаметрі, 18 м завглибшки), с. Шумляни Підгаєцького району (17 м у діаметрі), с. Новосілка Заліщицького району (20 м у діаметрі).

Циркуляція підземних вод по тріщинах гіпсів спричинила утворення печер. Коли рівень фунтових вод на цій території знизився, печери звільнилися від води. Таких печер на території області виявлено понад 100. Більшість із них розміщені у Придністров'ї. Найбільші з них - Оптимістична (201 км), Озерна (115 км), Кришталева (22 км), Вертеба (7.8 км) - розташовані в Борщівському районі, Млинки (25 км) - у Чортківському районі. Ці печери належать до найдовших в Україні, а печера Оптимістична займає перше місце у світі за довжиною серед гіпсових печер.

Рис. 1.3. Тектонічна карта Тернопільської області

Тектонічні процеси. Полого нахилене ($1...2^\circ$) у західному напрямку області моноклінальне залягання верств осадочних порід ускладнене рядом тектонічних порушень розривного та плікативного характеру. Розривні порушення виявлені переважно геофізичними методами на значних глибинах і виражені крутопадаючими скидами та підкидами, які розсікають кристалічний фундамент, і місцями виразно простежуються у пізньопротерозойських і палеозойських осадочних породах. Більшість з них належить до прихованих. Якщо під час формування осадочного чохла рухи по них не відновлювалися, то вони в осадочній товщі проявляються дуже слабо або й зовсім не проявляються.

Здебільшого розломи простягаються у двох взаємно перпендикулярних напрямках: з північного заходу на південний схід і з південного заходу на північний схід, розчленовуючи кристалічний фундамент на окремі блоки різних розмірів, форм і гіпсометричних рівнів. В осадочному чохла ці блоки відображені підняттями та депресіями. Серед розривних порушень північно-західного простягання найбільш відомими є: Хлівчансько-Монастирський,

Нововолинсько-Теребовлянський (Теребовлянський), Збаразький і Шумський, або Держнянсько-Горохівський розломи

Сейсмічна активність. Територія Тернопільської області знаходиться під впливом тектонічної активності сейсмічної зони Вранча. Більшість землетрусів, що відбувались на Поділлі пов'язані з тектонічними рухами в горах Вранча (на межі Південних та Східних Карпат у Румунії).

Ізосейста до 5 балів поширюється на всю північну частину області до кордону з Рівненською областю. Південну частину Тернопільської, Хмельницької, Вінницької та східну частину Одеської областей оконтурюють ізосейсти інтенсивністю до 6 балів. На крайньому півдні Тернопільської, Хмельницької, Вінницької областей (в межах Дністровського каньйону) проходять ізосейсти інтенсивністю 7 балів.

В районі смт. Микулинці Тернопільської області, 3 січня 2002 року відбувся землетрус (швидше за все техногенного походження) з інтенсивністю 6 балів, але через малу глибину центру його виникнення вже на відстані 20 кілометрів поштовхи не відчувались.

Клімат Тернопільщини є помірно-континентальним, з теплим вологим літом і м'якою зимою. Середня температура повітря коливається від -5°C в січні до $+19^{\circ}\text{C}$ в липні. Найвищі показники середньої температури повітря у липні характерні для південної частини області ($+18,8^{\circ}\text{C}$), найнижчі – для західної і центральної частин ($+18 - +18,5^{\circ}\text{C}$). У січні температура повітря у центральній частині нижча ($-5,4^{\circ}\text{C}$) від температури в інших частинах області, що зумовлено тим, що це найвища, безліса частина височини. Вітри (найчастіше північно-західні і південно-західні, найменше – північні і південні) характерні для всіх пір року, особливо для літа. Активна циклонна діяльність зумовлює велику кількість опадів, яка в середньому за рік становить 520-600 мм. Влітку часто бувають зливи, нерідко грози, іноді град. Сніговий покрив – від 2-ї половини грудня до початку березня. Товщина – 8-10 см, максимуму досягає у 2-й декаді лютого.

В області виділяють три кліматичні регіони – надмірно зволожений Північний, Центральний (Холодне Поділля) з найкоротшим літом, найкоротшим безморозним періодом і найбільшою кількістю днів зі сніговим покривом та Південний (Тепле Поділля), для якого характерні найдовший безморозний період і раннє настання весни.

З огляду на агрокліматичне районування, Тернопільщина належить до вологої, помірно теплої зони; основна частина території – до підзони

достатнього зволоження ґрунту (гідротермічний коефіцієнт – 2,0-1,3, сума температур у градусах – 2400-2600) і лише південна частина (Борщівський і Заліщицький райони) відноситься до Передкарпатського вологого, теплого району (гідротермічний коефіцієнт – 1,6-1,3, сума температур –2400-2600). Це так зване «Тепле Поділля» (додаток А.2).

Природно-ресурсний потенціал.

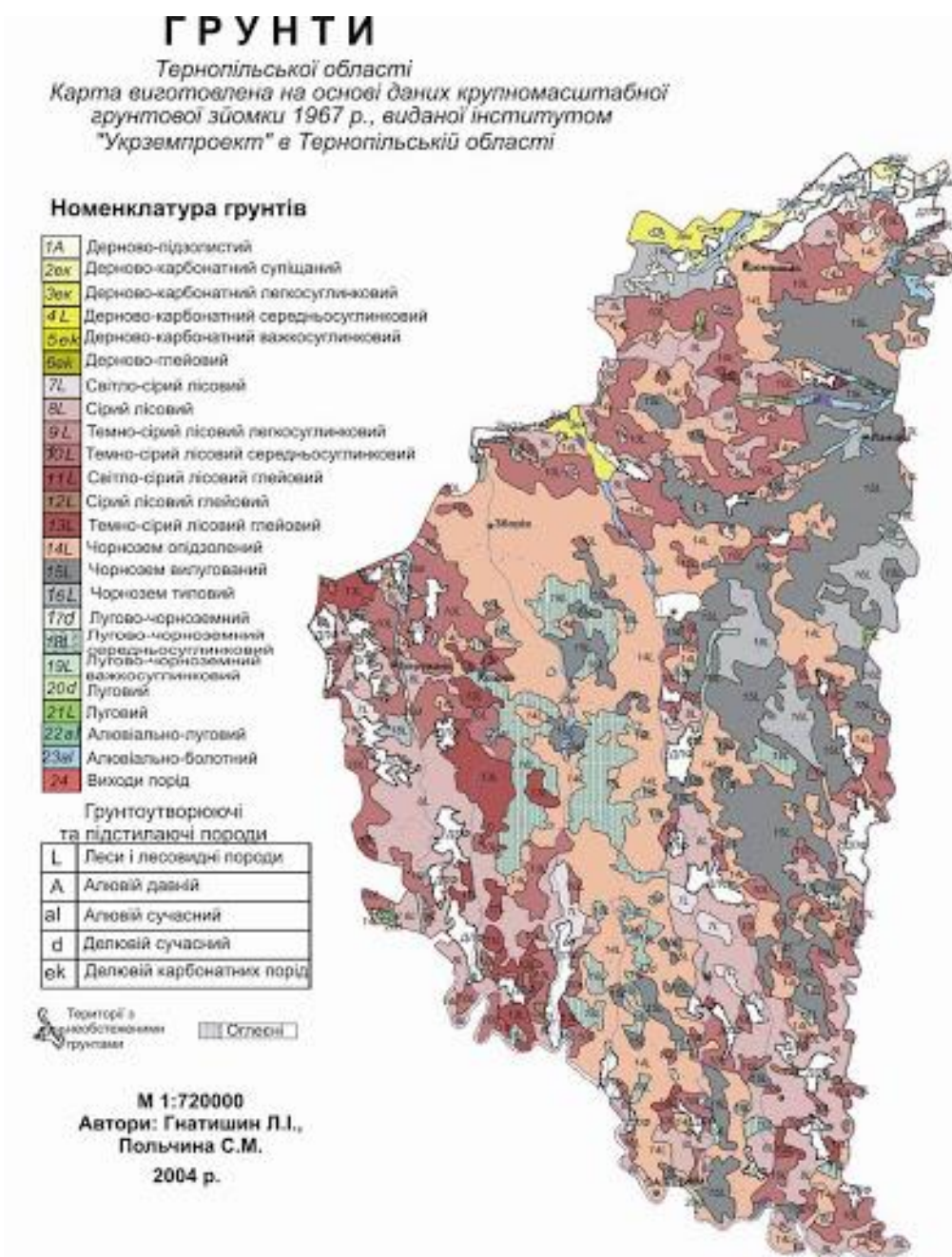
Водні ресурси. Водний фонд області складається з поверхневих (річки, водосховища, ставки) і підземних вод. За водозабезпеченістю область займає 15 місце в Україні. На її території налічується 1401 річка загальною довжиною 6066 км, 26 водосховищ загальною площею водного плеса 3579 га, об'ємом води 81,2 млн. м³ і 886 ставків загальною площею водного плеса 5627 га, об'ємом води 58,8 млн. м³, 3432 артсвердловини і 74285 шахтних колодязів. У залежності від водності року на одного мешканця області припадає лише від 1 до 1,5 тис. м³ води на рік. Найменше водозабезпеченими є Борщівський, Гусятинський, Заліщицький та Чортківський райони.

Ріки належать до двох басейнів: басейну Дністра, який займає 82% території, та басейну Прип'яті – 18%. В області понад 2400 річок і потічків з сумарною довжиною більше 10000 км, але переважають річки, довжина яких менше 10 км. Середня густота річкової сітки становить 0,48 км/км², змінюється від 0,20 (у центрі області) до 0,76 км/км² (на її окраїнах). Особливістю гідрографії є те, що більшість річок протікає в меридіональному напрямку (з півночі на південь) та має досить значний нахил, який коливається від 0,005 м/км (верхів'я Серету та Збруча) до 4 м/км (р. Джурин).

На території області знаходиться 26 водосховищ загальною площею водного плеса 3579 га, об'ємом води 79,28 млн. м³, з них по басейну Дністра: 24 водосховища загальною площею водного плеса 3271 га, об'ємом води 75,73 млн. м³; по басейну Дніпра: 2 водосховища загальною площею водного плеса 3,08 га, об'ємом води 3,55 млн. м³ і 886 ставків загальною площею водного плеса 5627 га, об'ємом води 58,8 млн. м³, з них по басейну Дніпра: 210 ставків загальною площею водного плеса 1437 га, об'ємом води 13,9 млн. м³; по басейну Дністра: 676 ставків загальною площею водного плеса 4190 га, об'ємом води 44,86 млн. м³.

Ґрунтовий покрив. Всього в області виділено понад 250 генетичних груп та видів ґрунтів. Найбільшу площу в області займають лісостепові опідзолені ґрунти, які об'єднують такі підтипи: ясно сірі лісові, сірі лісові, темно-сірі, чорноземи опідзолені.

Рис. 1.4. Карта ґрунтів Тернопільської області

На лесових відкладах утворилися чорноземи глибокі та лісостепові опідзолені ґрунти (ясно-сірі, сірі, темно-сірі ґрунти та чорноземи опідзолені), на твердих карбонатних породах – перегнійно-карбонатні (рендзини), на воднольодовикових пісках і супісках – дерново-, слабо- та середньо опідзолені ґрунти.

Дерново-підзолисті ґрунти поширені у північній частині Тернопільщини у межах Малого Полісся. Окремими острівками трапляються у північно-західних районах у прохідних долинах, у яких водно-льодовикові піски та

супіски відкладені водами, що стікали від краю льодовика у долину Прадністра. Їхня загальна площа становить 0,5% території області.

Лісостепові ґрунти утворилися на лесових відкладах унаслідок накладання двох основних процесів ґрунтоутворення – підзолистого та дернового (чорноземного), різний ступінь виразу яких призвів до утворення ясно-сірих, сірих, темно-сірих опідзолених ґрунтів і чорноземів опідзолених. Ці ґрунти поширені у північній, західній і південній частинах, займають близько 72% площі області і займають понад 1,4% території. Вони утворилися на елювії-делювії крейди у Малому Поліссі та вапняків Товтрової гряди, переважно на вершинах горбів і їхніх схилах.

Лучно-чорноземні ґрунти поширені невеликими масивами в місцях розвитку чорноземів глибоких і опідзолених. Приурочені до понижених елементів рельєфу. Лучні ґрунти характерні для долин річок, балок і глибоких понижень на плато. Лучно-болотні ґрунти поширені у заплавах річок і займають площу близько 18 тис. га. Вони сформувалися на сучасних алювіальних відкладах, переважно суглинках, в умовах надмірного зволоження, мають виразні ознаки оглеєння вже в гумусовому горизонті.

Болотні ґрунти невеликими масивами або у комплексі з іншими гідроморфними ґрунтами займають близько 1% її території. Торфовища низинні знаходяться переважно у північній частині області (заплави Горині, Вілії та Ікви), займають площу 6,5 тис. га. Утворилися на найбільш понижених ділянках заплави в умовах постійного перезволоження.

За результатами агрохімічних досліджень земель Тернопільської області кислі ґрунти займають 158,2 тис. га. З них слабокислих– 133,4 тис. га (26,8%), середньокислих– 22,4 тис. га (4,5%), дуже сильно- та сильнокислих–2,4 тис. га або 0,48% .

Середньозважений бал паспортизованих земель, який враховує наявність у ґрунті поживних речовин, важких металів, пестицидів та радіонуклідів, поширеність ґрунтів, їх змитість, кислотність та інші фізико-хімічні властивості, які впливають на родючість ґрунту становить по області 58. Найкращі землі у Підволочиському (66), Лановецькому (64), Тернопільському районах (62), де залягають найбагатші ґрунти області – це чорноземи глибокі малогумусні, чорноземи деградовані, чорноземи опідзолені та невелика частка темно-сірих опідзолених. У цих районах, в середньому, близько 70% ґрунтів середньої і підвищеної якості та 1% високої якості. Найнижчі бали мають землі Монастириського (46), Борщівського (49), Підгаєцького районів (50), де

переважаючими ґрунтами є ясно- та сірі опідзолені і дернові різного ступеня змитості та оглеєності. Ці землі відносяться в основному до низької та дуже низької якості.

Найбільший відсоток площ займають землі середньої якості – 229,8 тис. га (56,06 %), землі високої якості – 162,2 тис. га (39,57%) і землі низької якості 17,9 тис. га (4,36 %).

Мінеральні ресурси Тернопільської області представлені кількома видами будівельної сировини, покладами цінних мінеральних вод і торфу. Найкраще розвідані запаси вапняків для випалювання вапна (понад 182 млн т.), сировини для цукрової промисловості (вапняки – понад 101 млн т.), для виготовлення цементу (понад 97 млн т.), камінь будівельний (понад 94 млн т.), а також сировина для грубої і будівельної кераміки (глини, суглинки, пісок будівельний). Є незначні запаси торфу (всього 53 родовищ), гіпсів та ангідритів, вапняків для меліорації, будівельної крейди, каменю облицювального і пиляного, сировини для керамзиту, цементної і скляної промисловості промисловості. Є також невеликі поклади бурого вугілля в області належать до так званого Кременецького району Північно-Подільської буровугільної площі. Відкрито родовище самородної сірки поблизу села Конопківка Тербовлянського району, проте її запаси незначні. Усього в області розвідано 277 родовищ, із них 92 розробляють.

Табл. 1.2. Мінерально-сировинна база Тернопільської області

№	Види корисних копалин	Загальна кількість родовищ	Родовища, що розробляються	Одиниця виміру	Балансові запаси
Горючі корисні копалини					
1.	Торф	53	1	тис. т	22382
Неметалічні корисні копалини					
2.	Сировина для вапнування кислих ґрунтів (вапняк)	4	2	тис. т	19076,05
3.	Сировина карбонатна для цукрової промисловості	2	1	тис. т	80853,50
4.	Глини бентонітові	1	-	тис. т	426,0
5.	Сировина цементна	2	-	тис. т	97145,0

	(вапняк, глина, суглинок)				
6.	Сировина карбонатна для випалювання на вапно	13	4	тис. т	164963,77
7.	Гіпс та ангідрит	7	3	тис. т	606397,0
8.	Крейда будівельна	2	1	тис. т	9040,3
9.	Сировина скляна (кварцовий пісок)	1	-	тис. т	458,0
10.	Пісок будівельний	43	26	тис. куб. м	69285,56
11.	Суміш піщано-гравійна	1	1	тис. куб. м	7114,0
12.	Камінь облицювальний (пісковик, гіпс, травертин)	7	4	тис. куб. м	7451,05
13.	Камінь будівельний (пісковик, вапняк, доломіт)	44	24	тис. куб. м	94578,52
14.	Камінь пиляний (вапняк)	2	1	тис. куб. м	2581,0
15.	Сировина керамзитова (глина керамзитова)	1	-	тис. куб. м	8045,0
16.	Сировина цегельно-черепична (глина, суглинок)	94	24	тис. куб. м	78259,69
ВСЬОГО		277	92	-	-

За даними Державної служби геології та надр України

Загальні прогнозовані ресурси підземних вод Тернопільської області складають близько 1623,6 тис. м³/добу. За даними Державної служби геології та надр України загальні балансові запаси підземних вод Тернопільської області складають близько 297,8 тис. м³/добу, в тому числі води питні і технічні 295,03 тис. м³/добу, що становить 1,93% від запасів в Україні та мінеральні води 2,7 тис. м³/добу (2,97%). Із зазначеної кількості ресурсів розвідані та затверджені у Державній комісії по запасах корисних копалин експлуатаційні запаси підземних вод у кількості 153,15 тис. м³/добу, з них води питні і технічні 152,8 тис. м³/добу, що становить 1,0% від запасів в Україні та мінеральні води 0,34 тис. м³/добу (0,36%).

Рекреаційні ресурси. Близько 200 тис. гектарів ландшафтних територій області (15% загальної площі) мають рекреаційне значення. В області зосереджені значні запаси мінеральних лікувальних вод, які можуть використовуватися при захворюваннях внутрішніх органів, опорно-рухового апарату та інших хворобах. Розвідано, зокрема, джерела гідрокарбонатних, хлоридних, сірководневих і сульфатних вод. На сході області є поклади мінеральних вод типу «Нафтуся», сульфідних вод. Відомі також виходи бромних вод, хлоридно-натрієві розсоли, води без специфічних компонентів, природні столові води.

Лісові ресурси. Тернопільська область відноситься до малолісистих областей України. Площа земель лісогосподарського призначення становить 201,7 тис. га, з них 188,4 тис. га вкритих лісовою рослинністю земель. Лісистість складає 14,6%, що нижче за науково-обґрунтований показник для регіону (20 %) та середній для України (16 %). Загальна площа лісового фонду Тернопільської області становить 199,3 тис. га, тобто 13,8 % території області (12-та в Україні).

Ліси на території області розташовані вкрай нерівномірно і зосереджені, в основному, у північній (з переважанням соснових деревостанів) і північно-західній частинах (бук, граб), де лісистість досягає 20-25 %, а також в південній частині (дуб, граб), де лісистість становить 14-18 %. Лісові масиви розташовані, здебільшого на плато та схилах Бережанського горбогір'я, Кременецьких гір, Товтровою кряжу та у долинах річок Коропець, Стрипа, Серет, Збруч, Дністер і виконують захисні, водорегуляторні, рекреаційно-оздоровчі функції і мають обмежене експлуатаційне значення.

Рослинний і тваринний світ краю представлений лісовими та степовими видами, позаяк область розташована в лісостеповій зоні. Флора Тернопільщини багата і різноманітна. Вона налічує понад 1100 видів вищих спорових і насінневих рослин, які належать до 100 родин і 500 родів.

Географічне положення Тернопільської області визначило і різноманітність її рослинного покриву. Західна та північна частини області (Бережанський, Монастирський, Кременецький адміністративні райони) віднесені до Західноукраїнської підпровінції Східно-європейської провінції Європейської області широколистяних лісів. Східні та південно-східні частини території належать до Подільсько-Середньопридніпровської підпровінції Східноєвропейської провінції Європейсько-сибірської лісостепової області.

Рослинний світ області налічує багато реліктових та ендемічних видів. До реліктових належать: осока низька, бруслина карликова, плющ звичайний, волошка Маршала, сеслерія Гейфлера та ін. Ендемічні рослини області: заяча конюшина Шиверека, гвоздика Андржійовського, вівсюнець пустельний, самосил передгірний та ін.

На території області зростає 160 видів вищих судинних рослин, які занесені до Червоної книги України та 102 види рослин, що є регіонально-рідкісними. Крім того, охороняється 15 видів рослин, що віднесені до додатків Конвенції про охорону дикої флори і фауни і природних середовищ існування в Європі, 40 види рослин, що віднесені до додатків Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES), 16 видів, що віднесені до Європейського Червоного списку.

В області зареєстровано 414 видів хребетних тварин, які належать до 242 родів, 97 родин, 37 рядів і 6 класів. Окремі класи нараховують: круглороті - 1 вид, риби - 45, земноводні - 11, плазуни - 10, птахи - 283, ссавці - 62. На території області охороняється 195 видів віднесених до Червоної книги України, зокрема: із ссавців – кіт лісовий, горностай, борсук, тхір степовий, рись, видра річкова, кутора мала та інші; птахів – беркут, лелека чорний, шуліка рудий, орлан-білохвіст, скопа, зміїд, пугач звичайний та інші; плазунів – мідянка, полоз лісовий та інші; риб – стерлядь, вирезуб.

Крім цього, охороняється 68 видів тварин, що віднесені до додатків Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES), 306 видів - до додатків Конвенції про охорону дикої флори і фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція), 34- до додатків Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннська конвенція, CMS), 40 видів тварин охороняються відповідно до Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водно-болотних птахів (AEWA), 24 види охороняються відповідно до Угоди про збереження кажанів в Європі (EUROBATS).

Природно-заповідний фонд Тернопільської області станом на 1 січня 2020 року має у своєму складі 643 одиниці територій та об'єктів. Фактична площа природно-заповідного фонду області (без урахування площі тих об'єктів, що входять до складу територій інших заповідних об'єктів) – 123307,1999 гектарів. Відношення площі природно-заповідного фонду до площі Тернопільської області („показник заповідності”) становить 8,92 %.

Установлено у naturі (на місцевості) межі 49 територій та об'єктів загальною площею 22,1 тис. гектарів, що становить 16,36 % від загальної площі.

На територіях та об'єктах природно-заповідного фонду Тернопільщини, охороняється 168 рідкісних та зникаючих видів рослин та 169 видів рідкісних тварин. Найважливіші природно-заповідні території: природний заповідник «Медобори», національні природні парки «Кременецькі гори» і «Дністровський каньйон», заказники загальнодержавного значення: Касперівський ландшафтний, лісовий Дача Галілея, Серетський гідрологічний, Чистилівський орнітологічний, Гермаківський та Хоростківський дендропарки та інші.

Табл. 1.3. Структура природно-заповідного фонду Тернопільської області

Категорії територій та об'єктів природно-заповідного фонду	Кількість, од.	Площа, га
Природні заповідники	1	9516,7000
Біосферні заповідники	–	–
Національні природні парки	2	18681,48
Регіональні ландшафтні парки	3	42997,0000
Заказники загальнодержавного значення	19	11997,5800
Заказники місцевого значення	114	50034,2899
Пам'ятки природи загальнодержавного значення	12	126,2000
Пам'ятки природи місцевого значення	459	1217,7132
Заповідні урочища	5	492,2000
Ботанічні сади загальнодержавного значення	1	200,0000
Ботанічні сади місцевого значення	2	32,8600
Дендрологічні парки загальнодержавного значення	2	74,0000
Дендрологічні парки місцевого значення	7	35,7000
Зоологічні парки загальнодержавного значення	–	–
Зоологічні парки місцевого значення	1	10,0000

1.3. Динаміка та особливості демографічного та соціального розвитку

Тернопільська область є однією з середньо-заселених українських областей. За кількістю жителів область займає 20 місце серед регіонів України, випереджаючи Чернівецьку, Кіровоградську, Волинську, Чернігівську та Херсонську області. Щільність населення області складає 75,66 чол./км² (по Україні – 74,12 чол./км²). Серед областей Західного регіону за показником щільності населення область займає 5 місце і поступається Львівській (115,51 чол./км²), Чернівецькій (111,69 чол./км²), Закарпатській (98,36 чол./км²) та Івано-Франківській (98,6 чол./км²) областям.

За даними останнього перепису 2001 року, на території Тернопільської області нараховувалось 1142 тис. осіб, а станом на 01 січня 2019 року – 1045,9 тис. осіб. В області впродовж останніх 20 років спостерігається тенденція до спаду чисельності постійного та наявного населення. Якщо у 2000 році чисельність наявного населення становила 1156,9 тис. осіб, у 2010 році – 1088,9 тис. осіб, у 2015 – 1069,9 тис. осіб, у 2019 році – 1038,7 тис. осіб. В цілому за період з 1991 по 2019 роки даний показник по Тернопільській області скоротився на 111,8 тис. осіб.

Табл. 1.4. Динаміка формування чисельності населення Тернопільської області, протягом 1990 – 2020 р.р.

Рік	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020
Назва показника							
Чисельність населення, тис. осіб	1171,5	1177,7	1156,9	1119,6	1088,9	1069,9	1038,7
Природний приріст/скорочення	+1,7	-2,0	-5,2	-5,8	-3,8	-4,5	-6,9
Міграційний приріст/скорочення	+1,9	-0,3	-1,8	-1,7	-1,0	+0,3	-0,3
Сумарний приріст/скорочення	+3,6	-2,3	-7,0	-7,5	-4,8	-4,2	-7,2

Чисельність наявного населення на Тернопільщині, за оцінкою Головного управління статистики області, станом на 1 січня 2020 року становила 1 млн 38 тисяч 695 осіб. Упродовж 2019 року чисельність населення зменшилася на 7 184 особи: на 6 858 осіб за рахунок природного скорочення та 326 – міграційного. Торік останній показник був зі знаком +: в область повернулось на 35 людей більше, аніж виїхало. Загалом чисельність населення області, в

порівнянні з 2018 роком, зменшилась на 0,66%. Відбулося скорочення чисельності, як міського так і сільського населення, а саме чисельність міського населення скоротилась майже на 1 тис. осіб, а сільського – трохи більш ніж 6 тис. осіб.

Рис. 1.5. Динаміка зміни чисельності населення в Тернопільській області.

За даними Головного управління статистики в Тернопільській області.

Аналіз динаміки чисельності наявного населення в області протягом останніх 30 років показує його скорочення на 132,8 тис. осіб, при цьому найбільше скоротилась чисельність сільських жителів (на понад 100 тис. осіб). Однією з причин зменшення кількості населення області є від'ємний природний приріст населення, зумовлений значним зниженням народжуваності на фоні незначного зростання смертності. На зменшення населення області великий вплив має також міграційний відтік, особливо населення молодих вікових категорій. Міграційне сальдо було максимально від'ємним у 2001 році, коли сягнуло показника у понад -2,4 тис. особи, а далі коливалось в межах -1,0-1,5 тис. осіб, з невеликим позитивним сальдо до +150-300 осіб після початку військових дій на сході країни.

Причиною несприятливої демографічної ситуації в області є низький рівень життя населення та його соціального захисту, високий рівень безробіття. Негативною тенденцією демографічної ситуації в області є старіння населення.

Частка пенсіонерів у віковій структурі населення складає 23,8%, значно більшою вона є у сільській місцевості (26,9%), меншою – у містах (19,7%).

Табл. 1.5. Динаміка чисельності населення області, 1990 – 2020 р.р.

Рік	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020
Назва показника							
Всього населення, тис. осіб, в тому числі:	1171,5	1177,7	1156,9	1119,6	1088,9	1069,9	1038,7
Міського населення, тис. осіб / %	487,5 / 41,61	511,4 / 43,42	504,9 / 43,64	478,5 / 42,74	474,7 / 43,60	475,8 / 44,47	473,7 / 45,61
Сільського населення, тис. осіб / %	684,0 / 58,39	666,3 / 56,58	652,0 / 56,36	641,1 / 57,26	614,2 / 56,40	594,1 / 55,53	565,0 / 54,39

Джерело: дані Головного управління статистики у Тернопільській області

У Тернопільській області спостерігається стабільне зменшення кількості населення в більшості адміністративних одиниць. Зменшення чисельності населення в 2019 р. спостерігалось в трьох містах (міськрадах) обласного значення та в 16 районах області. Водночас у м. Тернополі та Тернопільському районі зафіксовано приріст населення (відповідно 1642 та 122 особи), в основному за рахунок міграційного приросту.

Рис. 1.6. Динаміка чисельності населення області, 2010 – 2020 р.р.

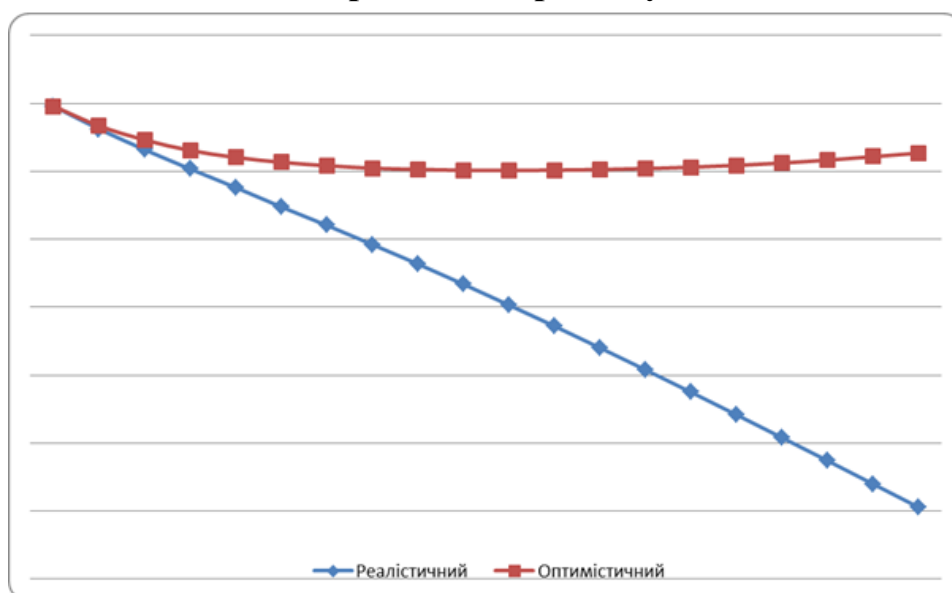
Зменшення загальної кількості населення області за останні 10 років (2010-2020) складає 4,67%, населення міст та селищ - 0,21%, населення сіл – 8,01%. В середньому населення області зменшується на 0,47% на рік. При цьому міське населення залишається майже постійним – зменшується в середньому на 0,02% за рік (10 річне осереднення), сільське – зменшується в середньому на 0,8% на рік (за 10-річним осередненням).

Прогноз чисельності населення області

Офіційні дані щодо прогнозу кількості населення Тернопільської області, на час розроблення РПУВ представлені у «Схемі планування території Тернопільської області», де демографічний прогноз до 2036 року виконали спеціалісти Інституту демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України.

Дослідження демографічних процесів у Тернопільській області дозволило зробити висновок, що сучасна демографічна ситуація в ній є негативною зі зменшенням населення за рахунок механічного та природного скорочення. В проекті були проаналізовані дві моделі динаміки населення області – реалістичний та оптимістичний. За реалістичним варіантом прогнозу протягом усього прогнозного періоду продовжиться нинішня тенденція скорочення чисельності населення Тернопільської області. Так, на початок 2036 р. чисельність мешканців області зменшиться до 941,1 тис. осіб, що на 11,1% менше, ніж на початку 2017 року (рис. 1.5). В середньому за рік чисельність населення зменшуватиметься на 6,2 тис. осіб.

Рис. 1.7. Чисельність населення Тернопільської області у 2017–2036 рр. за варіантами прогнозу

За оптимістичним варіантом прогнозу темп спадання чисельності населення найближчим часом зменшиться, за одинадцять років кількість населення стабілізується, і розпочнеться повільне зростання кількості мешканців області. Переважання жінок у загальній чисельності населення зменшиться на 1,1 відсоткових пункти і їх частка складе 52,2%.

На кінець прогнозного періоду чисельність населення Тернопільської області дорівнюватиме 1,05 млн. осіб, що на 1,3% менше рівня 2017 року. Темп зниження чисельності населення області за весь прогнозний період становитиме в середньому 0,7 тис. осіб на рік. Чисельність населення міст на кінець прогнозного періоду майже не зміниться порівняно з 2017 роком.

Збільшення чисельності населення протягом прогнозного періоду відбудеться лише у чотирьох районах області – Тернопільському, Збаразькому, Шумському та Буцацькому. Причому лише у перших двох зросте чисельність як міського, так і сільського населення; у Шумському районі загальне зростання буде забезпечене за рахунок зростання міського населення, у Буцацькому – сільського. Збільшиться також чисельність населення у трьох (з чотирьох) містах обласного підпорядкування – Тернополі, Бережанах та Чорткові. Найсуттєвіше зменшення чисельності населення, як очікується, буде зафіксоване у Монастириському, Підгаєцькому та Бережанському районах.

На підставі всебічного аналізу можливостей реалізації як реалістичного, так і оптимістичного варіанту прогнозу динаміки чисельності населення для подальших розрахунків у схемі планування території Тернопільської області вибраний оптимістичний варіант прогнозу, за яким чисельність населення області у 2036 р. становитиме 1045,4 тис. осіб (табл. 1.5).

Табл. 1.6. Прогноз чисельності населення області у 2020 – 2031 рр.

Назва показника	Рік	2020	2025	2030
Всього населення, тис. осіб, в тому числі:		1038,7	1040,3	1041,2
Міського населення, тис. осіб		473,7	469,1	470,0
Сільського населення, тис. осіб		565,0	571,2	571,2

Соціальний розвиток

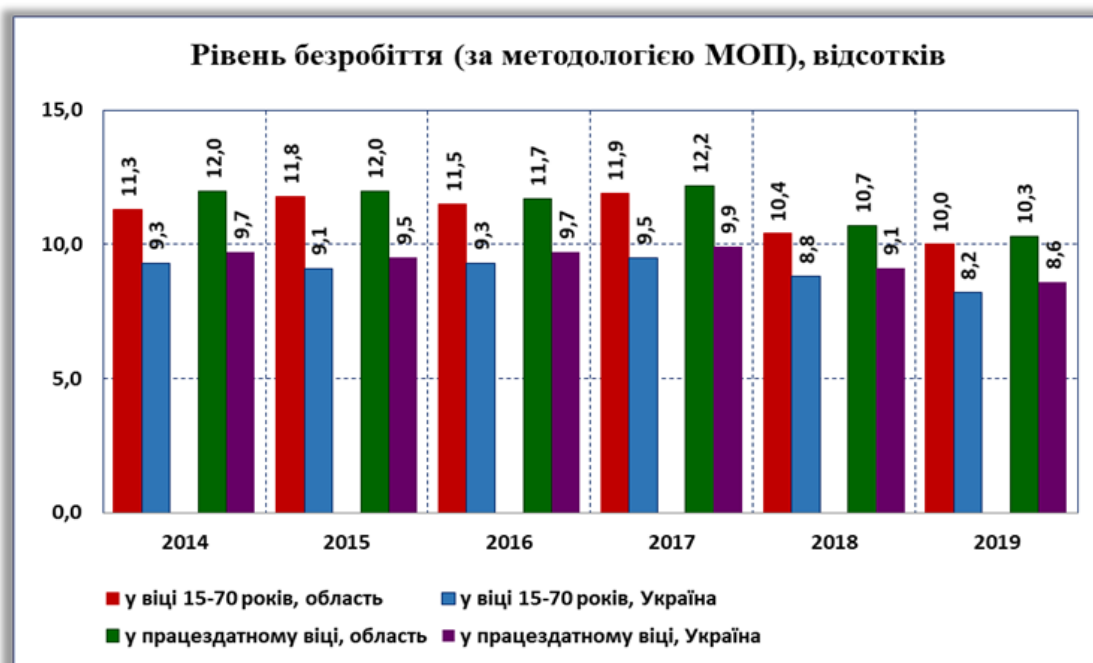
Соціальний захист. У 2019 р. було призначено субсидії: на оплату житлово-комунальних послуг – 115,1 тис. домогосподарств на суму 82,5 млн.грн; на придбання скрапленого газу, твердого та рідкого пічного побутового палива – 8,7 тис. домогосподарств на суму 28,4 млн.грн.

Заробітна плата. У 2019 р. середньомісячна номінальна заробітна плата штатного працівника становила 8275 грн і зросла проти 2018 р. на 18,7%. Заборгованість із виплати заробітної плати на 1 січня 2020 р. становила 27508,6

тис.грн, з них 24693,4 тис.грн припадало на економічно активні підприємства та 2815,2 тис.грн – на підприємства-банкрути.

В економічному сенсі процес старіння населення відображається на показникові демографічного навантаження. В області впродовж 2014-2018 років рівень безробіття (розрахований за методологією МОП) є вищим, ніж в середньому по Україні. Якщо по Україні рівень безробіття упродовж останніх 5 років не перевищував 10 %, то по області цей показник коливався в діапазоні 10,4-12,2 %. У 2018 році рівень безробіття по області дещо знизився у порівнянні з 2017 роком. У віковій категорії 15-70 років показник склав 10,4 %, серед осіб працездатного віку – 10,7 %.

У 2019 році рівень безробіття по області дещо знизився у порівнянні з 2018 роком. У віковій категорії 15-70 років показник склав 10,0 %, серед осіб працездатного віку – 10,3 %.

Динаміка основних показників соціально-економічного розвитку представлена у табл. 1.6.

Табл. 1.6. Динаміка основних соціально-економічних показників в Тернопільській області

Показник	2000	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2019
Чисельність постійного населення, тис. осіб	1144,8	1108,9	1080,9	1062,5	1055,9	1049,1	1042,6	1035,4
Природний приріст, скорочення (–) населення, тис. осіб	-5,2	-5,8	-3,7	-4,0	-5,0	-5,5	-6,5	-6,9
Кількість зайнятих віком 15–70 років, тис. осіб	409,4	425,1	431,3	406,2	407,6	399,1	410,8	417,7
Кількість безробітних віком 15–70 років (за методологією МОП), тис. осіб	65,7	42,3	50,8	54,1	52,8	53,9	47,8	46,3
Рівень безробіття (за методологією МОП), %	13,8	9,1	10,5	11,8	11,5	11,9	10,4	10,0
Середньомісячна номінальна заробітна плата, грн	135	553	1659	2994	3695	5554	6969	8275
Доходи населення, млн.грн	...	6969	19587	33851	40277	52196	61731	68968
Валовий регіональний продукт (у фактичних цінах), млн.грн	...	5137	12726	26656	31072	40747	49133	...
у розрахунку на одну особу, грн	...	4603	11713	24963	29247	38593	46833	...
Індекс споживчих цін, %	126,8	108,4	108,5	145,1	111,6	113,3	109,7	104,2
Капітальні інвестиції, млн.грн	2138,4	3827,5	4888,2	7150,6	8375,0	9210,3

Джерело: дані Головного управління статистики у Тернопільській області

1.4. Динаміка та особливості економічного розвитку.

Характеристика народногосподарського комплексу області.

Тернопільська область характеризується багатогалузевим господарським комплексом. Кількість підприємств за видами економічної діяльності з розподілом на великі, середні, малі та мікропідприємства у 2019 році склали: усіх підприємств – 5092; великих – 3; середніх – 307; малих – 4782 (Табл. 1.7). З них найбільша частка припадає на:

- Сільське, лісове та рибне господарство -1086
- Оптова та роздрібна торгівля і ремонт автотранспортних засобів - 964
- Промисловість - 862
- Будівництво - 399
- Транспорт, складське господарство, поштова діяльність - 210

**Табл. 1.7. Кількість підприємств у Тернопільській області
(за видами економічної діяльності у 2019 році)**

	Усього підприємств	У тому числі					
		Великі		Середні		Малі	
		одиниць	у % до загального показника	одиниць	у % до загального показника	одиниць	у % до загального показника
Усього, за видами економічної діяльності	5092	3	0,1	307	6,0	4782	93,9
Сільське, лісове та рибне господарство	1086	1	0,1	56	5,2	1029	94,7
Промисловість	862	2	0,2	91	10,6	769	89,2
Будівництво	399	–	–	17	4,3	382	95,7
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	964	–	–	35	3,6	929	96,4
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	210	–	–	21	10,0	189	90,0
Тимчасове розміщення й організація харчування	85	–	–	1	1,2	84	98,8

Інформація та телекомунікації	169	–	–	1	0,6	168	99,4
Фінансова та страхова діяльність	34	–	–	–	–	34	100,0
Операції з нерухомим майном	516	–	–	4	0,8	512	99,2
Професійна, наукова та технічна діяльність	251	–	–	2	0,8	249	99,2
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	242	–	–	8	3,3	234	96,7
Освіта	22	–	–	1	4,5	21	95,5
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	180	–	–	69	38,3	111	61,7
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	22	–	–	1	4,5	21	95,5
Надання інших видів послуг	50	–	–	–	–	50	100,0

Дані щодо обсягів реалізації продукції (товарів та послуг) в Тернопільській області в 2019 році наведені додатку 4. Дані щодо розподілу обсягів реалізації продукції за видами економічної діяльності або структура валової доданої вартості за видами економічної діяльності (у %) на рисунку 1.7.

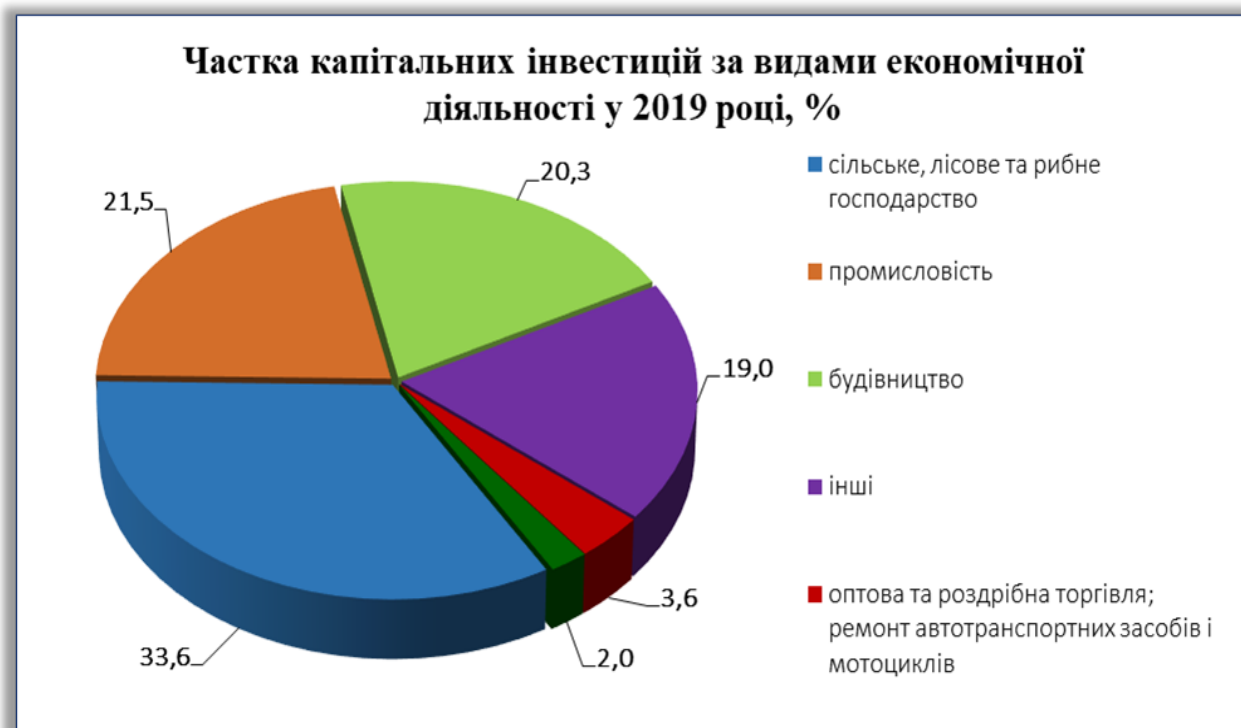
Рис. 1.7. Структура валової доданої вартості за видами економічної діяльності в Тернопільській області

Результати аналізу соціально-економічного розвитку Тернопільщини у 2019 році свідчать про позитивну динаміку показників у реальному секторі економіки та соціальній сфері (рис. 1.7.). Одночасно зросли базові показники за останні три роки, зокрема, в роботі промислових підприємств області спостерігається позитивна динаміка виробництва промислової продукції. Збільшення обсягу виробництва промислової продукції склало 1,2 % проти відповідного періоду 2018 року.

Галузева структура капітальних інвестицій (рис. 1.8) у значній мірі відображає структуру виробничо-господарського комплексу області. Зокрема, основна частка капітальних інвестицій за видами економічної діяльності припадає на сільське господарство і коливається у межах від 24% у 2015 році до 33,6 % у 2019 році. Водночас абсолютний обсяг капітальних інвестицій у сільське господарство за 5 років зріс у 3,4 раза (з 920,6 млн грн у 2015 році до 3092,6 млн грн у 2019 році).

Рис. 1.8. Структура капітальних інвестицій

На другій позиції за питомою вагою знаходяться капітальні інвестиції у промисловість, на які приходилось від 14,9 % у 2015 році до 21,5 % у 2019 році. Упродовж 2015-2019 років капітальні інвестиції у промисловість області зросли у 3,5 раза – з 570,5 млн грн до 1979,7 млн гривень.

На третій позиції – капітальні інвестиції у будівництво, їх обсяг у 2019 році становить 1817,7 млн гривень. В цілому, питома вага капітальних інвестицій у будівництво протягом 2015 – 2019 років знизилась з 36,8 % до 20,3

%, однак абсолютні обсяги вкладених коштів за даний період зросли з 1408,8 млн гривень у 2015 році до 1871,7 млн грн у 2019 році, тобто у 1,3 раза.

Важливим сегментом виробничо-господарського комплексу Тернопільської області є будівельна галузь (рис. 1.9).

Рис. 1.9. Динаміка розвитку будівельних робіт

Обсяг капітальних інвестицій, освоєних у будівельній галузі впродовж 2015-2019 років, демонструє стабільне збільшення з 946,6 млн грн у 2015 році до 2415,8 млн грн у 2019 році, хоча частка будівництва в освоєнні капітальних інвестицій у 2019 році склала 20,3 % від їх загального обсягу, тоді як у 2015 році становила 36,8 %.

Таблиця 1.8. Обсяги і структура виконаних будівельних робіт у Тернопільській області за 2015-2019 роки

	2015	2016	2017	2018	2019
Всього виконаних будівельних робіт, млн грн	946,6	1344,0	1573,7	1806,1	2415,8
<i>в т.ч., у % до підсумку:</i>					
Будівлі	72,2	71,3	76,3	80,3	80,8
• житлові	50,9	48,5	53,6	56,2	53,5
• нежитлові	21,3	22,8	22,7	24,1	27,3
Інженерні споруди	27,8	28,7	23,7	19,7	19,2

Наведені дані свідчать, що на першій позиції серед видів будівельної продукції в області є житлові будівлі, частка яких коливалась у межах від 48,5 % у 2016 році до 53,6 % у 2017 році, 56,2 % у 2018 році і 53,5 у 2019 році. При цьому зберігається чітка тенденція до збільшення питомої ваги за даним видом будівельних робіт в загальних їх обсягах. Внаслідок цього в області прийнято в

експлуатацію житла у 2015 році – 479,7 тис. кв.м, у 2016 році – 234,4 тис. кв.м, у 2017 році – 292,9 тис. кв.м, у 2018 році – 261,1 тис. кв.м, у 2019 році – 411,3 тис. кв.м.

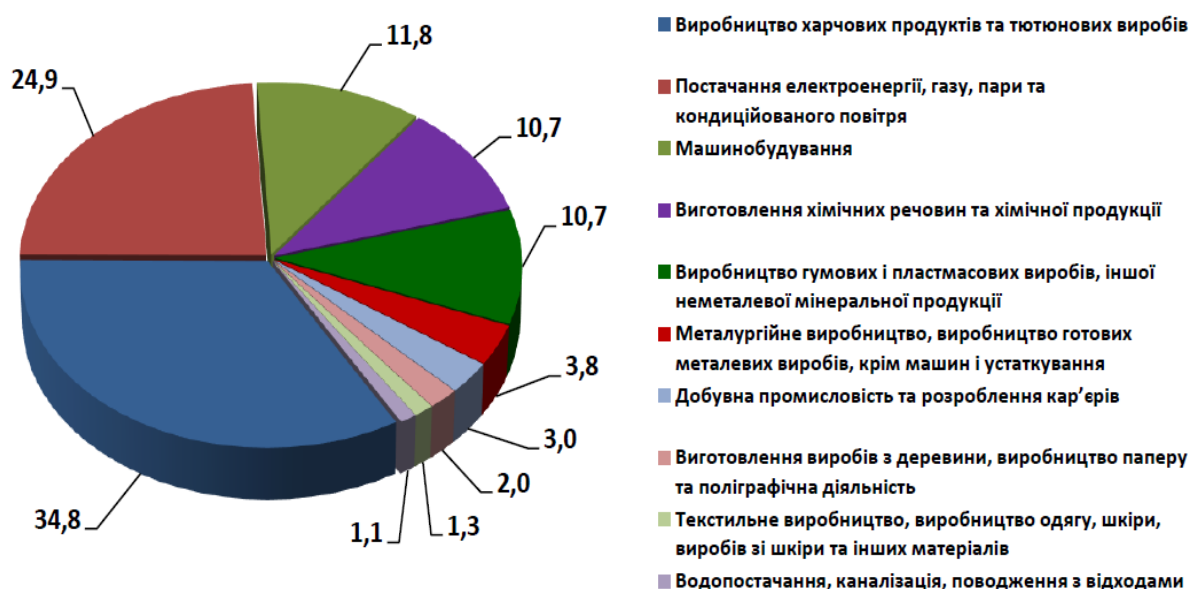
Рис. 1.10. Індекс промислового виробництва у Тернопільській області

За індексом промислового виробництва серед областей України область посідає 10 місце (по Україні індекс промислового виробництва склав 100,1%).

Але за перше півріччя 2020 року обсяг виробництва промислової продукції зменшився на 14,2% у порівнянні з відповідним показником 2019 року. Одночасно, обсяг реалізованої промислової продукції у січні-липні 2020 року склав 10,7 млрд гривень, що менше на 10,4% аналогічного показника 2019 року.

Рис. 1.11. Реалізація промислової продукції за основними видами діяльності в Тернопільській області.

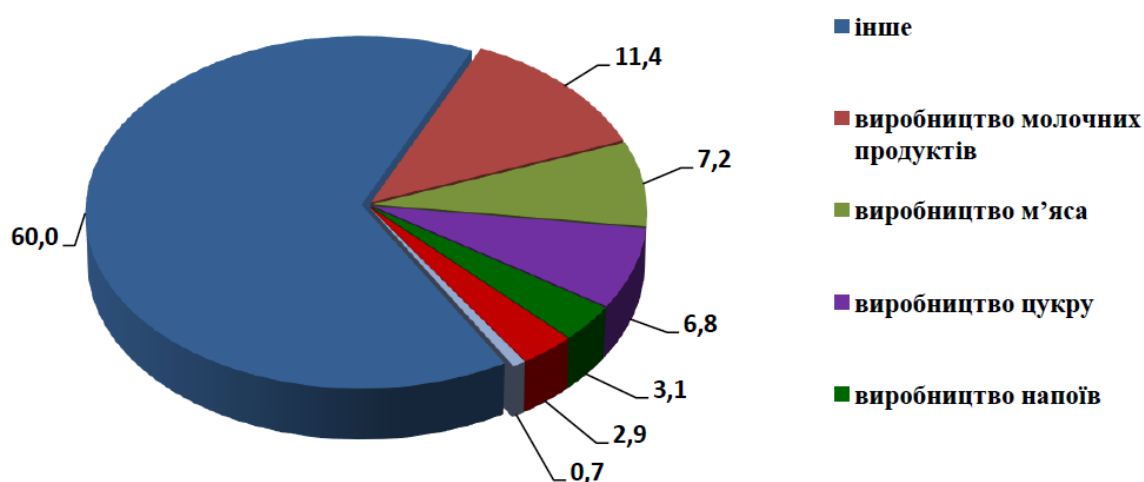
Промисловість

Промисловість області включає наступні види економічної діяльності:

1. Добувна промисловість і розроблення кар'єрів.
2. Переробна промисловість, зокрема:
 - текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів;
 - виготовлення виробів з деревини, виробництво паперу та поліграфічна діяльність;
 - виробництво хімічних речовин і хімічної продукції;
 - виробництво гумових і пластмасових виробів та іншої неметалевої мінеральної продукції
 - металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування;
 - машинобудівна галузь;
 - виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів.
3. Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря.
4. Водопостачання; каналізація, поводження з відходами.

Провідна галузь промисловості області – харчова. В господарському комплексі області харчова і переробна промисловість відіграє визначну структуро-формуючу функцію і являє собою одну із провідних галузей, яка повинна не лише задовольнити потреби населення регіону в продовольстві, а й бути важливим джерелом формування бюджету області. В обсягах виробництва і реалізації промислової продукції області частка галузі є досить вагомою і складає біля 40%. У 2019 році обсяги виробництва і реалізації харчової продукції досягли 7 млрд 575 млн гривень.

Рис. 1.12. Структура харчової галузі промисловості Тернопільської області

Найбільш вагомим потенціалом у харчовій та переробній промисловості області володіють цукрова і спиртова галузі. З метою забезпечення їх подальшого росту та життєдіяльності, конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішніх ринках, підвищення продуктивності та ефективності виробництва необхідною передумовою є оновлення та диверсифікація виробництв.

Найбільшою по величині потужності переробки сировини і обсягах виробництва продукції в області є цукрова галузь, яка в даний час включає 4 виробничі підрозділи ТОВ „Радехівський цукор”, загальною потужністю переробки 18,2 тис. тонн буряків на добу, які дозволяють переробляти в сезон понад 2 млн тонн сировини.

Одним із перспективних напрямків інноваційного розвитку бурякоцукрової галузі є поєднання виробництва цукру та біоетанолу. Частка палива й енергії у собівартості переробки 1 тонни цукрових буряків складає до 38 %, а у собівартості цукру – до 27 %. В умовах проблем забезпечення України енергоносіями та зменшення попиту та цін на білий буряковий цукор доречно впровадити виробництво на цукрових заводах біоетанолу з проміжних продуктів переробки цукрових буряків – дифузійного соку, цукрового сиропу, зеленої патоки, а також меляси. Інноваційним у галузі є також виробництво біогазу з бурякового жому.

Досить високим інноваційним потенціалом з освоєння нових технологій і видів продукції володіє молокопереробна галузь. В області працює 9 молокопереробних підприємств, зокрема ТОВ Борщівський сирзавод; ТОВ Бучацький сирзавод; ТОВ Кременецьке молоко; ПрАТ „Тернопільський молокозавод”; ПП Чортків молоко; ПП Теревовлянський молокозавод; ТОВ Медобори ЛТД (Зборівський район с. Мшанець); ТОВ РОССА (Лановецький район) і ТОВ Галичина-Ласунка, які переробляють щорічно понад 205 тис. тонн молока (сировини) та виробляють понад 26 тис. тонн фасованого обробленого молока, понад 5,5 тис. тонн вершкового масла, більше 2,7 тис. тонн твердих сирів, 2,2 тис. кисломолочного сиру, 18,2 тис. тонн кисломолочної продукції (йогурти, сметана, кефір).

Одним з провідних підприємств галузі ПрАТ „Тернопільський молокозавод” розпочато роботи з будівництва на території підприємства цеху сухих молочних продуктів, введення якого передбачено у 2020 році. Це забезпечить збільшення виходів готової продукції з 1 тони закупленого молока, нарощення обсягів виробництва та продажу власної продукції, зниженні

собівартості її виробництва, дозволить максимально ефективно використовувати технологічні відходи виробництва та збільшити валютну виручку підприємства на 2 млн дол. США.

В області нараховується 10 підприємств спиртової галузі (спиртових виробництв) ДП «Укрспирт» загальною потужністю з переробки 225 тис. тонн зерна та виробництва до 11 млн. декалітрів етилового спирту на рік. Протягом останніх 8 років, через втрату традиційних ринків збуту, в основному експортних, в спиртовій галузі області має місце тенденція щорічного скорочення виробництва спирту, зупинки і неритмічної роботи заводів.

У 2017 році працюючими підрозділами в області вироблено 2,5 млн декалітрів етилового спирту, у 2018 році обсяги виробництва зменшились до 1,95 млн дал. До найбільших відносяться Борщівський, Буцацький, Залізцівський, Марилівський, Мишковичський, Новосілківський, спиртзаводи.

При цьому галузь володіє високим інноваційним потенціалом, реалізація якого можлива шляхом диверсифікації потужностей спиртового виробництва на випуск біоетанолу та інших видів відновлювальних енергоресурсів. Стратегічним планом розвитку спиртової галузі в області, розробленим ДП „Укрспирт” і узгодженим з керівництвом області, у найближчі 5 років передбачається модернізація та блокування у кластери наявних спиртових виробництв, що забезпечить їх повноцінну роботу та виробництво 235 тис. тонн біопалива, 28,8 тис. тонн біодизелю, 70,7 тис. тонн біоетанолу і 12 млн. м³ біогазу в рік.

Впродовж останніх п'яти років відновлено роботу непрацюючого упродовж останніх років Козівського цукрового заводу (Козівського виробництва ТОВ «Радехівський цукор»), корпорацією «Агропродсервіс» відновлено роботу непрацюючого тривалий час Тернопільського м'ясокомбінату та проведено комплексну модернізацію потужностей, внаслідок чого виробництво охолодженої свинини зросло більше ніж у 10,5 рази.

У 2017 році відновлено виробничу діяльність ТОВ «Збарзький горілчанний завод», модернізовано потужності Тернопільського і Тербовлянського молокозаводів, ТДВ «Шустов спирт» Підволочиського району. Збудовано завод з переробки сої потужністю 35 тис. тонн на рік корпорацією «Агропродсервіс» Тернопільського району.

Машинобудування і металообробка є важливою галуззю важкої промисловості, яка донедавна розвивалась прискореними темпами. Усі підприємства працюють на привізному металі і випускають трудомістку

продукцію – електротехнічні прилади, світлотехнічне обладнання, с/г обладнання. Металообробка має місцеве значення. Металообробні підприємства зосереджені в Тернополі, Чорткові, Бучачі, Підгайцях, Збаражі, Товстому.

Підприємства світлотехнічної галузі області займають провідні позиції в Україні та за її межами з виробництва освітлювальної апаратури. Основними виробниками освітлювального обладнання в області є ТзОВ „Шредер”, ТОВ „Проектно–виробнича фірма Електросвіт” та підприємства, що входять до корпорації „Ватра”.

Понад 70% світлотехнічної продукції реалізується за межами України. Індекс промислової продукції в галузі виробництва електричного освітлювального устаткування за 2019 рік становив 115,5 %. Обсяг реалізованого промислової продукції по галузі склав 1,1 млрд гривень, що на 38,8 % більше аналогічного показника 2018 року (рис. 1.13).

Машинобудування посідає третю позицію у загальних показниках реалізованої промислової продукції області - частка галузі у 2019 році в загальному обсязі реалізованої промислової продукції області становила 11,8%. В цілому стабільна позитивна динаміка показників обсягу реалізованої продукції машинобудівної галузі підтверджує можливість подальшого її зростання.

У легкій промисловості виділяються текстильна, швейна, галантерейна галузі. Текстильна виробляє бавовняні тканини, пряжу, вату, шовк. Її найбільшими підприємствами є ВАТ "Текстерно" в м. Тернополі, яке за своєю потужністю належить до числа найбільших на Україні виробників бавовняних тканин.

Одною із значимих галузей промисловості області є деревообробна галузь, яка об'єднує підприємства з оброблення деревини та виготовлення будівельних деталей з деревини, дерев'яних вікон та дверей, паперу та картону, які протягом п'яти останніх років демонструють відносно позитивну динаміку виробництва продукції. Обсяг реалізованої промислової продукції за 2019 рік в галузі склав 444,1 млн гривень (+9,2% у порівнянні з показниками 2018 року) та становить 0,6% від загального обсягу галузі по Україні.

Виробництво хімічної продукції. Обсяг реалізованої промислової продукції за 2019 рік в галузі склав 757,7 млн гривень (-0,1% у порівнянні з показниками 2018 року) та становить 1,1% від загального обсягу галузі по

Україні. Основною проблемою галузі є нестабільна робота місць провадження діяльності ДП «Укрспирт», однак спостерігаються певні позитивні зміни.

Частково відновлювалась діяльність Кобилівського, Залозецького і Борщівського МПД, які простоювали протягом останніх років. Проводиться модернізація виробничих потужностей Хоростківського МПД ДП «Укрспирт». Відновлено і забезпечено роботу Зарубинського спиртового заводу з виробництва біоетанолу та Ковалівського МПД з виробництва етилового спирту, які до 2015 року тривалий час також простоювали.

Галузь з виробництва гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції області представляє понад 40 підприємств, на яких працює 2025 штатних працівників. Питома вага галузі з виробництва хімічних речовин і хімічної продукції в загальнообласному обсязі реалізованої промислової продукції 12%.

Підприємства галузі демонструють позитивну динаміку обсягів реалізованої промислової продукції, так, за 2019 рік реалізовано продукції на суму 2343,2 млн гривень (+20,8% у порівнянні з показниками 2018 року), що становить 1,8% від загального обсягу галузі по Україні.

Металургійна галузь промисловості області об'єднує підприємства, які займаються обробкою та виготовленням металевих виробів з металу та складає 3,8% від загального обсягу реалізованої промислової продукції області та 0,2% від загального обсягу галузі по Україні. Основними проблемами металургійних підприємств області є необхідність технічного та технологічного переоснащення виробництва.

Сільське господарство

Ключовою галуззю реального сектору економіки, що формує основу продовольчої і, значною мірою, економічної та екологічної безпеки не лише області, а й держави, а також реалізує соціально-економічні основи розвитку сільських територій, є аграрний сектор. У 2019 році в області нараховувалось понад тисяча сільськогосподарських підприємств різних форм власності.

За 2019 рік всіма категоріями господарств області вироблено валової продукції сільськогосподарства на суму 9836,3 млн гривень, що становить 103,9% до 2018 року. В тому числі в рослинницькій галузі – 7581,4 млн гривень, в тваринницькій – 2254,9 млн гривень, що відповідно становить 105,2% та 99,7% до 2018 року.

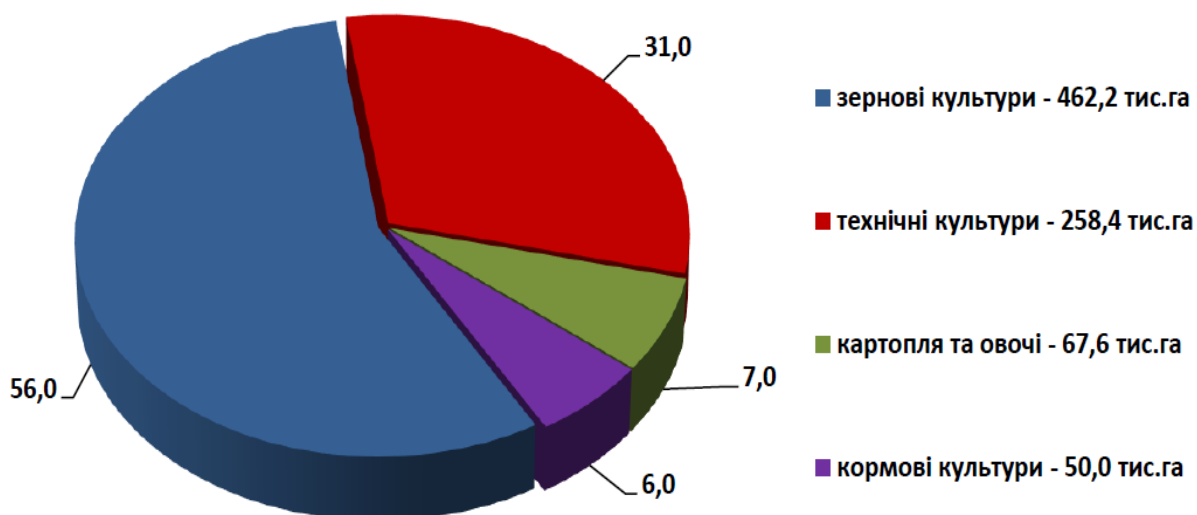
В сільськогосподарських підприємствах виробництво валової продукції становило 5737,9 млн гривень (у 2014 році – 4814,6 млн гривень), по

господарствах населення – 4098,4 млн гривень, що відповідно становить 107,2% та 99,6% до минулого року.

Рослинництво

У користуванні сільськогосподарських товаровиробників Тернопільської області знаходиться 1045,8 тис. га. сільськогосподарських угідь, що становить 2,6 відсотка земель України, з них 856,9 тис. га. ріллі (2,7%).

Рис. 1.13. Структура посівних площ у Тернопільській області

Уся посівна площа по всіх категоріях господарств урожаю 2019 року становила 839,3 тис. га. В структурі посівів зернові та зернобобові культури займали площу 462,2 тис. га, або 56% до всієї площі. Технічні культури в структурі посівів займали площу 258,4 тис. га, 31 відсоток. Картопля та овочі – 67,6 тис. га або 7%. Кормові культури займали площу 50 тис. га, в структурі займають 6% до всієї площі.

За підсумком п'яти останніх років зернові та зернобобові культури в структурі посівних площ займають в основному 56-60%. Збільшуються площі під технічними культурами із 182,2 тис. га (23%) до 31% у 2018 році. Що стосується посівних площ картоплі та овочів, то вони майже не змінилися – 7-9%. Зниження частки кормових культур у загальній структурі посівних площ із 62,4 тис. га (8%) у 2014 до 50 тис. га у 2018 (6%) свідчить про потенційну загрозу для розвитку тваринництва і зниження родючості ґрунтів області.

Основними культурами, які вирощуються в області є зернові та технічні культури, поступово зменшуються площі під цукровим буряком за рахунок

збільшення соняшникових площ, стабільними залишаються посівні площі під картоплею та овочевими культурами (табл.1.9).

Табл. 1.9. Рослинництво, посівні площі (2010-2019 роки)

Рік	Посівна площа сільськогосподарських культур (уточнена), тис.га					Площа насаджень культур плодових та ягідних (загальна)
	культури зернові та зернобобові	буряк цукровий фабричний	соняшник	картопля	культури овочеві	
2010	465,9	61,2	11,9	57,4	9,7	6,3
2011	468,9	60,6	13,5	65,5	11,5	6,1
2012	505,0	47,0	14,4	65,9	10,8	6,6
2013	493,9	36,3	13,5	63,3	11,4	6,8
2014	483,5	37,4	19,4	63,5	11,4	6,7
2015	446,9	16,5	31,3	57,9	11,6	6,7
2016	470,3	22,6	56,4	59,0	11,7	6,7
2017	457,5	30,0	81,1	56,5	11,4	6,6
2018	463,2	34,4	70,8	56,2	11,4	6,7
2019	471,5	23,7	59,3	57,0	11,9	6,7

Рис. 1.14. Виробництво сільськогосподарських культур у всіх категоріях господарств Тернопільської області.

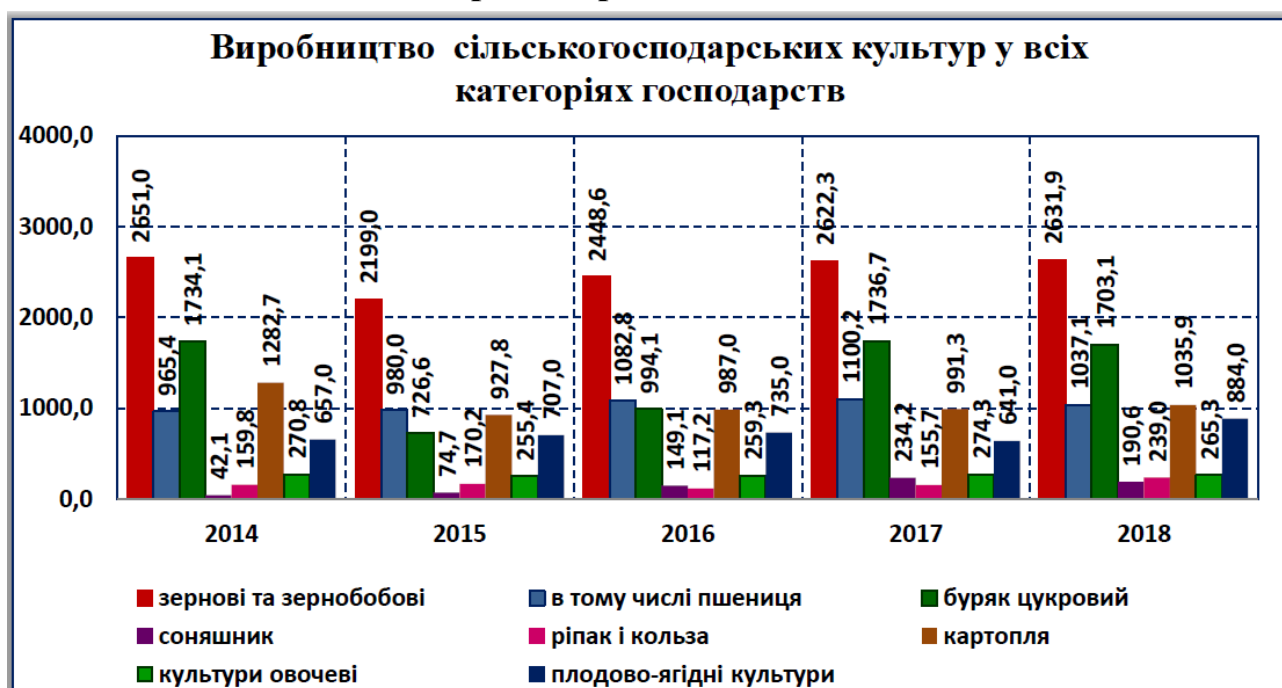

Табл. 1.10. Рослинництво, валовий збір (2010-2019 роки)

Рік	Обсяг виробництва (валовий збір) сільськогосподарських культур, тис.ц					
	культури зернові та зернобобові	буряк цукровий фабричний	соняшник	картопля	культури овочеві	культури плодові та ягідні ²
2010	12609,8	15546,1	132,9	8307,2	1935,3	184,5
2011	18828,0	19887,0	222,1	12471,2	2522,9	220,2
2012	21638,4	18923,5	230,9	12846,1	2548,1	427,0
2013	22288,5	10025,8	298,5	12062,6	2521,7	561,5
2014	26514,3	17341,0	420,9	12826,8	2707,7	656,8
2015	21990,5	7266,0	747,4	9277,8	2554,4	706,9
2016	24486,1	9941,6	1491,3	9869,7	2593,1	735,1
2017	26222,9	17366,7	2341,6	9912,8	2742,5	640,8
2018	26318,9	17030,7	1905,7	10358,4	2653,3	883,8
2019	26998,5	11770,7	2156,2	9606,0	2828,8	813,3

В 2020 році аграрними підприємствами області очікується зібрати понад 3 млн тонн зерна і олійних культур, до 70% яких реалізується за межі регіону та на експорт. Тернопільська область має доволі сприятливі умови та ефективні технології для вирощування цукрового буряка. Так у 2018 році викопано 1703,1 тис. тонн цукрових буряків (друге місце серед областей України). Питома вага в валовому зборі цієї культури по Україні – більше 12%. Валове виробництво олійних культур у 2018 році – 662,7 тис. тонн, що майже в 2 рази більше в порівнянні з 2014 роком (368 тис. тонн). За 5 останніх років валове виробництво соняшнику із 42,1 тис. тонн зросло до 190,6 тис. тонн, що більше як в 4,5 рази.

Зросло також виробництво сої із 163,4 тис. тонн до 225,5 тис. тонн та ріпаку із 159,8 тис. тонн зросло до 239,0 тис. тонн. (друге місце в Україні). Овочів зібрано 265,3 тис. тонн, картоплі накопано 1035,9 тис. тонн, що на 44,6 тис. тонн більше, ніж у 2017 році.

Тваринництво. Станом на 01 січня 2020 року в усіх категоріях господарств утримується 138,9 тис. голів ВРХ, що менше у порівнянні з 2014 роком на 47,1 тис. голів, або на 25,4 %. Чисельність поголів'я корів становить

86,5 тис. голів, що на 19,9 тис голів, або на 18,6% менше відповідного періоду 2014 року Поголів'я свиней складає 298,9 тис. голів, що менше до відповідного періоду 2014 року на 72,4 тис. голів, або на 17,6%. Продовжується зменшення поголів'я свійської птиці 5197,3 тис. голів (майже -1% до 2019 р.).

Табл. 1.11. Кількість сільськогосподарських тварин за категоріями господарств Тернопільської області, на 1 січня 2020 року

	Тис. голів	У % до 1 січня 2019р.
Господарства усіх категорій		
Велика рогата худоба	138,9	100,1
у т.ч. корови	86,5	99,3
Свині	298,9	88,1
Вівці та кози	15,1	104,9
Птиця свійська	5197,2	99,1
Підприємства		
Велика рогата худоба	31,9	103,6
у т.ч. корови	12,5	101,6
Свині	127,9	78,1
Вівці та кози	1,7	141,7
Птиця свійська	2018,0	98,8
Господарства населення		
Велика рогата худоба	107,0	99,2
у т.ч. корови	74,0	98,9
Свині	171,0	97,4
Вівці та кози	13,4	101,5
Птиця свійська	3179,2	99,4

Всіма категоріями господарств у 2019 році вироблено м'яса 58,2 тис. тонн це менше рівня 2014 року на 22,5 тис. тонн (-46%). Виробництво молока за 2019 рік склало 455,1 тис. тонн. В порівнянні з 2014 роком виробництво молока в області зменшилося на майже 25 тис. тонн або на 6,2%. В свою чергу суттєво зросло виробництво яєць до 587,6 млн. шт., що у порівнянні з 2014 р. дало + 36%.

Табл. 1.12. Виробництво продукції тваринництва у Тернопільській області (1995-2019 рр.)

Виробництво продукції тваринництва				
Рік	м'ясо (у забійній масі), тис.т	молоко, тис.т	яйця, млн.шт	вовна, т
1995	74,4	654,6	270,8	89,0
1996	62,5	627,6	282,5	38,0
1997	56,0	555,8	261,9	22,0
1998	49,1	537,5	247,6	13,0
1999	49,3	505,2	244,4	9,0
2000	48,2	505,6	234,5	6,0
2001	44,4	523,0	250,8	6,0
2002	47,1	524,4	281,7	6,0
2003	51,2	490,2	292,7	5,0
2004	45,4	490,5	278,4	6,0
2005	39,9	485,2	290,1	6,0
2006	39,5	469,7	385,0	4,0
2007	40,4	452,1	352,6	2,8
2008	38,1	424,0	350,1	2,4
2009	34,9	418,7	352,0	2,0
2010	37,1	416,7	369,8	2,0
2011	38,3	418,1	378,7	1,0
2012	40,5	459,6	414,3	1,0
2013	47,6	485,9	427,7	1,0
2014	79,7	480,6	432,8	1,0
2015	80,3	460,7	489,9	2,0
2016	52,6	453,5	539,3	1,8
2017	53,6	451,4	483,0	2,1
2018	56,5	449,6	534,5	3,0
2019	58,2	455,1	587,6	3,0

У 2014-2019 роках в області реалізовано ряд інвестиційних проектів з будівництва та реконструкції тваринницьких комплексів, зокрема, молочного комплексу з доїльним залом ПАП „Агропродсервіс” в с. Теофіпілка Козівського району потужністю 1200 голів (створено 55 робочих місць, вкладено 17 млн гривень інвестицій); молочного комплексу ТОВ „Україна” в с. Скорики. Підволочиського району на 1000 голів корів (25 робочих місць та 70 млн гривень інвестицій). Збільшено потужності птахофабрики ПАП „Птахофабрика Тернопільська” в с. В.Гаї Тернопільського району до 1,5 млн голів курей-несучок.(створено додатково 58 робочих місць, 95 млн гривень інвестицій).

За результатами 2019 року було досягнуто наступних результатів:

- ✓ Промисловість. Індекс промислової продукції за підсумками 2019 р. становив 98,3%. Реалізовано промислової продукції (товарів, послуг) на суму 20756,6 млн.грн.
- ✓ Сільське господарство. У 2019 р. продукції сільського господарства вироблено на суму 9652,5 млн.грн (у постійних цінах 2010 р.). Індекс сільськогосподарської продукції порівняно з 2018 р. становив 98,1%, у т.ч. у підприємствах – 97,4%, у господарствах населення – 99,1%.
- ✓ Будівництво. Обсяг виробленої будівельної продукції (виконаних будівельних робіт) підприємствами області у 2019 р. склав 2415,8 млн.грн. Індекс будівельної продукції в 2019 р. порівняно з 2018 р. становив 126,9%.
- ✓ Транспорт і зв'язок. Підприємствами автомобільного транспорту області в 2019 р. перевезено 4834,31 тис.т вантажів, що становить 91,4% від обсягу 2018 р. Пасажирським автомобільним транспортом перевезено 47,4 млн. пасажирів, що на 5,2% більше, ніж у 2018 р. У 2019 р. споживачам надано інтернет-послуг на 208,4 млн.грн, у т.ч. фізичним особам – на 160,1 млн.грн (76,8%).
- ✓ Інші види економічної діяльності. Обсяг реалізованої продукції за КВЕД «Інші види економічної діяльності» складає 40,23% від загального обсягу реалізації продукції (товарів та послуг) суб'єктами господарювання Тернопільської області за 2019 рік.

Стосовно утворення відходів діяльність за КВЕД «Інші види економічної діяльності» пов'язана переважно з утворенням відходів, подібних до побутових.

1.5. Фактичні та прогнозні дані щодо динаміки показників середнього наявного доходу населення регіону

В найбільш загальному вигляді доходи населення (домогосподарств) обліковуються органами статистики як: грошові та загальні доходи.

Грошові доходи – складаються із суми грошових та натуральних (у грошовій оцінці) надходжень, одержаних членами домогосподарства у вигляді оплати праці (за виключенням прибуткового податку та обов'язкових відрахувань), доходів від підприємницької діяльності та самозайнятості, доходів від власності у вигляді відсотків, дивідендів, продажу акцій та інших цінних паперів, надходжень від продажу худоби, продукції особистого підсобного господарства та продуктів, отриманих у порядку самозаготівель, пенсій, стипендій, соціальних допомог (пільг та субсидій готівкою на оплату житлово-комунальних послуг, електроенергії та палива, компенсаційних виплат за невикористане право на санаторно-курортне лікування, за пільговий проїзд окремих категорій громадян тощо), грошових допомог від родичів та інших осіб, а також інших грошових доходів.

Загальні доходи складаються з грошових доходів, а також вартості спожитої продукції, отриманої з особистого підсобного домогосподарства (за винятком поточних витрат на її виробництво), в порядку самозаготівель, суми безготівкових пільг та субсидій на оплату житлово-комунальних послуг, електроенергії та палива, суми безготівкових пільг на оплату телефону, проїзду у транспорті, на оплату товарів та послуг з охорони здоров'я, туристичних послуг, путівок на бази відпочинку тощо, вартості подарованих родичами та іншими особами продовольчих товарів.

Основними складовими доходів населення області є:

- заробітна плата
- прибуток та змішаний дохід
- доходи від власності (одержані)
- соціальні допомоги та інші одержані поточні трансферти, у тому числі:
 - соціальні допомоги
 - інші одержані поточні трансферти
 - соціальні трансферти в натурі.

Доходи населення включають обсяг нарахованих у грошовій та натуральній формі: заробітної плати, прибутку та змішаного доходу, одержаних доходів від власності, соціальних допомог та інших поточних трансфертів.

Заробітна плата є первинним доходом домашніх господарств та являє собою винагороду у грошовій або натуральній формі, яка повинна бути виплачена роботодавцем найманому працівнику за роботу, виконану у звітному періоді.

Прибуток та змішаний доход - це доход, який одержується фізичними особами в результаті виробничої діяльності за виключенням витрат, пов'язаних із її здійсненням.

Доходи від власності – це первинні доходи, які одержують власники фінансових та нефінансових активів (землі, майнових прав і т.д.) від надання їх у користування іншим інституційним одиницям. Вони включають: дивіденди, відсотки від акцій, внесків та договорів оренди земельних ділянок та майна; доходи населення від власності на землю; проценти за вкладками, отримані від банків фізичними особами.

Соціальні допомоги – це різні види грошових допомог, які виплачені населенню з державного та місцевих бюджетів, Пенсійного фонду, Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності, Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань, Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття, коштів підприємств, організацій і профспілок – пенсії, допомоги з непрацездатності, інвалідності, вагітності, по пологах, на дітей у малозабезпечених сім'ях, оплата навчальних відпусток тощо.

Інші одержані поточні трансферти включають поточні виплати населенню в грошовій формі (крім соціальних допомог): страхові відшкодування, виплати одноразової матеріальної допомоги працівникам, компенсації тощо.

Соціальні трансферти в натуральній формі визначаються вартістю товарів та послуг, які надаються домашнім господарствам безкоштовно або за економічно незначущими цінами органами загального державного управління і некомерційними організаціями, що обслуговують домашні господарства (НКОДГ).

Наявний доход – це максимальний обсяг доходів, які можуть бути використані домашніми господарствами на придбання споживчих товарів та оплату послуг. Вони включають заробітну плату, прибуток, змішаний доход, сальдо доходів від власності, соціальні допомоги, інші одержані поточні трансферти за виключенням сплачених, зокрема поточних податків на доходи.

Табл. 1.13. Структура сукупних ресурсів/доходів населення України

	2010	2011	2012	2013	2014 ¹	2015 ¹	2016 ¹	2017 ¹	2018 ¹	2019 ¹
Сукупні ресурси в середньому за місяць у розрахунку на одне домогосподарство, грн	3094,75	3651,06	3710,42	4248,90	4297,16	5483,20	6730,62	10199,09	10447,08	13127,23
Структура сукупних ресурсів домогосподарств	Відсотків									
Грошові доходи	81,7	81,8	83,7	83,3	86,1	80,8	74,9	82,7	84,4	85,4
- оплата праці	34,9	36,3	37,3	36,3	40,1	37,7	35,8	39,4	39,7	46,5
- доходи від підприємницької діяльності та самозайнятості	5,7	3,6	1,4	2,5	4,6	3,4	1,7	11,2	9,3	6,4
- доходи від продажу сільськогосподарської продукції	6,4	4,0	3,0	3,2	2,2	3,7	3,3	4,6	4,7	3,2
- пенсії, стипендії, соціальні допомоги, надані готівкою	24,6	26,1	28,8	30,3	28,6	23,5	22,7	12,4	16,3	16,0
- грошова допомога від родичів, інших осіб та інші грошові доходи	10,1	11,8	13,2	11,0	10,6	12,5	11,4	15,1	14,4	13,3
Вартість спожитої продукції, отриманої з особистого підсобного господарства	11,3	10,6	9,2	10,2	9,3	9,2	8,5	5,8	7,0	6,5
Пільги та субсидії безготівкові на оплату житлово-комунальних послуг,	0,6	0,6	0,7	0,5	0,4	3,6	9,8	6,9	4,1	0,8
Пільги безготівкові на оплату товарів та послуг з охорони здоров'я, туристичних послуг, , на оплату послуг транспорту, зв'язку	0,3	0,2	0,1	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Інші надходження	6,1	6,8	6,3	5,7	4,0	6,2	6,6	4,4	4,3	7,1
Довідково: загальні доходи, грн	2977,33	3475,51	3539,39	4068,79	4205,75	5272,01	6485,04	9889,27	10199,43	12442,07

¹ Без урахування частини зони проведення антитерористичної операції.

Табл.1.14. Розподіл населення Тернопільської області за рівнем середньодушових еквівалентних загальних доходів¹

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Розподіл населення (%) за рівнем середньодушових еквівалентних загальних доходів у місяць, грн.														
до 1920,0	100,0	100,0	100,0	96,0	95,1	92,9	87,1	84,0	68,3	63,5	38,2	50,4	4,8	10,3
1920,1–2280,0	4,0	4,9	7,1	12,9	8,6	15,1	14,0	22,2	15,4	5,3	8,5
2280,1–2640,0	3,8	6,3	11,0	17	12,0	13,8	5,2
2640,1–3000,0	1,6	6,7	3,4	7,4	7,8	10,5	7,7
3000,1–3360,0	0,5	1,4	2,8	9,1	2,6	9,3	10,1
3360,1–3720,0	0,3	0,5	1,3	3,4	1,0	12,0	9,7
3720,1–4080,0	1,2	1,7	4,0	2,7	10,8	5,5	15,7
4080,1–4440,0	6,0	7,9
4440,1–4800,0	7,0	9,8
4800,1–5160,0	5,3	2,0
понад 5160,0	20,5	13,1

¹У 1999-2006 рр. як критерій диференціації застосовувався показник „середньодушові сукупні витрати“. Починаючи з 2011 року при розрахунках середньодушових показників витрат і ресурсів, а також показників диференціації населення та домогосподарств за рівнем матеріального добробуту розпочато використання шкали еквівалентності. Відповідно були перераховані показники 2007-2010рр.

Табл.1.15. Диференціація життєвого рівня населення Тернопільської області

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Чисельність населення із середньодушовими еквівалентними загальними доходами у місяць, нижчими прожиткового мінімуму:																			
тис. осіб	907,2	942,4	990,5	804,3	817,6	723,2	694,9	210,7	109,3	82,8	172,4	125,6	171,7	181,9	185,8	75,7	43,0	25,0	20,7
у відсотках до загальної чисельності населення	80,7	83,4	87,4	72,1	73,2	65,1	61,8	19,3	10,1	7,7	16,1	11,8	20,2	17,2	17,6	7,2	4,1	2,4	0,2
<u>Довідково:</u> Середньорічний розмір прожиткового мінімуму (у середньому на одну особу в місяць, грн.)	270,1	311,3	342,0	342,0	362,2	423,0	463,8	518,5	607,5	638,5	843,2	914,1	042,4	113,7	176,0	227,3	88,0	603,7	744,8
Децильний коефіцієнт диференціації загальних доходів населення, разів	4,1	3,4	3,4	4,6	3,9	3,3	4,5	2,7	2,7	2,5	2,9	2,4	2,5	2,6	2,4	2,2	2,5	3,1	3,6
Децильний коефіцієнт фондів (по загальних доходах), разів	6,2	5,1	5,5	10,1	5,4	5,9	7,4	4,3	4,4	3,2	5,1	4,4	4,3	2,9	3,8	3,5	3,0	5,1	2,7

1.6. Наявна транспортна мережа

Тернопільська область має зручне транспортно-географічне розташування: знаходиться у центрі Західної України на перетині міжнародних магістралей. Відстань від м. Тернопіль до столиці, м. Київ – 470 км, до кордону з Польщею, Словаччиною, Угорщиною та Румунією – від 220 до 350 км.

Через область проходять залізничні та автомобільні міжнародні транспортні коридори у напрямках Берлін-Одеса та Балтійське-Чорне море.

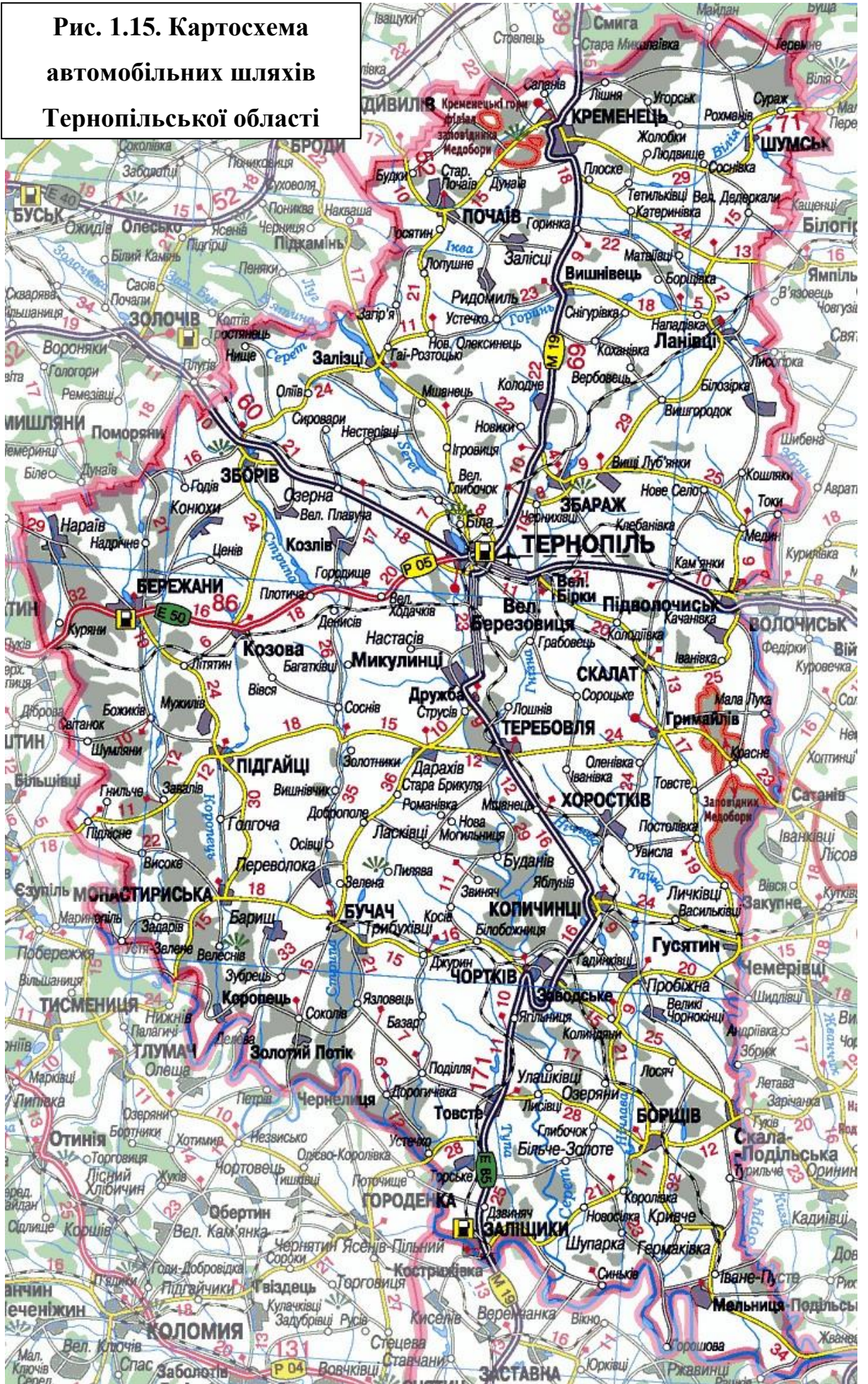
Відстань від м. Тернопіль до 10 найбільших міст України складає:

- до м. Харків – 769 км на прямому і 914 км автошляхами;
- до м. Дніпропетровськ – 692 і 807 км відповідно;
- до м. Одеса – 505 і 668 км;
- до м. Донецьк – 897 і 1056 км;
- до м. Запоріжжя – 715 і 855 км;
- до м. Львів – 117 і 127 км;
- до м. Кривий Ріг – 591 і 682 км;
- до м. Миколаїв – 544 і 664 км.

Протяжність мережі автомобільних доріг загального користування Тернопільської області становить 5007,5 км, із них 3522,3 км місцевого значення. Область займає 21 місце за протяжністю доріг з твердим покриттям, 17 – за протяжністю доріг з чорним покриттям, 2 місце – із забезпеченості дорогами з твердим покриттям на 1000 кв. метрів території, 5 місце по кількості штучних споруд та 15 місце по їх загальній протяжності. На мережі автомобільних доріг області розташовано 843 мости і шляхопроводи загальною довжиною 13285 пог. метрів.

Через область пролягає міжнародний транспортний коридор „Балтійське море-Чорне море” з відгалуженням, напрям якого співпадає з автомобільними дорогами Доманове-Ковель-Чернівці-Тереблече та Стрий-Тернопіль-Кропивницький-Знам’янка, загальною довжиною 237,9 км. Три автомагістралі міжнародного значення перетинають область із заходу на схід і з півночі на південь. Автомагістраль Брест-Чернівці з’єднує західну частину Білорусі з Румунією і є головним коридором північно-південного напрямку до балканських країн і Середземномор’я. Інші дві автомагістралі Харків-Київ-Львів і Київ-Ужгород з’єднують східні кордони і центр України з Польщею, Словаччиною і Угорщиною. Обмеження швидкості на автомагістралях становить 120 км/год.

Рис. 1.15. Картосхема автомобільних шляхів Тернопільської області

Транспортна галузь Тернопільської області представлена такими видами транспорту, як автомобільний, залізничний, річковий, авіаційний.

Основними чинниками формування на Тернопільщині транспортної системи обласного рівня є наступні:

- вигідне економіко-географічне положення області (межування з Львівською, Рівненською, Хмельницькою, Чернівецькою та ІваноФранківською областями, близькість до кордону з Європою);
- сприятливі природно-кліматичні та географічні умови для транспортного будівництва (більша частина області – рівнинна територія, лише на півночі розташовані Кременецькі гори);
- розвиток господарства регіону, де транспорт виконує роль перевізника сировини та матеріалів, готової продукції, трудових ресурсів;
- через область проходять міжнародні транспортні магістралі, розвинена і диверсифікована транспортна мережа прилеглих територій;
- наявність необхідної інфраструктури (транспортної, складської і зв'язку, ліній електропередач).

Автомобільний транспорт – вид транспорту, що здійснює перевезення вантажів і пасажирів автомобілями по безколіїних шляхах. Внутрішньо обласна автобусна маршрутна мережа загальною протяжністю 23815 км складається з 622 автобусних маршрутів, в тому числі: 68 міських (міські маршрути мають наступні міста: Бережани – 1, Борщів – 1, Заліщики – 1, Збараж – 1, Ланівці – 1, Кременець – 23, Чортків – 6, Тернопіль – 34), 414 приміських та 140 міжміських.

Міський електротранспорт працює в Тернополі. Довжина тролейбусних маршрутів сягає 70 км. Тернопіль обслуговують в середньому 50 тролейбусів, з яких 3 обладнані для перевезення осіб з обмеженими фізичними можливостями. Існує тролейбусна лінія з Тернополя до його передмістя – Великої Березовиці.

Залізничний транспорт – вид транспорту, що здійснює перевезення вантажів і пасажирів по рейкових шляхах. Він у силу своєї надійності, регулярності, можливості перевезення вантажів і пасажирів незалежно від часу року і погодних умов, малого ступеня впливу на навколишнє середовище (у порівнянні з іншими видами транспорту), невеликої енергоємності (споживання енергії на залізничному транспорті в 6 раз менше, ніж в авіації, і в 3 рази менше, ніж на автотранспорті) широко використовується як у внутрішніх, так і

в міжнародних зв'язках. У структурі вантажообігу його частка становить 61 %, а у пасажирообігу – 60%.

Всі обслуговуючі залізничні підприємства належать до Львівської залізниці. На території області розташовані 43 станції та 43 зали очікування пасажирів. Розгорнута довжина колій становить 777,3 км, експлуатаційна довжина колій – 634,3 км, електрифіковано – 139 км колій. Щільність залізничної мережі на території області становить 45,9 км на 1 тис. км², що перевищує такий же показник в Україні (37,6 км). Найбільша щільність залізниць у центральній частині області, а найменша – у північній. Найважливіша магістраль (Львів-Київ) перетинає область із заходу на схід. Міжобласне значення має залізниця Тернопіль-Чернівці. Залізничний вузол міста Тернополя надає можливість сполучення практично з усіма обласними центрами України, країнами ближнього зарубіжжя. З Тернополя курсують поїзди у таких основних напрямках: Львів, Хмельницький, Чернівці, Шепетівку, Ходорів, Київ. Перевезення в межах області здійснюється залізницями Тернопіль-Ланівці, Тернопіль-Підволочиськ, Тернопіль-Бережани, Тернопіль-Заліщики тощо. Через область проходять поїзди у Росію, Польщу, Чехію, Словаччину, Болгарію. Залізнична станція "Тернопіль" здатна пропускати на добу близько 17 тис. пасажирів і 1,2 тис. тонн вантажів.

Річковий транспорт, один з основних видів транспорту, що здійснює перевезення вантажів та пасажирів внутрішніми водними шляхами. В області він розвинутий на р. Дністер нижче від м. Заліщики. Ним перевозяться в основному будівельні матеріали (гравій, галька), які добуваються із дна цієї річки. По акваторії Тернопільського ставу курсують три пасажирські теплоходи.

Аеропорт "Тернопіль", що знаходиться за межами міста на відстані двох кілометрів, має злітно-посадочну смугу з штучним покриттям розміром 2000м x 42 м. і може обслуговувати повітряні судна з максимальною злітною масою до 61 тони. Пропускна спроможність аеропорту - до 100 пасажирів на годину. Аеропорт забезпечений митним та прикордонним обслуговуванням по виклику. Виконуються чартерні, нерегулярні польоти по перевезенню пасажирів і вантажів.

Розділ II. Аналіз поточного стану системи управління відходами в регіоні

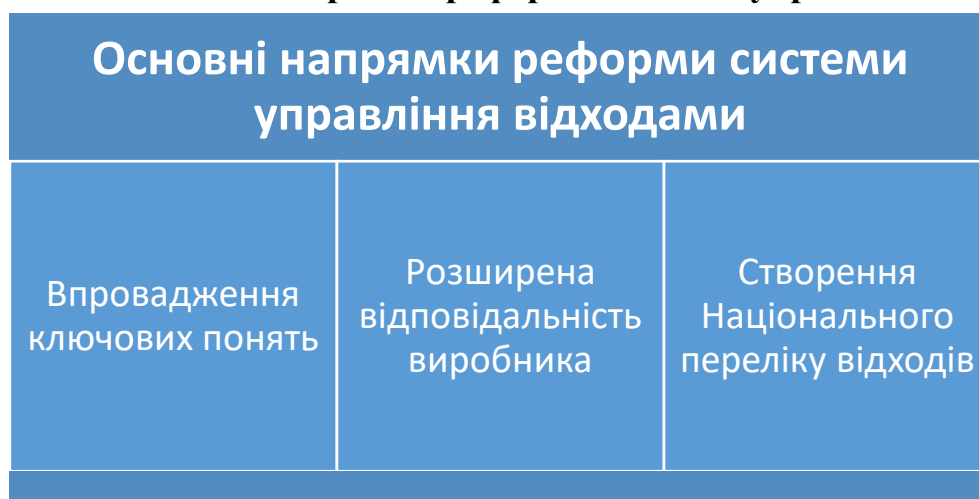
2.1. Загальна характеристика системи управління відходами

Система управління відходами має два ключових рівні – національний та регіональний. На національному запроваджується стратегічне бачення разом із ключовими показниками, яких планується досягти. На регіональному відбувається предметне планування чіткої кількості об'єктів та суб'єктів управління відходами за кластерним принципом, тобто де і як утворюється та що з цим робити.

Загалом, інституційна структура управління відходами є недосконалою, а тому необхідним є проведення реформ. Так, на урядовому порталі зазначено, що метою реформ щодо забезпечення ефективного та безпечного управління відходами є створення належної інфраструктури об'єктів управління відходами, покращення стану довкілля, санітарного та епідемічного благополуччя населення¹.

Реформа щодо забезпечення ефективного та безпечного управління відходами передбачає: впровадження ключових понять; розширену відповідальність виробника; створення Національного переліку відходів (рис. 2.1).

Рис. 2.1. Основні напрямки реформи системи управління відходами

¹ Закон України «Про відходи» Стаття 21. Повноваження органів місцевого самоврядування у сфері поводження з відходами

1. Впровадження ключових понять

Створення системи дефініцій, які будуть повністю узгоджені з європейським законодавством – одна із важливих цілей реформи. Саме нові терміни разом із впровадженням Національного переліку відходів дозволять говорити із ЄС однією мовою щодо питань управління відходами.

2. Розширена відповідальність виробника

Реформа передбачає цілковиту відповідальність виробника за управління відходами, що утворюються на всіх етапах споживання його продукції. Система розширеної відповідальності виробника поширюватиметься щодо таких видів продукції: пакування, електричне та електронне обладнання, батарейки, батареї та акумулятори, транспортні засоби, термін експлуатації яких закінчився, оливи, шини тощо.

3. Створення Національного переліку відходів

Реформа створює підґрунтя для Національного переліку відходів, який повністю відповідатиме аналогічному переліку в ЄС. Відходи класифікуватимуть відповідно до Національного переліку відходів та Порядку класифікації відходів, з урахуванням їх походження, складу, а також – граничного значення концентрації небезпечних речовин.

Згідно з Національним переліком відходів, їх визначатимуть як:

- а) небезпечні відходи;
- б) відходи, що не є небезпечними;
- в) відходи, що потребують оцінювання.

Відходи, що потребують оцінювання, за результатами проведення досліджень та визначення вмісту небезпечних складників будуть віднесені або до безпечних, або до небезпечних. Власник відходів може самостійно визнати відходи небезпечними без проведення досліджень.

Результати реалізації реформи щодо забезпечення ефективного та безпечного управління відходами²:

➤ Схвалено Національну стратегію управління відходами до 2030 року, яка визначає візію реформи та її пріоритети разом із цільовими показниками.

² Забезпечення ефективного та безпечного управління відходами. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/reformi/ekonomichne-zrostannya/zabezpechennya-efektivnogo-ta-bezpechnogo-upravlinnya-vidhodami>

➤ Затверджено Національний план управління відходами, який визначає завдання і практичні заходи, що дозволяють Україні до 2030 року перейти на нову європейську модель управління відходами.

➤ Створено Координаційну раду з питань реалізації Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року, що сприяє забезпеченню координації дій центральних і місцевих органів виконавчої влади щодо формування та реалізації державної політики у сфері управління відходами.

➤ Розроблено п'ять ключових законопроектів: «Про управління відходами» (ВРУ прийняла за основу Проект Закону №2207-1-д від 04.06.2020р.)³, «Про відходи електричного та електронного обладнання» (на етапі доопрацювання), «Про батареї та акумулятори» (на етапі доопрацювання), «Про відходи упаковки» (на етапі обговорення з бізнесом), «Про муніципальні відходи» (на етапі доопрацювання).

➤ Створено проект Методичних рекомендацій з розроблення регіональних планів управління відходами. Методичні рекомендації розроблені для регіонів України з метою підготовки ними власних регіональних планів – практичних посібників управління відходами в областях, які мають стати інвестиційними планами.

Формування регіональної системи управління відходами пов'язане, перш за все, з необхідністю вирішення критичної ситуації, яка склалася з утворенням, накопиченням, зберіганням, переробленням, утилізацією та захороненням відходів і характеризується подальшим розвитком екологічних загроз. Регіональний план управління відходами є основним документом з планування організації системи управління відходами на місцевому рівні.

Основними проблемами, на які спрямована система управління відходами є прогресуючий характер нагромадження відходів і посилення їх негативного впливу на довкілля й здоров'я людей, проблематичність виділення земель під розміщення відходів, недостатньо налагоджений їх облік та моніторинг потоків, невизначеність підходів щодо ідентифікування і класифікації відходів, повільне впровадження новітніх методів переробки та утилізації, недосконалість законодавчої й нормативно-методичної бази щодо поводження з відходами, недостатність дієвих економічних важелів залучення відходів до господарського обігу та відповідної державної підтримки.

³ Верховна Рада України прийняла за основу Проект Закону №2207-1-д від 04.06.2020 р. "Про управління відходами".

Структура системи управління відходами. Загальні положення.

У загальному вигляді організаційна структура управління відходами на регіональному рівні включає учасників системи управління (їх обов'язки та повноваження), принципи їх взаємодії, у т.ч. інформаційного обміну. Особливості інституційної структури управління конкретними видами відходів визначаються специфікою чинного нормативно-правового регулювання, що визначає обов'язки та повноваження учасників системи.

Суб'єктами системи управління відходами є:

- утворювачі відходів (населення, організації, установи);
- суб'єкти, що надають послуги в сфері управління відходами;
- органи державної влади та місцевого самоврядування, що приймають управлінські рішення та виконують функції контролю у сфері управління відходами;
- інші зацікавлені сторони, у т.ч. населення (як споживач екологічних благ).

Суб'єкти утворення відходів.

Утворювачами твердих побутових відходів (ТПВ) є населення, підприємства, організації, установи, інші суб'єкти господарювання. Функції утворювачів ТПВ (первинних) визначені законодавством. Зокрема, власники або наймачі, користувачі, у тому числі орендарі, джерел утворення ТПВ, земельних ділянок укладають договір на вивезення твердих побутових відходів в установленому законом порядку та забезпечують роздільне збирання ТПВ. При цьому великогабаритні, ремонтні та небезпечні відходи у складі ТПВ мають збиратися окремо від інших видів ТПВ⁴.

Суб'єкти господарської діяльності, серед іншого, зобов'язані:

- запобігати утворенню та зменшувати обсяги утворення відходів;
- визначати склад і властивості відходів, що утворюються, а також ступінь небезпечності відходів для навколишнього НПС та здоров'я людини;
- вести первинний поточний облік кількості, типу і складу відходів, що утворюються, збираються, перевозяться, зберігаються, обробляються, утилізуються, знешкоджуються та видаляються, і подавати щодо них статистичну звітність у встановленому порядку;
- забезпечувати повне збирання, належне зберігання та недопущення знищення і псування відходів, для утилізації яких в Україні існує відповідна технологія, що відповідає вимогам екологічної безпеки;

⁴ Закон України «Про відходи», ст. 35-1

- не допускати змішування відходів, якщо це не передбачено існуючою технологією та ускладнює поводження з відходами або не доведено, що така дія відповідає вимогам підвищення екологічної безпеки⁵.

Організація збирання та перевезення відходів.

Збирання та вивезення ТПВ у межах певної території здійснюється юридичною особою, яка уповноважена на це органом місцевого самоврядування на конкурсних засадах у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, спеціально обладнаними для цього транспортними засобами⁶.

Утворювачі ТПВ укладають договори з юридичною особою, яка в установленому порядку визначена виконавцем послуг на вивезення ТПВ на відповідній території та здійснювати оплату таких послуг⁷.

Виконавець послуг з вивезення ТПВ зобов'язаний укласти договори про надання послуг з перероблення та захоронення ТПВ із суб'єктами господарювання, що надають такі послуги відповідно до правил благоустрою території населеного пункту, розроблених з урахуванням схеми санітарного очищення населеного пункту⁸.

Спосіб збирання та організація вивезення муніципальних відходів здійснюється у відповідності до розроблених та затверджених у встановленому порядку схем санітарного очищення населених пунктів. Схемою санітарного очищення визначаються об'єкти управління відходами, на які вивозитимуться муніципальні відходи⁹.

Перевезення небезпечних відходів (у т.ч. небезпечних відходів у складі ТПВ) здійснюється суб'єктами господарської діяльності, які мають відповідну ліцензію¹⁰.

Ліцензія видається Державною службою України з безпеки на транспорті. Перевезення інших відходів здійснюється на загальних принципах ведення господарської діяльності.

⁵ Закон України «Про відходи», ст. 17

⁶ Закон України «Про відходи», ст. 35-1

⁷ Закон України «Про відходи», ст. 17

⁸ Закон України «Про відходи», ст. 35-1

⁹ ДБН Б.2.2-6:2013. Склад та зміст схеми санітарного очищення населеного пункту

¹⁰ Згідно із Законом України «Про відходи», Законом України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 2 березня 2015 року № 222-VIII (із змінами)

Організація оброблення відходів.

Виконавець послуг з вивезення ТПВ зобов'язаний укласти договори про надання послуг з перероблення та захоронення ТПВ із суб'єктами господарювання, що надають такі послуги відповідно до правил благоустрою території населеного пункту, розроблених з урахуванням схеми санітарного очищення населеного пункту¹¹.

Утворювачі інших відходів самостійно приймають рішення щодо варіанту оброблення відходів, що утворюються на їхніх об'єктах. Оброблення небезпечних відходів здійснюється суб'єктами господарської діяльності, які мають відповідну ліцензію¹².

Облаштування та експлуатація полігонів ТПВ має здійснюватися у відповідності до Правил експлуатації полігонів побутових відходів¹³.

Ліцензуванню діяльності у сфері управління відходами підлягає:

- провадження господарської діяльності з поводження з небезпечними відходами, а саме: збирання, перевезення, зберігання, оброблення (перероблення, сортування), утилізація, видалення, знешкодження і захоронення. Не підлягає ліцензуванню зберігання (накопичення) суб'єктом господарювання утворених ним небезпечних відходів, якщо протягом року з дня утворення небезпечні відходи передаються суб'єктам господарювання, що мають ліцензію на поводження з небезпечними відходами;

- перероблення побутових відходів для населених пунктів з чисельністю понад 100 тис. осіб, та/або при потужності об'єкту понад 50 тис. тонн побутових відходів;

- захоронення побутових відходів на об'єктах (полігон/звалище) з потужністю понад 50 тис. тонн або 200 тис. м³ побутових відходів на рік.

Документи дозвільного характеру у сфері управління відходами.

У сфері управління відходами законодавством передбачено наступні документи дозвільного характеру: дозвіл на здійснення операцій у сфері поводження з відходами, якщо їхня діяльність призводить до утворення відходів, для яких ПЗУВ перевищує 1000 та письмова згода (повідомлення) на транскордонне перевезення небезпечних відходів. Інформаційне забезпечення системи управління відходами.

¹¹ Закон України «Про відходи», ст. 35-1

¹² Згідно із Законом України «Про відходи», Законом України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 2 березня 2015 року № 222-VIII (із змінами)

¹³ Наказ Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 01.12.2010 № 435 «Про затвердження Правил експлуатації полігонів побутових відходів»

Інформаційне забезпечення функціонування системи управління відходами включає систему збирання, опрацювання та передачі необхідної інформації (формування інформаційних потоків), формування баз даних, забезпечення доступу до потрібної інформації.

Інформаційний механізм системи управління має забезпечувати отримання суб'єктами управління (управлінські структури, підприємства, організацій, громадськість, інші управлінських, науково-виробничих і інших питань, що виникають у процесі діяльності у сфері управління відходами.

Така інформація включає дані про:

- утворення відходів та управління відходами у розрізі кожного виду відходів та окремих технологічних операцій;
- стан довкілля та впливи на нього, спричинені відходами чи технологічними операціями з їх оброблення (у т.ч. захоронення), а також потенційні загрози;
- методи вирішення завдань в сфері управління відходами;
- вимоги чинного законодавства в сфері управління відходами;
- управлінські рішення, що приймаються в сфері управління відходами та їх наслідки.

Інформаційний механізм включає:

- системне спостереження за станом навколишнього природного середовища, а також об'єктами управління відходами;
- забезпечення належного обліку та звітності у сфері управління відходами;
- комплексне оброблення та аналіз даних спостережень та обліку;
- забезпечення доступу до інформації відповідних зацікавлених сторін (органів влади, підприємств та населення тощо);
- забезпечення надання інформації щодо методів вирішення завдань в сфері управління відходами тощо.

Табл. 2.1. Найвні джерела інформації про поточний стан у сфері управління відходами

№	Інформаційні джерела	Примітка
1.	Дані статистичного обліку відходів за формою №1 – ТПВ	Для муніципальних відходів
2.	Дані статистичного обліку відходів за формою №1 – відходи (річна)	Статистичну звітність подають юридичні особи, відокремлені підрозділи юридичних осіб, діяльність яких пов'язана з утворенням, поводженням з відходами I-IV класів

		небезпеки, за переліком, визначеним органами державної статистики
3.	Реєстр об'єктів утворення відходів	До реєстру включаються об'єкти, для яких ПЗУВ перевищує граничне значення, що дорівнює 1000 умовних одиниць на рік
4.	Реєстр об'єктів оброблення та утилізації відходів	До реєстру включаються об'єкти загальний обсяг оброблення чи утилізації відходів на яких не менше 100 тонн на рік
5	Реєстр місць видалення відходів	
6.	Декларації про відходи	Для об'єктів, для яких значення ПЗУВ знаходиться в межах від 50 до 1000 умовних одиниць на рік
7.	Дані перевірок суб'єктів господарювання Державною екологічною інспекцією у Тернопільській області	
8.	Звернення громадськості та інших зацікавлених сторін	
9.	Цільових запитів (наприклад, депутатських) з окремих питань	
10.	Результати додаткових досліджень (за потреби)	

Табл.2.5. Механізми інформування зацікавлених сторін з питань управління відходами

№	Механізми інформування зацікавлених сторін	Періодичність
1.	Публікація Доповіді про стан навколишнього природного середовища у Тернопільській області, що містить відповідний розділ	Щорічно
2.	Публікація Екологічного паспорту Тернопільської області, що містить відповідний розділ	Щорічно
3.	Публікація статистичної інформації	Щорічно
4.	Інформування громадськості за процедурами, передбаченими законодавством з оцінки впливу на довкілля	При виконанні ОВД
5	Інформування громадськості за процедурами, передбаченими законодавством зі стратегічної екологічної оцінки	При виконанні СЕО
6.	Надання відповідей на запити зацікавлених сторін	За потреби
7.	Проведення окремих інформаційних компаній	За потреби

2.2. Обсяги утворення відходів та наявна інфраструктура

Утворення відходів

Утворювачами твердих побутових відходів (ТПВ) є населення, підприємства, організації, установи, інші суб'єкти господарювання. Власники або наймачі, користувачі, у тому числі орендарі, джерел утворення ТПВ, земельних ділянок укладають договір на вивезення твердих побутових відходів в установленому законом порядку та забезпечують роздільне збирання ТПВ. При цьому великогабаритні, ремонтні та небезпечні відходи у складі ТПВ мають збиратися окремо від інших видів ТПВ.

Відповідно до статті 17 ЗУ «Про відходи» суб'єкти господарської діяльності, зобов'язані:

- запобігати утворенню та зменшувати обсяги утворення відходів;
- визначати склад і властивості відходів, що утворюються, а також ступінь небезпечності відходів для навколишнього природного середовища та здоров'я людини;
- вести первинний поточний облік кількості, типу і складу відходів, що утворюються, збираються, перевозяться, зберігаються, обробляються, утилізуються, знешкоджуються та видаляються, і подавати щодо них статистичну звітність у встановленому порядку;
- забезпечувати повне збирання, належне зберігання та недопущення знищення і псування відходів, для утилізації яких в Україні існує відповідна технологія, що відповідає вимогам екологічної безпеки;
- не допускати змішування відходів, якщо це не передбачено існуючою технологією та ускладнює поводження з відходами або не доведено, що така дія відповідає вимогам підвищення екологічної безпеки.

Організація збирання та перевезення відходів

Збирання та вивезення ТПВ у межах певної території здійснюється юридичною особою, яка уповноважена на це органом місцевого самоврядування на конкурсних засадах у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, спеціально обладнаними для цього транспортними засобами. Утворювачі ТПВ укладають договори з юридичною особою, яка в установленому порядку визначена виконавцем послуг на вивезення ТПВ на відповідній території та здійснювати оплату таких послуг. Виконавець послуг з вивезення ТПВ зобов'язаний укласти договори про надання послуг з перероблення та захоронення ТПВ із суб'єктами господарювання, що надають такі послуги відповідно до правил благоустрою території населеного пункту,

розроблених з урахуванням схеми санітарного очищення населеного пункту. Спосіб збирання та організація вивезення відходів здійснюється у відповідності до розроблених та затверджених у встановленому порядку схем санітарного очищення населених пунктів. Схемою санітарного очищення визначаються об'єкти управління відходами, на які вивозитимуться муніципальні відходи. Перевезення небезпечних відходів (у т.ч. небезпечних відходів у складі ТПВ) здійснюється суб'єктами господарської діяльності, які мають відповідну ліцензію. Ліцензія видається Державною службою України з безпеки на транспорті.

Згідно з даними звітності за формою 1-ТПВ в Тернопільській області, процент охоплення населення послугою з поводження з побутовими відходами становить 67%. При цьому за останні п'ять років цей показник майже не змінюється. За даними районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування послуга з поводження з побутовими відходами надається в 204 населених пунктах Тернопільської області, що складає 19,2% населених пунктів області.

Джерела утворення та обсяги відходів

У Тернопільській області обсяги утворення твердих побутових відходів щороку зростають (рис. 2.2).

Рис. 2.2. Обсяги утворення твердих побутових відходів в Тернопільській області впродовж 2000-2019 років, тис. куб. метрів

Обсяги утворення відходів становлять на сьогоднішній день становлять - 900 тис. куб. метрів (300 тис. тонн), для захоронення яких функціонує близько 740 сміттєзвалищ (з них 32 комунальних, в містах і селищах). У зв'язку з цим,

переважна більшість сміттєзвалищ функціонує в режимі перевантаження, з порушенням проектних показників щодо обсягів накопичення відходів.

Значне зростання кількості сміття є результатом, передусім, зміни способу життя людей, а саме, поширення предметів одноразового використання. Хоча слід визнати, що їх частка після організації роздільного збору ТПВ з 2017 року почала стрімко зменшуватися.

До джерел утворення побутових відходів відносяться домогосподарства, організації та установи, місця загального користування. Кількісні та якісні характеристики побутових відходів не є постійними та залежать від джерел їх утворення. У загальному вигляді до складу побутових відходів входять: папір, картон, скло, метали, пластик, біовідходи, деревину, текстиль, упаковку, відходи електричного та електронного обладнання, відпрацьовані батареї, батареї та акумулятори, а також великогабаритні відходи. А в цілому у структурі ТПВ традиційно дуже переважають змішані та великогабаритні ТПВ (табл.2.6).

Табл. 2.6. Тверді побутові відходи та їх компоненти, які збираються роздільно, тис. тонн.

Компоненти ТПВ	2015	2016	2017	2018	2019
Змішані ТПВ		662,8	650,6	835,9	851,24
великогабаритні ТПВ		33,4	40,3	35,28	40,1
Макулатура (картон, папір)		8,6	10,1	8,581	8,61
Полімери (плівка, пакети, ПЕТ пляшки і коробки, пластмаса тощо)		14,4	42,6	11,842	14,87
Упаковка Тетра Пак та інша (комбінована, багатошарова)		-	-	-	-
Метали (чорні, кольорові)		7,74	-	0,417	0,055
Скло (склотара, скlobій)		7,04	9,51	5,173	1,536
Текстиль (синтетичний, натуральний, змішаний)		-	-	0,4	0,4
Органічні компоненти, які здатні до біологічного розкладання (харчові відходи, відходи рослинного походження тощо)		14,74	-	-	-
Електричне та електронне обладнання		1,9	1,3	0,32	0,166
Небезпечні компоненти		-	-	-	-
Інші		24,03	31,33	2,182	2,287
Всього	788,5	774,6	785,74	900,095	919,264

Джерело: дані звітності за формою 1-ТПВ

Рис. 2.3. Основні компоненти ТПВ в Україні

Організаційний стан регіональної системи поводження з відходами.

Правовстановлюючі документи на земельні ділянки під сміттєзвалищами мають міста Бучач, Заліщики, Кременець, Ланівці, Монастириська, Почаїв, Тереховля, Тернопіль і Хоростків та село Білокриниця Кременецького району. 26 міст і селищ та всі села області експлуатують сміттєзвалища з порушеннями земельного законодавства – без оформлення права користування земельними ділянками.

Неналежним чином проводиться робота з паспортизації, рекультивації, та санації. Так, на сьогодні паспортизовано та внесено у реєстр місць видалення відходів, що ведеться згідно Порядку, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 3 серпня 1998 р. №1216 [43], тільки 109 місць видалення (див. додаток).

Переважна більшість об'єктів поводження з побутовими відходами регіону здебільшого вичерпали свій ресурс, а самі сміттєзвалища стали фактором антропогенного навантаження на довкілля. Об'єкти експлуатуються з порушеннями екологічних і санітарно-епідемічних вимог. Складування здійснюється безсистемно, відходи підгортаються та ущільнюються періодично, не забезпечено контролю за станом підземних вод, атмосферного повітря, ґрунтів, відсутні системи захисту ґрунтових вод, вилучення та знешкодження біогазу і фільтрату. Частим явищем на сміттєзвалищах є пожежі, при яких активно забруднюється атмосферне повітря. У задовільному стані

утримуються лише сміттєзвалища міст Кременець, Теремовля, Тернопіль і Чортків.

Рівень охоплення населення Тернопільської області послугами щодо поводження з побутовими відходами становить 67% (або 204 населених пункти). У селах санітарне очищення майже не організоване, до збирання та вивезення відходів не залучаються підприємства, що надають такі послуги. Населення самостійно вивозить відходи на сільські звалища, які знаходяться у природних рельєфних утвореннях – балках, ярах, долинах річок. Окремими сільськими радами за рахунок коштів на благоустрій, згідно з затвердженим графіком організовано збирання і вивезення твердих побутових відходів з населених пунктів на сільські сміттєзвалища, на яких систематично проводиться підгортання.

Серед діючих сміттєзвалищ Тернопільської області найбільш вагомий обсяг робіт із складування відходів та рекультивації виконується на Малашовецькому сміттєзвалищі, де захоронюються відходи з обласного центру. На цьому сміттєзвалищі впродовж останніх років на постійній основі проводяться спеціальні роботи з пересипання відходів інертною складовою, поступово здійснюється рекультивація, що відповідає діючим нормативам утримання полігонів.

У грудні 2019 року на сміттєзвалищі влаштовано сміттесортувальну лінію, також, проведено освітлення всієї території, влаштовано огороження і встановлено камери відеоспостереження та ваговий комплекс. Критичним лише залишається те, що міське сміттєзвалище знаходиться у III поясі зони санітарної охорони Горішньо-Івачівського водозабору, який на 70% забезпечує питною водою потреби обласного центру, чим створюються передумови забруднення водних горизонтів і реальна небезпека для здоров'я людей. Посилює цю небезпеку той факт, що обов'язкові для таких об'єктів геологічні та гідрологічні дослідження не проводились, а водонепроникний екран основи сміттєзвалища не влаштовано.

На території Тернопільської області у 2000 році збудовано єдиний полігон твердих побутових відходів у м. Копичинці Гусятинського району, який на даний час внаслідок незадовільної експлуатації знаходиться в занедбаному стані як звичайне неупорядковане сміттєзвалище.

Позитивний досвід сортування та переробки твердих побутових відходів реалізується у Теремовлянському районі. Товариством з обмеженою відповідальністю «ЕкоБалансТер» впроваджено систему роздільного збирання,

сортування та вивезення з населених пунктів твердих побутових відходів на паспортизоване сміттєзвалище. Підприємством, на території сміттєзвалища в селі Плебанівка встановлено сміттесортувальний комплекс КВВС-50, потужністю 50 тис. тонн в рік, що дає можливість збирати та сортувати тверді побутові відходи з Тербовлянського та інших районів області.

При аналізі обсягів утворення та складу муніципальних відходів Тернопільської області враховуємо наступне, що у Тернопільській області вагами обладнано лише два місця видалення відходів (сміттєзвалище у с. Плебанівка та с. Малашівці). Облік за вагою на Плебанівському сміттєзвалищі ведеться з 2012 року, на Малашовецькому з 2019 року. Облік обсягів відходів, що надходять на інші об'єкти управління відходами в області або відсутній. Первинний облік відходів на об'єктах управління відходами (на полігонах) здійснюється за об'ємом, на підставі суб'єктивної оцінки операторів об'єктів управління відходами або згідно зі встановленими нормами. Точність такого способу визначення обсягів потоків відходів є досить низькою.

За останні 5 років суб'єктами господарювання, що надають послуги з поводження з побутовими відходами зібрано та перевезено 4,1 млн куб. метрів побутових відходів, з них захоронено 3,3 млн куб. метрів. Обсяг відходів після сортування та відібраних сировинно цінних компонентів за ці роки становить 0,6 млн куб. метрів (0,4 млн тонн). Від початку експлуатації місць видалення відходів області обсяг захоронених відходів на них становить 22,9 млн куб. метрів (5,6 млн тонн) (табл. 2.7). І це лише статистична інформація, на справді цей показник набагато більший. Суб'єкти господарювання приховують (занижують) об'єми і вагу відходів для зменшення податку за розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи об'єктах.

Табл. 2.7. Обсяг зібраних, перевезених, захоронених ТПВ та відібраних сировинно цінних компонентів

Заходи	Всього, млн куб. метрів	2015	2016	2017	2018	2019
Кількість твердих побутових відходів зібраних і перевезених	4,167	0,788	0,775	0,785	0,900	0,919

підприємствами						
Кількість твердих побутових відходів захоронених на полігонах, сміттєзвалищах	3,535	0,696	0,668	0,625	0,763	0,783
Обсяги відходів після сортування та відібраних сировинно цінних компонентів	0,438/396,0 тис. тонн	0,021/11,1 тис. тонн	0,004/0,96 тис. тонн	0,156/129,7 тис. тонн	0,127/130,9 тис. тонн	0,130/123,9 тис. тонн

Послуги у сфері поводження з побутовими відходами надає 31 підприємство, з них 21 підприємство комунальної форми власності, 10 – приватної. Також, в області є розповсюдженим обрання надавача послуг з вивезення ТПВ без конкурсу. На 2019 рік у 198 населених пунктах (18,7%) впроваджено систему роздільного збирання твердих побутових відходів (ПЕТ-пляшка, скло, макулатура). З роками спостерігається зростання цього показника (рис. 2.4).

Рис. 2.4. Впровадження роздільного збирання відходів.

На сьогоднішній день, не впроваджено роздільне збирання відходів у Бережанському та Підгаєцькому районах. Збирання та заготівлю відходів як вторинної сировини здійснюють 17 суб'єктів господарювання, перелік яких наведений в додатку Б.5.

Рис. 2.5. Результати функціонування регіональної системи управління відходами.

В області затверджено програма поводження з твердими побутовими відходами в Тернопільській області на 2018-2020 роки (рішення Тернопільської обласної ради від 10 грудня 2018 року № 1285) , якою передбачено наступні заходи:

- дослідження морфологічного складу твердих побутових відходів, що утворюються в області;
- розробка схем санітарного очищення населених пунктів області;
- розширення територій, які охоплені послугою збирання твердих побутових відходів;
- вибір земельних ділянок для будівництва об'єктів поводження з твердими побутовими відходами та оформлення на них правовстановлюючих документів;
- будівництво регіональних сміттєпереробних підприємств;
- спорудження об'єкта генерації теплової та електричної енергії з твердих побутових відходів;

- спорудження об'єкта біоферментації органічних твердих побутових відходів для виробництва органічних добрив;

- створення мережі пунктів для приймання вторинної сировини у містах і селищах області;

- впровадження схем роздільного збирання твердих побутових відходів у населених пунктах області, а саме спорудження майданчиків, павільйонів для роздільного збирання та придбання контейнерів для роздільного збирання;

- видавництво поліграфічної продукції, проведення семінарів, конференцій, вивчення досвіду щодо належного поводження з твердими побутовими відходами.

Співпраця з науковцями і громадськістю в галузі управління відходами.

За рахунок коштів програми поводження з твердими побутовими відходами в Тернопільській області на 2018-2020 роки, а саме 100,0 тис. гривень у 2019 році проведено два науково-практичних семінари „Налагодження системи якісного поводження з твердими побутовими відходами в Тернопільській області (виклики, можливості, правове забезпечення)”, проведено екологічну акцію „Пакетам-Торба”, під час якої вимінювали поліетиленові пакети та екосумки багаторазового використання. Метою акції було привернути увагу суспільства до проблеми надмірного споживання одноразових пластикових виробів та забруднення ними довкілля. Також, проведено роз'яснювальну роботу щодо проблем поводження з побутовими відходами зі студентами та учнями навчальних закладів.

В Тернопільській області діє «Інтерактивна мапа сміттєзвалищ», яка дозволяє висвітлювати інформацію про діючі в області полігони, сміттєзвалища та стихійні засмічення й нанесення інформації про них мапу з геолокаційною прив'язкою, вести прозору діяльність у даній сфері, а, найголовніше, брати активну участь громадянам у ліквідації стихійних сміттєзвалищ, виявлених на територіях громад області.

Протягом 2016 - 2019 років через електронний сервіс «Інтерактивна мапа сміттєзвалищ» до Тернопільської обласної державної адміністрації надійшло 93 звернення. У результаті проведеної роботи ліквідовано несанкціоновані та стихійні сміттєзвалища, інформація щодо деяких фактів засмічення територій не підтвердилась, деяким надано роз'яснення у межах чинного законодавства.

З метою навчання молодого покоління дбати про екологічний стан довкілля та охорону НПС, за фінансової підтримки агрохолдингу «Мрія» у

селищі Козова та у місті Зборів розроблено та реалізовано два пілотних проекти «Європейська Козова» та «Зборів крокує у Європу». У рамках проекту у населених пунктах проведено акції з ряду різних заходів щодо організації роздільного збору твердих побутових відходів.

Також, придбано та влаштовано сміттєві майданчики з трьома контейнерами різних кольорів, а саме синій контейнер призначений для паперових відходів, зелений – для скла, а жовтий – для пластику; придбано спеціальне обладнання для пресування відсортованого сміття, яке було передано на баланс комунальних підприємств.

У рамках проекту було закуплено паперові контейнери. Це так звані «офісні» контейнери. Учні рознесли їх у державні установи, розповіли основні правила роздільного збирання твердих побутових відходів. Встановили контейнери і для батарейок. Допомогали популяризувати проекти місцеві школярі. Саме вони проводили стилізований флешмоб та агітаційну роботу із населенням. Також було виготовлено буклети, банери, бігборди з роз'яснювальними та агітаційними матеріалами. Проекти підтримала місцева влада, відділ освіти, духовенство, молодіжна організація «Пласт» та населення.

З метою покращення навколишнього природного середовища та належного поводження з твердими побутовими відходами, в рамках всеукраїнської щорічної акції „За чисте довкілля” в області кожного року проходить весняний та осінній двомісячники. Основними завданнями (заходами) акції є приведення у належний санітарний стан прибудинкових територій, парків, скверів, дитячих, спортивних та господарських майданчиків, вулиць, доріг, тротуарів, зупинок міського транспорту, висадження зелених насаджень, впорядкування зупинок громадського транспорту, ліквідація несанкціонованих сміттєзвалищ, здійснення заходів з прибирання кладовищ, братських могил, меморіальних комплексів та місць поховань видатних осіб та інше.

Також, протягом останніх років, з метою збереження довкілля організовано та проведено ряд екологічних заходів, а саме.

- весняну акцію «За чистий Дністер» (доручення голови обласної державної адміністрації від 22 березня 2017 року № 23);
- всеукраїнську соціально-екологічну акцію з прибирання та благоустрою засмічених зелених зон, а також місць громадського відпочинку «Зробимо Україну чистою разом» (доручення голови обласної державної адміністрації 25 квітня 2017 року № 32);

- запровадження роздільного збирання твердих побутових відходів у населених пунктах області (доручення голови обласної державної адміністрації від 13.09.2017 №70);
- акцію з благоустрою придорожніх смуг автомобільних доріг (доручення голови обласної державної адміністрації 04 квітня 2019 року № 38);
- екологічну акцію «Зробимо Тернопільщину чистою»;
- інші.

Актуальні питання поводження з твердими побутовими відходами завдяки пропаганді і комунікаційному роз'ясненню слід виносити на широкий загал, чому будуть сприяти постійні громадські обговорення, теледебати, комунікаційне спілкування й діалог з питань належного поводження з твердими побутовими відходами у соціальних мережах, на інтернет-форумах, чатах. Розвиток такої комунікаційної взаємодії стосовно сфери поводження з відходами сприяє досягненню широкого розголосу в суспільстві, коли підвищиться екологічна свідомість громадян, розвиватиметься відповідальне ставлення до довкілля.

2.3. Інституційна структура управління відходами

Інституційна структура управління відходами складається з суб'єктів, що приймають управлінські рішення та здійснюють функції контролю у сфері управління відходами на регіональному рівні:

- органи місцевого самоврядування;
- місцеві (обласна та районні) державні адміністрації.

Повноваження органів місцевого самоврядування.

Органи місцевого самоврядування у сфері поводження з відходами забезпечують:

- а) виконання вимог законодавства про відходи;
- б) розроблення та затвердження схем санітарного очищення населених пунктів;
- в) організацію збирання і видалення побутових відходів, у тому числі відходів дрібних виробників, створення полігонів для їх захоронення, а також організацію роздільного збирання корисних компонентів цих відходів;
- г) затвердження місцевих і регіональних програм поводження з відходами та контроль за їх виконанням;
- д) вжиття заходів для стимулювання суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сфері поводження з відходами;
- е) вирішення питань щодо розміщення на своїй території об'єктів поводження з відходами;
- є) координацію діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, що знаходяться на їх території, в межах компетенції;
- з) здійснення контролю за раціональним використанням та безпечним поводженням з відходами на своїй території;
- и) ліквідацію несанкціонованих і неконтрольованих звалищ відходів;
- і) сприяння роз'ясненню законодавства про відходи серед населення, створення необхідних умов для стимулювання залучення населення до збирання і заготівлі окремих видів відходів як вторинної сировини;
- ї) здійснення інших повноважень відповідно до законів України;
- й) надання згоди на розміщення на території села, селища, міста місць чи об'єктів для зберігання та захоронення відходів, сфера екологічного впливу функціонування яких згідно з діючими нормативами включає відповідну адміністративно-територіальну одиницю;
- м) здійснення контролю за додержанням юридичними та фізичними особами вимог у сфері поводження з виробничими та побутовими відходами

відповідно до закону та розгляд справ про адміністративні правопорушення або передача їх матеріалів на розгляд інших державних органів у разі порушення законодавства про відходи¹⁴.

Органи місцевого самоврядування приймають рішення про відвід земельних ділянок для розміщення відходів і будівництва об'єктів поводження з відходами. Організація діяльності з управління муніципальними відходами має здійснюватися відповідно розроблених та затверджених у встановленому порядку правил благоустрою території населеного пункту та схем санітарного очищення населених пунктів.

Інституційну спроможність органів місцевого самоврядування в сфері управління муніципальними відходами можна оцінити через фактичні показники функціонування системи управління.

Дані щодо охоплення населених пунктів послугою з централізованого збирання та вивезення ТПВ, наявності правил благоустрою та схем санітарного очищення в населених пунктах Тернопільської області наведені в додатку ____ . Правила благоустрою населених пунктів прийняті для усіх населених пунктах області (можливі поодинокі винятки). Схеми санітарного очищення наявні в 79 населених пунктах Тернопільської області, що складає орієнтовно 6,5% населених пунктів області.

Ці дані характеризують лише відповідні кількісні параметри. Виконання якісного аналізу та відповідності зазначених документів вимогам чинного законодавства в розрізі розроблення РПУВ не проводилося.

В територіальних громадах області ситуація з обранням надавача послуг з вивезення ТПВ без конкурсу є розповсюдженим явищем.

Згідно з даними звітності за формою 1-ТПВ у Тернопільській області послугами зі збирання та вивезення ТПВ охоплено 67% населення.

За даними органів місцевого самоврядування послуга з централізованого збирання та вивезення ТПВ надається в 204 населених пунктах Тернопільської області, що складає орієнтовно 19,2% населених пунктів області. При цьому тариф за відповідні послуги встановлений лише в 52 населених пунктах, що складає орієнтовно 4,9% населених пунктів області.

До повноважень місцевих (обласної та районних) державних адміністрацій у сфері управління відходами належить:

а) виконання Конституції та законів України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, інших центральних органів виконавчої влади;

¹⁴ Закон України «Про відходи», ст. 21

б) участь у розробленні загальнодержавних програм раціонального використання відходів і вжиття необхідних заходів для запровадження маловідходних та енергозберігаючих технологій;

в) організація розроблення та здійснення регіональних і місцевих програм поводження з відходами, а також забезпечення реалізації загальнодержавних програм;

г) координація та сприяння розвитку підприємницької діяльності у сфері поводження з відходами;

д) здійснення контролю за використанням відходів з урахуванням їх ресурсної цінності та вимог безпеки для здоров'я людей і навколишнього природного середовища;

е) здійснення контролю за діяльністю об'єктів поводження з відходами;

є) взаємодія з органами місцевого самоврядування;

ж) розроблення та затвердження схем санітарного очищення населених пунктів;

з) організація та сприяння створенню спеціалізованих підприємств усіх форм власності для збирання, оброблення, утилізації та видалення відходів, а також для виготовлення, монтажу та сервісного обслуговування відповідного устаткування;

и) залучення та об'єднання на договірних засадах коштів підприємств, установ, організацій та громадян, місцевого бюджету і позабюджетних фондів для фінансування будівництва нових, розширення та реконструкції діючих об'єктів поводження з відходами, а також для вивчення можливості утилізації відходів, їх маркетингу тощо;

і) складання і ведення реєстру об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів і реєстру місць видалення відходів;

ї) організація ведення обліку утворення, оброблення, знешкодження, утилізації та видалення відходів, їх паспортизації;

й) організація збирання і видалення побутових та інших відходів, у тому числі відходів дрібних виробників, створення полігонів для їх захоронення, а також здійснення роздільного збирання корисних компонентів цих відходів;

к) видача дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами терміном на три роки;

м) забезпечення ліквідації несанкціонованих і неконтрольованих звалищ відходів самостійно або за рішенням уповноважених на те органів;

н) сприяння роз'ясненню законодавства про відходи серед населення, створення необхідних умов для стимулювання залучення населення до збирання і заготівлі окремих видів відходів як вторинної сировини;

п) здійснення контролю за додержанням юридичними та фізичними особами вимог у сфері поводження з виробничими та побутовими відходами відповідно до закону та розгляд справ про адміністративні правопорушення або передача їх матеріалів на розгляд інших державних органів у разі порушення законодавства про відходи.

До інших повноважень, визначених цим же законом для обласної державної адміністрації у сфері поводження з відходами належать:

а) забезпечення здійснення оцінки впливу на довкілля та надання висновку з оцінки впливу на довкілля щодо науково-дослідних і технологічних розробок та проектно-кошторисної документації на будівництво і реконструкцію підприємств, установок, полігонів, комплексів, споруд, інших спеціально відведених місць чи об'єктів відповідно до законодавства про оцінку впливу на довкілля;

б) видача відповідно до закону дозволів на здійснення операцій у сфері поводження з відходами терміном на три роки;

г) погодження місць розміщення об'єктів поводження з відходами (крім небезпечних відходів)¹⁵.

Під час підготовки проектів місцевих бюджетів місцеві державні адміністрації вносять пропозиції щодо залучення коштів, необхідних для здійснення заходів у сфері поводження з відходами.

До повноважень місцевих державних адміністрацій у сфері управління побічними продуктами тваринного походження належать: організація розроблення та забезпечення виконання регіональних і місцевих програм поводження з побічними продуктами тваринного походження; організація заходів щодо забезпечення ліквідації несанкціонованих і неконтрольованих звалищ побічних продуктів тваринного походження; здійснення інших повноважень, передбачених законом¹⁶.

На момент розроблення РПУВ у Тернопільській області органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері благоустрою та поводження з відходами є Управління житлово-комунального господарства та

¹⁵ Закон України «Про відходи», ст. 20

¹⁶ Закон України «Про побічні продукти тваринного походження, не призначені для споживання людиною», від 7 квітня 2015 року № 287-VIII (із змінами), ст.8

енергозбереження Тернопільської обласної державної адміністрації (Управління). У штаті управління є 1 співробітник (відділ житлової політики та інженерного забезпечення), який веде усі питання управління муніципальними відходами.

Основні функції облдержадміністрації з управління іншими відходами на рівні області покладаються на структурний підрозділ, до сфери компетенції якого належить сфера охорони навколишнього природного середовища (на момент розроблення РПУВ – Управління екології та природних ресурсів Тернопільської обласної державної адміністрації).

Головне управління Держпродспоживслужби у Тернопільській області здійснює державний ветеринарно-санітарний контроль за збиранням, утилізацією та знищенням загиблих тварин і відходів тваринного походження.

Державна екологічна інспекція у Тернопільській області (далі – Держекоінспекція) є територіальним органом Державної екологічної інспекції України та їй підпорядковується. Держекоінспекція здійснює державний нагляд (контроль) за додержанням територіальними органами центральних органів виконавчої влади, місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування в частині здійснення делегованих їм повноважень органів виконавчої влади, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності і господарювання, громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, а також юридичними особами - нерезидентами вимог законодавства, зокрема у сфері управління відходами.

Нормативно-правові аспекти управління окремими видами відходів.

Управління муніципальними відходами (відходи інфраструктури населених пунктів). До джерел утворення відходів інфраструктури населених пунктів відносяться об'єкти благоустрою відповідних населених пунктів. Утримання об'єктів благоустрою регулюється законом¹⁷ та відповідними підзаконними нормативно-правовими актами.

Органи державної влади та органи місцевого самоврядування можуть утворювати підприємства для утримання об'єктів благоустрою державної та комунальної власності відповідно. У разі відсутності таких підприємств органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах своїх повноважень визначають на конкурсних засадах відповідно до закону балансоутримувачів таких об'єктів.

¹⁷ Закон України «Про благоустрій населених пунктів», від 6 вересня 2005 року № 2807-IV

Балансоутримувача, що здійснюватиме утримання і ремонт об'єкта благоустрою, який перебуває у приватній власності, визначає власник такого об'єкта благоустрою. Підприємство та балансоутримувач забезпечують належне утримання і своєчасний ремонт об'єкта благоустрою власними силами або можуть на конкурсних засадах залучати для цього інші підприємства, установи та організації.

Серед інших до об'єктів інфраструктури відносяться кладовища. Утримання кладовищ та інших місць поховання регулюється законодавством. Органи місцевого самоврядування та їх виконавчі органи в межах своєї компетенції забезпечують утримання в належному стані місць поховання¹⁸. Утримання в належному естетичному та санітарному стані могил, місць родинного поховання, колумбарних ніш, намогильних споруд і склепів здійснюється відповідно їх користувачами за рахунок власних коштів¹⁹.

Управління відпрацьованими нафтопродуктами.

Порядок збирання, перевезення, зберігання, оброблення (перероблення), утилізації та/або знешкодження відпрацьованих мастил (олив) затверджений постановою Кабінету Міністрів України²⁰. Відповідно до Порядку, для всіх суб'єктів господарювання - виробників, імпортерів мастил (олив), переробників відпрацьованих мастил (олив) та споживачів мастил (олив) встановлюються норми збирання відпрацьованих мастил (олив):

- на 2015-2019 роки - 40 відсотків загального обсягу мастил (олив);
- на 2020-2024 роки - 50 відсотків загального обсягу мастил (олив);
- на 2025-2029 роки - 60 відсотків загального обсягу мастил (олив);
- на 2030-2035 роки - 70 відсотків загального обсягу мастил (олив).

У Тернопільській області при проведенні заходів державного контролю суб'єктів господарювання (споживачів мастил) з боку Держекоінспекції видаються приписи щодо:

- ведення первинного обліку придбаних мастил (олив), їх використання, відпрацьованих мастил (олив) та їх передачі;
- забезпечення роздільного збирання (накопичення) відпрацьованих мастил (олив);

¹⁸ Закон України «Про поховання та похоронну справу» від 10 липня 2003 року № 1102-IV, Порядком утримання кладовищ та інших місць поховань, затвердженим Наказом Держжитлокомунгоспу України 19.11.2003 р. № 193 та іншими нормативно-правовими актами.

¹⁹ Користувач - особа, яка взяла на себе зобов'язання поховати померлого.

²⁰ Постанова Кабінету Міністрів України від 17 грудня 2012 р. № 1221 «Деякі питання збирання, перевезення, зберігання, оброблення (перероблення), утилізації та/або знешкодження відпрацьованих мастил (олив)» (назва в редакції Постанови КМ № 1198 від 25.11.2015)

- забезпечення здавання відпрацьованих мастил спеціалізованим організаціям.

Суб'єкти господарювання, які здійснюють заміну мастил (олив) у транспортних засобах у пунктах заміни, в добровільному порядку подають щокварталу до 10 числа наступного місяця до Держекоінспекції інформацію про стан поводження з відпрацьованими мастилами (оливами). На практиці більшість таких суб'єктів інформацію до Держекоінспекції не подають. За даними Держекоінспекції якщо у 2019 році інформацію подали лише 160 підприємств, то в 2020 році вже 178 суб'єктів господарювання. Наявна інформація опрацьовується, узагальнюється та щокварталу передається до Державної екологічної інспекції України.

Управління відходами сільського господарства тваринного походження.

Організаційні та правові засади діяльності фізичних та юридичних осіб, пов'язаної з утворенням, збиранням, перевезенням, зберіганням, обробленням, переробленням, утилізацією, видаленням побічних продуктів тваринного походження, не призначених або визнаних непридатними для споживання людиною, продуктів оброблення, перероблення побічних продуктів тваринного походження, не призначених для споживання людиною, визначені законом²¹.

Управління відходами упаковки.

Зобов'язання щодо поводження із відходами упаковки покладено на суб'єктів господарської діяльності у сфері поводження з відходами, а саме:

- забезпечувати приймання та утилізацію використаних пакувальних матеріалів і тари, в яких знаходилася продукція цих підприємств, установ та організацій-суб'єктів господарської діяльності, або укладати угоди з відповідними організаціями на їх збирання та утилізацію;
- передбачати при укладанні угод на поставку в Україну товарної продукції утилізацію чи вивезення з України використаних пакувальних матеріалів і тари²².

Відпрацьовані батарейки, батареї та акумулятори.

Відносини в сфері управління відпрацьованими батарейками, батареями та акумуляторами регулюються законом²³.

Управління медичними відходами.

²¹ Закон України «Про побічні продукти тваринного походження, не призначені для споживання людиною», від 7 квітня 2015 року № 287-VIII (із змінами) тваринного походження).

²² Закон України «Про відходи», ст.17

²³ Закон України «Про хімічні джерела струму», від 23 лютого 2006 року № 3503-IV

Утворювачами медичних відходів є заклади, які в установленому порядку отримали ліцензію на провадження господарської діяльності з медичної практики. Вимоги до організації управління медичними відходами визначаються Державними санітарно-протиепідемічними правилами і нормами щодо поводження з медичними відходами²⁴, а також іншими нормативно-правовими актами. В Тернопільській області не налагоджена належна система поводження з медичними відходами, зокрема з анатомічними відходами, які відповідно до вимог діючого законодавства повинні піддаватись кремації. В області НКП „Тернопільська міська комунальна лікарня № 3” та Тернопільський обласний онкологічний диспансер забезпечені крематоріями, з метою використання їх для інших медичних закладів необхідно отримати дозвільні документи.

Зняті з експлуатації транспортні засоби. Вимоги до організації управління знятими з експлуатації транспортними засобами визначаються законом²⁵ та іншими нормативно-правовими актами. Підприємства, що виробляють (виготовляють) транспортні засоби та взяли на себе зобов'язання забезпечити утилізацію транспортних засобів власного виробництва, а також подають звітність у встановленому порядку²⁶. В Тернопільській області працює лише 4 підприємства, що забезпечують розбір та утилізацію транспортних засобів, які внесені у відповідний реєстр на 2019 рік.

Осади стічних вод від комунальних очисних споруд. Повторне використання очищених стічних вод та осаду здійснюється відповідно до чинного екологічного законодавства та Порядку повторного використання очищених стічних вод та осаду за умови дотримання нормативів гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин²⁷. В Тернопільській області така діяльність лише планується.

²⁴ Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 08.06.2015 р. № 325 «Про затвердження Державних санітарно-протиепідемічних правил і норм щодо поводження з медичними відходами»

²⁵ Закон України «Про утилізацію транспортних засобів», від 4 липня 2013 року № 421.

²⁶ Наказ Міністерства промислової політики України від 25.11.2013 № 63 «Про затвердження форми та порядку подання звітів підприємств, що виробляють (виготовляють) транспортні засоби та взяли на себе зобов'язання забезпечити утилізацію транспортних засобів власного виробництва»

²⁷ Наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 12 грудня 2018 року № 341 «Про затвердження Порядку повторного використання очищених стічних вод та осаду за умови дотримання нормативів гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин»

2.4. Особливості регіонального планування щодо управління відходами

До документів державного планування віднесено: стратегії, плани, схеми, містобудівна документація, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми і програмні документи, включаючи будь-які зміни до них, які підлягають затвердженню органом державної влади, органом місцевого самоврядування.

В Тернопільській області на момент складання РПУВ діючою є Стратегія розвитку Тернопільської області на період до 2020 року розроблена на підставі законів України: «Про місцеві державні адміністрації», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про стимулювання розвитку регіонів», «Про засади державної регіональної політики» з урахуванням Державної стратегії регіонального розвитку України на період до 2020 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 06 серпня 2014 р. № 385 і відповідно до Порядку розроблення, проведення моніторингу та оцінки реалізації регіональних стратегій розвитку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2011 р. №1186.

Відповідно до нових підходів стратегічного планування ця Стратегія розроблена на основі чинного законодавства, з урахуванням кращої європейської практики та спрямована на виявлення і здійснення змін у плануванні розвитку області, забезпечення привабливості регіону для вкладення місцевих, регіональних, донорських та приватних коштів. Мета та завдання – досягнення стабільного зростання якості життя населення області на основі збалансованого та узгодженого розвитку регіональної економіки, базованої на інноваціях, ощадливому ставленні до природного середовища, збереженні природної системи розселення в області, а також з урахуванням стратегічних інтересів держави.

Стратегія є основою для уточнення діючих і розроблення нових регіональних та місцевих галузевих програм, щорічних програм економічного і соціального розвитку територій. У Стратегії враховано всі виклики і переваги, передбачено оптимальне використання усіх наявних ресурсів області, охорону НПС та раціональне поводження з відходами. Серед інших стратегічних цілей, Стратегія включає цілі і заходи, що стосуються управління відходами.

На момент реалізації РПУВ в Тернопільській області регіональна система управління відходами буде працювати над виконанням стратегічних та операційних цілей нової Стратегії розвитку Тернопільської області на 2021-

2027 роки, схваленої на даний момент розпорядженням голови Тернопільської ОДА до моменту затвердження проєкту Стратегії Тернопільською обласною радою. Стратегія пов'язана з іншими документами державного планування, зокрема:

- Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2027 року та планом заходів з її реалізації у 2021-2023 роках;
- Положенням Національної доповіді «Цілі Сталого Розвитку: Україна»;
- Основними засадами (стратегією) державної екологічної політики України на період до 2030 року;
- діючими короткостроковими та середньостроковими галузевими регіональними програмами.

Проєкт Стратегії розвитку Тернопільської області на 2021-2027 роки та План заходів з її реалізації у 2021-2023 роках пройшов процедуру стратегічної екологічної оцінки і отримав позитивний висновок експертів і громадськості.

В перелік діючих регіональних (місцевих) природоохоронних програм на даний момент входять:

1. Програма охорони навколишнього природного середовища в Тернопільській області на 2014-2020 роки (рішення Тернопільської обласної ради № 1778 від 18 вересня 2014 року).

2. Програма поводження з твердими побутовими відходами в Тернопільській області на 2018-2020 роки (рішення Тернопільської обласної ради від 10 грудня 2018 року № 1285, зі змінами).

3. «Питна вода Тернопілля на 2006-2020 роки» (рішення Тернопільської обласної ради № 554 від 23 березня 2006 року).

4. Програма розвитку водного господарства та водно – екологічного оздоровлення природного середовища Тернопільської області на період до 2021 року (рішення Тернопільської обласної ради № 1541 від 12 листопада 2013 року).

У Стратегії визначено місію, стратегічне бачення, сценарії та напрями розвитку області, технічні завдання на проєкти регіонального розвитку, структуровані за програмами регіонального розвитку, а також систему моніторингу та оцінки результативності реалізації плану заходів. Стратегічне бачення Тернопільщини – екологічно чистий регіон із європейськими стандартами життя, край, багатий історико-культурною спадщиною, знаний в Україні та за її межами, привабливий продовольчий регіон ефективного

сільського господарства, оздоровчого, історичного та ділового туризму, високої якості життя.

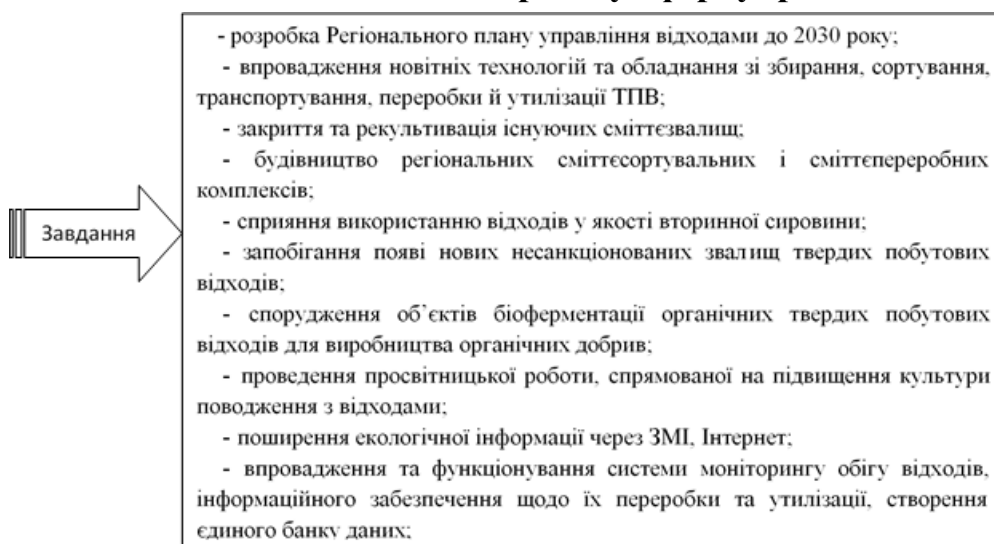
Згідно з Методикою розроблення, проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації регіональних стратегій розвитку та планів заходів з їх реалізації для кожного з визначених напрямів розвитку розробляються стратегічні та оперативні цілі і завдання. За кожною оперативною ціллю розробляється низка проектів, серед яких можуть бути проекти, які, відповідно до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля», підлягатимуть оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планованої діяльності. Для таких проектів має бути здійснена процедура оцінки впливу на довкілля (ОВД).

В сфері управління відходами проєкт Стратегії та План заходів з її реалізації у 2021-2023 роках:

- виконали аналіз стану поводження з відходами на момент розробки Стратегії;
- охарактеризували динаміку основних показників поводження з відходами I-IV класів небезпеки;
- розглянули стан паспортизації місць видалення відходів органами місцевого самоврядування в усіх населених пунктах області;
- проаналізували роботи з будівництва та облаштування нових та існуючих сміттєзвалищ/полігонів;
- оцінили систему роботи спеціалізованих підприємств поводження з відходами та полігони утилізації відходів в населених пунктах області.

Основними завданнями, передбаченими проєктом Стратегії розвитку Тернопільської області на 2021-2027 роки у питаннях поводження з твердими побутовими відходами є наступні (рис. 2.2).

Рис.2.2. Основні завдання, передбачені проєктом Стратегії розвитку Тернопільської області на 2021-2027 роки у сфері управління відходами

У Тернопільській області з метою ефективного управління відходами розроблені та затверджені наступні програми:

1) Програма охорони навколишнього природного середовища в Тернопільській області на 2014-2020 роки (рішення Тернопільської обласної ради від 18.09.2014 № 1778, зі змінами), якою передбачено розділ 5 «Управління відходами», що включає в себе заходи у сфері поводження з твердими побутовими відходами, а саме:

- спорудження підприємства з санації Малашовецького сміттєзвалища Зборівського району та переробки твердих побутових відходів;
- підготовка інвестиційних пропозицій щодо будівництва сміттєпереробних підприємств;
- спорудження сміттєпереробних підприємств;
- упорядкування сміттєзвалищ міст, селищ і сіл та забезпечення сортування твердих побутових відходів;
- виготовлення та затвердження схем санітарного очищення населених пунктів області.

В процесі розробки РПУВ в Тернопільській області готується проєкт нової обласної Програми охорони НПС.

2) Програма поводження з твердими побутовими відходами в Тернопільській області на 2018-2020 роки (рішення Тернопільської обласної ради від 10 грудня 2018 року № 1285, зі змінами), якою передбачено наступні заходи:

- дослідження морфологічного складу твердих побутових відходів, що утворюються в області;

- розробка схем санітарного очищення населених пунктів області;
- розширення територій, які охоплені послугою збирання твердих побутових відходів;
- вибір земельних ділянок для будівництва об'єктів поводження з твердими побутовими відходами та оформлення на них правовстановлюючих документів;
- будівництво регіональних сміттєпереробних підприємств;
- спорудження об'єкта генерації теплової та електричної енергії з твердих побутових відходів;
- спорудження об'єкта біоферментації органічних твердих побутових відходів для виробництва органічних добрив;
- створення мережі пунктів для приймання вторинної сировини у містах і селищах області;
- впровадження схем роздільного збирання твердих побутових відходів у населених пунктах області, а саме спорудження майданчиків, павільйонів для роздільного збирання та придбання контейнерів для роздільного збирання;
- видавництво поліграфічної продукції, проведення семінарів, конференцій, вивчення досвіду щодо належного поводження з твердими побутовими відходами

Схема планування території Тернопільської області була виконана Державним підприємством Український державний науково-дослідний інститут проектування міст "Діпромісто" імені Ю.М. Білокозя, прийнята Тернопільською обласною радою 2018 року і є чинною на сьогоднішній час.

Схема планування території Тернопільської області розроблена відповідно до Державних будівельних норм України "Склад та зміст містобудівної документації на державному та регіональному рівнях" ДБН Б.1.1-13:2012 (2012 р.), а також інших нормативних документів. Схема розроблена на розрахунковий термін – 2036 рік.

2.5. Фінансово-економічне забезпечення функціонування системи управління відходами

Інформація про фінансово-економічне забезпечення функціонування системи управління відходами дозволяє не просто фінансувати вирішення існуючих проблем в управлінні відходами, але дати інвестиційне обґрунтування цієї діяльності в рамках розробки РПУВ.

Найважливими джерелами фінансування діяльності в сфері управління відходами є:

- кошти державного бюджету:
 - державний фонд охорона навколишнього природного середовища;
 - державний фонд регіонального розвитку;
 - інші кошти державного бюджету;
- кошти місцевих бюджетів:
 - фонд охорони навколишнього природного середовища обласного бюджету;
 - інші кошти обласного бюджету;
 - фонд охорони навколишнього природного середовища сільських, селищних, міських бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад;
 - інші кошти сільських, селищних, міських бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад;
- власні кошти суб'єктів господарювання;
- інвестиційні кошти;
- кредити;
- надходження за надані послуги та реалізовану продукцію;
- фінансування за принципом розширеної відповідальності виробника.

Дані щодо фінансування заходів з обласного фонду охорони навколишнього природного середовища та місцевих фондів наведені в додатку та таблиці 2.7.

Таблиця 2.7. Фінансове забезпечення системи управління ТПВ, тис. гривень.

Найменування показників	Заходи	2015	2016	2017	2018	2019
1	2	3	4	5	6	7
спрямовані на розвиток сфери поводженн	будівництво нових полігонів	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	реконструкцію полігонів	0,0	0,0	0,0	0,0	2941,4

	оновлення парку спецавтотранспорту	839,6	3604,0	4879,7	5534,4	8895,4
	оновлення контейнерного парку	1195,3	2248,5	1380,3	2875,4	5301,0
	інші витрати	409,1	517,8	3375,8	748,7	2611,5
Джерела фінансування, спрямовані на розвиток сфери поводження з ТПП	державний бюджет	0,0	0,0	2850,4	3085,4	4975,4
	місцевий бюджет	743,1	3031,9	3554,3	1342,9	5191,5
	кредити	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	інші джерела фінансування	1700,9	3338,4	3231,1	4729,2	9582,4

Джерело: дані звітності за формою 1-ТПВ

Значна частина заходів у сфері управління відходами здійснювалась із залученням коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад та за рахунок партнерських коштів (табл.2.8).

Таблиця 2.8. Фінансування заходів у сфері управління відходами з залученням коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад

Назва проекту	Заявник	Субрегіон / район	Обсяг фінансування, тис. грн			
			Субвен- ція	З місцевих бюджетів	Кошти партне- рів	Загалом
1	2	3	4	5	6	7
2015 рік						
-	-	-	-	-	-	-
2016 рік						
Закупівля транспортних засобів спеціального призначення	Скала-Подільська ОТГ	Борщівський	1924,7	0,0	0,0	1924,7
Придбання спецтехніки	Скалатська ОТГ	Підволочиський	500,0	55,5	0,0	555,5
2017 рік						
Закупівля сміттєвих контейнерів	Золотопотіцька ОТГ	Бучацький	168,4	0,0	0,0	168,4
Закупівля причепного, навісного обладнання та	Скала-Подільська ОТГ	Борщівський	530,7	0,0	0,0	530,7

сміттєвих баків						
Закупівля контейнерів для збору сміття	Вишнівецька ОТГ	Збаразький	181,5	1,5	0,0	182,5
Закупівля спеціальної техніки	Озерянська ОТГ	Борщівський	288,50	0,0	0,0	288,50
Придбання спецтехніки	Великодедеркальська ОТГ	Шумський	590,0	0,0	0,0	590,0
Придбання спецтехніки для комунальних потреб	Чернихівська ОТГ	Збаразький	620,0	0,0	0,0	620,0
2018 рік						
Придбання спеціалізованої техніки (сміттєвоз)	Лановецька ОТГ	Лановецький	1550,0	35,8	0,0	1585,8
Придбання техніки спеціального призначення (Сміттєвоз)	Шумська ОТГ	Шумський	1499,6	0,0	0,0	1499,6
2019 рік						
Придбання транспортного засобу спеціального призначення (сміттєвоз)	Зборівська міська ОТГ	Зборівський	1160,0	0,0	0,0	1160,0
Придбання спеціалізованої техніки (придбання сміттєвоза з відвалом)	Лановецька ОТГ	Лановецький	1323,0	0,0	0,0	1323,0
Придбання комплектуючих механізмів (однокамерний прес для пресування паперу, картону, плівки, ПЕТ тари)	Шумська ОТГ	Шумський	294,2	0,0	0,0	294,2
Придбання техніки та обладнання (трактор, каток,	Борсуківська ОТГ	Лановецький	1462,2	0,0	0,0	1462,2

сміттевоз)						
Придбано в лізинг 2 сміттевози	Кременецька міська рада	Кременецький	0,0	1700,0	0,0	1700,0
Придбано близько 5000 контейнерів для твердих побутових відходів вартістю 5,3 млн гривень.	область	область	0,0	5300,0	0,0	5300,0

Джерело: дані Тернопільської ОДА

За рахунок коштів програми DOBRE у 2018 році для Гусятинського КП „Благоустрій” придбано сміттевоз вартістю 2,043 млн гривень, також затверджено проекти по покращенню послуг поводження з твердими побутовими відходами на території Гусятинської та Микулинецької об’єднаних територіальних громад. Для Шумської громади придбано 78 металевих контейнерів для сортування сміття (папір, скло, пластик), 26 конструкції для облаштування майданчиків, 2145 індивідуальних пластикових контейнерів, які роздані безкоштовно для домогосподарств.

У 2019 році Борщівською, Скала-Подільською та Скалатською об’єднаними територіальними громадами підписано угоду, якою передбачено надання технічного супроводу із переробки відходів пластику на полімерні матеріали в рамках міжмуніципального співробітництва за підтримки програми „ДОBRE” та розроблено проєкт будівництва підприємства з переробки пластикових відходів на полімерні матеріали, вартістю 3,7 млн гривень.

Загалом протягом останніх п’яти років на розвиток сфери поводження з побутовими відходами в області спрямовано 47356,9 тис. гривень, з них на:

- реконструкцію полігонів – 2941,4 тис. гривень,
- оновлення парку спецавтотранспорту – 23753,1 тис. гривень,
- оновлення контейнерного парку – 13000,5 тис. гривень,
- інші витрати – 7662,9 тис. гривень.

Заходи профінансовані за кошт наступних джерел фінансування, склали наступні суми:

- державного бюджету – 10911,2 тис. гривень,
- місцевого бюджету – 13863,76 тис. гривень,
- інші – 22582,0 тис. гривень.

**Табл. 2.9. Обсяг реалізації послуг у сфері управління ТПВ,
тис. гривень**

Найменування показників	Заходи	2015	2016	2017	2018	2019
1	2	3	4	5	6	7
Обсяг реалізації послуг:	населенню	19797,5	17209,7	21325,9	29923,87	41317,6
	сума нарахованих субсидій	2768,61	7152,3	9505,5	6468,695	3015,55
	бюджетних організацій, з них:	3108,6	3019,843	3728,7	4028,13	4760,13
	державного бюджету	1836,7	1928,94	1750,6	1891,27	2174,97
	місцевих бюджетів	1371,9	1090,9	2311,8	1844,68	1925,66
	всього, без ПДВ	30159,4	38062,94	38662,7	44156,65	53193,91
Обсяг сплачених послуг:	населенням	18307,3	16341,8	19056,3	23789,98	36660,1
	фактично одержаними субсидіями	1976,5	6663,3	7632,2	5973,98	2550,25
	бюджетних організацій, з них:	3107,1	2844,2	3646,9	3880,84	4584,93
	державного бюджету	1806,3	1574,0	1750,6	1920,08	1920,08
	місцевих бюджетів	1300,8	1270,2	2234,8	1610,36	1930,11
	всього, без ПДВ	29152,1	35095,4	34320,8	37175,24	47645,47

Джерело: дані звітності за формою 1-ТПВ

Тарифи на послуги з поводження з побутовими відходами в населених пунктах Тернопільської області (метод тарифного регулювання) встановлені рішеннями органів місцевого самоврядування, які прийнято у відповідності до повноважень, наданих статтею 4 Закону України „Про житлово-комунальні послуги” та статтею 28 Закону України „Про місцеве самоврядування в Україні”.

Відповідно до чинного законодавства, ці тарифи є сумою тарифів на послуги з вивезення, перероблення та захоронення побутових відходів, формування яких здійснюється з урахуванням витрат за кожною послугою та в розрізі операцій, облік яких ведеться суб'єктом господарювання окремо.

Табл. 2.10. Тарифи на послуги у сфері управління ТПВ, грн/куб.метр.

Найменування показників	Заходи	2015	2016	2017	2018	2019
1	2	3	4	5	6	7
Середній затверджений тариф на поводження з ТПВ (включає всі витрати на збирання, перевезення, перероблення, утилізацію, захоронення):	Збирання, перевезення, перероблення, утилізацію, захоронення					
	для населення	58,5	61,4	75,62	110,7	124,4
	для бюджетних організацій	63,7	65,9	80,94	114,28	128,08
	для інших споживачів послуг	68,0	71,1	86,12	121,11	136,46
	середній тариф	63,4	66,1	80,8	115,36	129,78
	Захоронення					
	для населення	23,6	23,6	30,03	34,77	42,42
	для бюджетних організацій	26,5	26,5	31,53	35,00	43,78
	для інших споживачів послуг	28,4	28,4	33,27	35,77	44,0
	середній тариф	26,1	26,1	31,6	35,18	43,40

Джерело: дані звітності за формою 1-ТПВ

Тарифи на послуги з поводження з побутовими відходами встановлено 52 органами місцевого самоврядування. Органами місцевого самоврядування Тернопільській області встановлено одиницю виміру послуги поводження з побутовими відходами в кубічних метрах. Середній тариф на зазначену послугу в регіоні становить близько 160, 0 гривень за кубічний метр (табл. 2.11).

Табл. 2.11. Тарифи на послуги з поводження з побутовими відходами, в розрізі населених пунктів Тернопільської області.

Назва підприємства	Населений пункт	Тариф на послугу з поводження з побутовими відходами
1	2	3
ТОВ «Компанія Еко-інвест»	м. Бережани	129,96
ДП «Техніка»	м. Борщів	99,28
ЖКП «Цукровик»	м. Борщів	90,81
Скала-Подільський ККП	смт Скала-Подільська	129,39
Бучацький ККП	м. Бучач	132,55
Хоростків МКП «Комунальник»	м. Хоростків	128,00

Копичинецьке МКП «Господар»	м. Копичинці	115,31
ПП «Благоустрій»	смт Гусятин	112,18
ПП «Порядок»	м. Заліщики	195,50
Товстенське КП	смт Товсте	170,00
МКП «Добробут»	м. Збараж	187,81
КП Вишнівець	смт Вишнівець	70,00
КП «Зборів»	м. Зборів	197,48
КП «Благоустрій»	смт Козова	95,94
КП «Міськводгосп»	м. Кременець	121,80
Почаївський ККП	м. Почаїв	184,50
Лановецьке КПБ	м. Ланівці і села ОТГ	101,26
КП «Монастириський комунсервіс»	м. Монастириська	130,60
КП «Підгайці –водоканал»	м. Підгайці	94,51
Підволочиське УЖКГ	смт Підволочиськ	287,80
ПП «Катруб»	м. Теремовля (7 сіл)	140,58
ПП «Катруб»	смт Микулинці (4 сіл)	185,70
ПП «Катруб»	с. Струсів	185,70
ПП «Катруб»	смт В. Березовиця	192,00
КП «Шумськкомунсервіс»	м. Шумськ	47,94
ПП «Катруб»	смт Заводське	69,46
Чортківський ККП	м. Чортків	133,27
ДФФ «Альтфатер Тернопіль»	м. Тернопіль	116,39
ПП «Квартал – Л»	м. Тернопіль	96,99
ПП «Екотерн»	м. Тернопіль	96,99

Доповнюючи інформаційні дані табл. 2.11., вкажемо на те, що застосовувані тарифи значно нижчі світових (в Естонії вартість поводження з побутовими відходами становить 500-600 гривень за кубічний метр (в три рази більше), Данії і Швеції понад 1000 гривень (у 7 разів більше)), що не забезпечує можливості дотримуватись норм та правил, а також впроваджувати сучасні технології.

У 80 % населених пунктів області послуга відсутня і ще в 15% населених пунктів організована не у відповідності до вимог законодавства, щонайменше в частині оплати за послугу.

2.6. Опис поточного стану системи за видами відходів

Муниципальні відходи

Утворювачами твердих побутових відходів (ТПВ) є населення, підприємства, організації, установи, інші суб'єкти господарювання. Власники або наймачі, користувачі, у тому числі орендарі, джерел утворення ТПВ, земельних ділянок укладають договір на вивезення твердих побутових відходів в установленому законом порядку та забезпечують роздільне збирання ТПВ. При цьому великогабаритні, ремонтні та небезпечні відходи у складі ТПВ мають збиратися окремо від інших видів ТПВ.

Відповідно до статті 17 ЗУ «Про відходи» суб'єкти господарської діяльності, зобов'язані:

- запобігати утворенню та зменшувати обсяги утворення відходів;
- визначати склад і властивості відходів, що утворюються, а також ступінь небезпечності відходів для навколишнього природного середовища та здоров'я людини;
- вести первинний поточний облік кількості, типу і складу відходів, що утворюються, збираються, перевозяться, зберігаються, обробляються, утилізуються, знешкоджуються та видаляються, і подавати щодо них статистичну звітність у встановленому порядку;
- забезпечувати повне збирання, належне зберігання та недопущення знищення і псування відходів, для утилізації яких в Україні існує відповідна технологія, що відповідає вимогам екологічної безпеки;
- не допускати змішування відходів, якщо це не передбачено існуючою технологією та ускладнює поводження з відходами або не доведено, що така дія відповідає вимогам підвищення екологічної безпеки.

Організація збирання та перевезення відходів

Збирання та вивезення ТПВ у межах певної території здійснюється юридичною особою, яка уповноважена на це органом місцевого самоврядування на конкурсних засадах у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, спеціально обладнаними для цього транспортними засобами. Утворювачі ТПВ укладають договори з юридичною особою, яка в установленому порядку визначена виконавцем послуг на вивезення ТПВ на відповідній території та здійснювати оплату таких послуг. Виконавець послуг з вивезення ТПВ зобов'язаний укласти договори про надання послуг з перероблення та захоронення ТПВ із суб'єктами господарювання, що надають такі послуги відповідно до правил благоустрою території населеного пункту,

розроблених з урахуванням схеми санітарного очищення населеного пункту. Спосіб збирання та організація вивезення відходів здійснюється у відповідності до розроблених та затверджених у встановленому порядку схем санітарного очищення населених пунктів.

Схемою санітарного очищення визначаються об'єкти управління відходами, на які вивозитимуться муніципальні відходи. Перевезення небезпечних відходів (у т.ч. небезпечних відходів у складі ТПВ) здійснюється суб'єктами господарської діяльності, які мають відповідну ліцензію. Ліцензія видається Державною службою України з безпеки на транспорті.

Згідно з даними звітності за формою 1-ТПВ в Тернопільській області, процент охоплення населення послугою з поводження з побутовими відходами становить 67%. При цьому за останні п'ять років цей показник майже не змінюється. За даними районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування послуга з поводження з побутовими відходами надається в 204 населених пунктах Тернопільської області, що складає 19,2% населених пунктів області.

У Тернопільській області обсяги утворення твердих побутових відходів і на сьогоднішній день становлять - 900 тис. куб. метрів (300 тис. тонн), для захоронення яких функціонує близько 740 сміттєзвалищ (з них 32 комунальних, в містах і селищах).

Обсяги утворення щороку зростають. Динаміка обсягів утворення ТПВ представлена на табл.2.12.

Таблиця 2.12. Основні показники поводження з відходами в Тернопільській області (тис. тонн)

№ з/п	Показники	2000 рік*	2017рік**	2018рік**	2019рік**
1	Утворилося	0,425	1905,8	1651,8	1062,6
2	Одержано від інших підприємств	0,037	201,9	237,6	73,1
3	Використано (утилізовано)	0,233	98,7	240,7	277,7
4	Знешкоджено (знищено)	0,016	1,0	1,1	1,5
5	Спалено	—	3,3	4,4	2,4
6	Направлено у сховища організованого складування (поховання)	—	29,2	29,4	29,3
7	Передано іншим підприємствам	0,168	1281,1	1608,9	1097,9
8	Наявність відходів на кінець року, накопичених	0,211	1137,8	990,1	722,0

	протягом експлуатації, у спеціально відведених місцях чи об'єктах економічно активних підприємств і організацій, та з урахуванням відходів тимчасово розміщених у спеціально відведених місцях чи об'єктах				
--	--	--	--	--	--

* – включено відходи I-III класів небезпеки

** – включено відходи I-IV класів небезпеки

У зв'язку з цим, переважна більшість сміттєзвалищ функціонує в режимі перевантаження, з порушенням проектних показників щодо обсягів накопичення відходів. Значне зростання кількості сміття є результатом, передусім, зміни способу життя людей, а саме, поширення предметів одноразового використання.

Правовстановлюючі документи на земельні ділянки під сміттєзвалищами мають міста Бучач, Заліщики, Кременець, Ланівці, Монастириська, Почаїв, Тереховля, Тернопіль і Хоростків та село Білокриниця Кременецького району. 26 міст і селищ та всі села області експлуатують сміттєзвалища з порушеннями земельного законодавства – без оформлення права користування земельними ділянками.

Неналежним чином проводиться робота з паспортизації, рекультивації, та санації. Переважна більшість об'єктів поводження з побутовими відходами регіону здебільшого вичерпали свій ресурс, а самі сміттєзвалища стали фактором антропогенного навантаження на довкілля. Об'єкти експлуатуються з порушеннями екологічних і санітарно-епідемічних вимог. Складування здійснюється безсистемно, відходи підгортаються та ущільнюються періодично, не забезпечено контролю за станом підземних вод, атмосферного повітря, ґрунтів, відсутні системи захисту ґрунтових вод, вилучення та знешкодження біогазу і фільтрату. Частим явищем на сміттєзвалищах є пожежі, при яких активно забруднюється атмосферне повітря. У задовільному стані утримуються лише сміттєзвалища міст Кременець, Тереховля, Тернопіль і Чортків.

Рівень охоплення населення Тернопільської області послугами щодо поводження з побутовими відходами становить 67% (або 204 населених пункти). У селах санітарне очищення майже не організоване, до збирання та вивезення відходів не залучаються підприємства, що надають такі послуги.

Населення самостійно вивозить відходи на сільські звалища, які знаходяться у природних рельєфних утвореннях – балках, ярах, долинах річок. Окремими сільськими радами за рахунок коштів на благоустрій, згідно з затвердженим графіком організовано збирання і вивезення твердих побутових відходів з населених пунктів на сільські сміттєзвалища, на яких систематично проводиться підгортання.

Послуги у сфері поводження з побутовими відходами надає 31 підприємство, з них 21 підприємство комунальної форми власності, 10 – приватної. Також, в області є розповсюдженим обрання надавача послуг з вивезення ТПВ без конкурсу. У 198 населених пунктах (18,7%) впроваджено систему роздільного збирання твердих побутових відходів (ПЕТ-пляшка, скло, макулатура). З роками спостерігається зростання цього показника. На сьогоднішній день, не впроваджено роздільне збирання відходів у Бережанському та Підгаєцькому районах. Збирання та заготівлю відходів як вторинної сировини здійснюють 17 суб'єктів господарювання, перелік яких наведений в додатку Б.6.

Небезпечні відходи.

Впровадженням роздільного збирання небезпечних відходів у складі побутових відходів(приймання/збирання/вилучення небезпечних відходів у складі побутових відходів від населення) за даними Управління ЖКГ ОДА не займається жодне підприємство.

Таблиця 2.13. Суб'єкти господарювання, що здійснюють діяльність у сфері поводження з небезпечними відходами на території регіону

№ з/п	Назва, код ЄДРПОУ	Місцезнаходження	Контактні дані	Номер та строк дії ліцензії	Спеціалізація (операції та види небезпечних відходів)
1	2	3	4	5	6
1	МПП „Фортуна” (14047092)	Теребовлянський р-н с.Золотники вул. І.Франка, 37	тел. (251)2-16-73	Наказ від 16.10.2013 № 424 "Шодо видачі, переоформлення, відмову у видачі та анулювання ліцензії", строк дії ліцензії - безстроковий	збирання, зберігання відпрацьованих батарей свинцевих акумуляторів, несортованих відпрацьованих батарей за винятком сумішей батарей, наведених у Зеленому переліку відходів, відходів батарей, не визначених у Зеленому переліку відходів, які містять сполуки, наведені у дод.2 до Положення (3), в кількості, що перетворює

					їх у небезпечні
2	ПП «Мале підприємство „Альфа” (14045437)	- м.Тернопіль вул. 15 Квітня,6 - Бучацький район, смт. Золотий Потік, вул. Д.Галицького, 123	тел. (0352)28-73-96	Наказ від 14.02.2011 № 42 "Про видачу ліцензії", строк дії ліцензії - безстроковий	збирання, зберігання відходів, що містять як складові або забруднювачі ртуть, сполуки ртуті (у т.ч. відпрацьовані люмінесцентні лампи та прилади)
3	ПП "ЕКОЦЕНТР ПЛЮС" (36268795)	м.Тернопіль вул.Бродівська,59	тел. (097)755-87-52	Наказ "Про видачу ліцензії ПП "ЕКОЦЕНТР ПЛЮС" від 20.06.2018 № 225, строк дії ліцензії - безстроковий	Збирання, зберігання ртуті, сполук ртуті

Постійної уваги в області потребують питання поводження з небезпечними відходами, до яких віднесені непридатні та заборонені до використання у сільському господарстві хімічні засоби захисту рослин. На початок 2000 року таких відходів в області було понад 350 тонн. У період з 2003 по 2011 роки перезатарено та вивезено на знешкодження 333,1 тонн. За уточненими даними районних державних адміністрацій, у місцях тимчасового зберігання перебувають залишки цих небезпечних відходів у кількості близько 12,782 тонн. Операції поводження із непридатними пестицидами й агрохімікатами протягом 2019 року наведені в таблиці 2.14.

Таблиця 2.14. Поводження із непридатними пестицидами в Тернопільській області (тонн)

№ з/п	Район	Кількість на кінець року	Примітка
1.	Гусятинський	1,472	пестициди перезатарені у тимчасову тару
2.	Лановецький	0,410	пестициди перезатарені у тимчасову тару
3.	Підволочиський	4,5	пестициди перезатарені у тимчасову тару
4.	Теребовлянський	6,4	пестициди перезатарені у тимчасову тару
	Усього	12,782	

Промислові відходи. Поводження з відходами I-III класу небезпеки узагальнено у додатку Б.2., а утворення відходів за видами економічної діяльності проаналізовано у додатку Б.3. тут лідирують підприємства переробної промисловості з виробництва харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів. А також підприємства з виробництва хімічних речовин, фармацевтичних продуктів, гумових і пластмасових виробів, відповідно добувна промисловість і розроблення кар'єрів йдуть третіми за обсягами продукування відходів.

Табл. 2.15. Утворення та поводження з відходами I-IV класів небезпеки за категоріями матеріалів у 2019 році
(тис.т)

	Утворено	Утилізовано	Спалено	У т.ч. з метою		Видалено у спеціально відведені місця чи об'єкти
				отримання енергії	теплового перероблення	
Усього	1062,6	277,7	2,4	2,2	0,2	29,3
Використані розчинники	–	–	–	–	–	–
Відходи кислот, лугів чи солей	0,0	–	–	–	–	–
Відпрацьовані оливи	0,1	0,1	–	–	–	–
Хімічні відходи	0,0	–	–	–	–	–
Осад промислових стоків	0,0	–	–	–	–	–
Шлами та рідкі відходи очисних споруд	0,0	–	–	–	–	–
Відходи від медичної допомоги та біологічні	0,0	–	0,0	–	0,0	–
Відходи чорних металів	2,0	0,2	–	–	–	–
Відходи кольорових металів	0,5	–	–	–	–	–
Змішані відходи чорних та кольорових металів	–	–	–	–	–	–
Скляні відходи	0,7	–	–	–	–	–
Паперові та картонні відходи	1,3	–	–	–	–	–
Гумові відходи	0,2	0,0	–	–	–	0,0
Пластикові відходи	0,8	–	–	–	–	–
Деревні відходи	4,9	–	0,9	0,9	–	–
Текстильні відходи	0,1	–	0,0	0,0	–	–
Відходи, що містять поліхлордифеніли	–	–	–	–	–	–

Непридатне обладнання	0,0	–	–	–	–	–
Непридатні транспортні засоби	0,0	–	–	–	–	–
Відходи акумуляторів та батарей	0,0	–	–	–	–	–
Відходи тваринного походження та змішані харчові відходи	46,5	–	0,2	–	0,2	–
Відходи рослинного походження	605,4	79,6	1,3	1,3	–	–
Тваринні екскременти, сеча та гній	53,4	14,1	–	–	–	–
Побутові та подібні відходи	107,8	–	–	–	–	29,0
Змішані та недиференційовані матеріали	0,0	–	–	–	–	–
Залишки сортування	0,0	–	–	–	–	–
Звичайний осад	97,0	8,1	–	–	–	–
Мінеральні відходи будівництва та знесення об'єктів, у т.ч. змішані будівельні відходи	4,0	–	–	–	–	0,3
Інші мінеральні відходи	134,3	175,5	–	–	–	–
Відходи згоряння	0,0	0,0	–	–	–	–
Ґрунтові відходи	0,1	0,1	–	–	–	–
Пуста порода від днопоглиблювальних робіт	3,4	–	–	–	–	–
Затверділі, стабілізовані або засклянілі відходи; мінеральні відходи, що утворюються після переробки	0,1	–	–	–	–	–

Сільськогосподарські відходи

Рослинні відходи займають в Тернопільській області перше місце по продукуванню. Проведено аналіз потенціалу енергії біомаси та визначено, що при 100% використанні наявних об'ємів біомаси в області можна замінити понад половину природного газу, який споживається всіма категоріями споживачів на даний час.

Таблиця 2.16. Потенціал енергії біомаси в Тернопільській області

Вид біомаси	Енергетичний потенціал в Україні, млн.т.у.п./рік	Енергетичний потенціал в Тернопільській області, млн.т.у.п./рік
Солома злакових культур	5,6	0,25
Стебла і качани кукурудзи на зерно	2,4	*
Стебла і лушпиння соняшника	2,3	*
Біогаз з гною і органічних відходів	1,6	0,0115
Біогаз станції аерації і інших очисних споруд	0,2	0,01
Біогаз з полігонів твердих побутових відходів	0,3	*
Деревне паливо, деревні відходи	2,0	0,05
Тверді побутові відходи в якості палива	1,9	0,002
Рідке паливо з БМ (біодизель, біоетанол...)	2,2	*
Енергетичні плантації (верба, тополя....)	5,1	*
Торф	0,6	0,1
ВСЬОГО	24,2	0,422

* На даний час проводиться робота з визначення об'ємів

З метою створення сировинної бази для успішної реалізації проєктів із заміщення газу і переходу на біопаливо на початку 2018 року в м. Борщів запрацювало ТОВ „Енергетична Ферма” – інноваційне підприємство, аналогів якого в Україні ще немає, створене в рамках українсько-норвезького проєкту „Створення центру для біоенергетики та управління місцевими енергоресурсами” по вирощуванню спеціалізованих енергетичних культур, збільшенню виробництва та безпосереднього використання біоенергії, розробці і впровадженню в життя плану раціональної інфраструктури для енергетичної безпеки.

Відходи тваринництва.

В області фактично відсутня дієва система та підприємства з утилізації побічних неїстівних продуктів тваринництва (трупів тварин, відходів боєнь тощо). Тернопільська філія ДП „Укрветсанзавод” не працює. Окремі господарства мають власні утилізаційні установки (здебільшого господарства з розведення птиці) решта великих тваринницьких господарств здійснюють їх утилізацію згідно з договорами за межами області. Проте часто виявляються стихійні захоронення трупів тварин та рештків.

Медичні відходи.

Не налагоджена належна система поводження з медичними відходами, зокрема з анатомічними відходами, які відповідно до вимог діючого законодавства повинні піддаватись кремації. В області НКП „Тернопільська міська комунальна лікарня № 3” та Тернопільський обласний онкологічний диспансер забезпечені крематоріями, з метою використання їх для інших медичних закладів необхідно отримати дозвільні документи.

2.7. Джерела утворення та обсяги відходів

Побутові відходи.

До джерел утворення побутових відходів відносяться домогосподарства, організації та установи, місця загального користування.

Кількісні та якісні характеристики побутових відходів не є постійними та залежать від джерел їх утворення. У загальному вигляді до складу побутових відходів входять: папір, картон, скло, метали, пластик, біовідходи, деревину, текстиль, упаковку, відходи електричного та електронного обладнання, відпрацьовані батарейки, батареї та акумулятори, а також великогабаритні відходи.

При аналізі обсягів утворення та складу муніципальних відходів Тернопільської області враховуємо наступне.

1) При аналізі обсягів утворення та складу муніципальних відходів Тернопільської області враховуємо наступне, що у Тернопільській області вагами обладнано лише два місця видалення відходів (сміттєзвалище у с. Плебанівка та с. Малашівці). Облік за вагою на Плебанівському сміттєзвалищі ведеться з 2012 року, на Малашовецькому з 2019 року. Облік обсягів відходів, що надходять на інші об'єкти управління відходами в області або відсутній, або такі дані не є доступними.

2) Первинний облік відходів на об'єктах управління відходами (на полігонах) здійснюється за об'ємом, на підставі суб'єктивної оцінки операторів об'єктів управління відходами або згідно зі встановленими нормами. Точність такого способу визначення обсягів потоків відходів є досить низькою. Точна інформація про склад побутових відходів в населених пунктах Тернопільської області та кількісні показники управління побутовими відходами на момент розроблення регіонального плану відсутня.

Для розроблення регіонального плану показники щодо обсягів утворення ТПВ і їх морфологічного складу було визначено за підходом «прийнятих припущень» з урахуванням даних:

- ДБН Б.2.2-12:2019. Планування та забудова територій;
- Звіту проекту «Управління відходами – ЄІСП Схід. Стратегія поводження з відходами в Закарпатській області на 15-річний період», 2011 р.;
- Субрегіональної стратегії поводження з відходами для Полтавської області, 2016 р.;
- Звіту за результатами вивчення морфологічного складу ТПВ у Тульчинському цільовому регіоні. Проект DESPRO, 2012 р.;

• Проекту ТАСІС Європейського союзу «Совершенствование системы управления твердыми бытовыми отходами в Донецкой области Украины».

Відходи домогосподарств

На підставі опрацювання вихідних даних обсяги утворення та середнього складу ТПВ, що утворюються в домогосподарствах Тернопільської області, встановлені на рівні прийнятих припущень (табл. 2.12, 2.13).

Відходи організацій і установ

Параметри утворення відходів організацій і установ визначаються перш за все характером діяльності відповідної організації. У відходах організацій можуть також спостерігатися компоненти, наявність яких носить випадковий характер.

Установи та організації як утворювачів відходів можна об'єднати у наступні групи:

1) організації, в яких відбувається систематичне утворення переважно ресурсоцінних відходів, наприклад: офіси, учбові заклади (без урахування їдалень), органи влади, науководослідні, проектні організації, торгівельні центри, ринки, супермаркети, магазини продовольчих та непродовольчих товарів, аптеки;

2) організації, в яких систематично можуть утворюватися харчові відходи (заклади харчування);

3) організації, в яких систематично утворюються небезпечні відходи (медичні заклади, станції технічного обслуговування автомобілів);

4) організації, в яких відсутнє систематично утворення відходів, що потребують спеціального поводження (ремонт взуття, автостоянка);

5) організації, в яких систематично утворюються специфічні відходи, що потребують окремого поводження (наприклад, будівельні компанії).

Оскільки точні дані щодо частки відходів організацій та установ в загальній кількості ТПВ відсутні, розрахунках розрахунковим методом приймаємо, що частка відходів організацій та установ складає 12% від загального обсягу утворення відходів в населеному пункті (табл. 2.17).

Таблиця 2.17. Прийняті припущення для розрахунків обсягів утворення ТПВ

Показник утворення ТПВ	Значення	Примітка
Річна норма утворення ТПВ (в середньому по населеному пункту з урахуванням організацій та установ, маятникової міграції населення)	300 кг/мешканця 0.9-1,8 м3/ мешканця	За ДБН Б.2.2-12:2019
Частка відходів організацій та установ	12% мас.	Від загального обсягу утворення відходів в населеному пункті
Щільність змішаних ТПВ	216 кг/м3	Згідно з Правилами надання послуг з вивезення побутових відходів *29

Джерело: дані за прийнятими припущеннями

29 Постанова Кабінету Міністрів України від 10.12.08 №1070 «Про затвердження Правил надання послуг з вивезення побутових відходів»

**Таблиця 2.18. Прийняті припущення щодо складу ТПВ, які утворюються в домогосподарствах
Тернопільської області**

Компонент відходів	Обласний центр (поверхова забудова)			Обласний центр (приватна забудова)			Міста (поверхова забудова)			Міста (приватна забудова)			Сільські населені пункти		
	Середн є	Діапазон зміни		Середн є	Діапазон зміни		Середн є	Діапазон зміни		Середн є	Діапазон зміни		Середн є	Діапазон зміни	
		Мін.	Макс.		Мін.	Макс.		Мін.	Макс.		Мін.	Макс.		Мін.	Макс.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Органічні відходи (харчові, рослинні)	43,00%	37,38 %	48,48 %	39%	37,1 %	40,18 %	44%	29,0 %	61,63 %	43%	19,0 %	67,8%	33%	19,3 %	53,0%
Папір, картон	8,0%	6,13%	9,00%	6%	5,63 %	7,0%	9%	5,68 %	16,0%	6%	6,14 %	7,0%	5%	1,23 %	9,40%
Метал	1,5%	1,1%	2,28%	3%	1,20 %	4,25%	2%	0,80 %	2,28%	1%	0,65 %	1,10%	2%	0,90 %	3,80%
Полімерна упаковка	11,0%	10,28 %	12,0%	7%	6,60 %	8,0%	10%	6,18 %	13,5%	9%	4,68 %	13,0%	7%	1,40 %	10,0%
Скло	9,0%	7,43%	11,0%	11%	4,08 %	18,0%	8%	5,98 %	15,0%	14%	6,31 %	21,0%	10%	3,00 %	24,0%
Небезпечн і відходи	0,7%	0,30%	0,85%	0,6%			1%	0,29 %	0,53%	1%	0,60 %	1,39%	1%	0,03 %	1,70%
Інше	26,8%			33,40%			26%			26%			42%		
Усього	100%			100%			100%			100%			100%		

Таблиця 2.19. Параметри утворення та управління ТПВ у Тернопільській області

Показник	Одиниці виміру	2015	2016	2017	2018	2019
1	2	3	4	5	6	7
Тернопільська область (кількість населення)	осіб					
Розрахункові дані						
Утворення ТПВ (усього)	м ³	788500	774600	785740	900095	919264
	тонн	183207	169770	284050	300730	288282
Утворення ТПВ (в домогосподарства)	м ³	693880	681648	691451	792083	808952
	тонн	161222	149398	249964	264642	253688
Утворення ТПВ (в організаціях)	м ³	94620	92952	94288	108011	110311
	тонн	21985	20372	34086	36088	34594
Утворення окремих видів відходів домогосподарств		-	-	-	-	-
Небезпечні відходи у складі побутових	тонн	-	-	-	-	-
Дані звітності за формою 1-ТПВ						
Кількість ТПВ, зібраних та перевезених підприємствами, всього	м ³	788500	774600	785740	900095	919264
	тонн	183207	169770	284050	300730	288282
Рециклінг/перероблення ТПВ	м ³	91570	87599	160510	136233	135637
	тонн	27543	18330	130890	132565	125711
Захоронення ТПВ	м ³	696930	687001	625230	763862	783627
	тонн	155664	151440	153160	168165	162571
Великогабаритні відходи						
Збирання	м ³	-	33400	40200	35280	40100
	тонн	-	7400	11200	8020	8400
Перевезення	м ³	-	33400	40200	35280	40100
	тонн	-	7400	11200	8020	8400
Захоронення на полігонах	м ³	-	33400	40200	35280	40100
	тонн	-	7400	11200	8020	8400

Таблиця 2.20. Динаміка кількісних показників управління ТПВ в регіоні

Назви міст обласного значення, районів	Розмірність	2015	2016	2017	2018	2019	Примітка
		1	2	3	4	5	
Тернопільська область	Осіб						Статистичні дані
Утворення ТПВ	м ³	788500	774600	785740	900095	919264	За даними звітності за формою 1-ТПВ
	Тонн	183207	169770	284050	300730	288282	
Частка охоплення населення послугами зі збирання ТПВ	%	65	65	65	66	67	За даними звітності за формою 1-ТПВ
Кількість ТПВ, зібраних та перевезених підприємствами	м ³	788500	774600	785740	900095	919264	За даними звітності за формою 1-ТПВ
	Тонн	183207	169770	284050	300730	288282	
Обсяг ТПВ, зібраних та перевезених підприємствами	м ³ /людину						
	тонн/людину						
Обсяги надходження на перероблення та/або утилізацію	м ³	70580	22340	251210	232414	223053	За даними звітності за формою 1-ТПВ
	Тонн	16409	4600	155090	154645	147903	
	% мас.						
Обсяги відходів після сортування та відібраних ресурсоцінних компонентів	м ³	21038	4650	156110	126,914	130,053	За даними звітності за формою 1-ТПВ
	Тонн	11138	960	129,79	130,945	123,903	
	% мас.						
Захоронення ТПВ	м ³	696930	688090	625300	763862	783627	За даними звітності за формою 1-ТПВ
	Тонн	155664	151650	153160	168165	162571	

Таблиця 2.21. Прогнозні параметри утворення ТПВ у Тернопільській області

Показник	Одиниці виміру	2019	2025	2030
Тернопільська область	осіб	1038,7	1040,3	1041,2
Утворення ТПВ (Всього)	м ³	919264	936270	937080
	тонн	288280	312090	312360
Утворення ТПВ (в домогосподарства)	м ³	808952	823918	824630
	тонн	253688	274639	274877
Утворення ТПВ	м ³	110311	112352	112450

(в організаціях)	тонн	34594	37451	37483
Небезпечні відходи в складі побутових відходів	тонн			

Таблиця 2.22. Технічна забезпеченість системи збирання ТПВ

айменування показників	Одиниця виміру	2015	2016	2017	2018	2019
1	2	3	4	5	6	7
Кількість підприємств та чисельність працюючих у сфері поводження з ТПВ	од./чол.	26/323	31/309	28/282	31/309	31/309
	од.	26	31	128	31	31
	чол.	323	309	282	309	309
З них:						
- комунальні	од./чол.	17/160	20/131	18/164	21/191	21/191
	од.	17	20	18	21	21
	чол.	160	131	164	191	191
- з часткою комунальної власності	од./чол.	0/0	0/0	0/0	0/0	0/0
	од.	0	0	0	0	0
	чол.	0	0	0	0	0
- приватні	од./чол.	9/163	11/163	10/118	10/118	10/118
	од.	9	11	10	10	10
	чол.	163	163	118	118	118
Кількість сміттєвозів на підприємствах		62	62	65	69	73
З них:						
- комунальні	од.	34	27	31	35	39
- з часткою комунальної власності		0	0	0	0	0
- приватні		28	34	34	34	34
Зношеність спецавтотранспорту	%	70	70	70	70	70

Промислові відходи. Джерела утворення та обсяги відходів.

Промислові відходи в області утворюються на основних та побічних виробництвах переробної, харчової, машинобудівної, легкої промисловості і внаслідок спалювання твердого палива та експлуатації автомобільного транспорту.

За даними Головного управління статистики у Тернопільській області та згідно даних статистичної звітності форми №1-відходи (річна) „Утворення та поводження з відходами” за 2019 рік в області утворилось – 1062,6 тис.т відходів, з них утилізовано – 277,7 тис.т, передано на сторону – 1097,9 тис.т,

видалено у спеціально відведені місця та об'єкти – 29,3 тис.т, накопичено на 1.01.2020р. – 722,0 тис.т.

В місті Тернополі відсутній полігон для зберігання промислових відходів. Промислові відходи, що не мають подальшого збуту або відсутні технології їх утилізації, тимчасово зберігаються на територіях підприємств.

Підприємства - основні накопичувачі промислових відходів (за даними статзвітності №1-відходи) наведено у табл. 2.23.

На території області спеціалізовані підприємства або полігони утилізації, зберігання, знешкодження та поховання токсичних відходів, відходів об'єктів оборонної діяльності відсутні.

В 2019 році операції з безпечного збирання, перезатарювання та вивезення на знешкодження непридатних пестицидів та агрохімікатів з території Тернопільської області не проводилися. На даний час залишилося 12,782 тис. т непридатних або заборонених до використання пестицидів.

Відповідно до Порядку ведення реєстру об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31 серпня 1998 року № 1360, до реєстру об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів внесено 23 об'єкти, протягом 2019 року не внесено жодного підприємства.

Реєстр місць видалення відходів ведеться згідно із Порядком ведення реєстру місць видалення відходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.08.1998 №1216. У 2019 році до даного реєстру внесено 16 паспортів місць видалення відходів. Станом на 01.01.2020 року погоджено паспорти та включено до реєстру місць видалення відходів області 109 місць видалення відходів. У зв'язку з набранням чинності 26.04.2014р. Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скорочення кількості документів дозвільного характеру» скасовано дозвіл на розміщення відходів та ліміт на утворення і розміщення відходів. Згаданими змінами визначено термін «дозвіл на здійснення операцій у сфері поводження з відходами». Порядок подання та форму згаданого дозволу на даний час Кабінетом Міністрів України не затверджено.

Таблиця 2.23. Підприємства - основні накопичувачі промислових відходів*

(за даними статзвітності №1-відходи)

№ з/п	Назва підприємства	Найменування відходу	Клас небезпеки	Наявність відходів у тимчасовому зберіганні станом на 01.01.2019р., т	Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2019р., т	Наявність відходів у тимчасовому зберіганні станом на 01.01.2020р., т	Місце накопичення відходів
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	ТОВ «Радехівський цукор» (код ЄДРПОУ 36153189 Чортківське МПД)	Жом	IV	93996,068	165793,950	20599,135	На території підприємства
		Меяса	IV	7156,255	22937,140	8951,978	На території підприємства
		Лампи люмінесцентні	I	–	0,028	–	–
		Брухт чорних металів	IV	6,760	192,395	–	–
		Відходи комунальні змішані	IV	–	47,400	–	–
		Осади фільтраційні	IV	–	20238,000	–	–
		Відсів вапняковий	IV	1628,833	1813,000	2763,713	На території підприємства
		Бій скла технічного	IV	–	1,040	–	–
		Земля	IV	63638,0	42670,810	42670,810	На території підприємства

		Матеріали обтиральні	II	–	0,050	–	–
		Масла та мастила моторні	II	–	0,600	–	–
		Абсорбенти зіпсовані	II	–	0,020	–	–
		Паперові та картонні відходи	IV	–	0,840	–	–
2.	ТОВ «Радехівський цукор» (код ЄДРПОУ 36153189 Хоростківське МПД)	Жом	IV	138095,560	152996,047	–	–
		Меляса	IV	3658,593	22473,847	2626,251	На території підприємства
		Відходи комунальні змішані	IV	–	200,0	–	–
		Відсів вапняковий	IV	0,120	1596,0	217,620	На території підприємства
		Брухт чорних металів	IV	663,521	625,256	–	–
		Земля	IV	54799,130	57094,118	–	–
		Відходи акумуляторних батарей	III	–	48,000	–	–
		Матеріали обтиральні	II	–	0,050	–	–
		Лампи люмінесцентні	I	–	0,004	–	–
1	2	3	4	5	6	7	8
3.	ТОВ «Радехівський цукор» (код ЄДРПОУ 36153189 Збаразьке	Дефекат	IV	3827,0	–	3827,0	На території підприємства
		Жом	IV	2571,610	–	–	–
		Відсів вапняковий	IV	401,080	–	226,080	На території підприємства

	МПД)	Меляса	IV	6065,263	1000,000	915,587	На території підприємства
		Відходи комунальні змішані	IV	–	484,000	–	–
		Брухт чорних металів	IV	15,815	264,391	–	–
4.	ДП «Укрспирт» Козлівське МПД (код ЄДРПОУ 37199618, Козівський район)	Барда зернова	IV	647,000	–	647,000	На території підприємства
		Відходи чорних металів	IV	3,032	1,444	0,240	На території підприємства
		Відходи кольорових металів	IV	0,266	0,744	1,010	На території підприємства
		Відпрацьовані оливи	IV	–	0,003	–	–
		Відходи комунальні змішані	IV	–	10,240	–	–
5.	ДП «Укрспирт» Ковалівське МПД (код ЄДРПОУ 37199618, Монастирський район)	Відходи комунальні змішані	IV	–	36,000	–	–
		Барда мелясна	IV	24861,0	47546,000	51097,000	На території підприємства
		Відходи акумуляторних батарей	III	–	0,048	–	–
6.	ДП «Укрспирт»	Відходи акумуляторних батарей	III	–	0,080	0,080	На території підприємства

	Хоростківське МПД (код ЄДРПОУ 37199618, Гусятинський район)	Відпрацьовані оливи	II	–	0,500	–	–
		Барда мелясна	IV	7950,000	–	5720,000	На території підприємства
7.	ДП «Укрспирт» Новосілківське МПД (код ЄДРПОУ 37199618, Підволочиський район)	Барда мелясна	IV	601,900	100677,200	634,100	На території підприємства
		Відходи акумуляторних батареї	III		0,205	0,205	На території підприємства
		Відпрацьовані оливи	II	–	0,519	–	–
		Шини відпрацьовані	IV	–	0,662	0,662	На території підприємства
		Відходи комунальні змішані	IV	–	34,500	–	–

* - за даними Головного управління статистики у Тернопільській області.

Таблиця 2.24. Інфраструктура місць видалення відходів(МВВ) за критерієм екологічної безпеки

№ з/п	Назва підприємства	Найменування відходу	Клас небезпеки	Наявність відходів у тимчасовому зберіганні станом на 01.01.2019р., т	Фактично утворилось відходів на підприємстві за 2019р., т	Наявність відходів у тимчасовому зберіганні станом на 01.01.2020р., т	Місце накопичення відходів
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	ТОВ «Радехівський цукор» (код ЄДРПОУ	Жом	IV	93996,068	165793,950	20599,135	На території підприємства
		Меляса	IV	7156,255	22937,140	8951,978	На території підприємства

	36153189 Чортківське МПД)	Лампи люмінесцентні	I	–	0,028	–	–
		Брухт чорних металів	IV	6,760	192,395	–	–
		Відходи комунальні змішані	IV	–	47,400	–	–
		Осади фільтраційні	IV	–	20238,000	–	–
		Відсів вапняковий	IV	1628,833	1813,000	2763,713	На території підприємства
		Бій скла технічного	IV	–	1,040	–	–
		Земля	IV	63638,0	42670,810	42670,810	На території підприємства
		Матеріали обтиральні	II	–	0,050	–	–
		Масла та мастила моторні	II	–	0,600	–	–
		Абсорбенти зіпсовані	II	–	0,020	–	–
		Паперові та картонні відходи	IV	–	0,840	–	–
		2.	ТОВ «Радехівський цукор» (код ЄДРПОУ 36153189 Хоростківське МПД)	Жом	IV	138095,560	152996,047
Меляса	IV			3658,593	22473,847	2626,251	На території підприємства
Відходи комунальні змішані	IV			–	200,0	–	–
Відсів вапняковий	IV			0,120	1596,0	217,620	На території підприємства
Брухт чорних металів	IV			663,521	625,256	–	–
Земля	IV			54799,130	57094,118	–	–
Відходи акумуляторних батарей	III			–	48,000	–	–
Матеріали обтиральні	II			–	0,050	–	–
1	2	3	4	5	6	7	8
3.	ТОВ «Радехівський цукор» (код ЄДРПОУ 36153189 Збаразьке МПД)	Дефекат	IV	3827,0	–	3827,0	На території підприємства
		Жом	IV	2571,610	–	–	–
		Відсів вапняковий	IV	401,080	–	226,080	На території підприємства
		Меляса	IV	6065,263	1000,000	915,587	На території підприємства

		Відходи комунальні змішані	IV	–	484,000	–	–
		Брухт чорних металів	IV	15,815	264,391	–	–
4.	ДП «Укрспирт» Козлівське МПД (код ЄДРПОУ 37199618, Козівський район)	Барда зернова	IV	647,000	–	647,000	На території підприємства
		Відходи чорних металів	IV	3,032	1,444	0,240	На території підприємства
		Відходи кольорових металів	IV	0,266	0,744	1,010	На території підприємства
		Відпрацьовані оливи	IV	–	0,003	–	–
		Відходи комунальні змішані	IV	–	10,240	–	–
5.	ДП «Укрспирт» Ковалівське МПД (код ЄДРПОУ 37199618, Монастириський район)	Відходи комунальні змішані	IV	–	36,000	–	–
		Барда мелясна	IV	24861,0	47546,000	51097,000	На території підприємства
		Відходи акумуляторних батарей	III	–	0,048	–	–
6.	ДП «Укрспирт» Хоростківське МПД (код ЄДРПОУ 37199618, Гусятинський район)	Відходи акумуляторних батарей	III	–	0,080	0,080	На території підприємства
		Відпрацьовані оливи	II	–	0,500	–	–
		Барда мелясна	IV	7950,000	–	5720,000	На території підприємства
7.	ДП «Укрспирт» Новосілківське МПД (код ЄДРПОУ 37199618, Підволочиський район)	Барда мелясна	IV	601,900	100677,200	634,100	На території підприємства
		Відходи акумуляторних батарей	III	–	0,205	0,205	На території підприємства
		Відпрацьовані оливи	II	–	0,519	–	–
		Шини відпрацьовані	IV	–	0,662	0,662	На території підприємства
		Відходи комунальні змішані	IV	–	34,500	–	–

**Таблиця 2.25. Стан обліку та паспортизації місць видалення відходів
(МВВ) (на 01.01.2020 року)**

№ з/п	Назва одиниці адміністративно-територіального устрою регіону (район)	Кількість непаспортизованих МВВ, од.	Кількість паспортизованих МВВ, од.	Паспортизовано МВВ за звітний період, од.
1	2	3	4	5
1	Бережанський	36	1	-
2	Борщівський	49	4	-
3	Бучацький	18	21	-
4	Гусятинський	47	3	-
5	Заліщицький	20	14	-
6	Збаразький	52	2	-
7	Зборівський	61	13	-
8	Козівський	33	-	-
9	Кременецький	26	4	1
10	Лановецький	39	2	-
11	Монастириський	36	1	-
12	Підволочиський	41	3	1
13	Підгаєцький	22	14	13
14	Теребовлянський	41	1	-
15	Тернопільський	9	24	-
16	Чортківський	40	1	-
17	Шумський	61	-	-
18	м. Тернопіль	-	1	1
	Усього	631	109	16

Таблиця 2.26. Інфраструктура утилізації та оброблення відходів

Назва адміністративно-територіальної одиниці (область, район)	Пункти приймання/збирання зношених шин, од.	Пункти приймання/збирання відходів електронного та електричного обладнання, од.	Пункти приймання вторинної сировини, од.*	Пункти приймання транспортних засобів на утилізацію, од.	Пункти та установки централізованого знешкодження медичних відходів, од.
1	2	3	4	5	6
м.Тернопіль, КНП «Міська комунальна лікарня №3»ТМР	-	-	-	-	1
Всього	-	-	-	-	1

* Відповідно до змін, внесених до п.3 ч.3 ст.9 Закону України „Про ліцензування певних видів господарської діяльності” збирання і заготівля окремих видів відходів як вторинної сировини не підлягає ліцензуванню.

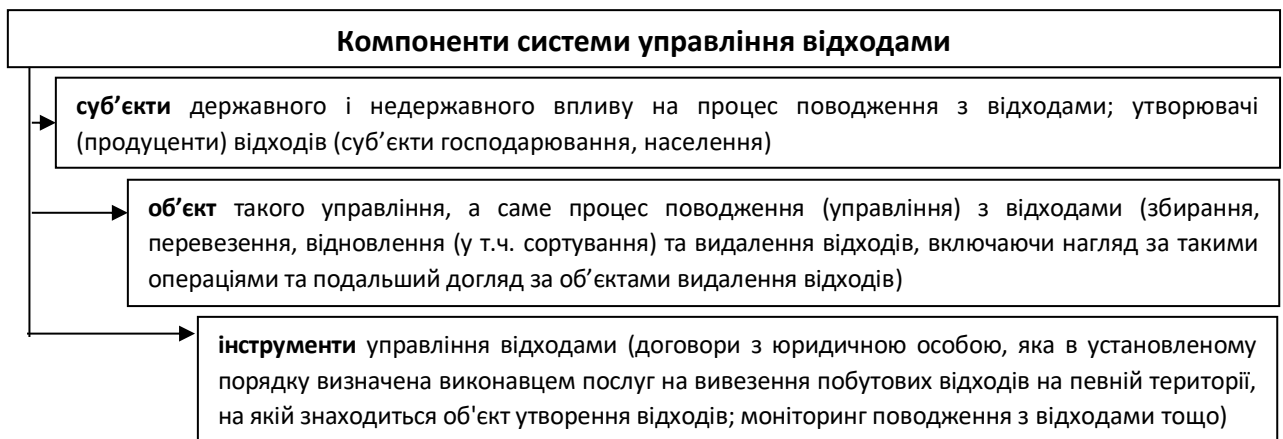
2.8. Система управління відходами

Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища” визначає, формує і регламентує систему екологічного управління на загальнодержавному, регіональному і місцевому рівнях. Однією з технологічних складових, в якості підсистеми у системі екологічного управління є система управління відходами.

Система управління відходами на регіональному рівні, реалізуючись через законодавчі впливи, спрямована на забезпечення проведення ефективних заходів в сфері поводження з відходами, досягнення у цій сфері узгодженості дій з боку суб’єктів державного і недержавного впливу, впливу з боку суб’єктів господарювання і населення як утворювачів (продуцентів) відходів.

Отже, систему управління відходами формують: суб’єкти і об’єкти управління; інструменти управління відходами (рис.2.4.).

Рис. 2.4. Компоненти (підсистеми) системи управління відходами

До об’єкта управління відходами належить процес управління відходами (поводження з відходами). Суб’єктний склад управління відходами перелічений при розгляді інституційної структури управління відходами. При оцінці цієї інституційної структури вже було наведене функціональне і повноваженнєве навантаження органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, оскільки вони є ключовими функціональними інститутами. Тому, при розгляді системи управління відходами здійснимо аналіз діяльності інших представників суб’єктного складу управління відходами, а саме: суб’єктів господарювання, які надають послуги у сфері управління відходами в регіоні (табл.2.25.); утворювачів відходів (суб’єктів господарювання, населення).

Табл.2.27. Перелік суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сфері поводження з твердими побутовими відходами в Тернопільській області (станом на 01.06.2020 року)

№ з/п	Код згідно з ЄДРПОУ	Назва суб'єкта господарювання	Форма власності	Населений пункт, на території якого суб'єкт господарювання надає послугу з поводження з твердими побутовими відходами, зокрема		
				вивезення	перероблення	захоронення
1	36938688	ТзОВ Компанія „Еко-інвест”	приватна	м. Бережани	-	-
2	32517370	ДП „Техніка”	комунальна	м. Борщів	-	+
				Мушкатівка	-	+
				Слобідка-Мушкатівка	-	+
				Королівка	-	+
				Стрільківці	-	+
3	32021571	ЖКП „Цукровик”	комунальна	м. Борщів	-	-
4	21133610	Скала-Подільський комбінат комунальних підприємств	комунальна	смт Скала-Подільська	-	+
5	3353207	Бучацький комбінат комунальних підприємств	комунальна	м. Бучач	-	+
6	36145729	КП „Благоустрій”	комунальна	Гусятинська ОТГ	-	+
7	34854535	Хоростківське МКП „Комунальник”	комунальна	м. Хоростків	-	+
8	33486925	Копичинецьке МКП „Господар”	комунальна	м. Копичинці	-	+
9	32079459	КП „Заліщицький водоканал”	комунальна	м.Заліщики	-	+
10	34852936	Товстенське комунальне підприємство	комунальна	смт Товсте		
11	32807813	Збаразьке МКП „Добробут”	комунальна	м. Збараж	-	+
12	35617092	КП „Комунгосп „Вишнівець”	комунальна	смт Вишнівець	-	+

13	35846242	КП „Зборів”	комунальна	м. Зборів	-	+
14	3194876	Залозецький ККП	комунальна	смт Залізці	-	+
15	38332411	КП „Козова Благоустрій”	комунальна	смт Козова	-	+
16	32291616	КП Кременецької міської ради „Міськводгосп”	приватна	м. Кременець	+	+
17	3353816	Почаївський ККП	комунальна	Почаївська ОТГ	-	+
18	31966157	Лановецьке комунальне підприємство по благоустрою	комунальна	Лановецька ОТГ	-	+
19	41373044	КП „Наш Добробут” Борсуківської сільської ради	комунальна	Борсуківська ОТГ	-	+
20	30919609	КП „Монастирський комунсервіс”	комунальна	м.Монастирська	-	+
21	30003723	КП Коропецький комбінат комунальних підприємств	комунальна	смт Коропець	-	+
22	03353800	Підволочиське управління житлово-комунального господарства	комунальна	Підволочиська ОТГ	-	+
23	36084902	КП „Підгайці-Водоканал”	комунальна	м.Підгайці	-	+
	32808246	ПП„Катруб”	приватна	1.Воля	+	+
				2.Конопківка	+	+
				3.Кривки	+	+
				4.Микулинці	+	+
				5.Дворіччя	+	+
				6.Струсів	+	+
				7.Ладичин	+	+
				8.Дружба	+	+
				9.Боричівка	+	+
				10.Зеленче	+	+
				11.Підгора	+	+

				12.Семенів	+	+
				13.Підгайчики	+	+
				14.Острівець	+	+
				15.Кровинка	+	+
				16.Мшанець	+	+
				17.Глещава	+	+
				18.Кобиволоки	+	+
				19.Теребовля	+	+
				20.Байківці	+	+
				21.Гаї Шевченківські	+	+
				22.В.Березовиця	+	+
				23.Кип'ячка	+	+
				24.Мишковичі	+	+
				25.Миролубівка	+	+
				26.Велика Лука	+	+
				27.Лучка	+	+
				28.Настасів	+	+
				29.Ступки	+	+
				30.Чернилів-Руський	+	+
				31.Соборне	+	+
25	22601875	ДП „Альфатер”	приватна	1.В.Гаї	-	-
				2.Біла		
				3.Буцнів	-	-
				4.В.Бірки	-	-
				5.В.Глибочок	-	-
				6.Ігровиця	-	-
				7.Івачів Долішній	-	-
				8.Острів	-	-
				9.Петриків	-	-

				10.Підгороднє	-	-
				11.Плотича	-	-
				12.Смиківці	-	-
				13.Чистилів	-	-
				14.Байківці	-	-
				15.Гаї Гречинські	-	-
				16.Дубівці	-	-
				17.Стегниківці	-	-
				18.Курники	-	-
				19.Лозова	-	-
				20.Шляхтинці	-	-
				21.Товстолуг	-	-
				22.Застінка	-	-
				23.Дичків	-	-
				24.Красівка	-	-
				25.Грабовець	-	-
				26.Білоскірка	-	-
				27.Баворів	-	-
				28.Застав'є	-	-
				29.Скоморохи	-	-
				30.Смолянка	-	-
				31.Прошова	-	-
				32.Теофілівка	-	-
				33.Козівка	-	-
26	37601744	ПП „Екотерн”	приватна	1.Товстолуг	-	-
				2.Застінка	-	-
				3.Дичків	-	-
				4.Красівка	-	-
				5.Грабовець	-	-

				6.Білоскірка	-	-
				7.Баворів	-	-
				8.Застав'є	-	-
				9.Скоморохи	-	-
				10.Смолянка	-	-
				11.Прошова	-	-
				12.Теофілівка	-	-
				13.Козівка	-	-
27	41164078	ДП „ЕкотернТранс”	приватна	1.Ангелівка	-	-
				2.Романівка	-	-
				3.Ступки	-	-
				4.Чернелів- Руський	-	-
				5.Соборне	-	-
	32808246	ПП „Катруб”	приватна	1.Чортків	+	+
				2.Біла	+	+
				3.Г. Вигнанка	+	+
28	41164078	КП „Заводське 2010”	комунальна	Заводська ОТГ	-	-
29	34043157	КП „Шумськкомунсервіс”	комунальна	Шумська ОТГ	-	-
30	30003964	КП „Великодедеркальський комбінат комунальних підприємств”	комунальна	Великі Дедеркали	-	-
	22601875	ДП „Альтфатер”	приватна	м. Тернопіль	-	-
	37601744	ПП„Екотерн”	приватна	м. Тернопіль	-	-
31	34473660	ПП фірма „Квартал-Л”	приватна	м. Тернопіль	-	-
32	41170579	ТОВ „Квартал-Л”	приватна	м. Тернопіль	-	-
	41164078	ДП „Екотерн Транс”	приватна	м. Тернопіль	-	-
33	43100697	ТОВ „Еко-лідер”	приватна		+	+

Як видно з табл. 2.25, у структурі суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність щодо поводження з твердими побутовими відходами в Тернопільській області, 20 із них мають комунальну форму власності, а 13 – приватну. Рівень охоплення населення Тернопільської області послугами щодо поводження з твердими побутовими відходами становить приблизно 67%.

Виконавець послуг з вивезення побутових відходів зобов'язаний укласти договори про надання послуг з перероблення та захоронення побутових відходів із суб'єктами господарювання, що надають такі послуги відповідно до правил благоустрою території населеного пункту, розроблених з урахуванням схеми санітарного очищення населеного пункту. Договори про надання послуг з поводження з побутовими відходами мають містити інформацію про укладені договори між виконавцем послуг з вивезення побутових відходів та суб'єктами господарювання, що надають послуги з перероблення та/або захоронення побутових відходів (Закон України «Про відходи» стаття 35/1).

Під час обрання органами місцевого самоврядування або місцевими державними адміністраціями схеми санітарного очищення перевага надається пропозиціям, що передбачають більший ступінь перероблення чи утилізації побутових відходів. Схемою санітарної очищення визначаються об'єкти, на які відвозитимуться муніципальні відходи (ДБН Б.2.2-6:2013. Склад та зміст схеми санітарного очищення населеного пункту).

Виконавця послуг з вивезення побутових відходів з території населеного пункту визначає орган місцевого самоврядування на конкурсних засадах у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

У відповідності до статті 17 Закону України «Про відходи» суб'єкти господарської діяльності у сфері поводження з відходами укладають договори з юридичною особою, яка в установленому порядку визначена виконавцем послуг на вивезення побутових відходів на певній території, на якій знаходиться об'єкт утворення відходів. Відповідно, виконавець послуг з вивезення побутових відходів укладає договори про надання послуг з поводження з побутовими відходами із споживачами.

Послуги надаються на підставі договорів, що укладаються між фізичними і юридичними особами та виконавцями послуг на підставі Типового договору, який затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008р. №1070 із змінами, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.2019р. № 318 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України».

Договори укладені окремо для різних моделей організації договірних відносин (індивідуальний договір та колективний договір про надання комунальної послуги) та для різних категорій споживачів (індивідуальний споживач, колективний споживач). Станом на 1 січня 2020 року в місті Тернополі укладено близько 40 договорів на надання послуг з поводження з побутовими відходами між об'єднаннями співвласників багатоквартирних будинків та виконавцями послуг.

Послуги з вивезення твердих відходів на території Тернопільської області надаються за контейнерною або без контейнерною схемою.

При укладанні договору за контейнерною схемою споживач має право на одержання своєчасно та належної якості послуги згідно із законодавством і умовами договору, відшкодування збитків, завданих його майну, шкоди, заподіяної його життю або здоров'ю внаслідок неналежного надання або ненадання послуг та зобов'язується визначати разом з виконавцем місця розташування контейнерних майданчиків, створювати умови для вільного доступу до таких майданчиків, обладнати контейнерні майданчики, утримувати їх у належному санітарному стані, забезпечувати освітлення в темний час доби; забезпечити належне збирання та зберігання відходів, установлення необхідної кількості контейнерів для завантаження твердих, великогабаритних і ремонтних відходів з урахуванням унеможливлення їх переповнення; утримувати контейнери відповідно до вимог санітарних норм і правил.

Виконавець має право вимагати від споживача обладнати контейнерні майданчики та забезпечувати утримання у належному санітарно-технічному стані контейнерів, контейнерних майданчиків та вимагати від споживача своєчасно збирати та належним чином зберігати відходи, встановлювати передбачену договором кількість контейнерів з метою запобігання їх переповненню.

Враховуючи, що у відповідності до законодавства контейнерні майданчики є спільною сумісною власністю спільного майна багатоквартирного будинку, у випадку отримання послуги з вивезення твердих побутових відходів за контейнерною схемою укладається колективний договір на надання послуг з поводження з побутовими відходами. У разі надання послуги з вивезення твердих побутових відходів за безконтейнерною схемою у багатоквартирному будинку можуть бути укладені індивідуальні договори між споживачем та виконавцем цих послуг.

Пунктом 6 Правил визначення норм надання послуг з вивезення побутових відходів (наказ Мінжитлокомунгоспу від 30.07.2010 року №259) визначено, що обсяг надання послуг розраховується на підставі норм, затверджених органом місцевого самоврядування (нормативний метод регулювання).

Норма надання послуг з вивезення твердих побутових відходів є кількісним показником споживання послуг з вивезення побутових відходів, які утворюються на одну розрахункову одиницю за одиницю часу (на одного мешканця для житлової забудови, на одне місце в готелі, гуртожитку, на 1 м² торговельної або складської площі, вокзалів, автостоянок, пляжів, на одне відвідування поліклінік тощо).

У Тернопільській області норми розробляються органами місцевого самоврядування та суб'єктами господарювання, що надають послуги з вивезення твердих побутових відходів, відповідно до Правил визначення норм надання послуг з вивезення побутових відходів (наказ Мінжитлокомунгоспу від 30.07.2010 № 259) та затверджуються у встановленому законодавством порядку.

Щодо утворювачів відходів, як суб'єктів управління ТПВ, вкажемо на наступне. Утворювачами твердих побутових відходів (ТПВ) є фізичні та юридичні особи, в результаті діяльності яких утворюються відходи. Вимоги щодо поводження з побутовими відходами визначені чинним законодавством (Закон України «Про відходи» стаття 35/1).

Власники або наймачі, користувачі, у тому числі орендарі, джерел утворення побутових відходів повинні укладати договори з виконавцем послуг з вивезення побутових відходів, здійснювати оплату послуг з поводження з побутовими відходами та забезпечувати роздільне збирання побутових відходів. Великогабаритні та ремонтні відходи у складі побутових відходів мають збиратися окремо від інших видів побутових відходів.

Згідно з Законом України «Про житлово-комунальні послуги» від 09.11.2017 № 2189-VIII визначено нову класифікацію житлово-комунальних послуг, нову систему взаємовідносин, що виникатимуть у процесі надання та споживання цих послуг, передбачено різні моделі договірних відносин у сфері комунальних послуг, а також визначено особливості укладання, зміни і припинення договорів про надання комунальних послуг у багатоквартирному будинку, змінено підходи до формування тарифів на комунальні послуги та нарахування плати споживачам, запроваджено відповідальність за неналежне

виконання договору як для виконавців комунальних послуг, так і для споживачів цих послуг.

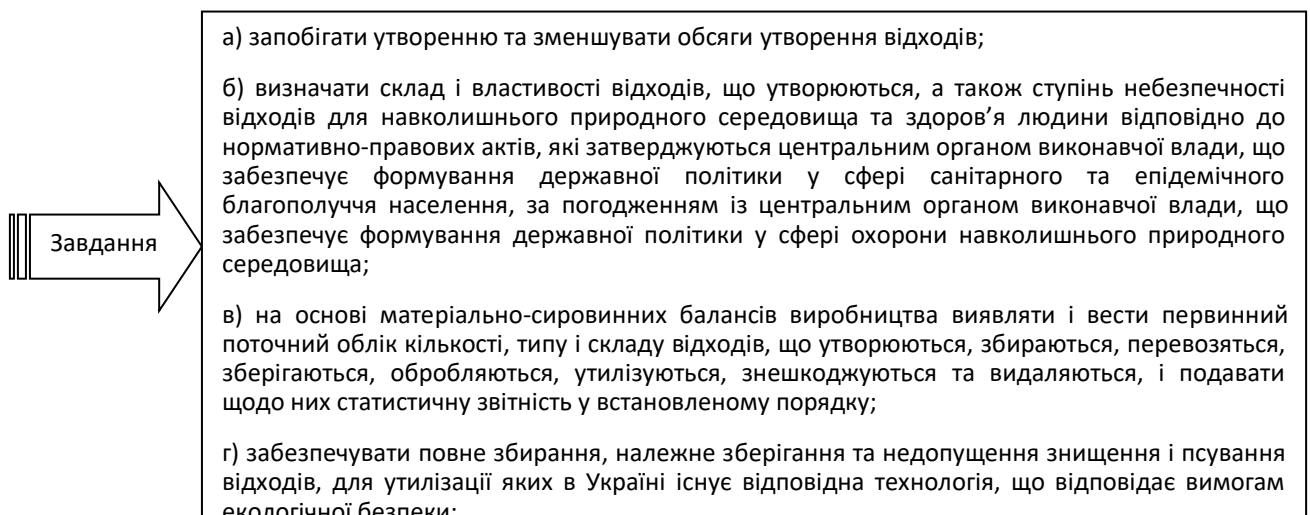
Відповідно до статті 5 чинного Закону України «Про житлово-комунальні послуги» послуги з поводження з побутовими відходами є комунальними послугами, які, у свою чергу, належать до житлово-комунальних послуг. Разом з тим, послуга з управління багатоквартирним будинком не включає послугу з поводження з побутовими відходами.

Відповідно до статті 12 вказаного вище Закону надання житлово-комунальних послуг здійснюється виключно на договірних засадах (метод договірною регулювання).

Згідно зі статтею 35 Закону України «Про відходи» власники або наймачі, користувачі, у тому числі орендарі джерел утворення побутових відходів укладають договори з виконавцем послуг з вивезення побутових відходів, здійснюють оплату послуг з поводження з побутовими відходами та забезпечують роздільне збирання побутових відходів.

Виконавців послуг з вивезення побутових відходів з території області визначено органами місцевого самоврядування на конкурсних засадах у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України (порядок проведення конкурсу на надання послуг з вивезення побутових відходів затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 16.11.2011 № 1173 із змінами, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.2019 року №318 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України»). У відповідності до статті 17 Закону України «Про відходи» суб'єкти господарської діяльності (утворювачі) у сфері поводження з відходами зобов'язані (рис. 2.5).

Рис.2.5. Завдання суб'єктів господарської діяльності (утворювачів) у сфері поводження з відходами

Небезпечні відходи у складі побутових відходів повинні збиратися окремо від інших видів побутових відходів, а також мають відокремлюватися на етапі збирання чи сортування та передаватися спеціалізованим підприємствам, що одержали ліцензії на здійснення операцій у сфері поводження з небезпечними відходами (Закони України «Про відходи», «Про ліцензування видів господарської діяльності» (від 2 березня 2015 року № 222-VIII)).

В Тернопільському регіоні організовано роздільне збирання твердих побутових відходів відповідно до «Методики роздільного збирання побутових відходів», затвердженої наказом Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 01.08.2011р. № 133¹. Ця методика передбачає 4 технологічні схеми для роздільного збирання твердих побутових відходів: технологічна схема 1 - на два контейнери; технологічна схема 2 - на три контейнери; технологічна схема 3 - на чотири контейнери; технологічна схема 4 - на п'ять контейнерів (табл. 2.28.)

Табл. 2.28. Технологічні схеми для роздільного збирання твердих побутових відходів

№ з/п	Характеристика технологічної схеми
1	2
1	При організації роздільного збирання твердих побутових відходів за технологічною схемою 1 встановлюють два контейнери. Перший контейнер - блакитного кольору з написом «Вторинна сировина» (призначений для збирання відходів як вторинної сировини, окрім органічної складової побутових відходів). Другий контейнер – сірого кольору (призначений для збирання решти змішаних відходів, у тому числі органічної складової побутових відходів). Цю технологічну схему використовують у разі, коли один з видів відходів як вторинної сировини не потребує додаткового оброблення і може бути окремо вивезений безпосередньо на об'єкти перероблення.
2	Технологічна схема 2 передбачає: один контейнер для збирання одного певного виду відходу як вторинної сировини (жовтий контейнер з написом «Полімери», зелений контейнер з написом «Скло» або синій контейнер з написом «Папір»); один контейнер блакитного кольору з написом "Вторинна сировина"; один контейнер сірого кольору, призначений для збирання змішаних відходів.
3	Технологічну схему 3 використовують у разі, коли окремі два види відходів як вторинної сировини не потребують додаткового оброблення і можуть бути окремо вивезені безпосередньо на об'єкти перероблення. За технологічною схемою 3 на контейнерному майданчику встановлюють:

	<p>один контейнер для збирання одного певного виду відходу як вторинної сировини (жовтий контейнер з написом «Полімери», зелений контейнер з написом «Скло» або синій контейнер з написом «Папір»);</p> <p>один контейнер для збирання другого певного виду відходу як вторинної сировини (зелений контейнер з написом «Скло», синій контейнер з написом «Папір» або жовтий контейнер з написом «Полімери»);</p> <p>один контейнер блакитного кольору з написом «Вторинна сировина»;</p> <p>один контейнер сірого кольору, призначений для збирання змішаних відходів.</p>
4	<p>За технологічною схемою 4 роздільне збирання твердих побутових відходів здійснюється в окремі контейнери, розміщені на контейнерному майданчику:</p> <p>жовтий з написом «Полімер» - для збирання полімерних відходів;</p> <p>зелений з написом «Скло» - для збирання скла;</p> <p>синій з написом «Папір» - для збирання паперу;</p> <p>коричневий з написом «Органічна складова» - для збирання органічної складової побутових відходів;</p> <p>сірий з написом «Змішані відходи» - для збирання змішаних твердих побутових відходів.</p>

¹Методика роздільного збирання побутових відходів», затвердженої наказом Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 01.08.2011р. № 133. URL: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/RE19895.html

Доповнюючи інформаційні дані табл. 2.19., зазначимо, що у більшості населених пунктів Тернопільської області впроваджено роздільне збирання твердих побутових відходів відповідно до технологічної схеми 1, у містах Тернополі, Зборові, Козові – частково до технологічної схеми 2. Станом на 2020 рік у близько 20% населених пунктів області впроваджено роздільне збирання твердих побутових відходів. Найбільша частка населених пунктів, де розділяють тверді побутові відходи, знаходиться у Заліщицькому районі (46 населених пунктів із 55). У Бережанському та Підгаєцькому районах взагалі не впроваджено роздільної системи збирання відходів.

У м.Тернополі роздільне збирання твердих побутових відходів запроваджено у 2012 році, коли на прибудинкових територіях розпочали влаштовувати сітки для ПЕТ-пляшок. У 2019 році, відповідно до змін, внесених в Правила благоустрою м.Тернополя, в 124 багатоповерхівках заварили сміттєпроводи та переобладнали їх, облаштували контейнерні майданчики для забезпечення роздільного збирання ТПВ. У 2019-2020рр. було облаштовано додаткові контейнери для збирання скла, пластику та змішаних відходів.

Інформація щодо збирання та перевезення твердих побутових відходів

(ТПВ) в Тернопільській області у 2019 році наведена в табл. 2.20.

Отже, тверді побутові відходи Тернопільської області представлені 12 компонентами, які збираються роздільно (макулатура (картон, папір), скло (склотара, склобій), електричне та електронне обладнання тощо).

Обсяги збирання і перевезення ТПВ в Тернопільському регіоні у 2019 році становили 919,264 тис. м³ (або 288,282 тис. тонн).

Тверді побутові відходи перевозились на: заготівельні пункти вторинної сировини, сміттепереробні підприємства, полігони (звалища).

На заготівельні пункти вторинної сировини перевозились такі види ТПВ: макулатура (картон, папір), скло (склотара, склобій), текстиль (синтетичний, натуральний, змішаний) у обсязі 1,204; 0,551 та 0,053 тис. тонн відповідно. Загальний обсяг таких перевезень становив 1,808 тис. тонн (або 0,6% від загальної кількості перевезених відходів). Для цього, наприклад, на території міста Тернополя працює комунальне підприємство Тернопільської міської ради «Екоресурси», яке впроваджує попереднє вилучення ресурсоцінних компонентів (ПЕТ-пляшки, скло, папір) з ТПВ з подальшою передачею їх на переробку. У селищі Козова, Зборівській, Лановецькій, Шумській та Почаївській об'єднаних територіальних громадах встановлено устаткування для пресування ПЕТ-пляшки з метою зменшення обсягів вторинної сировини. Також в Тернопільській області діє 17 пунктів приймання вторинної сировини, які приймають відходи полімерів, гуми, деревини, поліетилену, склобою, макулатури, металобрухту (чорний та кольоровий), текстилю, ПЕТ пляшки. Завдяки впровадженню у населених пунктах регіону роздільного збирання твердих побутових відходів, роботі сміттесортувальної лінії в селі Плебанівка, а також роботі КП „Екоресурси” обсяги захоронення твердих побутових відходів на сміттєзвалищах Тернопільської області зменшились приблизно на 15%.

Найістотніша частка ТПВ Тернопільської області у 2019 році була перевезена на сміттепереробні підприємства (табл. 2.27.) та на полігони (звалища). Обсяг перевезених відходів на них склав 147,903 та 138,571 тис. тонн відповідно, що становить 51,3% та 48,1% від загального обсягу перевезених відходів.

На сміттепереробні підприємства була перевезена лівова частка ТПВ (147,903 тис. тонн відходів або 51,3%) для їх переробки та/або утилізації (табл. 2.29).

**Табл. 2.29. Інформація щодо збирання та перевезення твердих побутових відходів
у Тернопільській області у 2019 році**

Тверді побутові відходи та їх компоненти, які збираються роздільно	Номер рядка	Обсяги збирання		Обсяги перевезення		У тому числі перевезення на:									
						заготівельні пункти вторинної сировини		сміттєпереробні підприємства		ділянки компостування		сміттєспалювальні заводи		полігони (звалища)	
		тис.м ³	тис.тонн	тис.м ³	тис.тонн	тис.м ³	тис.тонн	тис.м ³	тис.тонн	тис.м ³	тис.тонн	тис.м ³	тис.тонн	тис.м ³	тис.тонн
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Змішані ТПВ	01	851,24	180,69	851,24	180,69	-	-	203,0	51,0	-	-	-	-	648,24	129,69
Великогабаритні ТПВ	02	40,1	8,4	40,1	8,4	-	-	-	-	-	-	-	-	40,1	8,4
Макулатура (картон, папір)	03	8,61	1,58	8,61	1,58	4,969	1,204	3,641	0,376	-	-	-	-	-	-
Полімери (плівка, пакети, ПЕТ пляшки і коробки, пластмаса тощо)	04	14,87	96,04	14,87	96,04	-	-	14,87	96,04	-	-	-	-	-	-
Упаковка Тетра Пак та інша (комбінована, багатошарова)	05	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Метали (чорні, кольорові)	06	0,055	0,012	0,055	0,012	-	-	0,055	0,012	-	-	-	-	-	-
Скло (склотара, скlobій)	07	1,536	0,796	1,536	0,796	0,215	0,551	1,321	0,245	-	-	-	-	-	-
Текстиль (синтетичний, натуральний, змішаний)	08	0,4	0,053	0,4	0,053	0,4	0,053	-	-	-	-	-	-	-	-
Органічні компоненти, які здатні до біологічного розкладання (харчові відходи, відходи рослинного походження тощо)	09	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Електричне та електронне обладнання	10	0,166	0,23	0,166	0,23	-	-	0,166	0,23	-	-	-	-	-	-
Небезпечні компоненти	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші	12	2,287	0,481	2,287	0,481	-	-	-	-	-	-	-	-	2,287	0,481
Всього		919,264	288,282	919,264	288,282	5,584	1,808	223,053	147,903	-	-	-	-	690,627	138,571

Табл. 2.30. Інформація щодо перероблення та/або утилізації твердих побутових відходів у Тернопільській області у 2019 році

Тверді побутові відходи та їх компоненти, які перероблюються та/або утилізуються на об'єктах поводження з ТПВ	Номер рядка	Обсяги надходження на перероблення та/або утилізацію		Обсяги відходів після сортування та відібраних сировинно цінних компонентів		Вироблено енергії		Обсяги неперероблюваного залишку, всього		у тому числі, який перевезено на:			
		тис.м ³	тис.тонн	тис.м ³	тис.тонн	електричної, кВт	Теплової, ккал	тис.м ³	тис.тонн	сміттеспалювальний завод (установку)		полігон (звалище) для захоронення	
										тис.м ³	тис.тонн	тис.м ³	тис.тонн
А	Б	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Змішані ТПВ	01	203,0	51,0	110,0	27,0	-	-	93,0	24,0	-	-	93,0	24,0
Великогабаритні ТПВ	02	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Макулатура (картон, папір)	03	3,641	0,376	3,641	0,376	-	-	-	-	-	-	-	-
Полімери (плівка, пакети, ПЕТ пляшки і коробки, пластмаса тощо)	04	14,87	96,04	14,87	96,04	-	-	-	-	-	-	-	-
Упаковка Тетра Пак та інша (комбінована, багатошарова)	05	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Метали (чорні, кольорові)	06	0,055	0,012	0,055	0,012	-	-	-	-	-	-	-	-
Скло (склотара, скlobій)	07	1,321	0,796	1,321	0,245	-	-	-	-	-	-	-	-
Текстиль (синтетичний, натуральний, змішаний)	08	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Органічні компоненти, які здатні до біологічного розкладання (харчові відходи, відходи рослинного походження тощо)	09	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Електричне та електронне обладнання	10	0,166	0,23	0,166	0,23	-	-	-	-	-	-	-	-
Небезпечні компоненти	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Відходи зеленого господарства	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Інші	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Всього		223,053	147,903	130,053	123,903	-	-	93,0	24,0	-	-	93,0	24,0

Перевезення побутових відходів здійснюється спеціально обладнаними транспортними засобами. Так, Лановецьке комунальне підприємство по благоустрою, комунальні підприємства: „Шумськкомунсервіс”, «Зборів», «Наш добробут» Борсуківської сільської ради здійснюють перевезення ТПВ. Для цього протягом 2017-2018 років за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам було придбано 6 сміттевозів загальною вартістю 8,34 млн. грн. Для Гусятинського комунального підприємства «Благоустрій» та Скалатського комунального підприємства «Комунальник» за рахунок коштів програми DOBRE було придбано сміттевоз вартістю 4,003 млн. грн.

Обсяги відходів після сортування та відібрання з них сировинно цінних компонентів становили 123,903 тис. тонн (або 83,8%) від загальної кількості ТВП, що надійшли на переробку. Обсяги неперероблюваного залишку склали 24 тис. тонн (або 16,2%). Його було перевезено на полігон (звалище) для захоронення.

Облаштування та експлуатація полігонів побутових відходів має здійснюватися у відповідності до Правил експлуатації полігонів побутових відходів (Наказ Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 01.12.2010 року № 435 «Про затвердження Правил експлуатації полігонів побутових відходів»).

Захоронення побутових відходів дозволяється тільки на спеціально обладнаних для цього полігонах/звалищах.

Інформація щодо обсягів захоронення твердих побутових відходів на полігонах (звалищах) Тернопільської області у 2019 році подана в табл. 2.29.

Табл. 2.31. Інформація щодо обсягів захоронення твердих побутових відходів на полігонах (звалищах) Тернопільської області у 2019 році.

Тверді побутові відходи та їх компоненти, які захоронюються на об'єктах поводження з ТПВ	Обсяги захоронення на полігоні (звалищі), всього		у тому числі:			
			від початку експлуатації полігону (звалища)		за звітний період (2019 рік)	
	тис. м ³	тис. тонн	м ³	тонн	тис. м ³	тис. тонн
1	2	3	4	5	6	7
Змішані ТПВ	22239,9	5466,62	21591,7	5336,93	648,24	129,69
Великогабаритні ТПВ	321,56	77,25	281,46	68,85	40,1	8,4

1	2	3	4	5	6	7
Неперероблюваний залишок (несортований, некомпостований, піролізний, золошлаковий тощо)	379,97	94,16	286,97	70,16	93,0	24,0
Відходи зеленого господарства	-	-	-	-	-	-
Вуличний змет	-	-	-	-	-	-
Будівельні відходи	0,28	0,28	0,28	0,28		
Промислові відходи 3 класу небезпеки	-	-	-	-	-	-
Промислові відходи 4 класу небезпеки	-	-	-	-	-	-
Інші	36,609	9,266	34,322	8,785	2,287	0,481
Всього	22978,409	5647,576	22194,782	5485,005	783,627	162,571

Мінбуд України наказом від 10.01.2006 року № 5 затвердив «Рекомендації з удосконалення експлуатації діючих полігонів та звалищ твердих побутових відходів». Ці Рекомендації призначені для удосконалення експлуатації діючих полігонів та звалищ твердих побутових відходів, незалежно від їх підпорядкованості, які не мають проектів, роботи на яких виконуються з порушенням технології захоронення ТПВ, а персонал не забезпечений необхідними санітарно-гігієнічними умовами. Тобто однозначної заборони експлуатації сміттєзвалищ в законодавстві не існує, і вони продовжують функціонувати поряд з полігонами. Однак наразі проектувати та будувати нові об'єкти для захоронення побутових відходів, виходячи із вищезазначених нормативно-правових актів, можливо лише у вигляді полігону¹.

Результати моніторингу поводження з ТПВ в Тернопільському регіоні подані в табл. 2.32.

Табл. 2. 32. Результати моніторингу поводження з ТПВ в Тернопільському регіоні

Найменування показників	Одиниця виміру	Кількість
1	2	3
Загальна кількість полігонів та звалищ, всього,	одиниць	31
у тому числі:		
- перевантажених		4
- які не відповідають нормам екобезпеки		3

Закриті полігони та звалища, які не діють - кількість - площа	одиниць	2
	га	2,3
1	2	3
Загальна площа полігонів та звалищ, всього, у тому числі: - перевантажених - які не відповідають нормам екобезпеки	га	113,5
		12,8
		3,5
Потреба у нових полігонах - кількість - площа	одиниць	11
	га	33,0
Кількість твердих побутових відходів, зібраних та перевезених підприємствами, всього, з них: - комунальними - з часткою комунальної власності - приватними;	млн. м ³	0,919
		149,0
		-
		770,0
Процент охоплення населення послугами зі збирання ТПВ	%	67
Кількість твердих побутових відходів, захоронених на полігонах та звалищах, всього, з них: - комунальних - з часткою приватної власності - приватних	млн. м ³	0,783
		0,690
		-
		0,93
Кількість підприємств та чисельність працюючих у сфері поводження з твердими побутовими відходами (ТПВ), всього, з них: - комунальні - з часткою комунальної власності - приватні	од./чол..	31/309
		21/191
		-
		10/118
Кількість смітєвозів на підприємствах, всього, з них: - комунальних - з часткою комунальної власності - приватних	одиниць	73
		39
		-
		34
Зношеність спецавтотранспорту	%	70
Паспортизація полігонів і звалищ: - потреба - фактично паспортизовано у звітному періоді	одиниць	8
		4
Загальна кількість полігонів і смітєзвалищ, які підлягають рекультивації: - потреба - фактично рекультивовано у звітному періоді	одиниць	7
		2
Загальна кількість полігонів і смітєзвалищ, які підлягають санації: - потреба - фактично сановано у звітному періоді	одиниць	7
		-
Несанкціоновані смітєзвалища - кількість - площа	одиниць	710
	га	7,25
	млн. м ³	0,029

<ul style="list-style-type: none"> - орієнтовні обсяги ТПВ з них ліквідовані у звітному періоді:	одиниць	710	
	га	7,25	
	млн. м ³	0,029	
<ul style="list-style-type: none"> - кількість - площа - орієнтовні обсяги ТПВ Кошти спрямовані на розвиток сфери поводження з ТПВ:	тис. грн.	19749,36	
		- будівництво нових полігонів	2941,4
		- реконструкцію полігонів	8895,4
		- оновлення парку спецавтотранспорту	5301,0
		- оновлення контейнерного парку	2611,56
- інші витрати			
Джерела фінансування, спрямовані на розвиток сфери поводження з ТПВ:	тис. грн.	19749,36	
		4975,4	
		5191,56	
		9582,4	
Дотація з бюджету:	тис. грн.	-	
		- за розрахунками підприємства	-
		- у межах ліміту, затвердженого бюджетом	-
		- фактично одержана	-
Сума пільг населенню:	тис. грн.	- за розрахунками підприємств	2582,5
		- з неї фактично відшкодовано	2521,9
		- % відшкодування	97,6
Кредиторська заборгованість, всього, у тому числі:	тис. грн.	4036,6	
		13,0	
Дебіторська заборгованість, всього у тому числі:	тис. грн.	10362,9	
		10272,31	
		90,59	
		-	
		-	
Обсяг реалізації послуг, всього без ПДВ, у тому числі:	тис. грн.	53193,91	
		41317,6	
		3015,55	
		4760,13	
		2174,97	
		1925,66	
Обсяг сплачених послуг, всього без ПДВ у тому числі:	тис. грн.	47645,47	
		36660,1	
		2550,25	
		4584,93	
		1920,08	
		1930,11	

Середній затверджений тариф на поводження з ТПВ (включає всі витрати на збирання, перевезення, перероблення, утилізацію, захоронення):	грн./ м ³	Всього	захорон.
			129,78
		124,4	42,42
		128,08	43,78
- для населення		136,46	44,0
- для бюджетних організацій			
- для інших споживачів послуг			

Загалом, система управління відходами в регіонах України, в тому числі, Тернопільського регіону, є недосконалою. Існує перекося у використанні методів та інструментів управління на користь правових та адміністративних методів. Інструменти економічного стимулювання застосовуються недостатньо, оскільки вони не підкріплені нормативно-правовими актами прямої дії. Попри це, аналіз зарубіжного досвіду свідчить про дієвість способів заохочення роздільного збирання ТПВ, оскільки це найважливіший етап поводження з ними. Будь-який механізм ефективно працює тільки за умови, коли є повне взаєморозуміння і зацікавленість всіх сторін. Для цього, приміром, досвід зарубіжних країн характеризується використанням інструментів: амортизаційної політики; субсидування відсоткових ставок по кредитах; пільгового оподаткування і кредитування тощо.

Дієвим методом стимулювання використання відходів та вторинних ресурсів у промисловому виробництві та розвитку ринку вторинних ресурсів також можуть стати заохочувальні заходи з боку держави безпосередньо для підприємства (зменшення податкового навантаження, пільгові ставки, або не оподаткування доходів, отриманих внаслідок використання відходів чи вторинних ресурсів в процесі виробництва).

Актуальним на сьогодні є питання реалізації проектів по створенню сміттесортувальних комплексів у населених пунктах (метод сортування відходів). Однак, зважаючи на високу екологічну, соціальну та економічну значимість подібних проектів місцеві органи влади мають надавати інституційну, організаційну та інформаційну підтримку у цьому плані. Крім того, активну роботу слід проводити і серед населення, від якого залежить успішність переробки ТПВ та вилучення їх ресурсоцінних компонентів.

2.9. Проблеми та загрози, пов'язані з відходами

Проблеми та загрози сфери управління муніципальними відходами

Нижче наведені позиції описують проблеми та загрози, що стосуються сфери управління муніципальними відходами в цілому.

Проблеми та загрози санітарно-екологічного характеру

1. Переповнення місць захоронення ТПВ

Недостатня забезпеченість окремих територій області місцями захоронення ТПВ знаходиться або на межі критичного стану, або є критичною. Переважна більшість об'єктів поводження з побутовими відходами регіону здебільшого вичерпали свій ресурс, а самі сміттєзвалища стали фактором антропогенного навантаження на довкілля. У 3 районах ресурс місць захоронення вичерпано повністю. Протягом наступних 10 років ресурс полігонів та звалищ буде вичерпано ще у 14 районах області.

2. Вплив місць захоронення ТПВ на довкілля та стан здоров'я населення.

Полігони та звалища ТПВ можуть здійснювати значний негативний вплив на довкілля. Тернопільське міське сміттєзвалище знаходиться у III поясі зони санітарної охорони Горішньо-Івачівського водозабору, який на 70% забезпечує питною водою потреби обласного центру, чим створюються передумови забруднення водних горизонтів і реальна небезпека для здоров'я людей. Посилює цю небезпеку той факт, що обов'язкові для таких об'єктів геологічні та гідрологічні дослідження не проводились, а водонепроникний екран основи сміттєзвалища не влаштовано.

3. Проблеми та загрози соціально-економічного характеру

Розвиток системи управління побутовими відходами передбачає необхідність розташування на території окремих громад об'єктів оброблення відходів, що будуть обслуговувати потреби кластеру (як варіант – значної частини його території).

На етапі реалізації РПУВ можуть виникати загрози, пов'язані з сприйняттям населенням або іншими зацікавленими сторонами окремих рішень, що мають прийматися у зв'язку із зазначеним вище.

4. Проблеми та загрози інституційного характеру

А). Інформаційне забезпечення системи управління муніципальними відходами

Наявність оперативної, повної та достовірної інформації є запорукою прийняття ефективних управлінських рішень. Сьогодні в області в цій сфері існують наступні проблеми:

- відсутня інформація про фактичний морфологічний склад муніципальних відходів;
- відсутня інформація про фактичні обсяги утворення муніципальних відходів;
- більшість місць захоронення ТПВ не обладнані вагами. Інформація (за результатами зважування) про обсяги захоронення відходів на полігонах ТПВ, на яких встановлені ваги, відсутня або не є доступною;
- облік обсягів відходів, що надходять на інші об'єкти управління муніципальними відходами в області або відсутній, або дані цього обліку не є доступними.

Б). Охоплення населення послугами у сфері управління ТПВ

В області спостерігається нерівномірність охоплення населення послугами у сфері управління ТПВ. Близько 68% населених пунктів на охоплено послугами у сфері управління ТПВ. Однією з причин такої ситуації може бути низька інституційна спроможність органів місцевого самоврядування в сфері управління відходами.

В). Недостатній досвід міжмуніципального співробітництва громад, зокрема у сфері управління відходами

2.10. SWOT-аналіз стану системи управління відходами в регіоні

Внутрішні сильні сторони	Внутрішні слабкі сторони та загрози
<p>наявність у місцевих державних адміністраціях та органів місцевого самоврядування попереднього позитивного досвіду стратегічного та оперативного планування у сфері управління відходами; наявність в області позитивного досвіду співробітництва територіальних громад у сфері управління відходами; наявність позитивного досвіду співфінансування з бюджетів різних рівнів ініціатив громад у сфері управління відходами; наявність у місцевих державних адміністраціях та органів місцевого самоврядування досвіду будівництва станцій сортування ТПВ; наявність у суб'єктів господарювання усталеної практики управління власними відходами: небезпечними, промисловими, та сільського господарства; фінансова і технічна підтримка проектів у сфері управління відходами з боку програми DOBRE та інших міжнародних фінансових і грантових організацій; можливість застосування</p>	<p>низька якість обліку, узагальнення та аналізу даних щодо потоків відходів на усіх етапах управління відходами; низька інституційна спроможність місцевих державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування щодо реалізації планів в сфері управління відходами на відповідних територіях; відсутність досвіду управління відходами у новостворених об'єднаних територіальних громадах; низький організаційний рівень послуги управління муніципальними відходами в багатьох населених пунктах та його невідповідність до вимог чинного законодавства; незначний залишковий територіальний ресурс місць захоронення побутових відходів; велика кількість місць захоронення ТПВ, більшість з яких не мають обслуговуючої організації; вкрай низький рівень охоплення населених пунктів послугами з роздільного збирання ТПВ; відсутність моніторингу впливу на довкілля на більшості місць захоронення ТПВ; наявність на території області об'єктів, на яких накопичені небезпечні відходи; відсутність (або дефіцит) в області об'єктів інфраструктури оброблення відходів: електричного та електронного обладнання, відпрацьованих батарейок, батарей та акумуляторів, медичних категорії В, небезпечних (які надають послуги у відповідності до законодавчо встановлених вимог); відсутність в області системи управління відходами: будівництва та знесення, а також небезпечними у складі побутових відходів; вилучення значних земельних ділянок під місця видалення промислових відходів, зокрема: поля фільтрації; супротив з боку зацікавлених сторін відносно: будівництва окремих інфраструктурних об'єктів; у разі збільшення тарифів на послуги у сфері управління муніципальними відходами та ін.; загрози та обмеження, пов'язані зі інфраструктурними об'єктами регіональної системи управління відходами стосовно існуючих об'єктів природно-заповідного</p>

інноваційних та сучасних інформаційно-комп'ютерних технологій в системі управління відходами.	фонду, національної екологічної мережі; неузгодженість дій відповідальних виконавців РПУВ на різних рівнях територіального управління на етапі його реалізації.
Зовнішні можливості	Зовнішні загрози
залучення на реалізацію РПУВ в цілому або окремих рішень: фінансування з державного бюджету; кредитного фінансування; інвестицій; додаткової зовнішньої експертної та фінансової грантової допомоги.	дії або бездіяльність органів влади національного рівня у сфері управління відходами; недосконале або розбалансоване нормативно-правове регулювання, що може створити загрозу реалізації окремих заходів РПУВ; невизначеність майбутніх економічних механізмів управління відходами як загроза економічній сталості прийнятих в РПУВ рішень; відсутність відповідних фінансових інструментів для організації роботи регіональної системи управління відходами.

Розділ III. Планування системи управління відходами в регіоні

3.1 Цілі та цільові показники РПУВ

Цільові показники щодо поводження з відходами встановлено з урахуванням вимог та цільових показників, визначених Національною Стратегією управління відходами в Україні до 2030 року та скориговано з урахуванням фінансової спроможності області. Локалізовані значення цільових показників наведено у Додатку В.1.

Метою РПУВ Тернопільської області в частині, що стосується управління побутовими відходами є створення ефективної та рентабельної регіональної системи управління муніципальними відходами у відповідності до ієрархії пріоритетів поводження з побутовими відходами, максимального зменшення їх захоронення на полігонах та збільшення обсягів перероблення.

Цільові показники є невід'ємною частиною виконання поставлених завдань РПУВ щодо муніципальних відходів, а саме:

- вдосконалення та підтримання регіональної системи управління відходами;
- створення ефективної системи збирання та вивезення побутових відходів;
- створення інфраструктури для відновлення побутових відходів;
- створення інфраструктури для видалення побутових відходів.

Якщо конкретно, то вони спрямовані на такі цілі:

А. Запобігання утворенню відходів – через створення регіонального центру управління відходами та ГІС-управління регіональною системою поводження з відходами, а також зменшення обсягів використання первинної сировини.

Б. Підготовку до повторного використання відходів – шляхом запровадження у населених пунктах роздільного збирання відходів, які придатні до повторного використання та перероблення; утворення центрів із збирання відходів для їх ремонту з метою повторного використання (насамперед відходів електричного та електронного обладнання) та збільшення обсягів побутових відходів, що спрямовуються на повторне використання.

В. Перероблення відходів – через створення нових потужностей з перероблення вторинної сировини та потужностей з централізованого біологічного оброблення (у т.ч. компостування) біовідходів, збільшення обсягів перероблення побутових відходів та відходів, що спрямовуються на перероблення (для суб'єктів господарювання).

Г. Інші види утилізації, у тому числі отримання енергії за допомогою будівництва стаціонарних потужностей з термічної утилізації відходів і об'єктів механіко-біологічного оброблення побутових відходів, а також через збільшення обсягів побутових відходів, що спрямовуються на термічну утилізацію.

Д. Додаткові цільові показники, які відстежують кількість населення охопленого послугами з вивезення ТПВ, а також процес будівництва пунктів збирання для повторного використання товарів, які були у вжитку на базі комунальних пунктів збирання відходів.

3.2 Сценарії регіонального управління

Сценарії для створення зон оптимального охоплення щодо управління побутовими відходами

Функціонування кластерів ґрунтується на створенні мереж, налагодженні співпраці, координації спільної діяльності. Центри кластерів розташовуються в географічних центрах регіонів, спеціалізуються в конкретних галузях, пов'язаних спільними технологіями чи видами діяльності.

Побудова і забезпечення функціонування кластерів поводження з ТПВ ґрунтується на: створенні мереж районів, у яких розташовані підприємства, що займаються сортуванням відходів, їх переробкою і утилізацією; налагодженні співпраці цих підприємств; координації їх діяльності.

При формуванні та обранні сценаріїв зон оптимального охоплення (кластерів) щодо управління побутовими відходами використовувались наступні критерії:

- охоплене населення та обсяги утворення відходів у кластері (рекомендоване охоплення населення: 150 тис. осіб - 400 тис. осіб);
- транспортна інфраструктура та стан доріг;
- максимальні відстані при перевезенні відходів (максимальна відстань до регіонального об'єкту поводження з відходами або сміттєперевантажувальної станції - 60 км);
- адміністративно-територіальний устрій області та межі ОТГ.

При формуванні та обранні сценаріїв щодо розміщення регіональних об'єктів поводження з муніципальними відходами використовувались наступні критерії:

- розташування найбільших населених пунктів, що забезпечує наявність «критичної маси відходів»;
- транспортна інфраструктура та стан доріг;
- максимальні відстані при перевезенні відходів (максимальна відстань до регіонального об'єкту поводження з відходами або сміттєперевантажувальної станції - 60 км);
- мінімальна потужність нових регіональних об'єктів поводження з відходами (понад 50 тис. т), що визначається кількістю мешканців, охоплених послугами, та відповідною кількістю утворених відходів;
- наявність земельних ділянок під будівництво регіонального об'єкту поводження з побутовими відходами;

- місцеві обмеження на розташування полігону через погані геологічні/гідрогеологічні умови, схильні до затоплення райони, близькість до природоохоронних зон тощо.

Розглянуто три сценарії зон оптимального охоплення (кластери) щодо управління побутовими відходами:

➤ сценарій 1. Поділ Тернопільської області на 4 території охоплення (кластери) на основі оптимальної логістики (табл.3.1, рис.3.1.).

➤ сценарій 2. Поділ Тернопільської області на три території охоплення (кластери) на основі нового адміністративно-територіального поділу області (табл.3.2., рис. 3.2.).

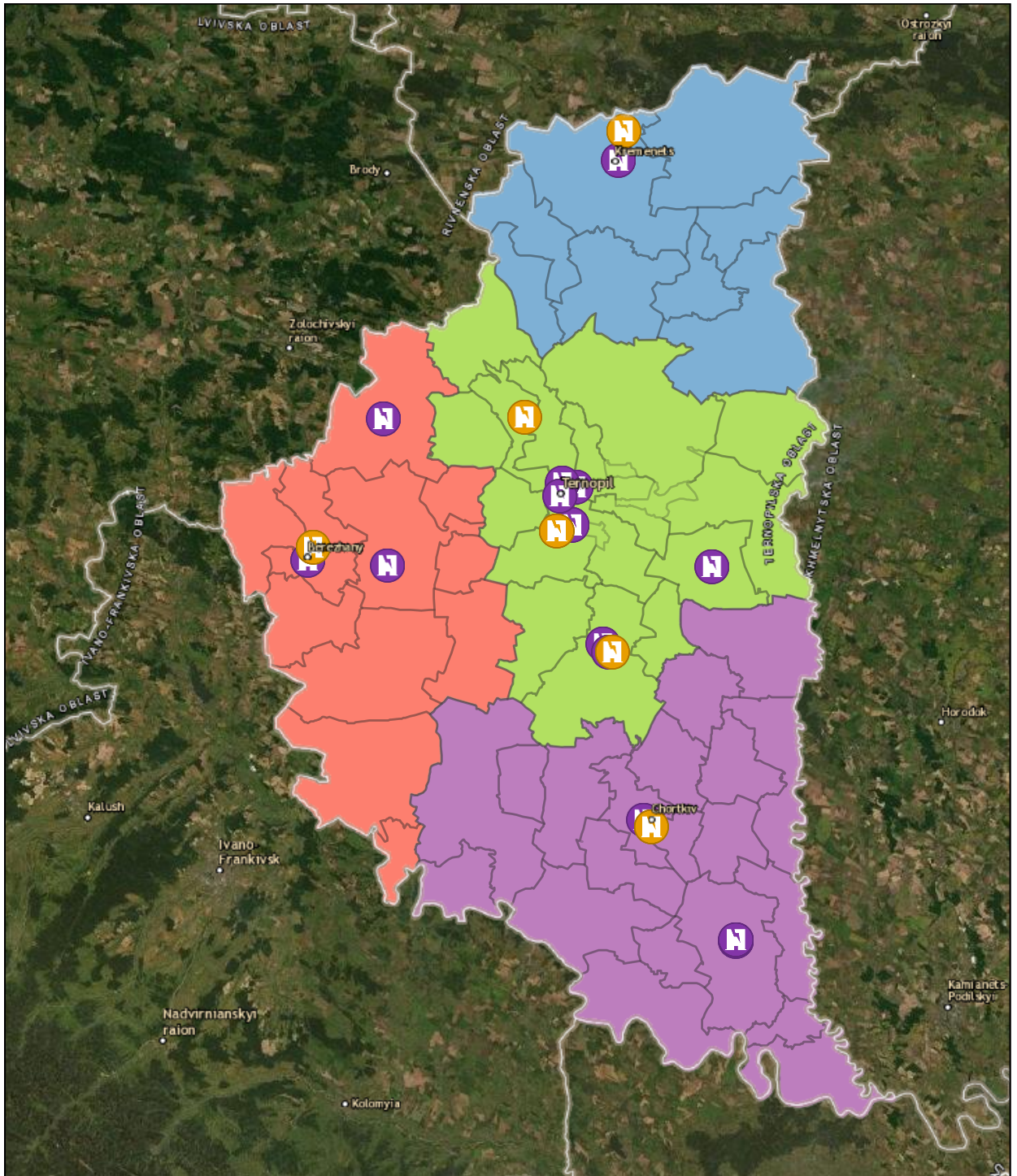
➤ сценарій 3 (скоригований або проміжний). Поділ Тернопільської області на три території охоплення (кластери) на основі нового адміністративно-територіального поділу області з урахуванням логістичних поправок (табл. 3.3., рис. 3.3.).

Табл.3.1

**Поділ Тернопільської області на зони охоплення (кластери)
на основі оптимальної логістики**

Найменування	Бережанський	Кременецький	Тернопільський	Чортківський
Чисельність населення, тис. осіб	143,8	143,2	447,2	304,6
Обсяг утворення відходів, тис. т/рік	61817,5	57517,6	307183,9	636068,7
Перелік ОТГ, що увійшли до кластеру	Бережанська, Зборівська, Золотниківська, Козівська, Козлівська, Коропецька, Купчинецька, Монастирська, Нараївська, Підгаєцька, Саранчуківська.	Борсуківська, Великодедеркальська, Вишнівецька, Кременецька, Лановецька, Лопушненська, Почаївська, Шумська	Байковецька, Білецька, Великоберезовицька, Великобірківська, Великогаївська, Залозецька, Збаразька, Іванівська, Микулинецька, Озернянська, Підволочиська, Підгороднянська, Скалатська, Скориківська, Теремовлянська, Тернопільська	Білобожницька, Більче-Золотецька, Борщівська, Бучацька, Васильковецька, Гримайлівська, Гусятинська, Заводська, Заліщицька, Золотопотіцька, Іване-Пустенська, Колиндянська, Копичинецька, Мельнице-Подільська, Нагірянська, Скала-Подільська, Товстенська, Трибухівська, Хоростківська, Чортківська

Рис. 3.1. Картосхема поділу Тернопільської області на зони охоплення (кластери) на основі оптимальної логістики

Кластери

- Бережанський
- Кременецький
- Тернопільський
- Чортківський

Підприємства по поводженню з відходами

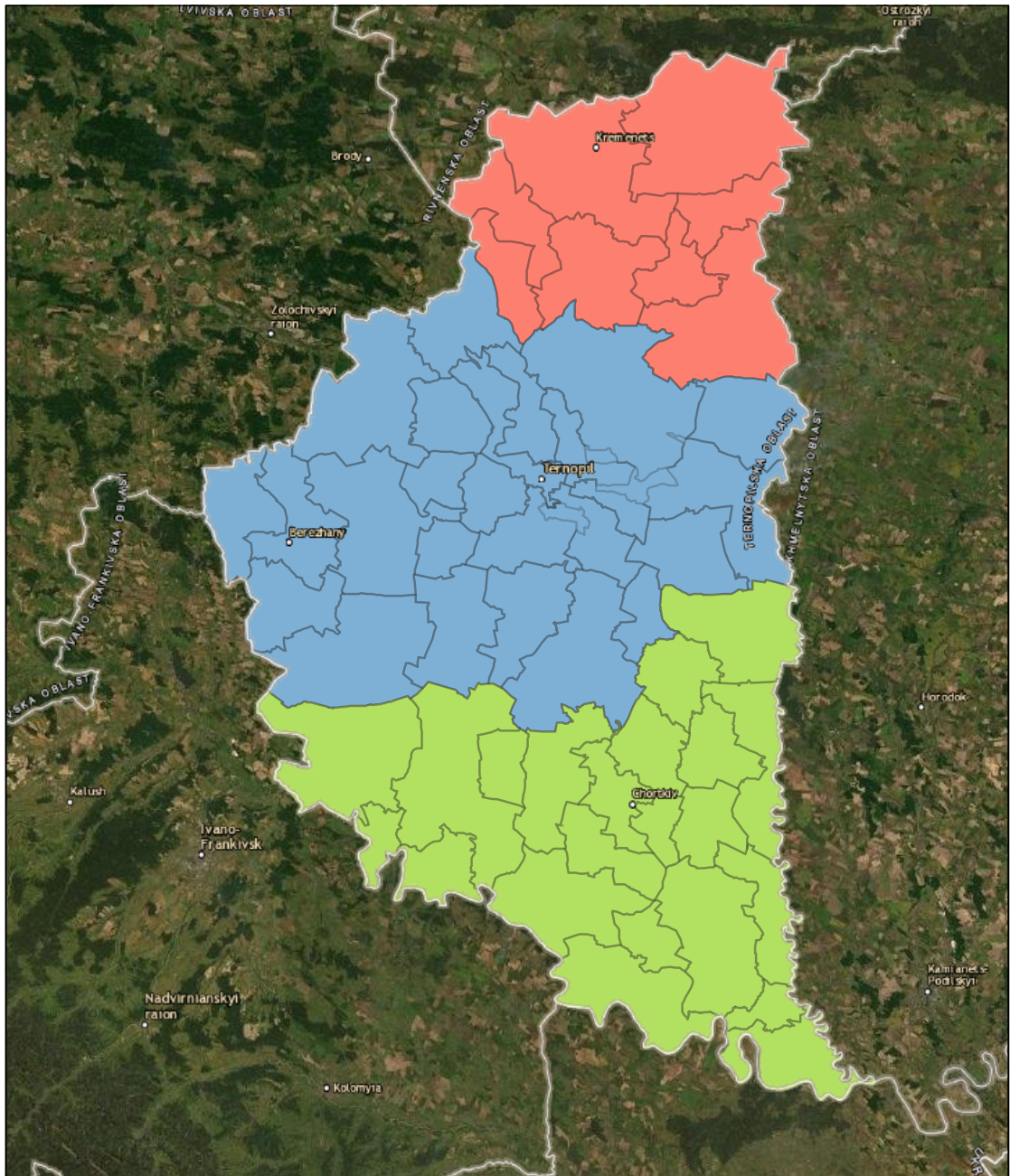
- N Проектні
- N Діючі
- Об'єднані територіальні громади

Табл.3.2

**Поділ Тернопільської області на зони охоплення (кластери)
на основі нового адміністративно-територіального поділу**

Найменування	Кременецький	Тернопільський	Чортківський
Чисельність населення, тис. осіб	143,2	565,1	330,5
Обсяг утворення відходів, тис. т/рік	57517,6	341830,5	668873,2
Перелік ОТГ, що увійшли до кластеру	Борсуківська, Великодедеркальська, Вишнівецька, Кременецька, Лановецька, Лопушненська, Почаївська, Шумська	Байковецька, Бережанська, Білецька, Великоберезовицька, Великобірківська, Великогаївська, Залозецька, Збаразька, Зборівська, Золотниківська, Козівська, Козлівська, Купчинецька, Микулинецька, Нараївська, Озернянська, Підволочиська, Підгаєцька, Підгороднянська, Саранчуківська, Скалатська, Скориківська, Тернопільська	Білобожницька, Більче-Золотецька, Борщівська, Бучацька, Васильковецька, Гримайлівська, Гусятинська, Заводська, Заліщицька, Золотопотіцька, Іване-Пустенська, Колиндянська, Копичинецька, Коропецька, Мельнице-Подільська, Монастириська, Нагірянська, Скала-Подільська, Товстенська, Трибухівська, Хоростківська, Чортківська

Рис. 3.2. Картосхема поділу Тернопільської області на зони охоплення (кластери) на основі нового адміністративно-територіального поділу

21.12.2020, 17:54:49

- Проектні територіальні громади
- Сучасні межі адміністративних районів
- Кременецький
- Тернопільський
- Чортківський

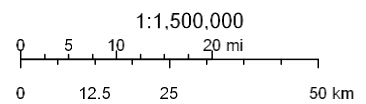
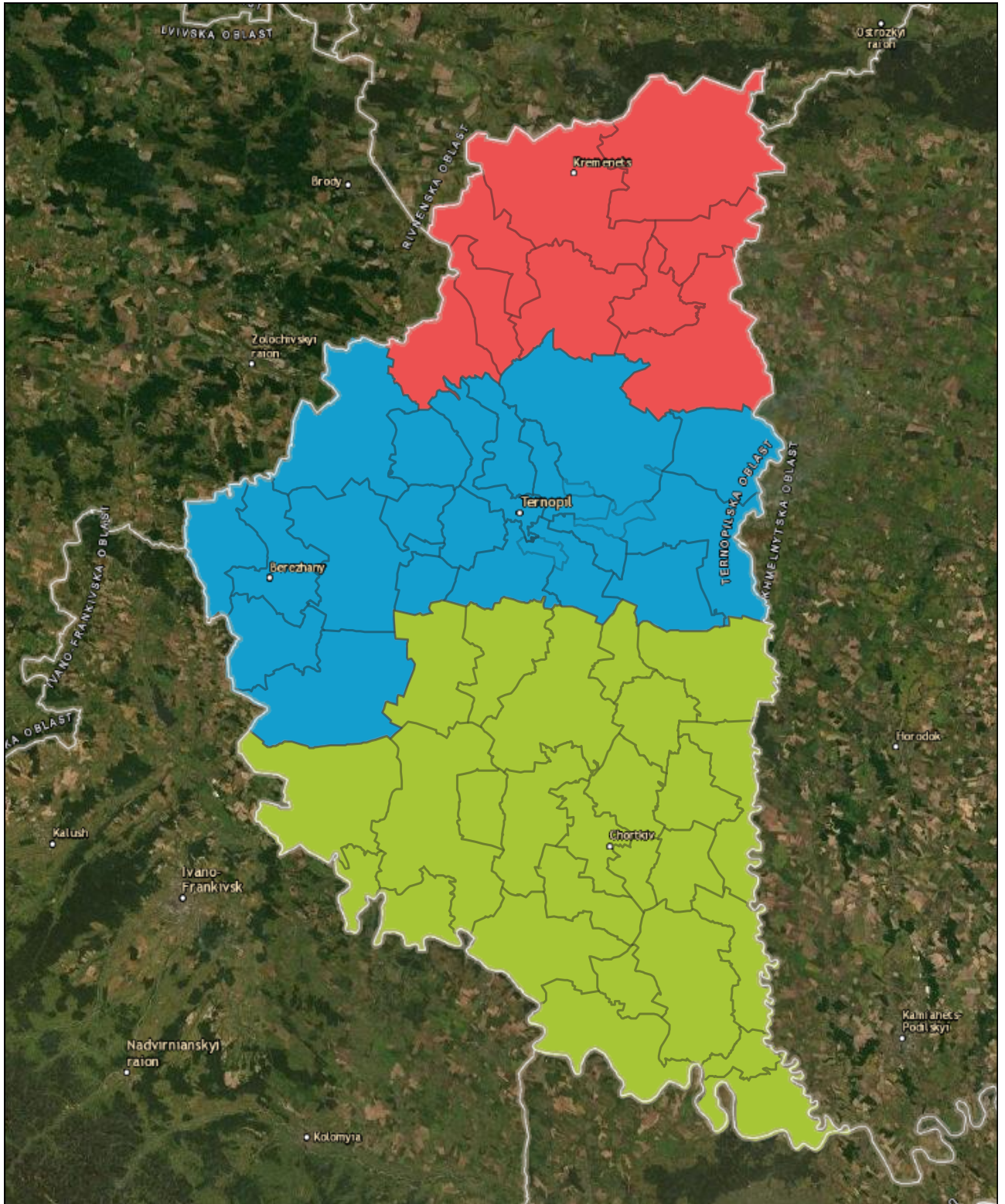

Табл.3.3

**Поділ Тернопільської області на зони охоплення (кластери)
на основі нового адміністративно-територіального поділу з
урахуванням логістичних поправок**

Найменування	Кременецький	Тернопільський	Чортківський
Чисельність населення, тис. осіб	155,6	495,2	395,1
Обсяг утворення відходів, тис. т/рік	59627,6	278183,5	726873,2
Перелік ОТГ, що увійшли до кластеру	Борсуківська, Великодедеркальська, Вишнівецька, Залозецька Кременецька, Лановецька, Лопушненська, Почаївська, Шумська	Байковецька, Бережанська, Білецька, Великобerezовицька Великобірківська, Великогаївська, Збаразька, Зборівська, Золотниківська, Козівська, Козлівська, Купчинецька, Микулинецька, Нараївська, Озернянська, Підволочиська, Підгаєцька, Підгороднянська, Саранчуківська, Скалатська, Скориківська, Тернопільська	Білобожницька, Більче-Золотецька, Борщівська, Бучацька, Васильковецька, Гримайлівська, Гусятинська, Заводська, Заліщицька, Золотопотіцька, Іванівська, Іване-Пустенська, Колиндянська, Копичинецька, Коропецька, Мельнице-Подільська, Монастирська, Нагірянська, Скала-Подільська, Теребовлянська, Товстенська, Трибухівська, Хоростківська, Чортківська

Рис. 3.3. Картосхема поділу Тернопільської області на зони охоплення (кластери) на основі нового адміністративно-територіального поділу з урахуванням логістичних поправок

Загалом, формування мережі кластерів може відбуватися з ініціативи органів влади різних рівнів або йти «знизу», тобто бути незалежною ініціативою приватних компаній. У першому випадку існує готовність місцевих адміністрацій інвестувати в розвиток кластера, у другому випадку такої готовності немає, однак на відповідному етапі інвестиції можуть бути необхідні, та у випадку, коли кластер важливий для розвитку регіону, він має розглядатися як одна з «точок росту», на якій має бути сконцентрована активність.

Кластерами поводження з ТПВ у Тернопільському регіоні є: Тернопільський, Бережанський, Кременецький і Чортківський кластерів

Побудова і забезпечення функціонування кластерів поводження з ТПВ у Тернопільському регіоні буде здійснюватися як з ініціативи органів державної влади, так і приватних компаній та обумовлюватись оптимальною логістикою для зменшення витрат. Робочою групою було враховано наступні критерії визначення територіальних меж кластерів в Тернопільській області:

Основні:

- рекомендоване охоплення населення 150 – 400 тис. мешканців;
- потенціал створення регіонального полігону ТПВ в кожному кластері;
- плани та перспективи створення об'єктів поглибленого перероблення ТПВ (у т.ч. з отриманням енергії) та їх технологічні параметри;
- мінімізація витрат на транспортування та захоронення відходів;
- мінімізація обсягів захоронення відходів.

Додаткові:

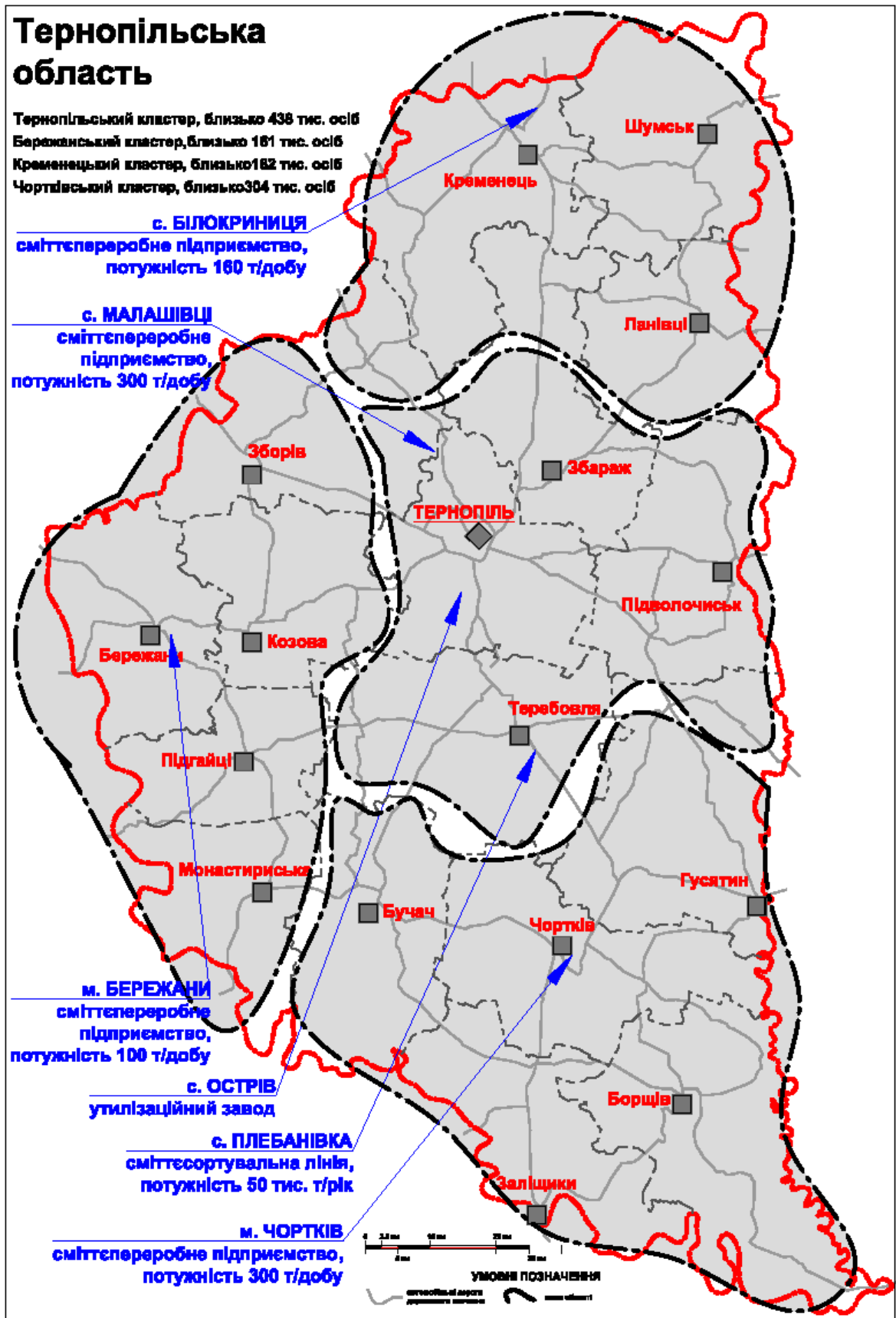
- врахування поточної та перспективної адміністративної структури області;
- тенденції соціально-економічного розвитку районів Тернопільської області, передусім, завдяки розвитку підприємницького сектору місцевої економіки;
- усталені зв'язки між громадами, районами, проекти співробітництва територіальних громад тощо.

Таким чином обрано 1-й сценарій поділу Тернопільської області на зони охоплення (кластери) на основі оптимальної логістики.

Характеристики основних критеріїв визначення територіальних меж кластерів Тернопільського регіону подані в табл. 3.4.

Характеристики додаткових критеріїв визначення територіальних меж кластерів Тернопільського регіону подані в табл. 3.5.

Рис. 3.4. Поділ Тернопільської області на зони охоплення (кластери) на основі оптимальної логістики

Причини побудови і забезпечення функціонування кластерів поводження з ТПВ у Тернопільському регіоні з ініціативи органів державної влади і приватних компаній:

1. Необхідність створення цілісної системи управління поводженням з відходами Тернопільського регіону.

Суб'єктами в системі управління поводженням з твердими побутовими відходами на рівні Тернопільського регіону стунуть:

- державні органи (здійснюють регулювання, контроль, дозвільну діяльність);

- місцеві органи державної влади та органи місцевого самоврядування (виконують об'єктні функції, зокрема, екологічні);

- суб'єкти господарювання, які виконуватимуть в рамках кластерних об'єднань Тернопільської області окремі функції щодо поводження з ТПВ; (комунальні підприємства тощо);

- приватний сектор економіки регіону (зростаючі вимоги різних зацікавлених сторін ставлять суб'єктів підприємницького сектору економіки перед необхідністю ідентифікувати, вимірювати, відстежувати й загалом керувати своїм впливом на екосистеми);

- споживачі послуг (громадяни, підприємства);

- громадський сектор економіки регіону (неурядові організації, громадські утворення тощо), що здійснюватиме громадський моніторинг і контроль за станом поводження з ТПВ.

2. Необхідність ведення господарської діяльності з урахуванням місцевих потреб щодо поводження з відходами.

Суспільно-політичний тренд на децентралізацію публічної влади обумовлює потребу у чіткій врегульованості організаційно-господарської сфери господарювання, у якій органи місцевого самоврядування виступають суб'єктом, наділеним відповідними організаційно-господарськими повноваженнями. Важливе місце в системі функцій муніципальної влади (органів місцевого самоврядування) посідає комплекс об'єктних функцій, зокрема, екологічних.

3. Необхідність здійснення процесів модернізації соціальних систем, суспільних відносин, частиною яких є інституціоналізація.

Система управління природоохоронною діяльністю, зокрема, система управління поводженням з ТПВ регіону, прямо стосується трьох сфер, які

«запускають» процеси інституціоналізації: потреба у виробництві продуктів і послуг; потреба безпеки громадян, захисту їх життя і благополуччя; потреба в соціальному контролі за поведінкою членів суспільства.

Через те, що більшість сучасних проблем функціонування та розвитку соціальних систем в тому числі, системи управління поведженням з ТПВ регіону, мають інституціональне походження, постає необхідність застосування інституціонального підходу, який «здатен найбільш повно забезпечити вивчення соціальної системи в її безпосередньому взаємозв'язку з іншими підсистемами суспільства.

4. Кластери поведження з ТПВ важливі для забезпечення сталого екологічного розвитку Тернопільського регіону і його районів. Так, проектом Стратегії сталого розвитку України до 2030 року передбачено до 2020 року переглянути та привести до сучасних вимог законодавство у сфері управління і сталого використання екосистемних послуг і біорізноманіття. Мобілізувати і значно збільшити залучення фінансових ресурсів з усіх джерел, зокрема за рахунок державної підтримки, розвитку міжнародного партнерства та залучення приватного сектору з метою забезпечення збалансованого використання екосистем.

5. Кластерний підхід уможливить узгодження і корегування планів і програм регіону. Так, проектом Стратегії сталого розвитку України до 2030 року передбачено до 2025 року узгодити стратегії розвитку регіонів, міст і територіальних громад зі Стратегією сталого розвитку України з метою забезпечення гармонійного поєднання загальнонаціональних, регіональних і місцевих інтересів.

6. Сформовані кластери стануть «зонами відповідальності», на яких буде сконцентрована діяльність щодо поведження з ТПВ.

За своєю суттю зони відповідальності є віртуальними інституціями – цілеорієнтованими сферами діяльності, здійснюваними в рамках управління ТПВ регіону, які концентрують ресурси і відповідальність для виконання завдань щодо управління відходами.

Управління ТПВ Тернопільського регіону як система і відповідний синтез Тернопільського, Бережанського, Кременецького і Чортківського кластерів як «зон відповідальності» передбачає одночасний вплив на такі чинники праці:

- організаційний (порядок роботи щодо поведження з ТПВ);
- комунікаційний (внутрішні і зовнішні комунікаційні взаємозв'язки учасників кластеру);

- чинник часу (за який проміжок часу мають виконуватись елементи діяльності щодо поводження з ТПВ);
- економічний (необхідні фінансові та інвестиційні ресурси, необхідні для роботи кластеру);
- кадровий (необхідні для роботи кластеру кадрові ресурси).

Саме за цими цілеорієнтованими сферами діяльності у рамках 4 кластерів концентруватимуться ресурси для виконання завдань щодо поводження з ТПВ регіону;

7. Кластери стануть «точками росту», на яких буде сконцентрована фінансова та інвестиційна активність.

Мобілізації фінансових ресурсів сприятимуть безпечні та сприятливі умови ведення бізнесу в Тернопільській області для чого створені і функціонують:

- 23 Центри з надання адміністративних послуг;
- Інвестиційна рада Тернопільської області;
- Рада підприємців при обласній державній адміністрації;
- 4 центри підтримки підприємництва;
- Регіональний бізнес-інкубатор.

Також, збільшити обсяг необхідних фінансових ресурсів можна завдяки залученню іноземних інвестицій. Приміром, станом на 01.10. 2018 року серед районів Тернопільської області провідні місця за обсягами іноземних інвестицій займали: Зборівський район (10 млн дол. США або 22,8% загального обсягу іноземних інвестицій) та Тернопільський район (5,4 млн дол. США або 12,1% загального обсягу іноземних інвестицій).

8. - суб'єкти господарювання, задіяні у процесах поводження з ТПВ, матимуть конкурентну перевагу (згідно М.Портера, галузі окремо взятої нації або регіону мають конкурентну перевагу в тому випадку, якщо вони залучені в мережеві потоки);

9. Мережа сформованих Тернопільського, Бережанського, Кременецького і Чортківського кластерів складатиметься не тільки із зв'язків бізнес-партнерів сфери поводження з відходами, але і з зв'язків низки суміжних та пов'язаних галузей, науково-дослідних центрів, освітніх установ, інноваційних компаній та прямих зв'язків з клієнтами.

Так, Тернопільський регіон характеризується високим працересурсним та науково-освітнім потенціалом, який формують:

- 758 загальноосвітніх навчальних закладів – 106,7 тис. учнів;

- 22 професійно-технічні навчальні заклади – 10 тис. учнів;
- 4 освітні проекти державно-приватного партнерства та дуальної освіти;
- 30 вищих навчальних закладів – 44 тис. студентів;
- 16 науково-дослідних установ – 3000 співробітників.

10. Кластери забезпечать інфраструктурний прорив (створення нової реальності) у галузі поводження з ТПВ регіону. Належне поводження з ТПВ регіону вимагає створення інфраструктури. Семе її важливим компонентом стане формування Тернопільського, Бережанського, Кременецького і Чортківського кластерів.

Таблиця 3.4

Характеристики основних критеріїв визначення територіальних меж кластерів Тернопільського регіону

№ з/п	Назва критерію і його характеристика
1	2
1	<p>Рекомендоване охоплення населення 150 – 400 тис. мешканців.</p> <p>Охоплення населення Тернопільським кластером становить близько 438 тис. осіб, Бережанським – 161 тис. мешканців, Кременецьким – 162 тис. осіб, Чортківським – 304 тис. мешканців.</p>
2	<p>Потенціал створення регіонального полігону ТПВ в кожному кластері.</p> <p>У рамках Тернопільського кластеру функціонують:</p> <ul style="list-style-type: none"> - у с. Плебанівка сміттесортувальна інія потужністю 50 тис. тонн в рік; у с. Малашівці сміттєпереробне підприємство потужністю 300 тонн на добу; у с. Острів утилізаційний завод. <p>У рамках Бережанського кластеру у м. Бережани функціонує сміттєпереробне підприємство потужністю 100 тонн на добу.</p> <p>У рамках Кременецького кластеру у с. Білокриниця функціонує сміттєпереробне підприємство потужністю 160 тонн на добу.</p> <p>У рамках Чортківського кластеру у м. Чотрків функціонує сміттєпереробне підприємство потужністю 300 тонн на добу.</p>
3	<p>Плани та перспективи створення об'єктів поглибленого перероблення ТПВ (у т.ч. з отриманням енергії) та їх технологічні параметри.</p> <p>Однією із значимих галузей промисловості Тернопільської області є деревообробна галузь, яка об'єднує підприємства з оброблення деревини та виготовлення будівельних деталей з деревини, дерев'яних вікон та дверей,</p>

паперу та картону, які протягом п'яти останніх років демонструють відносно позитивну динаміку виробництва продукції. Обсяг реалізованої промислової продукції за 2019 рік в галузі склав 444,1 млн гривень (+9,2% у порівнянні з показниками 2018 року) та становить 0,6% від загального обсягу галузі по Україні. Деревообробні підприємства зосереджені у: Тернопільському (7 підприємств), Бережанському (1 підприємство), Гусятинському (1 підприємство) районах і територіально відносяться до Тернопільського, Бережанського і Чортківського кластерів. Більше того, деревообробні виробництва є джерелом утворення відходів, а поряд із цим сировиною для деревного палива. Деревина як паливо може застосовуватись в кількох варіантах: у вигляді кусків, тріски, стружки і тирси, порошку, гранул і брикетів, а після хімічної переробки – у вигляді деревного вугілля, газу і горючої рідини. В теперішній час доцільно використовувати вторинне деревне паливо – "деревні паливні гранули" (ДПГ). Переважне зосередження деревообробних підприємств у Тернопільському районі і територіальне їх віднесення до Тернопільського кластеру дозволить в перспективі створити об'єкти поглибленого перероблення ТПВ (у т.ч. з отриманням палива).

В Тернопільській області працює 9 молокопереробних підприємств, зокрема: ТОВ Борщівський сирзавод; ТОВ Бучацький сирзавод; ТОВ Кременецьке молоко; ПрАТ „Тернопільський молокозавод”; ПП Чортків молоко; ПП Тербовлянський молокозавод; ТОВ Медобори ЛТД (Зборівський район с. Мшанець); ТОВ РОССА (Лановецький район) і ТОВ Галичина-Ласункабільш. Територіально вони відносяться до Чортківського (3 підприємства), Кременецького (2 підприємства), Тернопільського (4 підприємства) кластерів. Більш ефективного використання відходів цих підприємств, зокрема, сироватки можна буде досягти завдяки виробництву біогазу, що дозволить знизити споживання покупного газу. Територіальне зосередження молокопереробних підприємств у Тернопільському, Чортківському і Кременецькому кластерах дозволить в перспективі створити об'єкти поглибленого перероблення ТПВ (у т.ч. з отриманням енергії).

В Тернопільській області нараховується 10 підприємств спиртової галузі (спиртових виробництв) ДП «Укрспирт». До найбільших відносяться Борщівський, Бучацький, Залізцівський, Марилівський, Мишковичський,

	<p>Новосілківський, спиртзаводи. Територіально вони відносяться до Чортківського (3 підприємства) і Тернопільського (3 підприємства) кластерів. При цьому галузь володіє високим інноваційним потенціалом, реалізація якого можлива шляхом диверсифікації потужностей спиртового виробництва на випуск біоетанолу та інших видів відновлювальних енергоресурсів. Отримання біогазу з відходів виробництва біоетанолу дасть змогу перетворити виробництво біоетанолу із споживача енергії в її потужного виробника. Використання такої технології має стратегічне значення для розвитку спиртової галузі, оскільки при цьому суттєво зменшується собівартість біоетанолу, що зробить його економічно привабливим для бізнесових кіл, раціонально використовуються відходи, поліпшується екологія, зменшується залежність від нафти та газу. Крім того, Стратегічним планом розвитку спиртової галузі в області, розробленим ДП „Укрспирт” і узгодженим з керівництвом області, у найближчі 5 років передбачається модернізація та блокування у кластери наявних спиртових виробництв, що забезпечить їх повноцінну роботу та виробництво 235 тис. тонн біопалива, 28,8 тис. тонн біодизелю, 70,7 тис. тонн біоетанолу і 12 млн. м³ біогазу в рік.</p>
4	<p>Мінімізація витрат на транспортування та захоронення відходів</p> <p>Мінімізації витрат на транспортування відходів буде досягнуто наступним чином. Передусім буде визначена система збору відходів, яка дозволить обрати модель тарифування. Так, сьогодні відходи збираються з контейнерів, що розміщені в громадських місцях. Через це, тарифування не може відбуватися на основі обсягу індивідуального контейнера (приміром, як у Чехії). Тому, тариф базується на кількісних даних, які є доступні щодо даного об’єкту, що утворює відходи (кількість проживаючих). Наприклад, дані про кількість проживаючих на території кластеру буде легко зібрати та оновити. Також буде виставлятися єдиний рахунок за сміття на багатоквартирний будинок, щоб особи, які управляють цим будинком могли провести більш справедливий поділ суми між квартирами. У випадку якщо в населених пунктах, що входять у кластер, існуватимуть житлові приміщення, що експлуатуються лише влітку чи у відпустковий сезон, буде визначений тариф для таких приміщень лише на період їх фактичного заселення та утворення відходів. Такі будинки будуть виключені з графіку переміщення сміттевозів для</p>

	<p>заощадження коштів на транспортування відходів.</p> <p>Паралельно органами місцевого самоврядування буде ставитися питання про встановлення тарифу для домоволодіння, яке має індивідуальний контейнер. Тоді плата може залежати від об'єму контейнера чи частоти його вивезення. Використання тарифу для домоволодіння, яке має індивідуальний контейнер, є доцільним, оскільки дозволить забезпечити диференційований підхід до утворювачів відходів. Більше того, це корелює з тим, що у Національній стратегії управління відходами в Україні до 2030 року в сфері управління ТПВ визначено необхідність прийняття нормативно-правових актів, спрямованих на визначення права власності на побутові відходи.</p> <p>Фіксований платіж буде покривати ті витрати, які не залежать від обсягів утворених відходів, вони покривають видатки на збір відходів, адміністративні видатки, витрати на інформування та просвіту, та видатки на збір вторсировини. Змінна ставка може стосуватися лише видатків на різні способи поводження з відходами, і невеликої частини видатків на збір відходів. Приміром, утворювач відходів зможе отримувати різні квитанції – одну із фіксованим платежем за поводження з відходами, іншу – із змінним тарифом, що залежить від об'єму контейнерів чи кількості вивозів сміття.</p>
5	<p>Мінімізація обсягів захоронення відходів.</p> <p>В Тернопільській області функціонує 10 підприємств спиртової галузі (спиртових виробництв) ДП «Укрспирт». До найбільших відносяться Борщівський, Бучацький, Залізцівський, Марилівський, Мишковичський, Новосілівський, спиртзаводи. Територіально вони відносяться до Чортківського (3 підприємства) і Тернопільського (3 підприємства) кластерів. Виробництво біогазу з відходів виробництва сприятиме раціональнішому використанню відходів і, відповідно, мінімізації обсягів їх захоронення.</p>

Таблиця 3.5

Характеристики додаткових критеріїв визначення територіальних меж кластерів Тернопільського регіону

№ з/п	Назва критерію і його характеристика
1	2
1	<p>Враховання поточної та перспективної адміністративної структури області.</p> <p>Пропоновані територіальні межі кластерів Тернопільського регіону враховують поточну і перспективну адміністративну структуру Тернопільської області. Так, розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 квітня 2020 року № 482-р затверджено перспективний план формування територій громад Тернопільської області, а розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 червня 2020 року № 724-р визначено 55 адміністративних центрів та затверджено території відповідних територіальних громад області.</p> <p>Передбачається 55 проєктних громад, з яких: 11 існуючих, утворених громад без змін; 10 нових громад (які ще не утворені) з центрами у містах Кременець, Збараж, Підгородне, Козова, Підгайці, Велика Березовиця, Бучач, Іване-Пусте, Нагірянкa та Заліщики; 34 існуючі, утворені громади, які розширюються.</p>
2	<p>Тенденції соціально-економічного розвитку районів Тернопільської області.</p> <p>Стан і тенденції соціально-економічного розвитку районів Тернопільської області, передусім, завдяки функціонуванню, відновленню і створенню нових виробничих об'єктів є додатковим критерієм визначення територіальних меж кластерів Тернопільського регіону. Територіальне розміщення виробничих об'єктів, перспективи їх розвитку повинні бути враховані в процесі формування кластерів. Це обумовлено тим, що виробнича діяльність цих об'єктів зумовлює виникнення негативних екстерналій (утворення відходів). Ці екстерналії повинні бути зведені до мінімуму (шляхом виділення цінних компонентів із відходів, їх утилізації тощо).</p> <p>Приміром, відновлено роботу непрацюючого упродовж останніх років Козівського цукрового заводу (Козівського</p>

виробництва ТОВ «Радехівський цукор»), корпорацією «Агропродсервіс» відновлено роботу непрацюючого тривалий час Тернопільського м'ясокомбінату та проведено комплексну модернізацію його потужностей, внаслідок чого виробництво охолодженої свинини зросло більше ніж у 10,5 раза. Виробнича діяльність цих підприємств створить додаткове навантаження на екосистему і зумовить зростання обсягу утворених відходів. Факт знаходження цих підприємств в межах Бережанського і Тернопільського кластерів відповідно посилює актуальність визначення територіальних меж Бережанського і Тернопільського кластерів.

У 2017 році відновлено виробничу діяльність ТОВ «Збараський горілчаний завод», модернізовано потужності Тернопільського і Тербовлянського молокозаводів, ТДВ «Шустов спирт» Підволочиського району. Збудовано завод з переробки сої потужністю 35 тис. тонн на рік корпорацією «Агропродсервіс» Тернопільського району. Усі ці підприємства розміщені в межах Тернопільського кластеру. Виробнича діяльність цих підприємств також зумовить зростання обсягу утворених відходів. Факт знаходження цих підприємств в межах Тернопільського кластеру посилює актуальність визначення його територіальних меж з огляду на необхідність оперативного вирішення питань поводження з відходами.

Металообробні підприємства зосереджені в Тернополі, Чорткові, Бучачі, Підгайцях, Збаражі, Товстому. Особливої уваги в аспекті використання відходів металообробки заслуговує окалина кувально-штампувального виробництва, так звана суха окалина (складає 9-13% від загальної кількості відходів виробництва). Така окалина містить до 70% заліза, в той час як залізна руда 45-60%, що робить переробку окалини економічно вигідним. Доцільним способом переробки окалини може стати брикетування. Такий спосіб утилізації окалини дозволить економічно вигідно утилізувати сировину і покращити екологічну ситуацію на підприємствах. Територіальне віднесення металообробних підприємств до Чортківського (3 підприємства), Тернопільського (2 підприємства) та Бережанського (1 підприємство) кластерів дозволить отримати синергетичний ефект і економічну вигоду від утилізації відходів в рамках кластерів як підприємствам, так і громадам, на території яких вони розташовані.

3 Усталені зв'язки між громадами, районами, проекти співробітництва територіальних громад тощо.

- 1) між Борсуківською і Снігурівською сільськими радами було укладено перший на Тернопіллі договір про співробітництво територіальних громад. Ця угода спрямована на реалізацію спільного проекту “Надання адміністративних послуг”. 2 квітня 2018 року договір зареєстрований в Мінрегіоні і розміщений на сайті міністерства (Кременецький кластер).
- 2) у 2019 році схвалено проект договору про співробітництво між Тернопільською міською територіальною громадою через Тернопільську міську раду та Байковецькою об’єднаною територіальною громадою через Байковецьку сільську раду у сфері освіти у формі реалізації спільних проектів, що передбачає координацію діяльності суб’єктів співробітництва та акумулювання ними на визначений період ресурсів з метою спільного здійснення відповідних заходів (Договір про співробітництва територіальних громад у формі реалізації спільного проекту від 22.04.2019 року, зареєстрований у Мінрегіоні 06.05.2019 року №392) (Тернопільський кластер).
- 3) 12 жовтня 2018 року Теревовлянською міською радою було прийнято рішення № 4367 про укладення договору про співробітництво територіальних громад Золотниківської сільської ради та Теревовлянської міської ради у сфері культурно-освітніх послуг (Тернопільський кластер).
- 3) у 2019 році схвалено проект договору про співробітництво територіальних громад між територіальною громадою міста Чорткова через Чортківську міську раду та Заводською об’єднаною територіальною громадою через Заводську селищну раду у сфері водопостачання у формі реалізації спільних проектів, що передбачає координацію діяльності суб’єктів співробітництва та акумулювання ними на визначений період ресурсів з метою спільного здійснення відповідних заходів (Чортківський кластер).
- 4) Оскільки основним напрямком місцевого економічного розвитку є агропромисловий комплекс, керівництво Лановецької ОТГ реалізовує ряд міні-проектів, спрямованих на впровадження моделі місцевого економічного розвитку:
 - протягом першого півріччя 2019 р. було проведено аудит вільних земельних ділянок та приміщень комунальної та приватної форм власності, придатних для розміщення інвестицій (в першу чергу агропромислового напрямку). В

результаті вже сформовано каталог інвестиційних пропозицій, створено окремий розділ на офіційному сайті громади «Путівник інвестора»;

- триває інвентаризація земель сільськогосподарського призначення, які в майбутньому будуть передані на обслуговування новоствореному комунальному підприємству, що займатиметься вирощуванням сільськогосподарської продукції. В перспективі будуть також залучатися інвестиційні кошти для відкриття підприємств, що займатимуться переробкою вирощеної даним комунальним підприємством с/г продукції;

- розпочато роботу з ініціювання створення на території громади сільськогосподарських кооперативів, у т.ч. сімейних. У цьому напрямку є результати – створено обслуговуючий кооператив «Партнер-Ланівці» (комплексне обслуговування об'єктів) та сімейний кооператив, що займається вирощуванням равликів;

- оскільки малий бізнес (особливо на перших етапах свого становлення) потребує підтримки, Лановецька ОТГ розробила механізм відшкодування відсоткових ставок за кредитами для представників місцевого бізнесу, що буде надаватися в рамках реалізації «Програми розвитку малого і середнього підприємництва на території Лановецької ОТГ на період 2019-2021 роки». Програма була затверджена на черговій сесії Лановецької міської ради 27 березня 2019 р.

В планах громади створити на території Лановецької ОТГ сільськогосподарський кластер, який організує замкнутий цикл виробництва, переробки та збуту готової сільськогосподарської продукції.

Сценарій щодо способів збирання (у тому числі роздільного) та оброблення побутових відходів всередині визначених зон оптимального охоплення

Організація збирання побутових відходів

Система збирання побутових відходів, що передбачена РПУВ включає наступні етапи:

- збирання змішаних побутових відходів;
- роздільне збирання ресурсоцінних компонентів побутових відходів: скла, пластику, паперу, металів та за економічної доцільності на після 2023 року – відходів, що біологічно розкладаються (органіки);
- роздільне збиранні небезпечних відходів у складі побутових;
- роздільне збирання відходів батарейок та ВЕЕО в рамках пілотних проектів та їх системне збирання з моменту запровадження в Україні принципу розширеної відповідальності виробника;
- роздільне збирання інших специфічних відходів: великогабаритні відходів, відходи будівництва та знесення тощо.

Система збирання побутових відходів включає обов'язкове облаштування контейнерних майданчиків у відповідності до вимог чинного законодавства

Система збирання змішаних відходів включає загальноприйняту для України систему (унітарна система збирання ТПВ в один контейнер) через встановлення контейнерів об'ємом 1,1 м³ (рекомендовано) та/або 0,75 м³ для багатоповерхових будинків, через встановлення контейнерів на кожний квартал приватного сектору або встановлення індивідуальних контейнерів 120, 240 л для кожного домогосподарства на території приватної забудови.

Обрання типу контейнерів та їх розстановки здійснюється самостійно в межах кожного населеного пункту та ОТГ.

Роздільне збирання ресурсоцінних компонентів побутових відходів здійснюється на місцевому рівні та може включати встановлення окремих контейнерів для ресурсоцінних компонентів, створення централізованих муніципальних пунктів приймання відходів, пунктів роздільного збирання відходів, мережу пунктів заготівлі вторинної сировини.

При обранні системи роздільного збирання ресурсоцінних компонентів побутових відходів за допомогою контейнерної системи необхідно використовувати «Методику роздільного збирання побутових відходів» затверджену Наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та

житлово-комунального господарства України № 133 від 01.08.2011 (zareєстровану в Міністерстві юстиції України за №1157/19895 від 10.10.2011). Обрана система роздільного збирання приймається в схемах санітарного очищення населених пунктів.

Роздільне збирання відходів, що біологічно розкладаються (органіка) здійснюється на місцевому рівні та може включати:

- встановлення окремих контейнерів для ресурсоцінних компонентів за економічної доцільності та наявності майданчика для компостування;
- створення громадських майданчиків для компостування;
- створення муніципальних пунктів збирання відходів.

Роздільне збирання небезпечних відходів у складі побутових. Спосіб організації збирання визначається самостійно відповідними органами місцевого самоврядування та закріплюється в схемах санітарного очищення населених пунктів. Перед впровадженням збирання небезпечних відходів у складі побутових необхідно переконатись в наявності підприємств, які забезпечать оброблення цих відходів та, які мають на здійснення таких операцій всі необхідні дозвільні документи й ліцензію на здійснення операцій з небезпечними відходами. Збирання небезпечних відходів у складі побутових може здійснюватись шляхом:

- створення окремих стаціонарних пунктів приймання небезпечних відходів;
- створення муніципальних пунктів приймання відходів;
- створення мобільних (пересувних) пунктів приймання небезпечних відходів;
- проведення регулярних акцій зі збирання окремих компонентів небезпечних відходів у складі побутових.

Роздільне збирання відходів батарейок та ВЕЕО до моменту запровадження в Україні принципу розширеної відповідальності виробника й впровадження системного збирання на національному рівні може здійснюватись в рамках пілотних проектів шляхом:

- створення окремих стаціонарних пунктів приймання небезпечних відходів;
- створення муніципальних пунктів приймання побутових відходів;
- створення мобільних (пересувних) пунктів приймання небезпечних відходів;

- проведення регулярних акцій зі збирання окремих компонентів небезпечних відходів у складі побутових.

Перед впровадженням збирання небезпечних відходів у складі побутових необхідно переконатись в наявності підприємств, які забезпечать оброблення цих відходів. Спосіб організації збирання визначається самостійно відповідними органами місцевого самоврядування та закріплюється в схемах санітарного очищення населених пунктів.

Роздільне збирання інших специфічних відходів: великогабаритні відходів, відходи будівництва та знесення тощо. Спосіб організації збирання визначається самостійно відповідними органами місцевого самоврядування та закріплюється в схемах санітарного очищення населених пунктів та може включати:

- створення муніципальних пунктів приймання відходів;
- вивезення ремонтних відходів з контейнерних майданчиків для побутових відходів.

Перевезення побутових відходів

Передбачається, що до введення в експлуатацію нових регіональних полігонів вивезення відходів буде здійснюватись на так звані «перехідні полігони відходів». Після будівництва та введення в експлуатацію регіональних об'єктів поводження з відходами відходи, там де це доцільно будуть перевозитись через сміттєперевантажувальні станції. Під час першого етапу доцільно розробити ТЕО під кожну з запланованих сміттєперевантажувальних станцій та уточнити місця їх розташування. В першому наближенні запропоновано місця для сміттєперевантажувальних станцій (рис. 3.3).

Фактична кількість сміттєвозів залежатиме від організації вивезення ТПВ на місцевому рівні, частоти їх вивезення та системи збирання ТПВ і може уточнюватись при перегляді плану. За даними звітності за формою 1-ТПВ у 2019 році всього в області налічувалось 73 сміттєвозів, з них 39 – комунальні та 34 - приватні зі ступенем зношеності 70%. Також доцільно враховувати те, що в де-яких населених пунктах відходи вивозяться тракторами або за допомогою транспортних засобів приватних підприємців. Орієнтовна потреба у придбанні сміттєвозів для області з урахуванням оновлення наявного парку спецавтотранспорту складає 50 од. (табл.3.6).

Орієнтовна потреба у придбанні контейнерів для збирання побутових відходів (з урахуванням оновлення наявного контейнерного парку) складає 15036 од. за 5 років (таблиця 3.6). Кількість контейнерів може бути уточнена

під час перегляду РПУВ і залежатиме від обраної на місцевому рівні системи збирання ТПВ. Важливим є попереднє узгодження типу контейнерів та їх об'єму із сміттєвозами, які наявні або планується придбати у громаді/населених пунктах.

Кількість сміттєвозів та контейнерів визначено з урахуванням матеріального балансу та розраховано лише для вивезення змішаних відходів.

Таблиця 3.6. Оновлення матеріально-технічної бази з вивезення змішаних муніципальних відходів

Найменування	Бережанський наявно/потрібно	Кременецький наявно/потрібно	Тернопільський наявно/потрібно	Чортківський наявно/потрібно	Всього оновити
Кількість сміттєвозів, од.	12 / 15	12/14	40/10	16/19	58
Кількість контейнерів, од.					15036

Перевезення небезпечних відходів у складі побутових має здійснюватись спеціальним автотранспортом. Для організації діяльності із збирання небезпечних відходів у складі побутових надавач послуг повинен отримати відповідні ліцензії.

Параметри інфраструктури збирання побутових відходів

Об'єкти інфраструктури системи збирання побутових відходів включають:

- комунальні пункти збирання відходів (табл.3.7);
- пункти збирання для повторного використання товарів, які були у вжитку (табл. 3.7);
- центри зі збирання відходів для їх ремонту з метою повторного використання (табл. 3.7);
- пункти та/або контейнерна система для роздільного збирання побутових відходів;
- контейнерні майданчики для збирання побутових відходів.

Таблиця 3.7.

Параметри інфраструктури збирання муніципальних відходів (планові показники)

Найменування адміністративних одиниць	Кількість населення, / осіб	Комунальні пункти збирання	Пункти збирання відходів для	Центри із збирання відходів для їх ремонту з метою

кластерів		відходів, од.	повторного використання, од.	повторного використання, од.
Бережанський:		1	1	1
в т.ч. м. Бережани		1	1	1
Кременецький:		1	1	1
в т.ч. м. Кременець		1	1	1
Тернопільський:		4	4	4
в т.ч. м. Тернопіль		4	4	4
Чортківський:		1	1	1
в т.ч. м. Чортків		1	1	1

З метою оптимізації витрат та технічного облаштування доцільно поєднати комунальні пункти збирання відходів з центрами збирання відходів для їх ремонту з метою повторного використання (насамперед відходів електричного та електронного обладнання) та пунктів збирання для повторного використання меблів, побутової техніки, одягу та інших товарів, які були у вжитку. Таким чином населення буде більш вмотивоване приносити відходи до таких пунктів одночасно отримуючи можливість віддати непотрібні речі або надати їх для ремонту.

Оскільки центри, відповідно до вимог Національної стратегії управління відходами, мають бути створені в населених пунктах з населенням більше 50 тис. осіб (один центр на 50 тис. осіб), то таких пунктів для міста Тернопіль потрібно 4 одиниці. Більш детально особливості функціонування таких пунктів наведено у підрозділах нижче.

Об'єкти інфраструктури зі збирання побутових відходів, що створюються на місцевому рівні визначаються у схемах санітарного очищення населених пунктів.

Комунальні пункти збирання відходів

У відповідності до Національної Стратегії управління відходами в Україні до 2030 року у населених пунктах з чисельністю населення понад 50 тис. осіб мають бути створені спеціалізовані комунальні пункти. Враховуючи чисельність населення у м. Тернопіль, доцільно створити 4 таких пункти з розрахунку один пункт на 50 тис. осіб.

ОТГ з населенням менше 50 тис. осіб також можуть за економічної доцільності планувати створення таких пунктів. Тому відповідно до

встановлених критеріїв, комунальні пункти мають бути встановлені також в містах обласного значення Бережани, Кременець, Чортків.

У відповідності до Національної Стратегії комунальні пункти збирання відходів повинні здійснювати приймання:

- небезпечних відходів у складі побутових;
- великогабаритних відходів (меблів, великих речей домашнього вжитку тощо);
- вторинної сировини;
- відходів електричного та електронного обладнання, відпрацьованих батарейок, батарей та акумуляторів;
- садових та паркових відходів біологічного походження (трави, листя, гілок тощо);
- відходів будівельно-ремонтних робіт.

Приймати до таких пунктів доцільно ті, компоненти, для утилізації та перероблення яких наявні технології та існують реальні підприємства. Кількість видів відходів, що прийматимуться у комунальному пункті, щільність населення та обсяг відходів впливають на технічні та економічні характеристики таких пунктів. Тому технічні характеристики та необхідні інвестиційні витрати будуть визначатись органами місцевого самоврядування під час реалізації РПУВ.

Пункти збирання для повторного використання товарів, які були у вжитку

У відповідності до Національної Стратегії управління відходами в Україні до 2030 року передбачено створення до 2022 року в обласних центрах мережі пунктів збирання для повторного використання меблів, побутової техніки, одягу та інших товарів, які були у вжитку.

Відповідно, у м. Тернопіль заплановано створення чотирьох (4) пунктів збирання для повторного використання меблів, побутової техніки, одягу та інших товарів, які були у вжитку. Пункти збирання для повторного використання меблів, побутової техніки, одягу та інших товарів, які були у вжитку можуть створюватись як складова комунальних пунктів збирання відходів (для тих міст, де вони вже створені) з відокремленим приміщенням. Рекомендовано створити такі пункти також у містах Бережани, Кременець, Чортків. За економічної доцільності інші населені пункти також можуть створювати такі пункти. Такі пункти можуть бути включати збирання використаних речей певної категорії (вживаний одяг, електронні прилади, що працюють, тощо). Кількісні характеристики, необхідні інвестиційні та

операційні витрати визначаються відповідними органами місцевого самоврядування на етапі реалізації РПУВ.

Центри із збирання відходів для їх ремонту з метою повторного використання

У відповідності до Національної Стратегії управління відходами в Україні до 2030 року передбачено створення центрів зі збирання відходів для їх ремонту з метою повторного використання (насамперед відходів електричного та електронного обладнання) 100 центрів по Україні в цілому до 2023 р та 250 - до 2030 року відповідно. Не надано офіційного порядку розподілу таких центрів в розрізі областей. Для цілей цього плану прийнято, що Центри зі збирання відходів для їх ремонту з метою повторного використання будуть додатковим

блоком до комунальних пунктів збирання відходів і будуть створені у м. Тернопіль – 4 од., а також містах Бережани, Кременець, Чортків.

На другому етапі реалізації РПУВ, коли для перших семи центрів буде відпрацьовано схему їх функціонування, такі центри можуть створюватись у населених пунктах з населенням понад 10 тис. осіб: міста Збараж, Терехів, Бучач, Борщів (всього 4 центри). Ці центри можуть бути внесені до РПУВ на етапі його перегляду через п'ять років після затвердження плану.

Кількісні характеристики, необхідні інвестиційні та операційні витрати визначаються відповідними органами місцевого самоврядування на етапі реалізації РПУВ.

Пункти та/або контейнерна система для роздільного збирання побутових відходів

Для великих населених пунктів встановлюватимуться на майданчиках для збирання відходів контейнери для роздільного збирання відходів. В сільських населених пунктах з меншою кількістю та щільністю населення пропонується встановлювати пункти роздільного збирання ТПВ. Вимоги до облаштування цих пунктів визначені п.11.2.4. ДБН Б.2.2.-12:2019 «Планування та забудова територій».

Враховуючи, що роздільне збирання за станом на 2019 рік впроваджено в 198 населених пунктах, що відповідає охопленню 36% населення області, то для досягнення цільового показника 46% охоплення населення роздільним збиранням у 2023 році та 81% охоплення необхідно охопити роздільним збиранням до 2023 року 30 населених пунктів з чисельністю населення понад 4300 осіб (з цих населених пунктів у 16 вже впроваджено роздільне збирання,

але послугою охоплено не все населення) та до 2030 року поступово впроваджувати роздільне збирання у всіх інших населених пунктів. Перелік і необхідна кількість пунктів роздільного збирання відходів визначатиметься органами місцевого самоврядування на етапі реалізації РПУВ.

Параметри інфраструктури вивезення побутових відходів

У відповідності до Національної Стратегії управління відходами в Україні до 2030 року передбачено будівництво сміттєперевантажувальних станцій. При формуванні та обранні сценаріїв щодо способів перевезення побутових відходів використовувались наступні критерії:

- транспортна інфраструктура та стан доріг;
- максимальні відстані при перевезенні відходів (максимальна відстань до регіонального об'єкту поводження з відходами або сміттєперевантажувальної станції - 60 км);
- у разі розгляду доцільності встановлення сміттєперевантажувальної станції враховано поєднання двох факторів: обсяг відходів, який транспортуватиметься до сміттєперевантажувальної станції та відстань від сміттєперевантажувальної станції до регіонального об'єкту поводження з відходами.

В рамках РПУВ заплановано будівництво п'ятиох сміттєперевантажувальних станцій - СПС (табл. 3.8.).

Таблиця 3.8. Заплановані до будівництва сміттєперевантажувальні станції

СПС	Віддаль від регіонального полігону, км	Обслуговувані ОТГ	Чисельність населення	Обсяг відходів / ТПВ
Борщівський	38	Більче-Золотецька Іване-Пустенська Скала-Подільська Мельниця- Подільська	65 248	до 12 тис.т
Бучачський	36	Золотопотіцька Трибухівська	62 242	до 10 тис.т
Плебанівський	56	Іванівська, Микулинецька	52 338	до 10 тис.т
Підгаєцький	34	Золотниківська, Монастирська, Коропецька	51 376	до 8 тис.т
Вишнівецький	34	Борсуківська, Лановецька, Лопушненська	51273	до 8 тис.т

Організація оброблення побутових відходів

Під час аналізу можливих альтернатив, щодо способів збирання та оброблення відходів доцільно розглядати наступні альтернативи:

Альтернатива 1. Оброблення відходів здійснюється/планується здійснювати максимально близько до джерел утворення або на них, у разі, здійснюється компостування відходів, які біологічно розкладаються у домогосподарствах приватного сектору. Такі технології, як механіко-біологічне оброблення, та термічне оброблення відходів не застосовані на рівні домогосподарств. Зазначена альтернатива відхиляється як системний підхід з оброблення ТПВ. Можливим є тільки застосування компостування відходів, що біологічно розкладаються в приватних домогосподарствах сільської місцевості.

Альтернатива 2. Оброблення відходів здійснюється/планується здійснювати в межах населеного пункту (об'єднаної територіальної громади). Зазначена альтернатива застосовна до створення централізованих майданчиків для компостування. Як правило, заводи з механікобіологічного оброблення або термічного оброблення будуються з мінімальною потужністю 100 тис. т на рік, що еквівалентно 300 тис населення і більше. Враховуючи чисельність населення та обсяги утворення ТПВ в Тернопільській області, забезпечити роботу потужністю з понад 100 тис. т на рік можливо лише за умови використання його як регіонального об'єкту зі спрямуванням на нього відходів громад визначеного кластеру(-ів). Відповідно Альтернатива 2 як оптимальний варіант відхиляється.

Альтернатива 3. Оброблення відходів здійснюється/планується здійснювати на регіональних об'єктах, спеціально визначених у межах однієї зони оптимального охоплення як об'єкти спільного користування незалежно від обраного інституційного рішення. Цей альтернативний варіант розглядається як оптимальний, оскільки надасть можливість забезпечити об'єкт з оброблення відходів достатньою кількістю відходів з дотриманням принципу економії за рахунок масштабу.

Альтернатива 4. Оброблення відходів здійснюється/планується здійснювати на регіональних об'єктах, спеціально визначених для кількох (двох та більше) зон оптимального охоплення як об'єкти спільного користування незалежно від обраного інституційного рішення. Враховуючи стан доріг та транспортне сполучення між населеними пунктами області кожний з кластерів сформований таким чином, щоб всі населені пункти кластеру мали

оптимальний доступ до регіонального об'єкту. Для вивезення ТПВ наприклад Тернопільського кластеру на об'єкт МБО Бережанського кластеру може розглядатись за умови проведення додаткового обґрунтування логістичної складової, враховуючи максимальні відстані. Урахування цієї альтернативи доцільно розглянути при перегляді РПУВ.

Альтернатива 5. Оброблення відходів здійснюється/планується здійснювати на підприємствах за межами регіону. Враховуючи сформовані в Тернопільській області кластери, вивезення ТПВ на об'єкти оброблення відходів інших областей не заплановано. В інших областях за станом на 2020 рік відсутні централізовані об'єкти з оброблення ТПВ, окрім сміттєспалювального заводу у м. Києві. Враховуючи логістичну складову та завантаженість наявних об'єктів Альтернатива 5 відхиляється. Її застосування можливе лише щодо передачі небезпечних відходів у складі побутових компаніям, що мають відповідні ліцензії та технічну базу, але знаходяться в інших областях.

Альтернатива 6. Відходи вивозяться/планується їх вивезення для оброблення за межі України. Щодо оброблення ТПВ цей підхід не розглядається, адже логістика та вартість оброблення ТПВ закордоном значно перевищує вартість оброблення на регіональних об'єктах (з урахуванням нових тарифів, включаючи витрати на будівництво та експлуатацію об'єкту). Цей підхід може бути застосовним до окремих видів небезпечних відходів у складі побутових (батареї), однак у межах повноважень ОМС є передача цих відходів компанії, що має ліцензію на операції поводження з небезпечними відходами, яка в свою чергу і має або самостійно забезпечити їх утилізацію, або відправити на утилізацію закордон.

3.3 Закриття несанкціонованих сміттєзвалищ та сміттєзвалищ, що не відповідають санітарним та екологічним вимогам

Необхідність закриття та рекультивація сміттєзвалищ, що не відповідають належним вимогам передбачена Національним планом управління відходами до 2030 року. Детальний перелік заходів, які мають виконані на обласному та місцевому рівні викладено у табл. 3.17.

З метою, щоб відходи захоронювались на регіональних належним чином облаштованих полігонах, необхідно, щоб були закриті та рекультивовані існуючі сміттєзвалища, що не відповідають вимогам законодавства та які недоцільно з економічної та технічної точки зору приводити у відповідність до належних вимог. Крім того результати аналізу стану полігонів та сміттєзвалищ (за наявними доступними даними) свідчать про гостру необхідність закриття та рекультивацію перевантажених сміттєзвалищ. Зазначені заходи необхідно здійснювати паралельно з введенням в експлуатацію нових регіональних полігонів.

Таблиця 3.17 Перелік заходів передбачених Національним паном управління відходами до 2030 року

№ з/п	Назва заходу	Строки виконання
1	Проведення інвентаризації полігонів відходів, що не є небезпечними	у дворічний строк після затвердження положення про порядок проведення інвентаризації об'єктів з оброблення відходів
2	Проведення оцінки ризику полігонів відходів, що не є небезпечними	у дворічний строк після затвердження методики проведення оцінки ризику для довкілля від об'єктів з оброблення відходів
3	Підготовка та затвердження переліку полігонів відходів, що не є небезпечними, експлуатація яких повинна бути припинена, та переліку полігонів відходів, що не є небезпечними, що повинні бути приведені у відповідність із встановленими вимогами	у шестимісячний строк після проведення інвентаризації та оцінки ризику

4	Розроблення та затвердження планів заходів щодо приведення полігонів відходів, що не є небезпечними, у відповідність із встановленими вимогами	у шестимісячний строк після затвердження переліку полігонів побутових відходів, експлуатація яких повинна бути припинена, та переліку полігонів побутових відходів, що повинні бути приведені у відповідність з вимогами законодавства
5	Припинення експлуатації/закриття сміттєзвалищ і полігонів відходів, що не є небезпечними, які не відповідають встановленим вимогам	одночасно із введенням в експлуатацію нових регіональних полігонів побутових відходів
6	Розроблення проектів рекультивациі сміттєзвалищ і полігонів відходів, що не є небезпечними, які не відповідають встановленим вимогам	після затвердження переліку полігонів побутових відходів, що повинні бути закриті, та переліку полігонів побутових відходів, що повинні бути приведені у відповідність із встановленими вимогами
7	Проведення рекультивациі сміттєзвалищ і полігонів відходів, що не є небезпечними, які не відповідають встановленим вимогам	після погодження проектів рекультивациі полігонів побутових відходів і сміттєзвалищ, які не відповідають встановленим вимогам

При цьому на момент розроблення РПУВ на національному рівні відсутні затвержені належним чином нормативні документи щодо порядку проведення інвентаризації об'єктів з оброблення відходів, а також методика проведення оцінки ризику для довкілля від об'єктів з оброблення відходів. За такої ситуації не є можливим визначення в РПУВ термінів виконання відповідних заходів, передбачених Національним планом управління відходами.

За станом на момент розроблення РПУВ в Україні не затверджено методику інвентаризації сміттєзвалищ, тому пропонується наступне. З усіх полігонів, наявних на території області, виділяються такі, для яких припускається можливим їх експлуатація до моменту вичерпання їх технологічного ресурсу, або до введення в експлуатацію регіонального полігону відповідного кластеру.

Відбір полігонів виконаний за наступними критеріями:

- полігони, що мають проектно-конструкторську документацію;
- полігони/звалища, площа яких більша 2 га;
- найбільші полігони/звалища, що розташовані на території ОТГ або районів, і які розглядаються як єдина можливість для захоронення ТПВ на період до вирішення питання щодо альтернативи.

У Тернопільській області налічується 740 полігонів та сміттєзвалищ. 18 з них перевищують площу 2 га. Тому запропоновано, щоб ці полігони функціонували до введення в експлуатацію нових регіональних полігонів. На першому етапі доцільно провести рекультивацію тих сміттєзвалищ, стан яких за результатами проведеної інвентаризації буде найбільш критичним. Враховуючи організаційні і фінансові обмеження, обов'язковим має бути закриття полігонів у відповідності до графіку (табл. 3.18) з метою недопущення захоронення на них відходів, та поступова їх рекультивація у відповідності фінансової спроможності.

На території Бережанського кластеру знаходиться 141 сміттєзвалище. Першочергового закриття та рекультивації потребують сміттєзвалища міст Бережани, Зборова та селища Козова. Будівництво сміттєпереробного підприємства у даному кластері планується у 2025 році. Протягом 2021 -2030 років планується закрити і рекультивувати наступні сміттєзвалища:

2023р. – 44 сільських сміттєзвалищ загальною площею 22 га, міста Зборів (1 га) та селища Козова (2 га);

2024р. – 46 сільських сміттєзвалищ загальною площею 23 га, міста Бережани (6 га);

2025р. – 41 сільських сміттєзвалищ загальною площею 20,5 га;

2026р. – 4 сільських, резервних площею 2 га;

2027р. – резервне - міста Коропець (1 га);

2028р. – резервне - міста Підгайці (1,5 га);

2029р. – резервне - міста Монастириська (4 га).

На території Кременецького кластеру знаходиться 143 сміттєзвалище. Будівництво сміттєпереробного підприємства у даному кластері планується у 2024 році на території сміттєзвалища в с. Білокриниця. Протягом 2021 -2030 років планується закрити і рекультивувати наступні сміттєзвалища:

2023р. – 62 сільських сміттєзвалищ загальною площею 31 га;

2024р. – 58 сільських сміттєзвалищ загальною площею 29 га;

2025р. - 17 сільських сміттєзвалищ загальною площею 8,5 га, 2 резервних - міст Почаїв (1,2 га) і Вишнівець (2,0 га);

2026р. - 2 резервних міст Кременець (4 га) і Ланівці (3,7);

2027р. – 1 резервне міста Шумськ (3,5).

На території Тернопільського кластеру знаходиться 183 сміттєзвалище. Першочергового закриття та рекультивації потребує сміттєзвалище міста Збараж. Будівництво сміттєпереробного підприємства у даному кластері планується у 2023 році на території сміттєзвалища с. Малашівці. Протягом 2021 -2030 років планується закрити і рекультивувати наступні сміттєзвалища:

2023р. – 63 сільських сміттєзвалищ загальною площею 31,5 га, міста Збаража (3,6 га);

2024р. - 64 сільських сміттєзвалищ загальною площею 29,5 га;

2025р. - 43 сільських сміттєзвалищ загальною площею 21,5 га, а також 9 резервних, з них 7 сільських загальною площею 3,5 га та 2 міст Скалат (4,6 га) і Микулинці (1,0 га);

2026р. - 2 резервних, міста Тербовля (4,8 га) і селища Підволочиськ (4,1 га).

На території Чортківського кластеру знаходиться 274 сміттєзвалищ. Першочергового закриття та рекультивації потребує сміттєзвалище селища Гусятин. Будівництво сміттєпереробного підприємства у даному кластері планується у 2025 році на території сміттєзвалища м. Чортків (5,5 га). Протягом 2021 -2030 років планується закрити і рекультивувати наступні сміттєзвалища:

2023р. – 99 сільських сміттєзвалищ загальною площею 49,5 га, селища Гусятин (3 га);

2024р. - 80 сільських сміттєзвалищ загальною площею 40 га;

2025р. - 79 сільських сміттєзвалищ загальною площею 39,5 га;

2026р. - 7 резервних, з них 4 сільських сміттєзвалища (2 га), міста Копичинці (3,1га) , селищ Товсте (1,8 га) та Скала-Подільська (6,0 га);

2027р. – 2 резервних, міст Бучач (6) і Хоростків (2,3);

2028р. – 4 резервних, з них міст Заліщики (3,5 га), Борщів (9,0), селищ Гримайлів та Золотий Потік загальною площею 1 га.

Уточнення площі сміттєзвалищ, що підлягатиме рекультивації має бути проведено в рамках інвентаризації полігонів та сміттєзвалищ протягом року після затвердження відповідної методики. Також слід брати до уваги, що під час проведення інвентаризації з великою вірогідністю буде виявлено нові сміттєзвалища, що потребуватимуть закриття та рекультивації, відтак обсяг витрат за зазначеним напрямом може зрости.

**Таблиця 3.18 Індикативна оцінка вартості рекультивації наявних полігонів та сміттєзвалищ
Тернопільської області**

Назва показників	Роки										Всього
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Бережанський кластер											
Кількість сміттєзвалищ, од.	інвентаризація	інвентаризація	46	47	41	4	1	1	1	-	141
Площа рекультивації, га	-	-	25	29	20,5	2	1	1,5	4	-	83,0
Обсяг витрат, тис. грн	-	-	2725,0	3350,0	2050,0	200,0	175	262,5	700,0	-	9462,5
Кременецький кластер											
Кількість сміттєзвалищ, од.	інвентаризація	інвентаризація	62	58	19	2	1	-	-	-	142
Площа рекультивації, га	-	-	31	29	11,7	7,7	3,5	-	-	-	82,9
Обсяг витрат, тис. грн	-	-	3100,0	2900,0	1410,0	1347,0	612,5	-	-	-	9369,5
Тернопільський кластер											
Кількість сміттєзвалищ, од.	інвентаризація	інвентаризація	64	64	52	2	-	-	-	-	182
Площа рекультивації, га	-	-	35,1	32	30,6	8,7	-	-	-	-	106,4
Обсяг витрат, тис. грн.	-	-	3780,0	3200,0	3480,0	1522,5	-	-	-	-	11982,5

Чортківський кластер											
Кількість сміттєзвалищ, од.	інвентаризація	інвентаризація	100	80	79	7	2	4	1	-	273
Площа рекультивації, га	-	-	52,5	40	39,5	12,9	8,3	12,5	3,5	-	169,2
Обсяг витрат, тис. грн.	-	-	5475,0	4000,0	3950,0	2107,5	1452,5	2287,5	612,5	-	19885,0
ВСЬОГО по області:											
Кількість сміттєзвалищ, од.	інвентаризація	інвентаризація	272	249	224	15	4	5	2	-	738
Площа рекультивації, га	-	-	143,6	130	102,3	31,3	12,8	14,0	7,5	-	441,5
Обсяг витрат, тис. грн	-	-	15080	13450	10890	5177	2240	2550	1312,5	-	50699,5

3.4 Розвиток інфраструктури управління побутовими (муніципальними) відходами

Інфраструктура управління побутовими (муніципальними) відходами Тернопільської області має бути представлена сукупністю елементів (об'єктів), які її формують, і стати механізмом компенсації непорядкованості і різномірності впливів на довкілля в результаті утворення суб'єктами господарювання і неселенням відходів.

Основна функція інфраструктури управління побутовими (муніципальними) відходами Тернопільської області полягає у забезпеченні зв'язків між елементами системи управління відходами, до яких належать її об'єкти (ТПВ (муніципальні відходи)) та суб'єкти (регіональні і місцеві органи екологічного управління, підприємства, які займаються вивозом відходів (сміття) тощо).

Крім цієї пасивної функції інфраструктура управління побутовими (муніципальними) відходами Тернопільської області має виконувати активну регулюючу функцію щодо впорядкування і регулювання взаємодії між елементами системи управління відходами.

Інфраструктура управління побутовими (муніципальними) відходами, істотним чином впливаючи на якість навколишнього природного середовища регіону, визначається наявністю і функціонуванням такого комплексу об'єктів управління муніципальними відходами:

- об'єкти збирання муніципальних відходів;
- об'єкти оброблення муніципальних відходів;
- об'єкти захоронення муніципальних відходів.

Інфраструктура управління побутовими (муніципальними) відходами регіону повинна забезпечувати відповідність між потребами в послугах щодо поводження з відходами та здатністю інфраструктури задовольняти ці потреби.

Процес розвитку інфраструктури управління муніципальними відходами повинен бути синхронний з процесом розвитку надання послуг щодо поводження з муніципальними відходами в населених пунктах Тернопільської області як в поточному моменті, так і стратегічній перспективі.

Розвиток інфраструктури управління побутовими (муніципальними) відходами в Тернопільському регіоні здійснюватиметься в рамках першого сценарію створення зон оптимального охоплення (кластерів) щодо управління побутовими відходами. Згідно цього сценарію Тернопільська область

поділяється на 4 території охоплення (кластери) на основі оптимальної логістики (див. табл.3.1, рис.3.1.) та табл. 3.19.

Розвиток інфраструктури збирання муніципальних відходів

Інфраструктура збирання муніципальних відходів є компонентом інфраструктури управління побутовими (муніципальними) відходами регіону. Інфраструктура збирання муніципальних відходів відповідної території є елементом системи управління муніципальними відходами цієї території. Вона повинна забезпечувати відповідність між потребами в послугах щодо збирання відходів та здатністю інфраструктури задовольняти ці потреби.

Обсяги збирання ТПВ у районах Тернопільської області та в розрізі кластерів в 2019 році наведені в табл. 3.20.

**Таблиця 3.19. Територіальна структура кластерів поводження з відходами
Бережанський кластер**

№ з/п	Перелік ОТГ, що увійшли до кластеру	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району
1	2	3	4
1	Бережанська	Бережанська, Бішівська, Жовнівська, Жуківська, Куропатницька, Надрічниська, Потуторська, Посухівська, Урманська, Шибалинська	м.Бережани
2	Зборівська	Зборівська, Августівська (Козівський район), Беримівська, Бзовицька, Великоплавчанська (Козівський район), Вірлівська, Вовчківська, Гарбузівська, Годівська, Гукалівська, Зарудянська, Кабаровецька, Кальненська, Млиновецька, Олійська, Перепельницька, Плісниська, Погрібецька, Розгадівська, Славнянська, Ярославичська, Ярчовецька	Зборівський і Козівський райони
3	Золотниківська	Золотниківська, Багатківська, Бенівська, Бурканівська, Вишнівчицька, Гайворонківська, Гвардійська, Зарваницька, Котузівська, Маловодівська, Надрічненська, Семиківська, Соколівська, Соснівська	Теребовлянський район
4	Козівська	Козівська, Бишківська, Будилівська, Вибудівська, Вівсянська, Вікторівська, Геленківська, Глинська, Городищенська, Дибщенська, Золотослобідська, Кальненська, Козівківська, Конюхівська, Кривенська, Малоплавчанська, Олесинська, Плотичанська, Потіцька, Теофіпільська, Ценівська, Щепанівська	Козівський район
5	Козлівська	Козлівська, Покропивнянська, Слобідківська, Таурівська	Козівський район
6	Купчинецька	Купчинецька, Денисівська, Ішківська, Яструбівська	Козівський район
7	Монастирська	Монастирська, Бергниківська, Велеснівська, Висоцька, Гончарівська, Горішньослобідська, Горожанська, Гранітненська, Григорівська, Доброводівська, Дубенківська, Завадівська, Задарівська, Заставецька, Ковалівська, Комарівська, Красіївська, Криницька, Лазарівська, Лядська, Олешівська, Підлісниська, Тростянецька, Устя-Зеленська, Чехівська, Швейківська, Яргорівська	Монастирський район
8	Нараївська	Нараївська, Вербівська, Курянівська, Лапшинська, Підвисоцька, Рекшинська, Рогачинська	Бережанський район
9	Підгаєцька	Підгаєцька, Білокриницька, Боківська, Бронгалівська, Вербівська, Галицька, Гнильченська, Голгочанська, Завалівська, Лисецька	Підгаєцький район

		Литвинівська, Мирненська, Мозолівська, Мужилівська, Новосілівська, Носівська, Поплавська, Сільцівська, Старомиська, Угринівська, Юстинівська	
10	Саранчуківська	Саранчуківська, Божиківська, Вільховецька, Котівська, Літятинська, Мечишівська, Рибниківська, Слов'ятинська, Тростянецька, Шумлянська (Підгаєцький район)	Бережанський і Підгаєцький райони

Кременецький кластер

№ з/п	Перелік ОТГ, що увійшли до кластеру	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району
1	2	3	4
1	Борсуківська	Борсуківська, Борщівська, Великокусовецька, Передмірська, Піщатинська (Шумський район), Снігурівська, Чайчинецька	Лановецький і Шумський райони
2	Великодедеркальська	Великодедеркальська, Великозагайцівська, Матвіївська, Мізюринська, Радошівська, Садківська, Темногаєцька, Шкроботівська	Шумський район
3	Вишнівецька	Вишнівецька, Бодаківська, Бутинська, Великовікнинська, Великокунінецька, Дзвинячанська, Залісецька, Коханівська, Лозівська, Млинівська (Кременецький район), Раковецька, Старовишнівецька, Устечківська (Кременецький район)	Збарзький і Кременецький райони
4	Кременецька	Кременецька, Білокриницька, Великобережецька, Великолинівецька, Гаївська, Горинська, Дунаївська, Жолобівська, Катеринівська, Колосівська, Крижівська, Підгаєцька, Шумський район), Плосківська, Попівецька, Сапанівська, Чугалівська, Шпиколосівська	м. Кременець
5	Лановецька	Лановецька, Бережанська, Білозірська, Буглівська, Ванжулівська, Вербо-вецька, Верещаківська, Вишгородоцька, Влащинецька, Гриньківська, Загірцівська, Іванковецька, Краснолуцька, Лопушненська, Малобілівська, Молотківська, Москалівська, Печірянська, Юськовецька, Якимівська	Лановецький район
6	Лопушненська	Лопушненська, Башуківська, Великогорянська, Розтоцька, Староолексинецька	Кременецький район
7	Почаївська	Почаївська, Будківська, Лідихівська, Лосятинська, Ридомільська, Старопочаївська, Старотаразька	Кременецький район
8	Шумська	Шумська, Андрушівська, Биковецька, Боложівська, Бриківська, Васьковецька, Вілійська, Жолобківська, Залісцівська, Іловицька, Кордишівська, Літовищенська, Людвигівська, Онишківська, Потурівська, Рохманівська, Соснівська, Стіжоцька, Суразька, Тилявська, Угорська, Цеценівська, Шумбарська	Шумський район

Тернопільський кластер

№ з/п	Перелік ОТГ, що увійшли до кластеру	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району
1	2	3	4
1	Байковецька	Байковецька, Гаї-Шевченківська, Дубовецька, Лозівська, Охримівська (Збарзький район), Романівська, Романовоселівська (Збарзький район), Стегниківська, Ступківська, Чернелево-Руська, Шляхтинецька	Тернопільський район
2	Білецька	Білецька, Великоглибочецька, Івачеводолішнівська, Ігровицька, Мшанецька (Зборівський район), Плотицька, Чистилівська	Тернопільський район
3	Великоберезовицька	Великоберезовицька (у складі смт Велика Березовиця), Буцнівська,	Тернопільський

	а	Великолуцька, Йосипівська, Мар'янська, Миролубівська, Мишковицька, Настасівська, Острівська, Петриківська	район
4	Великобірківська	Великобірківська, Малоходачківська, Смиковецька	Тернопільський район
5	Великогаївська	Великогаївська, Баворівська, Великоберезовицька (у складі с. Кип'ячка), Грабовецька, Дичківська, Козівська, Скоморохівська, Товстогузька	Тернопільський район
6	Залозецька	Залозецька, Білоголівська, Гає-Розтоцька, Гаї-заудівська, Загір'янська, Мильнівська, Панасівська, Ратищівська, Ренівська, Серетецька, Тростянецька, Чистопадівська	Зборівський район
7	Збарзька	Збарзька, Базаринська, Вищелуб'янська, Гніздичненська, Доброводівська, Добромірківська, Залужанська, Зарудянська, Зарубинська, Іванчанська, Капустинська, Карначівська (Лановецький район), Киданецька, Кобильська, Колодненська, Красносільська, Кретівська, Максимівська, Нижчелуб'янська, Новиківська, Синявська, Старозбарзька, Стриївська, Чернихівецька, Шилівська, Шимковецька	Збарзький і Лановецький райони
8	Микулинецька	Микулинецька, Дарахівська, Дворічанська, Дружбівська, Заздрівська, Ладичинська, Різдвянівська, Струсівська, Хмелівська	Теребовлянський район
9	Озернянська	Озернянська, Богданівська, Висиповецька, Нестерівська, Осташівська, Цебрівська	Зборівський район
10	Підволочиська	Підволочиська, Богданівська, Галушинська, Дорофіївська, Жеребківська, Іванівська, Кам'янківська, Качанівська, Клебанівська, Мисловецька, Оріховецька, Рожиська, Староміщинська, Супранівська, Турівська, Хмелиськівська, Чернилівська	Підволочиський район
11	Підгороднянська	Підгороднянська, Великоходачківська (Козівський район), Довжанська, Домаворицька, Драганівська, Почапінська	Тернопільський і Козівський райони
12	Скалатська	Скалатська, Городницька, Зарубинецька, Колодіївська, Кривенська, Магдалівська, Новосілківська, Остап'ївська, Подільська, Староскалатська	Підволочиський район
13	Скориківська	Скориківська, Воробіївська, Гнилицька, Кошляківська, Лисичинська, Новосільська, Пальчинська, Терпилівська, Токівська	Підволочиський район
14	Теребовлянська	Теребовлянська, Вербоовецька, Довгенська, Долинська, Кобиловолоцька, Кровинківська, Ласковецька, Лошнівська, Могильницька, Мшанецька, Острівецька, Підгайчицька, Плебанівська, Романівська, Сущинська	Теребовлянський район
15	Тернопільська	Тернопільська, Городищенська (Зборівський район), Кобзарівська (Зборівський район), Куровецька (Зборівський район), Малашовецька (Зборівський район), Чернихівська (Зборівський район)	м. Тернопіль і Зборівський район

Чортківський кластер

№ з/п	Перелік ОТГ, що увійшли до кластеру	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району
1	2	3	4
1	Білобожницька	Білобожницька, Базарська, Буданівська (Теребовлянський район), Джуринська, Звиняцька, Косівська, Палашівська, Полівецька,	Чортківський і Теребовлянський

		Ридодубівська, Ромашівська	й райони
2	Більче-Золотецька	Більче-Золотецька, Мишківська (Заліщицький район), Олексинська, Шершенівська	Борщівський і Заліщицький райони
3	Борщівська	Борщівська, Бабінецька, Верхняківська, Висічанська, Вовковецька, Глибочецька, Жилинська, Королівська, Кривченська, Ланівецька, Мушкатівська, Озерянська, Пилатківська, Пищатинська, Сапогівська, Сков'ятинська, Стрілковецька, Циганська, Шупарська	Борщівський район
4	Бучацька	Бучацька, Бариська, Берем'янська, Бобулинська, Добропільська, Дулібівська, Жизномирська, Жниборідська, Заривинецька, Зеленська, Зубрецька, Киданівська, Ліщанецька, Новопетликівська, Озерянська, Осовецька, Переволоцька, Порохівська, Передмістянська, Підзамочківська, Ріпинецька, Сороківська, Старопетликівська, Язловецька	Бучацький район
5	Васильковецька	Васильковецька, Жабінецька, Коцюбинська, Крогулецька, Нижбірківська, Старонижбірківська, Чабарівська, Целіївська	Гусятинський район
6	Гримайлівська	Гримайлівська, Вікнянська, Глібівська, Зеленівська, Калагарівська, Красненська, Лежанівська, Малобірківська, Малолуцька, Пізнанська, Раштовецька, Саджівецька, Товстенська	Гусятинський район
7	Гусятинська	Гусятинська, Босирівська (Чортківський район), Вільхівчицька, Городницька, Коцюбинчицька (Чортківський район), Кривеньківська (Чортківський район), Личковецька, Постолівська, Самолусківська, Сидорівська, Сокиринецька (Чортківський район), Суходільська	Гусятинський і Чортківський райони
8	Заводська	Заводська, Залісянська, Угринська, Швайківська, Шманьківська, Шманьківчицька	Чортківський район
9	Заліщицька	Заліщицька, Бедриківська, Блищанська, Винятинська, Городоцька, Дзвиняцька, Добрівлянська, Дунівська, Дуплиська, Зеленогайська, Зозулинська, Івано-Золотівська, Касперівська, Колодрібська, Кулаківська, Новосілівська, Синьківська, Торськівська, Угриньківська	Заліщицький район
10	Золотопотіцька	Золотопотіцька, Возилівська, Космиринська, Костільницька, Миколаївська, Русилівська, Сновидівська, Скомороська, Соколівська, Стінківська	Гусятинський район
11	Іванівська	Іванівська, Глещавська, Ілавченська, Сороцька	Теребовлянський район
12	Іване-Пустенська	Іване-Пустенська, Гермаківська, Заліська, Пилипченська	Борщівський район
13	Колиндянська	Колиндянська, Великочорнокінецька, Давидківська, Малочорнокінецька, Пробіжнянська, Тарнавська, Товстенківська, Чорнокінецько-Волянська	Чортківський район
14	Копичинецька	Копичинецька, Гадинківська, Котівська, Майданська, Оришківська, Сухоставська, Тудорівська, Яблунівська	Гусятинський район
15	Коропецька	Коропецька, Вербківська, Вістрянська, Гориглядівська, Садівська	Монастирський район
16	Мельнице-Подільська	Мельнице-Подільська, Вигодська, Вільховецька, Горошівська, Дзвиняцька, Дністровська, Збручанська, Кудринецька, Панівецька, Урожайнівська, Устянська, Худиківська	Борщівський район
17	Нагірянська	Нагірянська, Заболотівська, Капустинська, Милівецька, Мухавська, Сосулівська, Староягільницька, Улашківська, Шульганівська, Ягільницька	Чортківський район

18	Скала-Подільська	Скала-Подільська, Бурдяківська, Гуштинська, Іванківська, Лосяцька, Ниврянська, Турильченська	Борщівський район
19	Товстенська	Товстенська, Буряківська, Ворвулинська, Головчинська, Дорогичівська, Кошилівська, Лисівська, Литячівська, Нирківська, Подільська, Садківська, Свидівська (Чортківський район), Слобідська, Солоненська, Устечківська, Хмелівська, Шипівецька, Шутроминська	Заліщицький район
20	Трибухівська	Трибухівська, Медведівська, Пишківська, Пилявська, Цвітівська	Бучацький район
21	Хоростківська	Хоростківська, Великоговилівська (Теребовлянський район), Клювинська, Перемилівська, Сороківська, Увислівська, Хлопівська	Гусятинський і Теребовлянський райони
22	Чортківська	Чортківська, Бичківська, Білівська, Горішньовигнанська, Пастушівська, Росохацька, Скородинська	Чортківський район

Таблиця 3.20. Обсяги збирання ТПВ у районах Тернопільської області у 2019 році, тис. тонн

Райони	Обсяги збирання ТПВ, тис.т.
Бережанський	-
Борщівський	9,77
Бучацький	10,3
Гусятинський	2,6
Заліщицький	3,408
Збараський	3,5
Зборівський	2,8
Козівський	2,02
Кременецький	2,7
Лановецький	5,4
Монастирський	4,6
Підволочиський	1,2
Підгаєцький	1,2
Теребовлянський	5,8
Тернопільський	3,5
Чортківський	6,1
Шумський	2,1
м. Тернопіль	207,4
м. Бережани	8,24
м. Кременець	2,26
м. Чортків	3,382
По-області	289,28

*За інформацією районних державних адміністрацій та міст обласного значення.

Розвиток інфраструктури управління побутовими (муніципальними) відходами в Тернопільському регіоні передбачає експлуатацію діючих та створення нових об'єктів інфраструктури управління побутовими відходами (табл. 3.21).

З метою розвитку інфраструктури збирання муніципальних відходів заплановано:

- розширення парку сміттєвозів. Так, з метою забезпечення повного охоплення населення послугами щодо вивезення відходів впродовж 2021-2030 років заплановано купівлю 58 сміттєвозів. Станом на сьогодні кластери Тернопільської області забезпечені сміттєвозами наступним чином:
 - Бережанський на 80% (наявний парк машин 12, потрібно – 15);
 - Кременецький на 85,7% (наявний парк машин 12, потрібно – 14);
 - Тернопільський на 70% (наявний парк машин 33, потрібно – 10);
 - Чортківський на 84,2% (наявний парк машин 16, потрібно – 19);
- розширення контейнерного парку;
- будівництво протягом 2023-2026 років семи сміттєзбиральних станцій: 4 у м. Тернопіль, по 1-й у містах Бережани, Кременець, Чортків.

Окрім того заплановано будівництво:

- Заводи по переробці відходів, що біологічно розкладаються разом з біогазовими станціями (від 16 до 20):
 - I етап – Білокриниця, Бережани, Скалат, Чортків;
 - II етап – Борщів, Бучач, Заліщики, Збараж, Ланівці, Підволочиськ, Почаїв, Велика Березовиця;
 - III етап – Гусятин, Зборів, Козова, Монастирська, Копиченці, Теремовля, Хоростків, Шумськ.
- Регіональні полігони / сміттєпереробні підприємства із сміттєсортувальними лініями: Бережани, Білокриниця, Малашівці, Чортків.
- Підприємство з переробки пластикових відходів на полімерні матеріали у м.Борщів;
- Установку для переробки твердих побутових відходів методом біоферментації у м.Скалат.
- Сміттєсортувальна лінія (с.Васильківці).

Таблиця 3.21.

План розвитку інфраструктури управління побутовими відходами Тернопільської області

Найменування об'єктів інфраструктури	Всього	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Бережанський кластер											
Сміттевози	15	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2
Сміттезбиральні станції	1						1				
Сміттеперевантажувальні станції	1								1		
Сміттесортувальні лінії	-										
Компостувальні заводи (біогазові станції)	3		1						1	1	
Полігони	1				1						
Сміттепереробні підприємства	1				1						
Закриття сміттєзвалищ та їх рекультивация, зокрема:											
Кількість сміттєзвалищ, од.	141	інвентаризация	інвентаризация	46	47	41	4	1	1	1	-
Площа рекультивация, га	83	-	-	25	29	20,5	2	1	1,5	4	-

Розвиток інфраструктури оброблення муніципальних відходів

Функціонування сміттесортувальних ліній значною мірою залежить від обсягів відходів, що надходять і будуть надходити на сортування, та від якісних характеристик відходів. Робота існуючих сміттесортувальних ліній у Бережанському, Тернопільському і Чортківському кластерах і будівництво сміттесортувальної лінії у Кременецькому кластері здійснюватиметься лише при гарантованому охопленні кластерів роздільним збиранням муніципальних відходів у відповідності до встановлених у РПУВ цільових показників.

Розвитку інфраструктури оброблення муніципальних відходів сприятимуть:

- заплановане у 2022 році будівництво установки для переробки твердих побутових відходів методом біоферментації у Скалатській ОТГ (Тернопільський кластер);
- створення у 2021 році в Борщівській ОТГ підприємства з переробки пластикових відходів на полімерні матеріали (Чортківський кластер).

Розвиток інфраструктури захоронення муніципальних відходів у Тернопільській області здійснюватиметься шляхом:

- будівництва впродовж 2022-2025 років чотирьох полігонів для відходів, що не є небезпечними, та чотирьох сміттєпереробних підприємств (у кожному з кластерів);
- будівництва впродовж 2024-2029 років п'яти сміттєперевантажувальних станцій, зокрема: двох у Чортківському кластері та по одній у Бережанському, Тернопільському і Кременецькому кластерах;
- створення впродовж 2021-2030 років 20 заводів по переробці відходів, що біологічно розкладаються з біогазовими станціями*, зокрема: трьох у Бережанському кластері, по п'ять – у Тернопільському і Кременецькому кластерах та семи – у Чортківському кластері;
- закриття й рекультивації наявних сміттєзвалищ, що не відповідають вимогам законодавства. Впродовж 2023-2030 років планується витратити на ці заходи 50849,5 тис. грн. (табл. 3.22).

Розвиток інфраструктури управління побутовими (муніципальними) відходами в Тернопільському регіоні вимагає відповідного фінансового супроводу, який за період 2021-2030 років становитиме 167984,0 тис. грн. Інформація щодо цього подана в табл. 3.23.

Таблиця 3.22. Закриття й рекультивация полігонів і сміттєзвалищ

Назва показників	Роки										Всього
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Бережанський кластер											
Кількість сміттєзвалищ, од.	інвентаризація	інвентаризація	46	47	41	4	1	1	1	-	141
Площа рекультивації, га	-	-	25	29	20,5	2	1	1,5	4	-	83,0
Обсяг витрат, тис. грн			2725,0	3350,0	2050,0	200,0	175	262,5	700,0	-	9462,5
Кременецький кластер											
Кількість сміттєзвалищ, од.	інвентаризація	інвентаризація	63	58	19	2	1	-	-	-	143
Площа рекультивації, га	-	-	31,5	29	11,7	7,7	3,5	-	-	-	83,4
Обсяг витрат, тис. грн			3150,0	2900,0	1410,0	1347,0	612,5	-	-	-	9419,5
Тернопільський кластер											
Кількість сміттєзвалищ, од.	інвентаризація	інвентаризація	65	64	52	2	-	-	-	-	183
Площа рекультивації, га	-	-	35,6	32	30,6	8,7	-	-	-	-	106,9
Обсяг витрат, тис. грн.			3830,0	3200,0	3480,0	1522,5	-	-	-	-	12032,5
Чортківський кластер											
Кількість сміттєзвалищ, од.	інвентаризація	інвентаризація	100	80	80	7	2	4	1	-	274
Площа рекультивації, га	-	-	52,5	40	40	12,9	8,3	12,5	3,5	-	169,7
Обсяг витрат, тис. грн.			5475,0	4000,0	4000,0	2107,5	1452,5	2287,5	612,5	-	19935,0

Таблиця 3.23

Інформаційні дані щодо фінансового супроводу управління муніципальними відходами Тернопільської області,

тис. грн.

Заходи	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Створення інфраструктури збирання відходів, всього 167984,0 тис. грн	16850,0	23550,0	23550,0	14454,8	14454,8	14454,8	14454,8	14454,8	14454,8	14454,8
Розширення та оновлення матеріально-технічної бази (парк спецавтотранспорту), всього 116 000,0тис. грн	10000,0	10000,0	10000,0	12000,0	12000,0	12000,0	12000,0	12000,0	12000,0	14000,0
Розширення та оновлення матеріально-технічної бази (контейнерний парк), всього 51984,0 тис. грн	6850	13550	13550	3000,0	3000,0	3000,0	2400,0	2000,0	2000,0	2634,0

* Заводи по переробці відходів, що біологічно розкладаються з біогазовими станціями пропонується будувати спільно з інвестором Німецько-українським підприємством ТОВ НУП БІТ. Інвестиція з боку БІТ – 4 млн. євро, з боку ОТГ – 2 млн. євро. Пропонується 30% дольова участь комунальних підприємств ОТГ (5% грошовими коштами, а 25% у вигляді Місцевої гарантії влади, як кредитні кошти). Вартість одного проекту – 6 млн. євро, тривалість будівництва від року до півтора, окупність проекту – 5 років. Споживання біомаси до 9 тис. т в рік, річне виробництво енергії до 11,370 мВт*год, побічна теплова потужність до 1,5 мВт, річний дохід від продажу електроенергії за зеленим тарифом до 1,7 млн. євро. Виробництво органічних добрив до 9 тис. т., річний валовий дохід від продажу добрив 214 тис. євро.

3.5. Управління відходами

3.5.1. Управління муніципальними відходами

Забезпечення функціонування ефективної системи поводження з муніципальними відходами включає наступні компоненти: Інституційне вдосконалення та підтримання регіональної системи управління відходами, яке забезпечуватиметься за рахунок:

- запровадження механізмів фінансової та організаційної підтримки реалізації заходів РПУВ в межах кластерів на основі механізму міжмуніципального співробітництва;
- інтеграції завдань РПУВ у місцеві програми поводження з відходами та охорони навколишнього природного середовища;
- зміцнення інституційної спроможності громад з питань поводження з муніципальними відходами, шляхом підвищення рівня кваліфікації фахівців ОМС;
- регулярного перегляду та оновлення РПУВ, Узгодження з РПУВ містобудівної документації (рівень області, районів та ОТГ), схем санітарного очищення населених пунктів тощо;
- встановлення на місцевому рівні економічно обґрунтованих тарифів на послуги із поводження з муніципальними відходами з урахуванням за потреби інвестиційної складової;
- удосконалення механізму збирання та обліку інформації щодо поводження з муніципальними відходами на місцевому рівні;
- приведення на місцевому рівні організації управління муніципальними відходами до вимог чинного законодавства, що включатиме розроблення схем санітарного очищення населених пунктів, проведення конкурсів на виконавця послуг з вивезення відходів, затвердження тарифів на поводження з відходами, у т.ч. на їх захоронення, розроблення та затвердження норм надання послуг з вивезення відходів, проведення досліджень з визначення морфологічного складу побутових відходів тощо.

Впровадження ієрархії поводження з відходами, яка передбачає: Запобігання утворенню відходів, що досягається за рахунок інформаційно-просвітницької роботи:

- з населенням, з питань зваженого підходу при обранні продукції для споживання (її якості, відходоємності, вмісту шкідливих компонентів,

придатності до багаторазового використання та ремонту, можливості подальшого перероблення);

- з представниками бізнесу (заклади громадського харчування) з питань стимулювання клієнтів до використання багаторазової тари для напоїв;
- підтримки інших ініціатив, що сприяють зменшенню утворення муніципальних відходів. Підготовку до повторного використання, що включає:
 - створення муніципальних пунктів збирання для повторного використання меблів, побутової техніки, одягу та інших товарів, які були у вжитку;
 - інформаційно-просвітницьку роботу з населенням.

Перероблення відходів, що передбачає низку заходів в рамках завдання «розвиток інфраструктури з оброблення муніципальних відходів»:

- розширення охоплення населення послугою із роздільного збирання муніципальних відходів;
- створення муніципальних пунктів приймання/збирання муніципальних відходів в населених пунктах з чисельністю понад 50 тис. осіб;
- будівництво сміттесортувальних ліній;
- розширення практики з компостування в приватних домогосподарствах відходів, що біологічно розкладаються;
- створення об'єктів з централізованого біологічного оброблення відходів, що біологічно розкладаються;
- інформаційно-просвітницької роботи з населенням з питань роздільного збирання муніципальних відходів та компостування.

Інші види відновлення, зокрема енергетичне відновлення відходів, що передбачає низку заходів в рамках завдання «розвиток інфраструктури з оброблення муніципальних відходів»: розроблення ТЕО та будівництво об'єктів з утилізації відходів, а саме з їх механіко-біологічного оброблення.

Видалення (у т.ч. захоронення) муніципальних відходів, що передбачає низку заходів в рамках завдання «розвиток інфраструктури з видалення (захоронення) муніципальних відходів»:

- проведення інвентаризації наявних полігонів й сміттєзвалищ та оцінка їх ризику для довкілля та здоров'я населення;
- визначення полігонів та сміттєзвалищ, що мають бути закриті й рекультивовані, та тих що мають бути приведені у відповідність до належних вимог;

- закриття та рекультивація сміттєзвалищ, які не відповідають вимогам чинного законодавства;

- створення регіональних полігонів для відходів, що не є небезпечними, які відповідатимуть вимогам екобезпеки та ДБН.

Передбачається, що поступово ці полігони будуть використовуватись для захоронення муніципальних відходів після їх попереднього оброблення.

Невід'ємною частиною впровадження ієрархії поводження з відходами є Розвиток інфраструктури збирання муніципальних відходів, який передбачає:

- збільшення охоплення населення послугою з вивезення відходів;
- оновлення парку спецавтотранспорту;
- оновлення контейнерного парку;
- розроблення ТЕО та будівництво сміттєперевантажувальних станцій.

Управління небезпечними відходами

Управління небезпечними відходами включає заходи відповідно для небезпечних відходів у складі побутових та небезпечних відходів від суб'єктів господарювання, окремо відпрацьовані нафтопродукти та відходи, що містять СОЗ.

Небезпечні відходи у складі побутових

Основні задачі:

- зменшення обсягів утворення небезпечних відходів у складі побутових;
- впровадження системи роздільного збирання небезпечних відходів у складі побутових та передача їх відповідним підприємствам, що мають ліцензію, на подальше перероблення.

Для зменшення обсягів утворення небезпечних відходів у складі побутових, на постійній основі необхідно проводити інформаційні та освітні заходи для підвищення рівня обізнаності населення.

Для забезпечення збирання небезпечних відходів у складі побутових необхідно:

- створити стаціонарні пункти приймання небезпечних відходів;
- налагодити систему приймання небезпечних відходів у складі побутових до «мобільних приймальних пунктів».

Розвиток інфраструктури сфери управління небезпечними відходами у складі побутових

Національною стратегією управління відходами в Україні до 2030 року передбачається, що у містах з населенням більше 50 тисяч осіб повинні створюватися спеціалізовані комунальні пункти збирання відходів, орієнтовані

у т.ч. на збирання небезпечних відходів у складі побутових. У Тернопільській області під цей критерій підпадають лише місто Тернопіль. Орієнтовна кількість комунальних пунктів збирання відходів для м. Тернопіль складає 4 одиниці (з розрахунку 1 пункт на 50 тисяч мешканців).

Можливе створення таких пунктів у містах обласного значення, що є центрами ОТГ з населенням понад 50 тис. осіб (Бережани, Кременець, Чортків). Остаточне рішення щодо кількості комунальних пунктів збирання відходів приймається органами місцевого самоврядування.

Крім того, у відповідності до п. 11.2.4 ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування та забудова територій» в населених пунктах слід передбачати місця для встановлення пунктів приймання відходів паперу, пластику, скла, відходів упаковки, відпрацьованих батарейок, батарей і акумуляторів, електричного і електронного обладнання та шин. В цілому такі пункти можуть застосовуватися у т.ч. для приймання окремих небезпечних відходів у складі побутових. Площа земельних ділянок для одного пункту приймання вторинної сировини повинна становити 15-30 м². Для узагальнених розрахунків площі земельної ділянки, для організації пункту приймання вторинної сировини слід приймати 3м² на 1000 осіб населення. Рішення про кількість таких пунктів приймається органами місцевого самоврядування. Рекомендована орієнтовна кількість таких пунктів наведена в додатку В.1.

Для перевезення небезпечних відходів у складі побутових необхідно застосування спеціалізованих транспортних засобів. Ці машини можуть також застосовуватися для організації збирання небезпечних відходів в якості «мобільних пунктів приймання». Для організації діяльності зі збирання небезпечних відходів у складі побутових відходів надавач послуг повинен отримати відповідні ліцензії (на перевезення небезпечних відходів та на поводження з небезпечними відходами). Слід враховувати, що надання послуг у сфері поводження з небезпечними відходами відноситься до ліцензованих видів діяльності. Надання послуг у сфері поводження з небезпечними відходами у складі побутових відноситься до ліцензованих видів діяльності. РПУВ не включає окремих заходів щодо управління небезпечними відходами у складі побутових. При цьому за напрямом управління муніципальними відходами включені заходи спрямовані на організацію роздільного збирання таких відходів.

Небезпечні відходи суб'єктів господарювання

Основні задачі управління небезпечними відходами суб'єктів господарювання має забезпечити:

- зменшення обсягів утворення небезпечних відходів суб'єктів господарювання (у т.ч. зменшення рівнів небезпеки відходів, що утворюються);
- передачу суб'єктами господарювання небезпечних в повному об'ємі відходів спеціалізованим організаціям, що мають відповідні ліцензії;
- забезпечення та сприяння оброблення відходів у спосіб, що гарантує захист довкілля у відповідності до чинних вимог законодавства. Уся відповідальність за управління небезпечними відходами покладається на їх власників. Органи місцевого самоврядування повинні забезпечити виконання власниками відходів, а також організаціями, що здійснюють діяльність у сфері управління небезпечними відходами власних повноважень та/або умов договорів з надання послуг, що стосуються управління небезпечними відходами.

Розвиток інфраструктури сфери управління небезпечними відходами

Створення нових об'єктів оброблення промислових небезпечних відходів РПУВ не передбачається. Діяльність з управління небезпечними відходами суб'єктів господарювання, передбачена РПУВ полягає у наданні інформаційної підтримки та організаційного сприяння суб'єктам господарювання щодо запровадження систем екологічного менеджменту у відповідності до стандарту ISO 14001, «методології більш чистого виробництва» у т.ч. створення та функціонування регіонального центру інноваційного розвитку управління відходами з метою запровадження більш чистих виробництв (технологій) для мінімізації обсягів утворення відходів.

3.6 Регіональний план дій

РПУВ включає завдання та заходи щодо створення та розвитку інституційної структури регіональної системи управління відходами, а також стосовно управління окремими потоками відходів.

РПУВ передбачає діяльність за дев'ятьма напрямками:

1. Створення та розвиток інституційної структури регіональної системи управління відходами.
2. Управління муніципальними відходами.
3. Управління небезпечними відходами.
4. Управління промисловими відходами.
5. Управління відходами будівництва та знесення.
6. Управління відходами сільського господарства.
7. Управління медичними відходами.
8. Управління знятими з експлуатації транспортними засобами.
9. Управління осадами стічних вод від комунальних очисних споруд.

За цими напрямками запропоновано систему завдань спрямованих на реалізацію мети РПУВ, а також відповідний перелік заходів з відповідними: строками виконання, обсягами фінансування, джерелами фінансування, відповідальними за виконання та індикаторами виконання.

Перелік завдань та заходів РПУВ наведений у додатку В.2.

3.7 Фінансово-економічне забезпечення системи

Джерелами фінансування заходів в межах РПУВ є:

- державний бюджет, а саме:
 - державний фонд охорони навколишнього природного середовища;
 - державний фонд регіонального розвитку;
 - інші кошти державного бюджету;
- місцеві бюджети, а саме:
 - фонд охорони навколишнього природного середовища обласного бюджету;
 - інші кошти обласного бюджету;
 - фонд охорони навколишнього природного середовища сільських, селищних, міських бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад;
 - інші кошти сільських, селищних, міських бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад;
- власні кошти суб'єктів господарювання;
- інвестиційні кошти;
- кредитні кошти;
- надходження за надані послуги та реалізовану продукцію;
- фінансування за принципом розширеної відповідальності виробника (після прийняття Закону України «Про управління відходами»).

Основою фінансування заходів з реалізації РПУВ є фонди ОНПС місцевих бюджетів.

Витрати на впровадження заходів

Управління муніципальними відходами Фінансове забезпечення діяльності у сфері управління муніципальними відходами включають покриття витрат на:

- створення, вдосконалення та підтримання функціонування системи управління відходами на рівні кластерів (інституційні і організаційні аспекти);
- забезпечення надання послуг у сфері поводження з побутовими відходами: - покриття капітальних витрат; - покриття поточних витрат;
- створення та експлуатація об'єктів інфраструктури оброблення побутових відходів;
- будівництво та облаштування регіональних полігонів відходів, що не є небезпечними;

- припинення експлуатації/закриття та рекультивація сміттєзвалищ і полігонів відходів, що не є небезпечними, які не відповідають встановленим вимогам;
- проведення інформаційно-просвітницької діяльності.

Значна кількість заходів виходить за рамки спроможності місцевих бюджетів, тому запропоновано підтримувати за рахунок спеціального фонду обласного бюджету ті проекти, які будуть реалізовуватись через механізм співробітництва територіальних громад, що дозволить акумулювати достатні обсяги коштів та прискорити реалізацію РПУВ.

Створення, вдосконалення та підтримання функціонування системи управління відходами на рівні кластерів (інституційні і організаційні аспекти) РПУВ передбачає створення системи управління відходами на рівні кластерів. Така система охоплює територію певної кількості громад, а її створення і підтримання потребує узгодженості управлінських і технічних рішень. Організаційною основою діяльності в зазначеному форматі є визначені принципи та форми співробітництва територіальних громад відповідно до закону України «Про співробітництво територіальних громад».

Додатково на ОДА має бути покладено функцію координації та створення на рівні кожного з кластерів робочої групи або координаційної ради з питань управління відходами із залученням представників органів управління територіальних громад для забезпечення подальшої реалізації РПУВ та інтеграції завдання та заходів РПУВ у програми ОТГ із поводження з відходами та/або програми з охорони навколишнього природного середовища. Передбачається, що представники, які входять в координаційну раду будуть працювати на громадських засадах, або в межах загального фінансування їх основної діяльності (для представників виконавчих структур ОМС).

Для реалізації форм співробітництва відповідно до закону України «Про співробітництво територіальних громад» в рамках кожного з кластерів необхідною є постійна інформаційна підтримка та проведення навчання. Функціонування системи управління відходами на рівні кластерів потребує прийняття певних поточних управлінських рішень, у т.ч. таких, що потребують попереднього експертного опрацювання. Така діяльність здійснюється або в межах загального фінансування відповідних представників виконавчих структур ОМС або з залученням сторонніх експертів на комерційних засадах з фінансуванням з місцевих бюджетів громад, що входять в кластер за механізмами співробітництва територіальних громад, або в інший спосіб.

Забезпечення надання послуг у сфері поводження з побутовими відходами

Організація збирання побутових відходів здійснюється у відповідності до рішень, прийнятих на етапі розроблення локальних планів управління відходами (або програм поводження з відходами до моменту врегулювання правового статусу місцевих планів управління відходами, або схем санітарного очищення населених пунктів) для кластерів та потребує створення додаткових об'єктів інфраструктури (додаток В.6). При цьому, в області відсутній досвід створення подібних об'єктів, що потребує попереднього уточнення, як технічних параметрів об'єктів так і концепції їх функціонування (організаційних, технологічних, фінансових аспектів). Це стосується створення комунальних пунктів збирання відходів, центрів із збирання відходів для їх ремонту з метою повторного використання (насамперед відходів електричного та електронного обладнання) та пунктів збирання для повторного використання меблів, побутової техніки, одягу та інших товарів, які були у вжитку.

Цим РПУВ пропонується об'єднати вище зазначені пункти та центри у один об'єкт для мінімізації витрат на його утримання. У випадку відсутності на момент створення комунальних пунктів відповідного законодавства та нормативних документів запропоновано розроблення концепції функціонування таких пунктів. Доцільність розробки концепції їх функціонування є актуальною, оскільки планується створення семи таких об'єктів з подальшою можливістю в довгостроковій перспективі створення додаткових комунальних пунктів.

Фінансування створення концепції передбачається за кошти спеціального фонду обласного бюджету, а фактичне їх створення – за кошти бюджетів громад. Необхідні витрати на створення таких центрів будуть визначатися на етапі реалізації РПУВ (за попередньою оцінкою вони становлять близько 4 800 000 грн). Для створення першого центру передбачається співфінансування зі спеціального фонду обласного бюджету в обсязі 50% (обсяг співфінансування може бути змінений на етапі реалізації РПУВ). Створення інших об'єктів інфраструктури збирання відходів здійснюється за рахунок бюджетів громад із залученням додаткових джерел співфінансування.

Фінансування розширення та оновлення матеріально-технічної бази (парк спецавтотранспорту, придбання контейнерів) здійснюється за рахунок надавачів послуг у сфері поводження з побутовими відходами і відшкодовуються за рахунок включення відповідної амортизаційної складової

до тарифу на надання послуг із поводження з ТПВ. Надавачі послуг для фінансування зазначених витрат можуть використовувати такі інструменти фінансування, як лізинг, займи тощо. Якщо надавачем послуг є комунальні підприємства, у фінансуванні зазначених витрат можуть бути задіяні бюджетні кошти у т.ч. за механізмами співробітництва територіальних громад.

РПУВ передбачається покриття витрат на оновлення матеріальнотехнічної бази (парк спецавтотранспорту, придбання контейнерів) з обласного та місцевих бюджетів в обсязі 40% від потреби (10% - з обласного бюджету, 30 % - з місцевих). Враховуючи необхідність у значних фінансових витратах на реалізацію РПУВ фінансування витрат на придбання парку спецавтотранспорту та контейнерів рекомендується здійснювати через механізми позик, оновлення - за рахунок доходів від поточної діяльності.

Фінансування СПС передбачається за рахунок місцевих бюджетів (зокрема, через механізм співробітництва територіальних громад) - 70% та з часткових залученням коштів обласного ФОНПС (30%). Фактична вартість будівництва СПС визначається на етапі розроблення ПКД. За первинною індикативною оцінкою вартість однієї СПС становить від 23 500 тис. грн. (включаючи спецавтотранспорт необхідний для СПС).

Створення та експлуатація об'єктів інфраструктури оброблення та захоронення побутових відходів

Перелік об'єктів інфраструктури оброблення побутових відходів, створення яких передбачається РПУВ, та пропонована структура фінансування їх створення наведені в додатку В.6.

Щодо створення об'єктів централізованого біологічного оброблення біовідходів на даному етапі важко визначити потребу у фінансуванні, оскільки рішення стосовно застосування конкретних технологій та визначення параметрів об'єктів буде прийматися на етапі реалізації РПУВ. Вартість об'єктів і фінансово-економічні показники їх функціонування можуть змінюватися в достатньо широкому діапазоні.

На цьому етапі для первинної оцінки необхідних витрат прийняті орієнтовні значення вартості створення об'єкту з централізованого компостування біовідходів: від 1100 тис грн. для об'єктів потужністю 100 – 400 т/рік до 3900 тис. грн для об'єктів потужністю близько 3 тис. т/рік).

Витрати на впровадження заходів Управління муніципальними відходами

Фінансове забезпечення діяльності у сфері управління муніципальними відходами включають покриття витрат на:

- створення, вдосконалення та підтримання функціонування системи управління відходами на рівні кластерів (інституційні і організаційні аспекти);
- забезпечення надання послуг у сфері поводження з побутовими відходами:
 - покриття капітальних витрат;
 - покриття поточних витрат;
- створення та експлуатація об'єктів інфраструктури оброблення побутових відходів;
- будівництво та облаштування регіональних полігонів відходів, що не є небезпечними;
- припинення експлуатації/закриття та рекультивація сміттєзвалищ і полігонів відходів, що не є небезпечними, які не відповідають встановленим вимогам;
- проведення інформаційно-просвітницької діяльності.

Значна кількість заходів виходить за рамки спроможності місцевих бюджетів, тому запропоновано підтримувати за рахунок спеціального фонду обласного бюджету ті проекти, які будуть реалізовуватись через механізм співробітництва територіальних громад, що дозволить акумулювати достатні обсяги коштів та прискорити реалізацію РПУВ.

Найменування	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Потреба у фінансуванні заходів РПУВ, тис. грн	283692	77325	143291	91866	89311	83618	17895	17920	16682	18004
місцеві бюджети ОТГ, тис. грн	35490,7	44380	73569	25759	23204	17501	11095	11170	9932	10200,4
обласний бюджет, тис. грн	1935	1025	1225	130	130	140	140	150	150	150
державний бюджет, тис. грн	875	22500	27984	27984	27984	27984	0	0	0	0
кошти надавачів послуг, тис. грн	3370	4710	4710	3000	3000	3000	2880	2800	2800	3326,8
інше, тис. грн	242021	4710	35803	34993	34993	34993	3780	3800	3800	4326,8

Створення, вдосконалення та підтримання функціонування системи управління відходами на рівні кластерів (інституційні і організаційні аспекти)

РПУВ передбачає створення системи управління відходами на рівні кластерів. Така система охоплює територію певної кількості громад, а її створення і підтримання потребує узгодженості управлінських і технічних рішень. Організаційною основою діяльності в зазначеному форматі є визначені принципи та форми співробітництва територіальних громад відповідно до закону України «про співробітництво територіальних громад». Додатково на ОДА має бути покадено функцію координації та створення на рівні кожного з кластерів робочої групи або координаційної ради з питань управління відходами із залученням представників органів управління територіальних громад для забезпечення подальшої реалізації РПУВ та інтеграції завдання та заходів РПУВ у програми ОТГ із поводження з відходами та/або програми з охорони навколишнього природного середовища. Передбачається, що представники, які входять в координаційну раду будуть працювати на громадських засадах, або в межах загального фінансування їх основної діяльності (для представників виконавчих структур ОМС).

Для реалізації форм співробітництва відповідно до закону України «про співробітництво територіальних громад» в рамках кожного з кластерів необхідною є постійна інформаційна підтримка та проведення навчання.

Функціонування системи управління відходами на рівні кластерів потребує прийняття певних поточних управлінських рішень, у т.ч. таких, що потребують попереднього експертного опрацювання. Така діяльність здійснюється або в межах загального фінансування відповідних представників виконавчих структур ОМС або з залученням сторонніх експертів на комерційних засадах з фінансуванням з місцевих бюджетів громад, що входять в кластер за механізмами співробітництва територіальних громад, або в інший спосіб.

Забезпечення надання послуг у сфері поводження з побутовими відходами

Організація збирання побутових відходів здійснюється у відповідності до рішень, прийнятих на етапі розроблення локальних планів управління відходами (або програм поводження з відходами до моменту врегулювання правового статусу місцевих планів управління відходами, або схем санітарного очищення населених пунктів) для кластерів та потребує створення додаткових

об'єктів інфраструктури (додаток В.6). При цьому, в області відсутній досвід створення подібних об'єктів, що потребує попереднього уточнення, як технічних параметрів об'єктів так і концепції їх функціонування (організаційних, технологічних, фінансових аспектів). Це стосується створення комунальних пунктів збирання відходів, центрів із збирання відходів для їх ремонту з метою повторного використання (насамперед відходів електричного та електронного обладнання) та пунктів збирання для повторного використання меблів, побутової техніки, одягу та інших товарів, які були у вжитку. Цим РПУВ пропонується об'єднати вищезазначені пункти та центри у один об'єкт для мінімізації витрат на його утримання.

У випадку відсутності на момент створення комунальних пунктів відповідного законодавства запропоновано розроблення концепції функціонування таких пунктів доцільно розробити концепцію їх функціонування, оскільки планується створення семи таких об'єктів з подальшою можливістю в довгостроковій перспективі створення додаткових комунальних пунктів. Фінансування створення концепції передбачається за кошти спеціального фонду обласного бюджету, а фактичне їх створення – за бюджетів громад. Необхідні витрати на створення таких центрів будуть визначатися на етапі реалізації РПУВ (за попередньою вони становлять близько 4 800 000 грн). Для створення першого центру передбачається співфінансування зі спеціального фонду обласного бюджету в обсязі 50% (обсяг співфінансування може бути змінений на етапі реалізації РПУВ).

Створення інших об'єктів інфраструктури збирання відходів здійснюється за рахунок бюджетів громад із залученням додаткових джерел співфінансування.

Фінансування розширення та оновлення матеріально-технічної бази (парк спецавтотранспорту, придбання контейнерів) здійснюється за рахунок надавачів послуг у сфері поводження з побутовими відходами і відшкодовуються за рахунок включення відповідної амортизаційної складової до тарифу на надання послуг із поводження з ТПВ. Надавачі послуг для фінансування зазначених витрат можуть використовувати такі інструменти фінансування, як лізинг, займи тощо. Якщо надавачем послуг є комунальні підприємства, у фінансуванні зазначених витрат можуть бути задіяні бюджетні кошти у т.ч. за механізмами співробітництва територіальних громад. РПУВ передбачається покриття витрат на оновлення матеріально-технічної бази (парк

спецавтотранспорту, придбання контейнерів) з обласного та місцевих бюджетів в обсязі 40% від потреби (10% - з обласного бюджету, 30 % - з місцевих).

Враховуючи необхідність у значних фінансових витратах на реалізацію РПУВ фінансування витрат на придбання парку спецавтотранспорту та контейнерів рекомендується здійснювати через механізми позик, оновлення - за рахунок доходів від поточної діяльності.

Фінансування СПС передбачається за рахунок місцевих бюджетів (зокрема, через механізм співробітництва територіальних громад) - 70% та з часткових залученням коштів обласного ФОНПС (30%). Фактична вартість будівництва СПС визначається на етапі розроблення ПКД. За первинною індикативною оцінкою вартість однієї СПС становить від 23 500 тис. грн. (включаючи спецавтотранспорт необхідний для СПС).

Створення та експлуатація об'єктів інфраструктури оброблення та захоронення побутових відходів

Перелік об'єктів інфраструктури оброблення побутових відходів, створення яких передбачається РПУВ, та пропонована структура фінансування їх створення наведені в додатку В.6.

Щодо створення об'єктів централізованого біологічного оброблення біовідходів на даному етапі важко визначити потребу у фінансуванні, оскільки рішення стосовно застосування конкретних технологій та визначення параметрів об'єктів буде прийматися на етапі реалізації РПУВ. Вартість об'єктів і фінансово-економічні показники їх функціонування можуть змінюватися в достатньо широкому діапазоні. На цьому етапі для первинної оцінки необхідних витрат прийняті орієнтовні значення вартості створення об'єкту з централізованого компостування біовідходів: від 1100 тис грн. для об'єктів потужністю 100 – 400 т/рік до 3900 тис. грн для об'єктів потужністю близько 3 тис. т/рік).

Таблиця 3.25. Структура фінансування діяльності зі створення об'єктів оброблення та захоронення побутових відходів

Найменування заходів	Розподіл фінансування за джерелами					Примітка
	Бюджети громад	Обласний бюджет	Кошти надавачів послуг	Державний бюджет	Інші джерела	
Підвищення кваліфікації фахівців органів місцевого самоврядування у сфері управління муніципальними відходами	100%	–	–	–	–	
Визначення морфологічного складу твердих побутових відходів в населених пунктах області	100%	–	–	–	–	
Інформаційно-просвітницька діяльність з питань поводження з побутовими відходами (у т.ч. популяризація у засобах масової інформації заохочення належного поводження з побутовими відходами)	50%	–	–	–	50%	Корпоративна соціальна відповідальність, грантові кошти, проекти технічної допомоги
Оновлення матеріально-технічної бази (парк спецавтотранспорту)	30% -90% (ММС)	10%	–	–	–	
Оновлення матеріально-технічної бази (контейнерного парку) для вивезення зміаних відходів	30% -90% (ММС)	10%	–	–	–	
Визначення концепції функціонування, необхідної кількості та місць розташування (зокрема у м. Івано-Франківськ) комунальних пунктів збирання відходів, компонентами яких будуть центри із збирання відходів для їх ремонту з метою повторного використання (насамперед ВЕЕО) та пункти збирання для повторного використання меблів, побутової техніки, одягу та інших товарів, які були у вжитку	100%	–	–	–	–	

Створення комунальних пунктів збирання відходів, включаючи розроблення ПКД (розроблення проектної документації на будівництво, будівництво пунктів), складовою яких будуть центрів із збирання відходів для їх ремонту з метою повторного використання (насамперед відходів електричного та електронного обладнання) та пунктів збирання для повторного використання меблів,	100%	—	—	—	—	
--	------	---	---	---	---	--

Найменування заходів	Розподіл фінансування за джерелами					Примітка
	Бюджети громад	Обласний бюджет	Кошти надавачів послуг	Державний бюджет	Інші джерела	
побутової техніки, одягу та інших товарів, які були у вжитку						
Розроблення проектної документації (з виділенням стадії ТЕО) на будівництво сміттєперевантажувальних станцій	100%	—	—	—	—	
Будівництво сміттєперевантажувальних станцій (за визначеним в ТЕО варіантом)	50%	50%	—	—	—	
Розроблення ТЕО створення сміттєсортувальних ліній	50%	50%	-	-	-	
Будівництво сміттєсортувальних ліній	50%	50%	-	-		ММС або кредитні кошти
Інформаційна робота з населенням з розширення в домогосподарствах індивідуального компостування відходів, що біологічно розкладаються	50%	—	—	—	50%	Корпоративна соціальна відповідальність, грантові кошти, проекти технічної допомоги
Розроблення проектної документації (з виділенням стадії ТЕО) створення об'єктів біологічного оброблення відходів, що біологічно розкладаються	—	100%	—	—	—	
Створення об'єктів централізованого біологічного оброблення відходів, що біологічно розкладаються	80%	10%	-	5%	-	ММС

Розроблення проектної документації (з виділенням стадії ТЕО) на будівництво об'єкту механіко-біологічного оброблення побутових відходів	100%	–	–	–	–	
Проведення процедури ОВД на будівництво об'єкту механіко-біологічного оброблення побутових відходів	–	–	–	–	90%	Потребує уточнення
Будівництво об'єкту механіко-біологічного оброблення побутових відходів	10%	-	-	-	90%	
Уточнення місць розташування регіональних полігонів відходів, на основі попередньо визначених кластерів	100%	–	–	–	–	
Розроблення проектної документації на будівництво або реконструкцію регіональних полігонів	100%	–	–	–	–	Розроблення ПКД за рахунок бюджетів громад
Будівництво та реконструкція регіональних полігонів	10%	10%	–	10%	70%	
Найменування заходів	Розподіл фінансування за джерелами					Примітка
	Бюджети громад	Обласний бюджет	Кошти надавачів послуг	Державний бюджет	Інші джерела	
					(кредити)	
Припинення експлуатації/закриття та рекультивация сміттєзвалищ і полігонів відходів, що не є небезпечними, які не відповідають встановленим вимогам (I та II етапи)	30%	20%	–	50%	–	

Джерело: прийняті припущення

За всіма заходами можливе часткове фінансування за рахунок механізму співробітництва територіальних громад (ММС)

Проведення інформаційно-просвітницької діяльності

Рекомендовано визначити фіксовану частину видатків з місцевих та обласного бюджетів на просвітницьку кампанію та роботу з підвищення кваліфікації ОМС питань поводження з відходами на рівні від 5% від загального осягу надходжень до спецфондів. Для просвітницької діяльності пропонується залучати грантові кошти, крупні місцеві компанії (як спосіб реалізації корпоративної соціальної відповідальності) та «людський ресурс» через реалізацію проектів. Для того, щоб цей компонент був успішно реалізований доцільно налагодити відносини з місцевими ГО та регулярно відстежувати грантові пропозиції та проекти, навчити персонал належним чином оформлювати заявки. Для визначення потреби у коштах необхідно розробити комунікаційний план на рівні громад, як внутрішній робочий документ. Для впровадження проектів важливо мати підтримку ОМС, оскільки деякі грантові проекти потребують співфінансування.

Управління небезпечними відходами

Фінансування заходів під час ***управління небезпечними відходами у складі побутових*** відходів здійснюється на загальних принципах управління побутовими відходами.

Фінансування заходів під час управління ***небезпечними відходами суб'єктів господарювання*** здійснюється відповідними суб'єктами господарювання за власний рахунок.

Управління промисловими відходами суб'єктів господарювання

Фінансування управління промисловими відходами здійснюється відповідними суб'єктами господарювання за власний рахунок.

Управління відходами будівництва та знесення

Фінансування управління відходами будівництва та знесення здійснюється відповідними власниками відходів за власний рахунок.

РПУВ передбачається будівництво об'єкту з оброблення з мобільним обладнанням для сортування та подрібнення відходів будівництва та знесення у м. Тернопіль. Передбачається, що така діяльність буде фінансуватися з місцевого бюджету або шляхом залучення стороннього фінансування.

Управління відходами сільського господарства

Поточні витрати на поводження з відходами сільського господарства фінансується відповідними власниками відходів за власний рахунок, а також за

рахунок фінансових надходжень від реалізації продуктів перероблення окремих видів відходів.

Передбачається вибір ділянки визначити під час розроблення ТЕО на будівництво когенераційної електростанції.

Створення об'єктів оброблення відходів тваринного походження фінансується власниками відповідних об'єктів.

Управління відходами упаковки

Управління відходами упаковки фінансується відповідними власниками відходів за власний рахунок, а також за рахунок фінансових надходжень від реалізації продуктів перероблення відходів упаковки. Після введення в дію Закону України «Про управління відходами» в рамках розширеної відповідальності виробника з'явиться додаткове джерело фінансування в сфері управління відходами упаковки.

Управління відходами електричного та електронного обладнання

Управління відходами електричного та електронного обладнання фінансується відповідними власниками відходів за власний рахунок, а також за рахунок фінансових надходжень від реалізації продуктів перероблення відходів електронного та електричного обладнання. Після введення в дію Закону України «Про управління відходами» в рамках розширеної відповідальності виробника з'явиться додаткове джерело фінансування в сфері управління відходами електричного та електронного обладнання.

Управління відпрацьованими батарейками, батареями та акумуляторами

Управління відпрацьованими батарейками, батареями та акумуляторами фінансується відповідними власниками відходів за власний рахунок, а також за рахунок фінансових надходжень від реалізації продуктів перероблення відходів. Після введення в дію Закону України «Про управління відходами» в рамках розширеної відповідальності виробника з'явиться додаткове джерело фінансування в сфері управління відпрацьованими батарейками, батареями та акумуляторами.

Управління знятими з експлуатації транспортними засобами

Механізми фінансування діяльності з управління знятими з експлуатації транспортними засобами будуть визначені на етапі реалізації РПУВ.

Управління осадами стічних вод від комунальних очисних споруд

Управління осадами стічних вод від комунальних очисних споруд фінансується відповідними власниками відходів за власний рахунок.

3.7.2. Тарифна політика та доступність

Тарифна політика у сфері поводження з побутовими відходами визначається органами місцевого самоврядування.

Дані щодо вкладу в тариф складових витрат наведені у підрозділі РПУВ 3.2. У цілому розрахунковий тариф на послуги у сфері поводження з побутовими відходами для населення знаходиться у межах економічної доступності (1-1,5% від середнього доходу).

При цьому слід враховувати те, що значення тарифу не включають складових компенсації витрат на створення та оновлення контейнерних майданчиків та інших об'єктів інфраструктури для збирання ТПВ, та окремих специфічних відходів у складі ТПВ. Ці витрати можуть бути покриті за рахунок місцевих бюджетів, або додатково включені до тарифу на послуги. Частина витрат може покриватися через механізми «розширеної відповідальності виробника», інших економічних механізмів, або повинні бути включені в тариф у якості додаткових складових витрат.

На першому етапі створення та розширення системи управління побутовими відходами умови будуть суттєво відрізнятися від прийнятих припущень тому на органи місцевого самоврядування покладається завдання щодо забезпечення умов за яких функціонування системи буде економічно сталим як на етапі її повнофінного функціонування так і під час запровадження кожного з прийнятих рішень.

Пріоритетний інвестиційний план

Пріоритетний інвестиційний план реалізації РПУВ в Тернопільській області наведено в таблиці 3.26.

місцевий бюджет ОТГ		2500,0								
- сміттесортувальна лінія (1 шт.)	18000,0									
місцевий бюджет ОТГ	1800,0									
інші джерела: кредит	16200,0									
- підприємство з переробки пластикових відходів на полімерні матеріали	2700,0									
державний бюджет	875,0									
місцевий бюджет ОТГ	375,0									
інші джерела: грант	1450,0									
Управління муніципальними відходами, з них:										
Регіональний центр управління відходами	800,0	800,0	800,0	900,0	900,0	900,0	900,0	1000,0	1000,0	1000,0
обласний бюджет	800,0	800,0	800,0							
інше				900,0	900,0	900,0	900,0	1000,0	1000,0	1000,0
Створення регіональної ГІС управління відходами	720,0									
обласний бюджет	720,0									
Створення та підтримання бази даних щодо утворення відходів та поводження з ними	1900,0	185,0	185,0	185,0	190,0	190,0	190,0	200,0	200,0	200,0
обласний бюджет	250,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	65,0	65,0	65,0
місцевий бюджет ОТГ	1650,0	125,0	125,0	125,0	130,0	130,0	130,0	135,0	135,0	135,0
Впровадження геоінформаційної системи управління відходами в ОТГ	1 530,0									
місцевий бюджет ОТГ	1 530,0									
Підвищення кваліфікації фахівців	75,0	75,0	75,0	75,0	75,0	85,0	85,0	85,0	85,0	85,0

спецавтотранспорту)										
місцевий бюджет ОТГ	6000	6000	6000	7200	7200	7200	7200	7200	7200	8400
кошти надавачів послуг	2000	2000	2000	2400	2400	2400	2400	2400	2400	2800
інше	2000	2000	2000	2400	2400	2400	2400	2400	2400	2800
Розширення та оновлення матеріально-технічної бази (контейнерний парк)	6850	13550	13550	3000,0	3000,0	3000,0	2400,0	2000,0	2000,0	2634,0
місцевий бюджет ОТГ	4110	8130	8130	1800	1800	1800	1440	1200	1200	1580,4
кошти надавачів послуг	1370	2710	2710	600	600	600	480	400	400	526,8
інше	1370	2710	2710	600	600	600	480	400	400	526,8

Розділ IV. Індикатори та моніторинг виконання плану

4.1 Розробка індикаторів виконання плану

Індикатори виконання заходів враховують цільові показники, які встановлені Національною стратегією управління відходами та Національним планом управління відходами.

Цільові показники РПУВ наведені в табличній формі в додатку В.3. Індикатори виконання заходів наведені в додатку В.2.

4.2 Моніторинг регіонального плану управління відходами

Управлінням екології та природних ресурсів розподіляються відповідні цільові показники та індикатори виконання заходів з реалізації РПУВ структурним підрозділам ОДА для здійснення моніторингу та контролю. Моніторинг та контроль за індикаторами досягнення відповідних цільових показників та індикаторами виконання заходів з реалізації РПУВ здійснюється щороку за окремими планами моніторингу реалізації РПУВ структурних підрозділів ОДА в межах своєї компетенції.

Результати моніторингу у формі звіту, які виконані відповідними структурними підрозділами ОДА в межах своєї компетенції, передаються Управлінню екології та природних ресурсів.

Загальний моніторинг та контроль за індикаторами досягнення цільових показників та індикаторами виконання заходів з реалізації регіонального плану управління відходами у Тернопільській області до 2030 року здійснюється Управлінням екології та природних ресурсів Тернопільської ОДА щороку за показниками, які наведені у додатку В.2 та В.3.

Розділ V. Інформація про стратегічну екологічну оцінку (СЕО)

5.1. Зміст та основні цілі Регіонального плану управління відходами Тернопільської області на період до 2030 року, його зв'язок з іншими документами державного планування

Стратегічна екологічна оцінка (далі, СЕО) розглядається як процедура визначення, опису та оцінювання наслідків виконання документів державного планування для довкілля, в тому числі здоров'я населення, виправданих альтернатив та розроблення заходів із запобігання, зменшення та відшкодування можливих негативних наслідків.

Мета стратегічної екологічної оцінки – сприяння врахуванню екологічних міркувань у процесі підготовки та прийняття планів і програм з метою забезпечення високого рівня охорони довкілля та сприяння збалансованому (сталому) розвитку. Стратегічна екологічна оцінка документів державного планування дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків в процесі планування.

СЕО проводиться згідно із вимогами Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» та «Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування», затверджених наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296 (із змінами, внесеними згідно з наказом Мінприроди від 29.12.2018 № 465).

Об'єктом даної стратегічної екологічної оцінки є Регіональний план управління відходами Тернопільської області на період до 2030 року .

Практичним інструментом реалізації регіональної політики в сфері управління відходами виступає Регіональний план управління відходами Тернопільської області на період до 2030 року. Регіональний план управління відходами Тернопільської області на період до 2030 року (далі – РПУВ) розроблений з метою забезпечення сталого управління відходами в Тернопільській області з урахуванням положень концепції сталого розвитку, чинних нормативно-правових документів у галузі поводження з відходами та дотриманням ієрархії пріоритетів управління відходами.

РПУВ спрямований на досягнення національних цілей управління відходами на території Тернопільської області з урахуванням місцевих особливостей, а також вирішення наявних та попередження виникнення нових проблем області, що мають відношення до сфери управління відходами.

РПУВ розроблений відповідно до Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 року № 820; Національного плану управління відходами до 2030 року, схваленого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 лютого 2019 року № 117-р.; положень Рамкової Директиви 2008/98/ЄС про відходи (в частині, що стосується розроблення планів управління відходами); Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, схвалених Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019.

В процесі розробки РПУВ дотримано уніфікованих методологічних підходів до розроблення подібних документів державного планування “Методичних рекомендацій з розроблення регіональних планів управління відходами”, затверджених Наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 12.04.2019 № 142.

Ключові положення РПУВ базуються на аналізі основних показників сфери управління відходами в Тернопільській області на звітну дату 2020 року, очікуваних за результатами поточного року, прогнозних показниках розвитку регіону. РПУВ визначає пріоритетні напрямки, заходи та завдання регіональної системи управління відходами, на реалізацію яких спрямовуватимуться ресурси, в тому числі через регіональні та місцеві цільові програми.

Фінансування пріоритетних напрямків РПУВ здійснюватиметься з урахуванням реальних можливостей відповідних місцевих бюджетів, а також передбачених фінансових ресурсів у державному бюджеті, приватних інвестицій, кредитних ресурсів та міжнародно-технічної допомоги.

Виконання пріоритетних напрямів та завдань Регіонального плану забезпечують структурні підрозділи обласної державної адміністрації спільно з органами місцевого самоврядування та територіальними органами центральних органів виконавчої влади, а координацію та контроль за ходом реалізації РПУВ здійснює управління екології та природних ресурсів Тернопільської обласної державної адміністрації.

РПУВ узгоджено з ключовими положеннями Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695, з Стратегією розвитку Тернопільської області на 2021-2027 роки та плану заходів з її реалізації у 2021-2023 роках, схваленого розпорядженням голови обласної державної

адміністрації від 19 грудня 2019 року № 796/01.02-01 та рішенням Тернопільської обласної ради від 03.12.2020 року №_____.

РПУВ включає завдання та заходи щодо створення та розвитку інституційної структури регіональної системи управління відходами, а також стосовно управління окремими потоками відходів. Досягнення головної мети РПУВ здійснюватиметься шляхом реалізації наступних пріоритетних напрямів управління сферою поводження з відходами в Тернопільській області:

1. Створення та розвиток інституційної структури регіональної системи управління відходами.
2. Управління муніципальними відходами.
3. Управління небезпечними відходами.
4. Управління промисловими відходами.
5. Управління відходами будівництва та знесення.
6. Управління відходами сільського господарства.
7. Управління медичними відходами.
8. Управління знятими з експлуатації транспортними засобами.
9. Управління осадами стічних вод від комунальних очисних споруд.

За цими напрямками запропоновано систему завдань спрямованих на реалізацію мети РПУВ, а також відповідний перелік заходів з визначеними: строками виконання, обсягами фінансування, джерелами фінансування, відповідальними за виконання та індикаторами виконання. Перелік завдань та заходів РПУВ наведений у (табл. 5.1).

Таблиця 5.1 Пріоритетні напрями, завдання та заходи Регіонального плану управління відходами Тернопільської області на період до 2030 року

Завдання	Заходи
Напрямок 1: Створення та розвиток інституційної структури регіональної системи управління відходами	
1.1. Забезпечення реалізації РПУВ	1.1.1. Створення регіонального центру управління відходами 1.1.2. Створення в ОДА Робочої групи з реалізації РПУВ 1.1.3. Розроблення планів реалізації РПУВ для кожного з департаментів ОДА, задіяних у реалізації РПУВ, в межах своєї компетенції 1.1.4. Внесення змін в місцеві програми щодо реалізації заходів РПУВ 1.1.5. Розроблення планів моніторингу реалізації РПУВ та встановлення процедур виконання моніторингу 1.1.6. Створення координаційних рад з питань управління

	відходами для кластерів
1.2. Зміцнення кадрового потенціалу у сфері управління відходами	1.2.1. Підвищення кваліфікації фахівців органів місцевого самоврядування у сфері управління муніципальними відходами 1.2.2. Підвищення кваліфікації фахівців департаментів ОДА у сфері управління відходами
1.3. Вдосконалення системи інформаційного забезпечення сфери управління відходами	1.3.1. Створення та підтримання бази даних щодо утворення відходів та поводження з ними 1.3.2. Впровадження геоінформаційної системи управління відходами в регіоні 1.3.3. Створення та підтримання функціонування системи моніторингу виконання РПУВ 1.3.4. Визначення обсягів утворення твердих побутових відходів та норм надання послуг з вивезення побутових відходів в населених пунктах області
1.4. Підвищення обізнаності населення щодо управління відходами	1.4.1. Проведення заходів з підвищення обізнаності з управління відходами у шкільних та дошкільних навчальних закладах області 1.4.2. Проведення заходів з підвищення обізнаності з управління відходами у ПТНЗ та ВНЗ області 1.4.3. Розроблення та поширення інформаційних матеріалів з питань управління відходами та сталого споживання 1.4.4. Організація конференцій та засідань за круглими столами, присвячених тематиці управління відходами 1.4.5. Інформаційно-просвітницька діяльність з питань поводження з побутовими відходами (у т.ч. популяризація у засобах масової інформації заохочення належного поводження з побутовими відходами)
1.5. Організація діяльності щодо зниження навантаження на довкілля від існуючих об'єктів оброблення та видалення відходів	1.5.1. Проведення інвентаризації та оцінки ризику об'єктів оброблення та видалення відходів 1.5.2. Підготовка та затвердження переліку об'єктів оброблення та видалення відходів, експлуатація яких повинна бути припинена, та переліку об'єктів оброблення та видалення відходів, що повинні бути приведені у відповідність із встановленими вимогами 1.5.3. Розроблення та затвердження планів заходів щодо приведення об'єктів оброблення та видалення відходів у відповідність із встановленими вимогами 1.5.4. Приведення об'єктів оброблення та видалення відходів у відповідність із встановленими вимогами 1.5.5. Закриття об'єктів оброблення та видалення відходів,

	<p>які не відповідають встановленим вимогам</p> <p>1.5.6. Проведення рекультивації місць видалення відходів, які не відповідають встановленим вимогам</p>
Напрямок 2. Управління муніципальними відходами	
<p>2.1. Вдосконалення та підтримання регіональної системи управління відходами</p>	<p>2.1.1. Внесення змін у місцеві програми поводження з відходами та охорони навколишнього природного середовища для відповідності РПУВ</p> <p>2.1.2. Розроблення локальних планів управління відходами для окремих кластерів</p> <p>2.1.3. Розроблення схем санітарного очищення населених пунктів та узгодження діючих схем санітарного очищення з РПУВ</p> <p>2.1.4. Впровадження заходів з навчання працівників ОМС з питань застосування можливостей геоінформаційної системи управління відходами, а також вдосконалення та розвитку місцевої системи управління відходами</p> <p>2.1.5. Впровадження роздільного збирання твердих побутових відходів у населених пунктах області</p>
<p>2.2. Створення ефективної системи збирання та вивезення побутових відходів</p>	<p>2.2.1. Оновлення матеріально-технічної бази (парк спецавтотранспорту)</p> <p>2.2.2. Розширення та оновлення матеріально-технічної бази (контейнерний парк)</p> <p>2.2.3. Визначення концепції функціонування, необхідної кількості та місць розташування (зокрема у м. Тернопіль) комунальних пунктів збирання відходів, компонентами яких будуть центри із збирання відходів для їх ремонту з метою повторного використання (насамперед ВЕЕО) та пункти збирання для повторного використання меблів, побутової техніки, одягу та інших товарів, які були у вжитку</p> <p>2.2.4. Створення комунальних пунктів роздільного збирання відходів, включаючи розроблення ПКД (проектної документації на будівництво пунктів, будівництво пунктів)</p> <p>2.2.5. Створення центрів із збирання відходів для їх рециклінгу / ремонту з метою повторного використання (насамперед відходів електричного та електронного обладнання) (розроблення проектної документації на будівництво, будівництво пунктів, зокрема у м. Тернопіль)</p> <p>2.2.6. Створення пунктів збирання для повторного використання меблів, побутової техніки, одягу та інших товарів, які були у вжитку (розроблення проектної документації на будівництво, будівництво пунктів, зокрема у</p>

	<p>м. Тернопіль)</p> <p>2.2.7. Розроблення проектної документації (з виділенням стадії ТЕО) на будівництво сміттєперевантажувальних станцій</p> <p>2.2.8. Будівництво сміттєперевантажувальних станцій (за визначеним в ТЕО варіантом)</p>
<p>2.3. Розвиток інфраструктури оброблення муніципальних відходів</p>	<p>2.3.1 Створення пунктів підготовки вторинної сировини</p> <p>2.3.2 Розроблення проектної документації (з виділенням стадії ТЕО) на будівництво сміттєпереробних підприємств із сортувальними лініями</p> <p>2.3.3 Будівництво сміттєпереробних підприємств із сортувальними лініями</p> <p>2.3.4 Розроблення планів діяльності з розширення індивідуального компостування біовідходів</p> <p>2.3.5 Реалізація планів діяльності з розширення індивідуального компостування біовідходів</p> <p>2.3.6 Розроблення ТЕО створення об'єктів централізованого біологічного оброблення біовідходів</p> <p>2.3.7 Створення (будівництво) об'єктів централізованого біологічного оброблення біовідходів</p> <p>2.3.8 Створення мережі пунктів для збору і оброблення батарейок, батарей та акумуляторів</p>
<p>2.4. Створення інфраструктури для видалення побутових відходів</p>	<p>2.4.1 Уточнення місць розташування регіональних полігонів відходів в складі сміттєпереробних підприємств, на основі попередньо визначених кластерів</p> <p>2.4.2 Розроблення проектної документації на будівництво регіональних полігонів відходів в складі сміттєпереробних підприємств</p> <p>2.4.3 Будівництво регіональних полігонів відходів в складі сміттєпереробних підприємств</p> <p>2.4.4 Закриття та проведення рекультивації сміттєзвалищ (I етап)</p> <p>2.4.5 Проведення інвентаризації та оцінки ризику сміттєзвалищ / полігонів відходів, що не є небезпечними та внесення за підсумками проведеної інвентаризації змін до РПУВ</p> <p>2.4.6 Підготовка та затвердження переліку сміттєзвалищ / полігонів відходів, що не є небезпечними, експлуатація яких повинна бути припинена, та переліку полігонів відходів, що не є небезпечними, що повинні бути приведені у</p>

	<p>відповідність із встановленими вимогами</p> <p>2.4.7 Розроблення та затвердження планів заходів щодо приведення сміттєзвалищ / полігонів відходів, що не є небезпечними, у відповідність із встановленими вимогами</p> <p>2.4.8 Реконструкція полігонів / сміттєзвалищ побутових відходів, у відповідності із встановленими вимогами</p> <p>2.4.9 Припинення експлуатації/закриття та рекультивація сміттєзвалищ і полігонів відходів, що не є небезпечними, які не відповідають встановленим вимогам (II етап)</p>
Напрямок 3. Управління небезпечними відходами	
3.1. Вдосконалення системи управління відпрацьованими нафтопродуктами	3.1.1 Створення та підтримання бази даних щодо утворення відпрацьованих нафтопродуктів та поводження з ними (як складова заходів п. 1.3.1)
3.2. Управління відходами, що містять СОЗ (непридатними до застосування ХЗЗР)	<p>3.2.1 Вивезення накопичених непридатних до застосування ХЗЗР на знешкодження</p> <p>3.2.2 Очищення та рекультивація земельних ділянок, забруднених непридатними до застосування ХЗЗР</p>
Напрямок 4. Управління промисловими відходами	
4.1 Управління відходами переробної промисловості	<p>4.1.1 Проведення інвентаризації накопичувачів відходів харчової і переробної промисловості</p> <p>4.1.2 Проведення оцінку ризику накопичувачів промислових відходів</p> <p>4.1.3 Підготовка та затвердження Переліку накопичувачів, експлуатація яких повинна бути припинена, та переліку накопичувачів, що повинні бути приведені у відповідність із встановленими вимогами</p> <p>4.1.4 Розроблення та затвердження планів заходів щодо приведення накопичувачів промислових відходів у відповідність із встановленими вимогами</p> <p>4.1.5 Приведення накопичувачів промислових відходів у відповідність із встановленими вимогами</p> <p>4.1.6 Припинення експлуатації / закриття накопичувачів промислових відходів, які не відповідають встановленим вимогам</p> <p>4.1.7 Розроблення проектів рекультивації накопичувачів промислових відходів, які не відповідають встановленим вимогам</p>

	4.1.8 Проведення рекультивації накопичувачів промислових відходів, які не відповідають встановленим вимогам
4.2. Впровадження промислових технологій для підвищення родючості ґрунтів	4.2.1 Впровадження технології сушіння спиртової барди 4.2.2 Впровадження технології сушіння жому в цукровому виробництві
Напрямок 5. Управління відходами будівництва та знесення	
5.1 Створення інфраструктури для оброблення відходів будівництва та знесення	5.1.1 Проведення оцінки фактичної діяльності підприємств будівельної галузі, визначення дійсних обсягів утворення відходів будівництва та знесення, а також шляхів поводження з ними та надання рекомендації щодо створення об'єктів інфраструктури для оброблення та видалення відходів будівництва та знесення 5.1.2 Розроблення проекту щодо створення об'єкту з оброблення відходів будівництва та знесення у м. Тернопіль 5.1.3 Створення, будівництво та введення в експлуатацію об'єкту з оброблення відходів будівництва та знесення у м. Тернопіль
Напрямок 6. Управління відходами сільського господарства	
6.1. Створення інфраструктури для управління відходами рослинного походження	6.1.1 Впровадження потужностей з анаеробного розкладення відходів рослинного походження 6.1.2 Впровадження потужностей з виробництва органічних добрив з відходів рослинництва 6.1.3 Впровадження технологій підвищення родючості ґрунтів із застосуванням відходів рослинництва 6.1.4 Використання відходів зерносушіння в якості палива для теплогенераторів 6.1.5 Розробка проекту будівництва когенераційної електростанції для оброблення відходів виробництва продукції сільського господарства 6.1.6 Будівництво когенераційної електростанції для оброблення відходів виробництва продукції сільського господарства
6.2. Створення інфраструктури для управління відходами тваринного походження	6.2.1 Створення / уточнення обласного реєстру об'єктів утворення та зберігання побічних продуктів тваринного походження 6.2.2 Проведення інвентаризації: - місць зберігання тваринних екскрементів (у т.ч. пташиного посліду); - інших побічних продуктів тваринного походження. (як складова заходу за п.1.5.1)

	<p>6.2.3 Проведення аналізу щодо відповідності вимогам екологічного та ветеринарно- санітарного законодавства:</p> <ul style="list-style-type: none"> - місць зберігання тваринних екскрементів (у т.ч. пташиного посліду); - інших побічних продуктів тваринного походження. <p>6.2.4 Забезпечення відповідності об'єктів зі зберігання побічних продуктів тваринного походження вимогам екологічного та ветеринарно- санітарного законодавства, у т.ч. забезпечення контролю щодо відповідності встановленим вимогам</p> <p>6.2.5 Розроблення проекту на будівництво об'єкту з видалення побічних продуктів тваринного походження</p> <p>6.2.16 Будівництво об'єктів з термічного знешкодження / спалювання відходів тваринного походження (у т.ч. побічних продуктів тваринного походження категорії I), трупів домашніх та безпритульних тварин (у т.ч. медичних відходів категорії B)</p>
Напрямок 7. Управління медичними відходами	
<p>7.1. Вдосконалення системи управління медичними відходами</p>	<p>7.1.1 Проведення дослідження щодо визначення потреби у збільшенні наявних потужностей та створенні додаткових об'єктів з оброблення медичних відходів</p> <p>7.1.2 Розроблення проекту створення об'єкту для збирання та оброблення медичних відходів (зокрема категорії B)</p> <p>7.1.3 Створення інфраструктури для збирання та централізованого оброблення медичних відходів (зокрема категорії B)</p> <p>7.1.4 Створення та підтримання бази даних щодо утворення медичних відходів та поводження з ними</p>
Напрямок 8. Управління знятими з експлуатації транспортними засобами	
<p>8.1. Створення/розвиток інфраструктури для збирання, зберігання, розбирання знятих з експлуатації транспортних засобів, повторного використання та відновлення відходів, що утворилися після розбирання транспортних засобів</p>	<p>8.1.1 Проведення дослідження щодо визначення потреби у збільшенні наявних потужностей та створенні додаткових об'єктів з приймання та розбирання знятих з експлуатації транспортних засобів</p> <p>8.1.2 Створення інфраструктури для збирання, зберігання, розбирання знятих з експлуатації транспортних засобів, повторного використання та відновлення відходів, що утворилися після розбирання знятих з експлуатації транспортних засобів</p>

Напрямок 9. Управління осадами стічних вод від комунальних очисних споруд	
--	--

9.1. Використання осадів стічних вод	9.1.1 Впровадження використання осадів з мулових майданчиків стічних вод, для удобрення ґрунтів або як альтернативний вид палива
--------------------------------------	--

В процесі проведення СЕО експерти використовували матеріали Регіональної доповіді «Про стан навколишнього природного середовища в Тернопільській області у 2019 році» Управління екології та природних ресурсів Тернопільської ОДА та Екологічний паспорт регіону: Тернопільська область – 2020 рік, а також матеріали довідника ДЗ Центр медичної статистики МОЗ України «Показники здоров'я населення та використання ресурсів охорони здоров'я в Україні за 2018-2019 роки» та Стратегії розвитку Тернопільської області на 2021-2027 роки.

5.2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогностичні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено

Тернопільська область знаходиться в західній частині України між 24°44' і 26°44' сх. д. та 48°30' і 50°16' пн. ш. Вона межує з Рівненською, Чернівецькою, Львівською, Івано-Франківською, Хмельницькою областями. Межі області на значному протязі природні: на сході - р. Збруч, на півдні та південному заході - р. Дністер, на північному заході - Кременецьке горбогір'я.

Область займає західну частину Подільської височини. Рельєф її рівнинний. Поверхня області має нахил з півночі на південь. Це підтверджують напрями русел рік. Абсолютні висоти поверхні тут коливаються від 443 м (біля с. Мечищів Бережанського району) до 116 м (в гирлі річки Збруч). На території Подільської височини в межах області можна виділити окремі частини: Тернопільське плато, Подільське і Кременецьке горбогір'я, Товтровий кряж і Придністровську рівнину.

Одним із пріоритетних напрямків стратегічного розвитку області вважається розв'язання екологічних проблем і підтримання стабільної ситуації щодо охорони навколишнього природного середовища та забезпечення раціонального використання, збереження й відтворення природних ресурсів. Не менш важливим є висновок щодо прогностичних змін стану довкілля, особливо якщо документ державного планування (далі ДДП) не буде затверджено.

Поточний стан довкілля в Тернопільській області узагальнено в матеріалах Екологічного паспорту Тернопільської області, щорічної Регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Тернопільській області, а також щомісячних інформаційно-аналітичних оглядах про стан довкілля у Тернопільській області.

Зміст цих документів повністю розкриває екологічну ситуацію в Тернопільській області, зокрема, що стосується впливу на такі компоненти довкілля і складові життєдіяльності населення:

- атмосферне повітря;
- водні ресурси;
- земельні ресурси;
- відходи;
- біорізноманіття та природно-заповідний фонд;
- наслідки для здоров'я населення.

СТАН АТМОСФЕРНОГО ПОВІТРЯ. Тернопільська область розташована у помірному кліматичному поясі із переважаючим західним напрямком перенесення повітряних потоків. Тому на її територію, довкілля та населення мають вплив забруднені атмосферні маси повітря, зокрема Бурштинською і Добровірською тепловими електростанціями, які входять у десятку найбільших забруднювачів повітря в Україні.

За даними Головного управління статистики у Тернопільській області у 2019 році загальна кількість викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел по Тернопільській області становила 9,409 тис.т. (табл. 5.1). В порівнянні з 2018 роком загальні викиди зменшились на 0,765 тис.т або на 7,5 %.

Таблиця 5.2 Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря за видами економічної діяльності, 2019р.

	Обсяги викидів	
	тис. тонн	%
Усі види економічної діяльності	9,409	100,0
Сільське, лісове, рибне господарство	3,181	33,8
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	0,946	10,1
Переробна промисловість	1,491	15,8
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	0,769	8,2
Водопостачання, каналізація, поводження з відходами	0,001	0,0
Будівництво	0,042	0,5
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	0,106	1,1
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	2,078	22,1
Тимчасове розміщення й організація харчування	0,0	0,0
Інформація та телекомунікації	0,003	0,0
Фінансова та страхова діяльність	—	—
Операції з нерухомим майном	0,039	0,4
Професійна, наукова та технічна діяльність	0	0
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	0,438	4,7

Освіта	0,173	1,8
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	0,141	1,5
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	0,001	0,0
Надання інших видів послуг	0,0	0,0

Зменшення загальних обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря у Тернопільській області у 2019 році пов'язане з зменшенням обсягів 8 викидів забруднюючих речовин цукрових заводів області та зменшенням обсягів перекачування природного газу підприємствами газорозподільчої сфери.

Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел по Тернопільській області у розрахунку на одну особу у 2019 році зменшились на 0,7 кг проти минулого року і становили 9,0 кг у розрахунку на одну особу.

Найбільший вклад у сумарний по області викид забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел внесли у звітному році оксиди вуглецю – 1,682 тис.т, діоксид азоту – 0,965 тис.т, діоксид та інші сполуки сірки – 0,437 тис. т, метану – 3,696 тис.т, речовини у вигляді суспендованих твердих частинок – 1,454 тис.т.

Найбільша щільність викидів на 1 км² – 37,0 т залишається у м. Кременці. Аналіз розподілу викидів по території області свідчить, що найбільший внесок у валовий викид забруднюючих речовин в атмосферне повітря дають підприємства Гусятинського, Тернопільського та Бучацького районів.

За даними Головного управління статистики у Тернопільській області у 2019 році витрати на впровадження природоохоронних заходів по охороні атмосферного повітря і проблеми зміни клімату склали 947,0 тис. грн.

Динаміка викидів в атмосферне повітря (за 2011-2019 роки) приведена в табл. 5.3.

Таблиця 5.3. Динаміка викидів в атмосферне повітря, тис. тонн

Роки	Викиди в атмосферне повітря, тис. т.			Щільність викидів у розрахунку на 1 кв.км, кг	Обсяги викидів у розрахунку на 1 особу, кг	Обсяг викидів на одиницю ВРП
	Всього	у тому числі				
		стаціонарними джерелами	пересувними джерелами			
2000	*	8,9	*	*	*	*
2011	65,4	20,4	45,0	4700	60,4	4,0

2012	65,1	21,0	44,1	4709	60,3	3,6
2013	57,7	15,9	41,8	4173	53,6	3,2
2014	49,03	8,23	40,8	3551,8	45,8	*
2015	46,33	8,46	37,87	3351,6	43,4	2,3
2016	*	9,0	*	653,7**	8,5**	*
2017	*	10,55	*	763,2**	10,0* *	*
2018	*	10,2	*	735,9**	9,7**	*
2019	*	9,4	*	680,0**	9,0**	*

* -статистичні дані відсутні

** - для стаціонарних джерел викиду

Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря в Тернопільській області у 2000-2019 рр. (табл. 5.3) свідчить про загальну тенденцію до зниження їхніх обсягів.

Найбільший вклад у сумарний по області викид забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел внесли у звітному році викиди оксиду вуглецю – 2,530 тис. тонн, оксиду азоту – 0,032 тис. тонн, діоксид сірки – 0,377 тис. тонн, метану – 3,594 тис. тонн, речовин у вигляді суспендованих твердих частинок – 1,475 тис. тонн.

Динаміка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря Тернопільської області за останні десять років має досить чіткі тенденції. Зокрема, достовірна трендова модель (з коефіцієнтом детермінації 97,76%) викидів всіма джерелами описується поліномом третього ступеня, тобто вказує на прискорений у часі спад обсягів вказаних викидів, що у 2017 р. змінюється на зростання, яке за умов збереження незмінними всіх діючих факторів також буде прискорюватися.

Аналогічну динаміку мають викиди за джерелами, зокрема поліномом третього ступеня описується динаміка викидів забруднюючих речовин пересувними джерелами. Високі значення коефіцієнтів детермінації в побудованих трендових моделях свідчать про їх достовірність, що дозволяє будувати адекватні інерційні прогнози, проте дані моделі не відображують дію різних факторів на обсяги викидів забруднюючих речовин, які чинять вплив на динаміку останніх і можуть змінювати вказані тенденції.

Найбільша щільність викидів на 1 км² – 30,3 т у порівнянні з минулим роком залишається у м. Кременці. Аналіз розподілу викидів по території області свідчить, що найбільший внесок у валовий викид забруднюючих

речовин в атмосферне повітря дають підприємства Гусятинського, Збарзького, Козівського, Чортківського та Тернопільського районів та м.Кременець.

Основні забруднювачі атмосферного повітря в Тернопільській області за 2019 рік (усього викидів, т/рік):

1. ПАТ „Укртрансгаз” філія УМГ „Черкаситрансгаз” Барське ЛВУМГ (Гусятинська газо-компресорна станція) - 1279,3
2. ТОВ „Бучачагрохлібпром” - 876,5
3. ДП „Кременецьке управління з постачання та реалізації газу” - 568,4
4. ПАТ „Укртрансгаз» філія УМГ „Львівтрансгаз” Тернопільське лінійне виробниче управління магістральних газопроводів - 466,1
5. ТОВ „Радехівський цукор” Чортківське МПД - 462,2
6. ТОВ „Радехівський цукор” Хоростківське МПД - 309,5
7. СГ ТОВ „Поділля” Збарзький район - 224,6.

СТАН ВОДНИХ РЕСУРСІВ. Забезпечення водою галузей економіки області та населення здійснюється із поверхневих та підземних джерел. Рівнинний рельєф і достатнє зволоження впливають на формування густої річкової мережі. Більш як 120 річок області мають довжину понад 10 км. До великих річок належить річка Дністер; до середніх – Збруч, Серет, Іква і Горинь; всі інші – до малих. Всі річки загальнодержавного значення. Більшість річок області (80%) протікає в меридіональному напрямі по нахилу території області. Це ріки, які належать до басейну Дністра. Найбільшими з них є Золота Липа, Коропець, Стрипа, Серет, Збруч, Нічлава. Ріки басейну Прип'яті – Іква, Вілія, Горинь течуть на північний схід і гирла їх виходять за межі області. Ріки області мають змішаний тип живлення. Навесні вони поповнюються талими сніговими водами, влітку – дощовими, весь рік – підземними водами. При цьому атмосферні опади складають 70%, а підземні води – 30% загального стоку. Найвищий рівень води в ріках спостерігається у березні і квітні, коли тане сніг, а також в першій половині літа, коли часто випадають дощі. Під час повені рівень води може піднятися на 10-50 см за добу. Найнижчий рівень води в ріках (межень) – у серпні-вересні і грудні-лютому, коли випадає незначна кількість опадів.

За водозабезпеченістю Тернопільська область займає 15 місце в Україні. На території області налічується 1401 річка загальною довжиною 6066 км, 26 водосховищ загальною площею водного плеса 3579 га, об'ємом води 81,2 млн. м³ і 886 ставків загальною площею водного плеса 5627 га, об'ємом води 58,8 млн. м³, 3432 артезіанські свердловини і 74285 шахтних колодязів. В

залежності від водності року на одного мешканця області припадає лише від 1 до 1,5 тис. м³ води на рік. До того ж розподіл водних ресурсів по території області нерівномірний. Найменше водозабезпеченими є Борщівський, Гусятинський, Заліщицький та Чортківський райони.

Водні ресурси області використовуються для промислового і сільськогосподарського водопостачання, комунально-побутових потреб, енергетики, риборозведення, рекреаційних цілей. Динаміка водоспоживання за останні роки показана у табл. 2.3.

Таблиця 5.4 Динаміка водоспоживання, за 2017 – 2019 роки

Показники	Одиниця виміру	2017 рік	2018 рік	2019 рік
Забрано води з природних джерел, у тому числі:	млн. м ³	49,23	50,81	52,07
поверхневої	млн. м ³	23,91	25,20	27,87
підземної	млн. м ³	25,32	25,61	24,20
Забрано води з природних джерел у розрахунку на одну особу	м ³	46,6	47,2	49,3
Використано свіжої води, усього	млн. м ³	37,30	38,44	40,23
у тому числі на потреби:				
- господарсько-питні	млн. м ³	17,81	17,75	16,90
- виробничі	млн. м ³	19,41	20,47	23,10
- сільськогосподарські	млн. м ³	3,705	3,704	2,968
- зрошення	млн. м ³	0,073	0,226	0,235
Використано свіжої води у розрахунку на одну особу	м ³	35,1	36,0	38,2
Втрачено води при транспортуванні	млн. м ³	5,46	5,19	4,50
- у відсотках до забраної води	%	11,1	10,2	8,64

Чітко простежується стабільне зростання споживання води для виробничих потреб та зрошення, при загальному зменшенні

водогосподарського питного споживання використання свіжої води у розрахунку на одну особу щорічно зростає на 1-2 м³.

У 2019 році в поверхневі водні об'єкти Тернопільської області скинуто 39,42 млн. м³ зворотних вод, в тому числі: у накопичувачі та поля фільтрації - 0,621 млн. м³; у поверхневі водні об'єкти - 38,80 млн. м³, з них відносяться до нормативно чистих, які не потребують очистки - 16,79 млн. м³, що свідчить про недостатню роботу очисних споруд і потребу подальшого фінансування їх реконструкції та будівництва. У результаті проведених заходів у 2020 році, обсяг відведених нормативно очищених вод збільшиться на 8,6 % до 20,5 млн м³, об'єм відведених зворотних вод залишиться на рівні очікуваного показника за 2019 рік.

В основному забруднені стоки скидають підприємства комунальної сфери, через каналізаційні мережі яких скидається близько 80% забруднених зворотних вод. Головною причиною цього є значна зношеність каналізаційних мереж, насосних станцій, очисних споруд, несвоєчасне проведення поточних та капітальних ремонтів, припинення експлуатації обладнання у зв'язку з високою енергоємністю, низька кваліфікація обслуговуючого персоналу, недостатня увага міських і селищних голів до питань забезпечення належного функціонування згаданих об'єктів. Відсутність очистки зворотних вод гальмує розвиток населених пунктів, зокрема житлового будівництва.

В режимі повної біологічної очистки працюють тільки очисні споруди КП „Тернопільводоканал”. Більшість підприємств комунальної сфери відводять недостатньо-очищені стоки, а стоки таких міст, як Борщів, Зборів, Монастирська та частина стоків міст Заліщики, Бучач, Бережани відводяться без очистки.

Бережанське МКП „Добробут”, КП „Зборівський водоканал”, Кременецьке КП „Міськводгосп”, КП Тербовлянської міської ради „Тербовля” віднесені до переліку екологічно-небезпечних об'єктів області, а Чортківське виробниче управління водоканалізаційного господарства тривалий час входило до „Переліку екологічно-небезпечних об'єктів України”. Найбільші забруднювачі водних об'єктів представлені у табл. 5.5.

Таблиця 5.5. Найбільші забруднювачі водних об'єктів в Тернопільській області*

№ з/п	Підприємства	Категорія стоків	Скиди забруднених зворотних вод, млн. м ³
-------	--------------	------------------	--

			2017 рік	2018 рік	2019 рік
1	МКП „Добробут”, м. Бережани	без очистки	0,154	0,181	0,160
2	КП „Зборівський водоканал”	без очистки	0,130	0,119	0,131
3	Чортківський ВУВКГ	недостатньо- очищені	0,521	0,477	0,521
4	КП Тербовлянської міської ради „Тербовля”	недостатньо- очищені	0,158	0,132	0,159
5.	ДП „Техніка” м. Борщів	без очистки	0,125	0,119	0,125
6.	КП „Міськводгосп” м. Кременець	недостатньо- очищені	0,315	0,320	0,315

*За даними Регіонального офісу водних ресурсів у Тернопільській області

За даними суб’єктів системи моніторингу Тернопільської області, упродовж аналізованого періоду на території регіону гідрохімічні показники якості поверхневих вод у створах спостереження в цілому не зазнали значних змін і переважно відповідали гранично допустимим концентраціям для водойм рибогосподарського призначення.

На екологічний стан поверхневих вод області впливали скиди недостатньо очищених стічних вод внаслідок неефективної роботи каналізаційно-очисних споруд, невнесення в натуру прибережних захисних смуг і водоохоронних зон, а також їх недодержання, насамперед у населених пунктах, засмічення водойм побутовими відходами. Головні джерела забруднення поверхневих водних об’єктів – це підприємства житлово комунального господарства.

Основні проблеми при очищенні зворотних вод виникають на комплексах очисних споруд, які експлуатуються зазначеними підприємствами. Загалом ці проблеми пов’язані з недовантаженістю, зношеністю обладнання та відсутністю коштів на проведення поточних ремонтних робіт чи реконструкції в цілому.

На території Тернопільської області транскордонне забруднення поверхневих вод відсутнє. Оцінка якості поверхневих вод області здійснювалась на основі аналізу інформації стосовно величин гідрохімічних показників у порівнянні з відповідними значеннями їх гранично-допустимих

концентрацій (ГДК) та фоновими показниками. Спостереження за станом поверхневих вод Тернопільської області здійснювалося:

- Регіональним офісом водних ресурсів у Тернопільській області;
- Тернопільським обласним лабораторним центром Міністерства охорони здоров'я України.

Таблиця 5.6. Показники біологічного споживання кисню у водоймах області

Водний басейн, річка	Показник БСК5, мгО/л				
	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.
р. Серет					
Івачівське вдсх.	2,76	2,56	2,48	3,12	3,36
Тернопільське вдсх.	2,82	2,57	2,62	3,09	2,98
Касперівське вдсх.,	2,76	2,62	2,74	2,62	3,03
р. Золота Липа					
створ у м. Бережани	2,82	1,96	2,6	2,88	3,04
р. Стрипа					
створ у м. Бучач	2,88	2,79	2,76	2,8	2,79
р. Нічлава					
Борщівське вдсх.	3,66	3,83	3,75	3,28	3,94
р. Збруч					
створ у смт. Підволочиськ	2,92	2,82	2,76	2,88	3,11
створ у смт. Скала-Подільська	2,85	3,08	2,86	2,7	2,42
р. Горинь					
створ у смт Вишнівець	2,78	2,70	2,6	2,46	2,64
створ у м. Ланівці	2,88	2,78	2,48	2,6	2,9
р. Іква					
створ у м.Кременець	2,76	2,58	2,46	2,54	2,98

Отже, на основі лабораторного визначення якості поверхневих вод (табл. 5.6) за гідрохімічними показниками, зокрема по показнику БСК5, можна зробити висновок, що якість поверхневих вод у басейнах р. Дністер в порівнянні з 2015 роком в деяких випадках покращилась, в інших випадках – в незначній мірі погіршилась, але залишається в межах допустимих норм. А ось в басейні р. Дніпро погіршилась, але також перебуває в межах норми. Найбільш забрудненою річкою області є р. Нічлава в околицях м. Борщів. Стан водойм в

області можна охарактеризувати в цілому як задовільний. По якості води в водоймах воду можна охарактеризувати як нормативно-чисту.

Моніторинг якості води поверхневих водойм свідчить про те, що незважаючи на значний спад промислового виробництва за останні роки та зменшення скидів стічних вод у водойми, по області відмічається тенденція до погіршення екологічного стану водойм II класу за мікробіологічними показниками. Основними причинами забруднення водойм області є те, що населені пункти (міста і селища) не забезпечені станціями для очистки стічних вод, значна кількість діючих очисних споруд застарілі і не відповідають сучасним вимогам, відсутні кошти на проведення реконструкції та будівництво нових очисних споруд, каналізаційних мереж.

СТАН ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ. Тернопільська область має багаті земельні ресурси, її земельний фонд станом на 1 січня 2020 року складає 1382,4 тис. га, з них 1073,3 тис. га або 77,6 відсотків займають сільськогосподарські угіддя (у середньому по Україні - 67,6%), що свідчить про високий рівень сільськогосподарського освоєння земель. Понад 89% земельного фонду займають землі сільськогосподарських підприємств, орендарів, індивідуальних землекористувачів, які використовуються для ведення сільськогосподарського виробництва, підсобного господарства.

Загальна площа сільськогосподарських угідь не змінилась і складає 1046,2 тис. га (76%) території області. В результаті уточнення облікових відомостей за результатами матеріалів інвентаризації площа перелогів складає 3,4 тис. га, а площа ріллі відповідно – 856,4 тис. га (62%). Площа багаторічних насаджень складає 15,7 тис. га. Площа пасовищ та сіножатей на сьогоднішній день становить 144,1 тис. гектара і 26,5 тис. гектарів відповідно. Забудованими землями зайнято 63,8 тис. га території області, під водою - 19,3 тис. га.

Сільськогосподарські угіддя включають орні землі, багаторічні насадження, пасовища і сінокоси. Найвищу частку у сільськогосподарських угіддях займають орні землі (рілля). За цим показником (81,9%) область посідає одне з перших місць в Україні. Частка орних земель є найбільшою в центральній і південній частинах області, дещо меншою - в північній і західній частинах. Ця частка в районах залежить від величини площ під багаторічними насадженнями, сінокосами і пасовищами. Найбільші площі багаторічних насаджень є в південній частині, а пасовищ і сінокосів - у західній і північній частинах області.

Значна розораність ґрунтів і розчленування території призводять до збільшення площ ерозійних земель. А це веде до постійного скорочення сільськогосподарських угідь. Унаслідок природної і штучної ерозії з полів області виноситься понад 20 млн. т ґрунту і 1 млн. т гумусу за рік. На ерозійних землях кожного року недобирається значна частка врожаю сільськогосподарських культур.

На території Тернопільської області є деякий резерв для збільшення площі сільськогосподарських земель – це заболочені і перезволожені землі. Вони становлять понад 4,8 тис га і розташовані на заплавах, плоских межиріччях. В області тривалий час проводилися роботи із осушення цих земель. Але в багатьох випадках таке осушення в долинах рік не було доцільним. Воно призвело до обміління русел рік, зниження води в колодязях, зникнення джерел, а також деградації та зникнення ряду водно-болотних угідь.

В області є також землі, які зайняті різноманітними кар'єрами, а також відпрацьовані землі (землі, які використовувалися при розробці корисних копалин). Вони займають площу 3,4 тис. га і в майбутньому їх можна використати для сільськогосподарського виробництва.

Приведення кількості використання орних земель до природо-охоронно-безпечних і обґрунтованих значень в значній мірі стримується внаслідок передачі цих площ у приватну власність, відсутності економічного механізму зменшення рівня використання еродованих і деградованих земель, „нульового” фінансування здійснення консервації земельних ділянок. Основними антропогенними факторами, що впливають на стан земель та довкілля, є сільське господарство, промисловість, транспорт, енергетика та ін.

Консервація деградованих і малопродуктивних земель за звітний 2019 рік здійснювалась недостатніми темпами: потребують консервації - 21,1 тис. га або 1,5 % до загальної площі території; відповідно проведено консервацію лише на 0,02 тис. га земельних площ, що складає менше 0,001% земель області, а тому цей процес у подальшому потребуватиме додаткового фінансування.

Спостереження за станом родючості ґрунтів Тернопільської області здійснює Тернопільська філія державної установи „Інститут охорони ґрунтів України”. Загальну характеристику стану родючості ґрунтів можна оцінити за еколого-агрохімічним балом. Такий бал земельної ділянки враховує не лише наявність у ґрунті поживних речовин, важких металів, пестицидів та радіонуклідів, а й поширені ґрунти, їх змитість, кислотність та інші фізико-хімічні властивості, які впливають на родючість ґрунту.

Середньозважений бал паспортизованих земель становить по області – 57. Найкращі землі у Підволочиському районі (бал - 66), Лановецькому (64), Тернопільському (62), де залягають найбагатші ґрунти області – це чорноземи глибокі малогумусні, чорноземи реградовані, чорноземи опідзолені та невелика частка темно-сірих опідзолених. У цих районах ґрунти середньої і високої якості. Найнижчий бал мають землі Монастирисьького району (бал - 46), Борщівського (49), Підгаєцького (50), Бережанського (53), де широко поширеними ґрунтами є ясно- та сірі опідзолені та інші ґрунти з низькими показниками природної родючості та різних ступенів змитості та оглеєності. Негативно впливає на загальний, еколого-агрохімічний бал земельної ділянки і зростання кислотності ґрунту внаслідок інтенсивного застосування фізіологічно кислих мінеральних добрив та низькі темпи їх розкислення.

В цілому, по області, найбільш поширеними є ґрунти середньої якості п'ятого класу з середнім балом 51–60 площею 161,3 тис. га (42,25 %) та високої якості четвертого класу з середнім балом 61–70 площею 133,7 тис. га (35,02 %). Ґрунти третього класу високої якості з балом 71–80 займають площу 14,5 тис. га. Ґрунти середньої якості шостого класу з балом 41–50 і низької якості з балом 21–40 займають відповідно 55,2 і 17,1 тис. га або 14,46 і 4,48% обстежених площ. Дуже високоякісні ґрунти в області відсутні, а непридатні до використання ґрунти не залучені в сільськогосподарський обіг.

СТАН ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ. Промислові відходи в області утворюються на основних та побічних виробництвах переробної, харчової, машинобудівної, легкої промисловості і внаслідок спалювання твердого палива та експлуатації автомобільного транспорту.

Згідно з даними Головного управління статистики у Тернопільській області по формі статистичної звітності № 1-відходи (річна) „Утворення та поводження з відходами” за 2018 рік в області утворилось – 1651,8 тис. т відходів, з них утилізовано – 240,7 тис. т, передано на сторону – 1608,9 тис. т, видалено у спеціально відведені місця та об'єкти – 29,4 тис. т, знешкоджено – 1,1 тис. т, наявність відходів на кінець 2018 року, накопичених протягом експлуатації, у спеціально відведених місцях чи об'єктах економічно активних підприємств і організацій, та з урахуванням відходів тимчасово розміщених у спеціально відведених місцях чи об'єктах – 990,1 тис. т. Кількість утворених відходів зазначена з урахуванням відходів, утворених у домогосподарствах.

В 2019 році за даними Головного управління статистики у Тернопільській області та згідно даних статистичної звітності форми №1-відходи (річна)

„Утворення та поводження з відходами” за 2019 рік в області утворилось – 1062,6 тис. т відходів, з них утилізовано – 277,7 тис. т, передано на сторону – 1097,9 тис. т, видалено у спеціально відведені місця та об'єкти – 29,3 тис. т, накопичено на 1.01.2020р. – 722,0 тис. т., як бачимо відбулось суттєве скорочення обсягів утворення та накопичення відходів за останній рік, що пов'язано із скороченням економічної активності в Тернопільській області.

Відповідно до Порядку ведення реєстру об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31 серпня 1998 року № 1360, до реєстру об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів внесено 23 об'єкти, протягом 2019 року не внесено жодного підприємства. Реєстр місць видалення відходів ведеться згідно із Порядком ведення реєстру місць видалення відходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.08.1998 № 1216. У 2019 році до даного реєстру внесено 16 паспортів місць видалення відходів. Станом на 01.01.2020 року погоджено паспорти та включено до реєстру місць видалення відходів області 109 місць видалення відходів. На території області у 2019 році мали ліцензії на поводження з небезпечними відходами та здійснювали їх збір та зберігання з наступною відправкою в місця утилізації:

- МП „Альфа” Бучацький район, смт. Золотий Потік (збирання, зберігання відходів, що містять як складові або забруднювачі ртуть, сполуки ртуті (у т.ч. відпрацьовані люмінесцентні лампи та прилади));

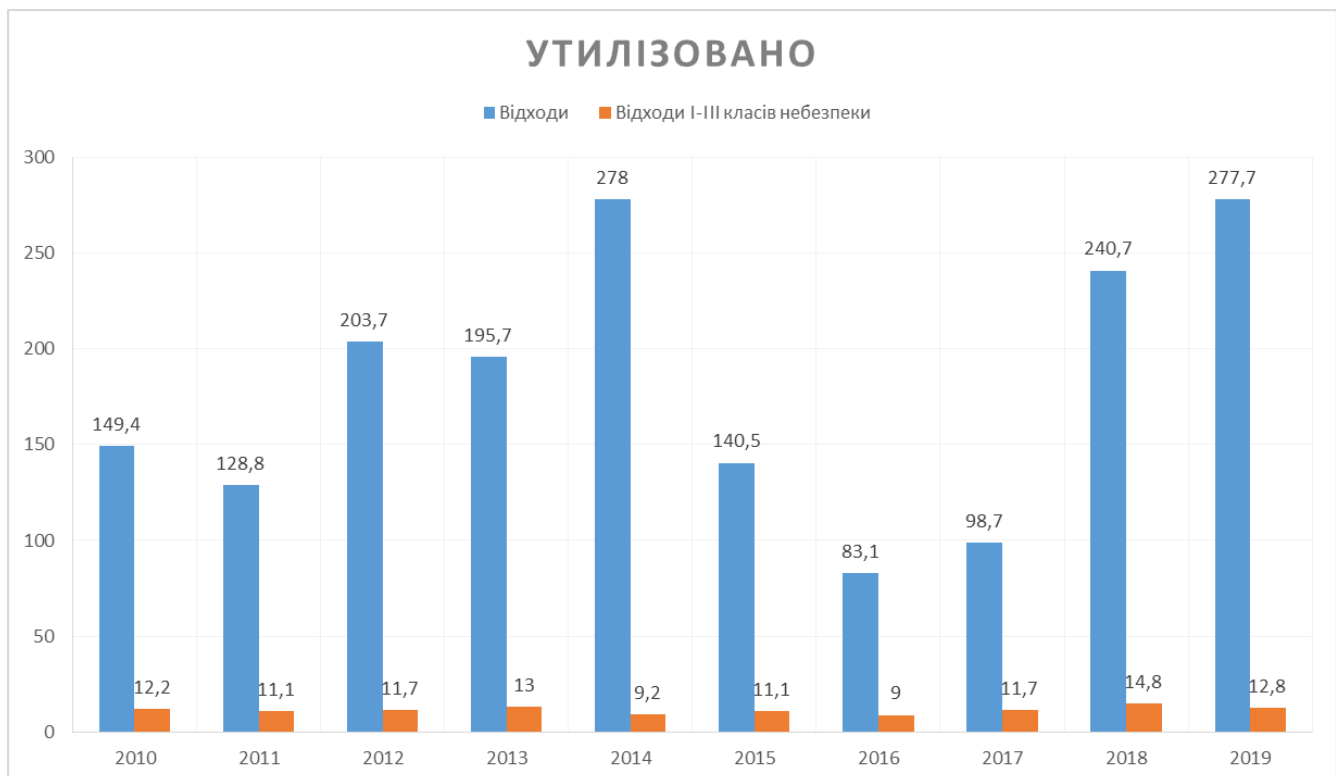
- МПП „Фортуна” Тербовлянський район, с. Золотники (збирання, зберігання відпрацьованих батарей свинцевих акумуляторів, несортованих відпрацьованих батарей за винятком сумішей батарей, наведених у Зеленому переліку відходів, відходів батарей, не визначених у Зеленому переліку відходів, які містять небезпечні сполуки;

- ПП „ЕКОЦЕНТР ПЛЮС” м. Тернопіль, вул. Бродівська, 59 (збирання, зберігання ртуті, сполук ртуті).

В місті Тернополі відсутній полігон для зберігання промислових відходів. Промислові відходи, що не мають подальшого збуту або відсутні технології їх утилізації, тимчасово зберігаються на територіях підприємств.

У Тернопільській області обсяги утворення твердих побутових відходів на сьогоднішній день становлять – 900 тис. куб. метрів (300 тис. тонн), для захоронення яких функціонує близько 740 сміттєзвалищ (з них 32 комунальних, в містах і селищах). Обсяги утворення ТПВ щороку зростають (рис.5.1).

Рисунок 5.1. Обсяги поводження з твердими побутовими відходами в Тернопільській області впродовж 2000-2019 років, тис. куб. метрів

Згідно з даними звітності за формою 1-ТПВ в Тернопільській області, процент охоплення населення послугою з поводження з побутовими відходами становить 67%. При цьому за останні п'ять років цей показник майже не змінюється. За даними районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування послуга з поводження з побутовими відходами надається в 204 населених пунктах Тернопільської області, що складає 19,2% населених пунктів області.

Таблиця 5.7. Тверді побутові відходи та їх компоненти, які збираються роздільно, тис. тонн.

Компоненти ТПВ	2015	2016	2017	2018	2019
Змішані ТПВ		662,8	650,6	835,9	851,24
великогабаритні ТПВ		33,4	40,3	35,28	40,1
Макулатура (картон, папір)		8,6	10,1	8,581	8,61
Полімери (плівка, пакети, ПЕТ пляшки і коробки, пластмаса тощо)		14,4	42,6	11,842	14,87
Упаковка Тетра Пак та інша (комбінована, багатошарова)		-	-	-	-
Метали (чорні, кольорові)		7,74	-	0,417	0,055
Скло (склотара, скlobій)		7,04	9,51	5,173	1,536
Текстиль (синтетичний, натуральний, змішаний)		-	-	0,4	0,4
Органічні компоненти, які здатні до біологічного розкладання (харчові)		14,74	-	-	-

відходи, відходи рослинного походження тощо)					
Електричне та електронне обладнання		1,9	1,3	0,32	0,166
Небезпечні компоненти		-	-	-	-
Інші		24,03	31,33	2,182	2,287
Всього	788,5	774,6	785,74	900,095	919,264

Джерело: дані звітності за формою 1-ТПВ

За останні 5 років суб'єктами господарювання, що надають послуги з поводження з побутовими відходами зібрано та перевезено 4,1 млн куб. метрів побутових відходів, з них захоронено 3,3 млн куб. метрів. Обсяг відходів після сортування та відібраних сировино цінних компонентів за ці роки становить 0,6 млн куб. метрів (0,4 млн тонн). Від початку експлуатації місць видалення відходів області обсяг захоронених відходів на них становить 22,9 млн куб. метрів (5,6 млн тонн) (табл. 2.7). І це лише статистична інформація, на справді цей показник набагато більший. Суб'єкти господарювання приховують (занижують) об'єми і вагу відходів для зменшення податку за розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи об'єктах.

Таблиця 5.8. Обсяг зібраних, перевезених, захоронених ТПВ та відібраних сировино цінних компонентів

Заходи	Всього, млн куб. м.	2015	2016	2017	2018	2019
Кількість твердих побутових відходів зібраних і перевезених підприємствами	4,167	0,788	0,775	0,785	0,900	0,919
Кількість твердих побутових відходів захоронених на полігонах, сміттєзвалищах	3,535	0,696	0,668	0,625	0,763	0,783
Обсяги відходів після сортування та відібраних сировино цінних компонентів	0,438/396,0 тис. тонн	0,021/ 11,1 тис. тонн	0,004/ 0,96 тис. тонн	0,156/ 129,7 тис. тонн	0,127/ 130,9 тис. тонн	0,130/ 123,9 тис. тонн

Джерело: дані звітності за формою 1-ТПВ

Послуги у сфері поводження з побутовими відходами надає 31 підприємство, з них 21 підприємство комунальної форми власності, 10 –

приватної. Також, в області є розповсюдженим обрання надавача послуг з вивезення ТПВ без конкурсу. На 2019 рік у 198 населених пунктах (18,7%) впроваджено систему роздільного збирання твердих побутових відходів (ПЕТ-пляшка, скло, макулатура). З роками спостерігається зростання цього показника (рис. 2). На сьогоднішній день, не впроваджено роздільне збирання відходів у Бережанському та Підгаєцькому районах. Збирання та заготівлю відходів як вторинної сировини здійснюють 17 суб'єктів господарювання.

Рисунок 5.2. Впровадження роздільного збирання відходів.

Для видалення побутових відходів із 1022 населених пунктів області існує 740 сміттєзвалищ. Деякі сміттєзвалища обслуговують 2-3 населених пункти. Станом на 1.01.2020 року в області паспортизовано 109 сміттєзвалищ. Питання щодо виділення коштів на виготовлення паспортів місць видалення відходів органами місцевого самоврядування інших населених пунктів області не вирішується.

На території області спеціалізовані підприємства або полігони утилізації, зберігання, знешкодження та поховання токсичних відходів, відходів об'єктів оборонної діяльності відсутні. Через відсутність коштів не проводяться роботи з будівництва та облаштування нових та існуючих сміттєзвалищ, порушуються правила експлуатації діючих сміттєзвалищ. На більшості діючих сміттєзвалищ не виконуються технологічні процеси при утилізації твердих побутових відходів.

В 2019 році операції з безпечного збирання, перезатарювання та вивезення на знешкодження непридатних пестицидів та агрохімікатів з території Тернопільської області не проводилися. На даний час залишилося 12,782 т непридатних або заборонених до використання пестицидів.

Відповідно до Порядку ведення реєстру об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 31 серпня 1998 року № 1360, до реєстру об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів внесено 23 об'єкти, протягом 2019 року не внесено жодного підприємства. Реєстр місць видалення відходів ведеться згідно із Порядком ведення реєстру місць видалення відходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.08.1998 № 1216. У 2019 році до даного реєстру внесено 16 паспортів місць видалення відходів. Станом на 01.01.2020 року погоджено паспорти та включено до реєстру місць видалення відходів області 109 місць видалення відходів.

СТАН ЛІСОВИХ РЕСУРСІВ

Тернопільська область відноситься до малолісистих областей України. Площа земель лісгосподарського призначення області становить 201,4 тис. га, з них 183,2 тис. га земель, вкритих лісовою рослинністю. Лісистість області становить 13,3%. На одного жителя області припадає 0,19 га вкритих лісом земель. Ліси на території області розташовані нерівномірно та зосереджені, в основному, у північній (з переважанням соснових деревостанів) і північно-західній частині (бук, граб), де лісистість досягає 20-25%, а також у південній частині (дуб, граб), де лісистість досягає 14-18%.

За останні 5 років загальна площа земель лісгосподарського призначення зросла на 0,8 тис. га. Запас деревини в лісах оцінюється в межах 32,31 млн м³. Середній запас на 1 га в лісах управління становить 223 м³. Середній приріст на 1 га вкритої лісом площі 3,63 м³. Середній вік деревостанів 62 роки, відбувається поступове старіння лісів, що впливає на їх санітарний стан. Площа вкритих лісовою рослинністю ділянок становить 145,1 тис. га.

Розподіл лісів за категоріями в залежності від основних виконуваних ними функцій:

- ліси природоохоронного, наукового та історико-культурного призначення - 42,8 тис. га (29,5%);
- рекреаційно-оздоровчі ліси - 25,0 тис. га (17,2%);
- захисні ліси - 18,1 тис. га (12,5%);
- експлуатаційні ліси - 59,2 тис. га (40,8%).

Вікова структура вкритої лісом площі:

- молодняки - 25,6 тис. га (17,6%);
- середньовікові - 74,2 тис. га (51,1%);
- пристигаючі - 22,4 тис. га (15,5%);
- стиглі і перестійні - 22,9 тис. га (15,8%).

Розподіл за основними лісоутворюючими породами:

- хвойні - 20,5 тис. га (14,1%);
- твердолистяні - 119,5 тис. га (82,4%);
- м'яколистяні - 4,8 тис. га (3,3%);
- інші деревні породи та чагарники - 0,3 тис. га (0,2%).

Породний склад:

- хвойні - 5,57 млн м³ (17,2%); в тому числі: сосна - 4,61 млн м³ (14,3%); ялина - 0,4 млн м³ (1,2%); модрина - 0,5 млн м³ (1,5%);
- твердолистяні - 25,71 млн м³ (79,6%); в тому числі: дуб - 16,72 млн м³ (51,7%); бук - 3,35 млн м³ (10,4%); ясен - 1,90 млн м³ (5,9%); граб - 3,08 млн м³ (9,5%);
- м'яколистяні - 0,99 млн м³ (3,1%); в тому числі: береза - 0,58 млн м³ (1,8%); осика - 0,02 млн м³ (0,06%); вільха - 0,20 млн м³ (0,6%);
- інші деревні породи та чагарники - 0,04 млн м³ (0,1%).

Питання нарощування лісистості області включено до пріоритетних напрямків розвитку лісогосподарської галузі. Забезпечення розширеного відтворення лісів є одним з важливих завдань. Лісогосподарськими підприємствами області за останні 60 років починаючи з 1953 до 2013 року відтворення лісів проведено на площі 116,6 тис. га. В останні роки – щорічно на площі 600-700 га.

Лісовідновлення за 2019 рік склало 506,3 га (у розрізі лісокористувачів, власників лісів):

- Підприємства Держлісагентства – 432 га;
- Підприємства Мінекономіки – 64,1 га;
- Підприємства Мінприроди – 10,2 га.

Лісорозведенням (створенням нових лісових насаджень) у 2019 році було охоплено площі: підприємств Держлісагентства – 201 га та підприємств Мінприроди – 10,2 га, усього – 211,2 га.

Про велику питому вагу лісовідновних робіт у загальному обсязі лісогосподарської діяльності свідчить те, що 91,4 тис. га або 63% всіх лісів

області займають штучно створені насадження. Залісення зрубів та збільшення площі лісів проводиться шляхом лісовідновлення і лісорозведення. Із загальних обсягів відтворення лісів за п'ять останніх років на площі 3,5 тис. га природне поновлення становило 10,6% (370 га).

БІОРИЗНОМАНІТТЯ ТА ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИЙ ФОНД

Рослинний світ. Флора Тернопільщини багата і різноманітна. Вона налічує близько 1100 видів вищих спорових і насінневих рослин, які належать до 100 родин і 500 родів. Географічне положення Тернопільської області визначило і різноманітність її рослинного покриву. Західна та північна частини області (Бережанський, Монастириський, Кременецький адміністративні райони) віднесені до Західноукраїнської підпровінції Східно-європейської провінції Європейської області широколистяних лісів. Східні та південно-східні частини території належать до Подільсько-середньопридніпровської під провінції Східноєвропейської провінції Європейсько-сибірської лісостепової області.

У східній частині області на рівнинному плато переважають карбонатні чорноземи, на яких колись розвивалась лучно-степова рослинність. Степова рослинність на території Тернопільської області в природному вигляді не збереглась. Майже всі степові ділянки розорані, а ті, що залишилися, зазнали значного впливу людини. Нерозорані степові ділянки можна зустріти на схилах горбів, балок та ін.

На заході в умовах розчленованості місцевості та м'якшого клімату поширений комплекс опідзолених чорноземів, на яких у період формування сучасної флори розвивалась лісова рослинність.

Заплавні луки поширені у верхніх і середніх течіях лівих приток Дністра, а також у верхів'ях річок басейну Прип'яті, на родючих ґрунтах долини Ікви, Стиру, Вілії, Серету та Стрипи. Тут розвинений багатий покрив із злакових і злаково-болотних трав. Суходільні луки займають підвищені рівнини і схили ярів та балок. У рослинному покриві переважають бобово-злакові трави. Болотна рослинність зосереджена головню у долинах річок північної частини області.

Рослинний світ області налічує багато реліктових та ендемічних видів. До реліктових належать: осока низька, бруслина карликова, плющ звичайний, волошка Маршала, сеслерія Гейфлера та ін. Ендемічні рослини області: заяча конюшина Шиверека, гвоздика Андржійовського, вівсюнець пустельний, самосил передгірний та ін. На території області зростає 160 видів вищих судинних рослин, які занесені до Червоної книги України та 102 види рослин,

що є регіонально-рідкісними. Крім того, охороняється 15 видів рослин, що віднесені до додатків Конвенції про охорону дикої флори і фауни і природних середовищ існування в Європі, 40 види рослин, що віднесені до додатків Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES), 16 видів, що віднесені до Європейського Червоного списку.

Тваринний світ області представлений лісовими та степовими видами. Трапляється види, які водяться на Поліссі, а також у Карпатах. Поліські види поширені в північній частині області. Це куниця лісова і кам'яна, заєць, білка, дикий кабан, рись, вовк, рябчик, тетерев, куріпка та ін. У південній частині області живуть представники тваринного світу Карпат - горностай, ласка, дикий кіт, дикий кабан, рябчик, орел-сапсан, снігур, кедрівка, козуля, олень. В області поширені також тварини степу – заєць, сіра і степова полівки, тхір, жайворонок, перепелиця, стрепет. У річках області водяться коропа, карасі, лини, окуні, соми, щуки, у багатьох річках і ставах – цінні хутрові звірі (видра, ондатра), дикі водоплавні птахи.

У наслідок нераціонального господарювання у минулі десятиліття значно зменшились чисельність популяцій лосів, козуль, оленів дров, інших видів тварин. У 1960-х роках зникли дрови, які були у Кременецькому районі (в 1937 р), немає рябчиків у Шумському районі. Сіра гуска стала надзвичайно рідкісним птахом. Зник стрепет. До ендемічних видів належать подільський кріт, плямистий ховрах, мала кутора, чагарникова полівка. Деякі види тварин області перебувають під загрозою цілковитого знищення і тому вимагають охорони. Серед них є рідкісні, які занесені до „Червоної книги України” – лелека чорний, тхір степовий, широковух звичайний, пугач, орланбілохвіст, кіт лісовий, беркут, кутора мала, скопа, полоз лісовий та інші.

На території області заборонено відстрілювати видру, ондатру, білку, сіру куріпку, яструба-перепелятника, ворона та грака. На території області охороняється 414 видів тварин, з них 195 видів віднесені до Червоної книги України. Крім цього, охороняється 68 видів тварин, що віднесені до додатків Конвенції про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (CITES), 306 видів - до додатків Конвенції про охорону дикої флори і фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція), 34 - до додатків Конвенції про збереження мігруючих видів диких тварин (Боннська конвенція, CMS), 40 видів тварин охороняються відповідно до Угоди про збереження афро-євразійських мігруючих водно-

болотних птахів (AEWA), 24 види охороняються відповідно до Угоди про збереження кажанів в Європі (EUROBATS).

Природно-заповідний фонд. Протягом 2015-2019 років видано 4 Укази Президента України щодо створення 5 нових та розширення існуючих територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного значення. Крім вищезазначених, за пропозиціями обласної державної адміністрації обласною радою було оголошено 29 нових територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення загальною площею 273,6 гектара.

Природно-заповідний фонд Тернопільської області станом на 1 січня 2020 року має у своєму складі 643 одиниці територій та об'єктів. Фактична площа природно-заповідного фонду області (без урахування площі тих об'єктів, що входять до складу територій інших заповідних об'єктів) – 123307,1999 гектарів. Відношення площі природно-заповідного фонду до площі Тернопільської області („показник заповідності”) становить 8,92 %.

З метою забезпечення реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року в частині збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, збільшення площі природно-заповідного фонду, головою обласної державної адміністрації видано розпорядженням від 18 червня 2018 року № 481-од „Про забезпечення реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року в частині формування мережі природоохоронних територій”. Постановою Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2017 р. № 1089 „Про внесення змін до Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року” деталізовано щорічні індикатори питомої ваги площі природно-заповідного фонду в розрізі областей.

У Тернопільській області питома вага площі природно-заповідного фонду у 2019 році повинна становити 15,0 % від площі області, а у 2020 році – 19 %. Для цього необхідно додатково збільшити площу природно-заповідного фонду ще на 140 тис. гектарів. Для досягнення наведеного показника сформовано переліки територій та об'єктів природно-заповідного фонду, які планується створити в області, розроблено науково обґрунтовані індикативні показники площі природно-заповідного фонду в розрізі адміністративно-територіальних одиниць, підготовлено наукове обґрунтування переваг створення нових заповідних територій та об'єктів, проводиться роз'яснювальна робота.

Установлено у натурі (на місцевості) межі 49 територій та об'єктів загальною площею 22,1 тис. гектарів, що становить 16,36 % від загальної

площі. Для досягнення наведеного показника сформовано переліки територій та об'єктів природно-заповідного фонду, які планується створити в області, розроблено науково обґрунтовані індикативні показники площі природно-заповідного фонду в розрізі адміністративно-територіальних одиниць, підготовлено наукове обґрунтування переваг створення нових заповідних територій та об'єктів, проводиться роз'яснювальна робота.

З метою забезпечення виконання поставлених завдань у 2019 році за пропозицією Тернопільської обласної державної адміністрації Указом Президента України від 11 квітня 2019 року № 139/2019 „Про території та об'єкти природно-заповідного фонду загальнодержавного значення” оголошено ботанічний заказник загальнодержавного значення „Жолоби” площею 60 гектарів, Указом Президента України від 17 квітня 2019 року № 147/2019 „Про зміну меж національного природного парку „Дністровський каньйон” збільшено площу парку на 901,1 гектар, рішенням обласної ради від 04 червня 2019 року №1398 „Про внесення змін та доповнень до мережі територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення Тернопільської області” оголошено 4 території та об'єкти природно-заповідного фонду місцевого значення загальною площею 12,00 гектарів. На розгляді в Міністерстві захисту довкілля та природних ресурсів України знаходяться матеріали щодо зміни меж національного природного парку „Кременецькі гори” та збільшення його площі на 664,1 гектара.

У межах природного заповідника „Медобори”, національних природних парків „Дністровський каньйон” і „Кременецькі гори”, інших заповідних територій та об'єктів охороняються природні оселища і рідкісних і зникаючих види природної флори та фауни, які мають важливе значення для України, а також держав-членів Європейського співтовариства.

ВПЛИВ ЗАБРУДНЕННЯ НА СТАН ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ. Тернопільська область є однією з середньо заселених українських областей. Населення області станом на 01 січня 2020 року – 1038,7 тис. осіб. В області впродовж останніх 20 років спостерігається тенденція до спаду чисельності постійного та наявного населення. Якщо у 2000 році чисельність наявного населення становила 1156,9 тис. осіб, у 2010 році – 1088,9 тис. осіб, у 2015 – 1069,9 тис. осіб, у 2018 році – 1052,3 тис. осіб. В цілому за період з 1991 по 2018 роки даний показник по Тернопільській області скоротився на 104,6 тис. осіб. Зокрема, впродовж 2018 року чисельність населення Тернопільщини зменшилася на 6433 особи. Зменшення чисельності відбулося за рахунок

природного скорочення – 6468 осіб, водночас зафіксовано міграційний приріст населення – 35 осіб (табл.5.8).

Таблиця 5.8. Динаміка формування чисельності населення Тернопільської області, протягом 1990 – 2020 р.р.

Рік	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020
Назва показника							
Чисельність населення, тис. осіб	1171,5	1177,7	1156,9	1119,6	1088,9	1069,9	1038,7
Природний приріст/скорочення	+1,7	-2,0	-5,2	-5,8	-3,8	-4,5	-6,9
Міграційний приріст/скорочення	+1,9	-0,3	-1,8	-1,7	-1,0	+0,3	-0,3
Сумарний приріст/скорочення	+3,6	-2,3	-7,0	-7,5	-4,8	-4,2	-7,2

Населення області за останні 5 років (з 2015 по 2020 роки) зменшилось на 31,2 тис. осіб. Народжуваність в області, як і по всій території України, зменшується з кожним роком. У 2014 році вона складала 10,95 на 1000 населення, а у 2019 році лише 8,1 на 1000 населення. Загальна смертність серед населення коливається з року в рік в інтервалі від 14,0 на 1000 населення (2016-2017 роки) до 14,3 на 1000 населення (2015 та 2018 роки).

Природній приріст населення за останні 30 років є стабільно від’ємним.

За даними наукових досліджень негативні фактори, що мають вплив на здоров’я людини, за значимістю розподіляються наступним чином:

- соціальні (харчування, спосіб життя, шкідливі звички) – 37%;
- забруднення атмосферного повітря – 21%;
- медичні та біологічні – 19%;
- забруднення питної води – 13%;
- інші причини – 10%.

Це зумовлено, в першу чергу, тим, що людина споживає за добу повітря набагато більше в об’ємному відношенні, ніж води та їжі. Водночас істотні захисні бар’єри існують тільки для тих шкідливих речовин, що потрапляють до організму через шлунково-кишковий тракт, легені ж таким надійним захистом не забезпечені.

Наявні в атмосферному повітрі шкідливі речовини впливають на людський організм при контакті з поверхнею шкіри або слизовою оболонкою. Поряд з органами дихання забруднювачі вражають органи зору та нюху, а впливаючи

на слизову оболонку гортані, можуть викликати спазми голосових зв'язок. У деяких випадках вплив одних з забруднюючих речовин у комбінації з іншими призводять до більш серйозних розладів здоров'я. Статистичний аналіз дозволив досить надійно установити залежність між рівнем забруднення повітря і таких захворювань, як захворювання верхніх дихальних шляхів, серцева недостатність, бронхіти, астма, пневмонія, емфізема легень, різні алергійні захворювання, а також хвороби зору. Ознаки і наслідки дій забруднювачів повітря на організм людини проявляються здебільшого в погіршенні загального стану здоров'я: з'являються головний біль, нудота, відчуття слабкості, знижується або втрачається працездатність.

Якість питної води та її вплив на здоров'я населення. Протягом 2019 року фахівцями „Тернопільський ОЛЦ МОЗУ” із джерел централізованого водопостачання було відібрано та досліджено за санітарно-хімічними показниками 2384 взірців питної води, із них не відповідало санітарно-гігієнічним нормативам 490, що становить 20,5%, за санітарно - мікробіологічними показниками – 3281 взірців питної води, із 60 них не відповідало санітарно-гігієнічним нормативам 438, що становить 13,3%. Із комунальних водогонів було відібрано та досліджено за санітарно-хімічними показниками 1095 взірців питної води, за санітарно-мікробіологічними показниками 1627 взірців питної води. Питома вага нестандартних взірців питної води, відібраних з комунальних водогонів за санітарно-хімічними та санітарно - мікробіологічними показниками становить 20,2% та 10,6%. Із відомчих водогонів було відібрано та досліджено за санітарно-хімічними показниками 370 взірців питної води, за санітарно-мікробіологічними показниками 476 взірців питної води. Питома вага нестандартних взірців питної води відібраних з відомчих водогонів за санітарно-хімічними та санітарно - мікробіологічними показниками становить 23,5 % та 13,2%. Із сільських водогонів відібрано та досліджено за санітарно-хімічними показниками 727 взірців питної води, за санітарно - мікробіологічними показниками 791 взірців питної води. Питома вага нестандартних взірців питної води відібраних з сільських водогонів за санітарно-хімічними та санітарно - мікробіологічними показниками становить 15,6% та 19,8%. Із джерел децентралізованого водопостачання було відібрано та досліджено за санітарно-хімічними показниками 2313 взірців питної води, із них не відповідало санітарно-гігієнічним нормативам 546, що становить 23,6%, за санітарно -

мікробіологічними показниками – 842 взірці питної води, із них не відповідало санітарно-гігієнічним нормативам 219, що становить 26,0%.

Здоров'я є ключовим аспектом життєдіяльності як окремої особистості, так і суспільства у цілому. Його рівень є індикатором соціально-економічного розвитку з одного боку, з іншого – власне соціально-економічні суттєво позначаються на формуванні здоров'я, його стані та динаміці.

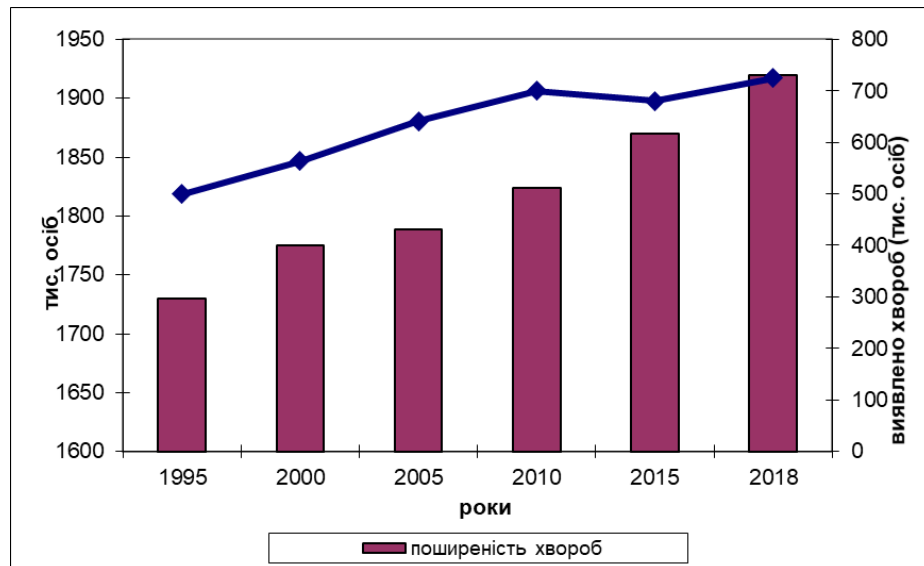
Забезпечення основних потреб населення в галузі охорони здоров'я нерозривно пов'язані з досягненням цілей сталого розвитку та первинними заходами з охорони навколишнього середовища. Ув'язка питань охорони здоров'я, охорони навколишнього середовища та покращення соціально-економічних умов вимагає міжсекторальних зусиль. Згідно з оцінками Регіонального бюро ВООЗ, в Європі на частку екологічних чинників, таких як доступ до чистої води і санітарно-гігієнічним послугам, житлові умови, якість повітря, середовище на роботі і схильність до впливу екстремальних погодних умов, доводиться 13-20% тягаря хвороб. У всіх європейських країнах існують нерівності щодо впливу чинників НС на здоров'я, і ці нерівності можуть доходити до крайності: в найменш забезпечених групах схильність несприятливих впливів часто буває як мінімум в п'ять разів вище, ніж в групах з високим рівнем доходів.

Власне цими чинниками обумовлюється погіршення здоров'я населення України за час незалежності викликає особливе занепокоєння. На даний час стан здоров'я України є одними з найгірших в Європі. Порівняння стану здоров'я населення в Тернопільській області із загальноукраїнськими показниками дає підстави стверджувати про дещо кращу загальну картину щодо стану здоров'я населення, однак не суттєву. Зокрема рівень смертності в області у 2019 р. становив 14,2 ‰ (в Україні – 14,7 ‰). Менше у Тернопільській області й дитяча смертність.

Загальний рівень захворюваності (уперше зареєстрованих випадків) на Тернопільщині вищий, ніж в Україні на 14% (341,6 осіб в розрахунку на 100000 населення у 2017 р.). Загалом, порівняно із 1995 роком первинна захворюваність зросла в 1,45 рази (рис. 5.3).

Рисунок 5. 3. Динаміка поширеності хвороб і захворюваність в Тернопільській області у 1995 - 2018 роках, на 100000 осіб²⁸.

²⁸ За даними Центру медичної статистики Міністерства охорони здоров'я України

Практично за усіма причинами смертності на Тернопільщині показники менші за середньоукраїнські, крім смертності від ішемічної хвороби серця та хвороб органів дихання. Хоча поширеність ішемічної хвороби та захворюваності на неї населення вищі за середньоукраїнські, а ось поширеність даної хвороби та кількість уперше виявлених випадків захворюваності на неї у в Тернопільській області дещо менше ніж в Україні.

Інша ситуація із хворобами органів дихання.

Рівень поширеності хвороб також зростає. Така ситуація характерна для більшості вікових груп, особливо високі темпи росту захворюваності для підлітків 15-17 років. Насправді зростання захворюваності серед молоді є дуже небезпечною тенденцією, адже власне у дитячому і підлітковому віці закладаються основи здоров'я, які проявляються протягом майбутнього життя. Власне здорове дитинство та юність є одним із детермінантів здоров'я.

У структурі первинної захворюваності в області перше місце займають хвороби органів дихання – 48 % (понад 340 на 100 тис. населення); на другому – хвороби системи кровообігу – 7%, на третьому – хвороби шкіри та підшкірної клітковини – 7% (рис. 5.4).

Рисунок 5.4. Структура захворюваності за класами хвороб Тернопільської області у 2018 році

Незважаючи на те, що в Тернопільській області захворюваність нижча за загальноукраїнську, спостерігається негативна тенденція до їх зближення. Так, якщо у 2004 році індекс захворюваності в Тернопільській області становив 0,907, то у 2018 він майже дорівнював одиниці – 0,990. З одного боку це пов'язано із незначним зменшенням загальноукраїнського рівня захворюваності, з іншого – зростанням цього рівня на Тернопільщині.

Найвищий індекс захворюваності у Тернопільській області серед хвороб ендокринної системи (1,50). Високий серед хвороби шкіри та підшкірної клітковини (1,14), нервової системи (1,13) та розладів психіки та поведінки (1,09). Ще вищі індикатори більшості із цих хвороб серед працездатного населення. Так індекс захворюваності ендокринної системи становить 1,62; нервової системи – 1,27; розладів психіки та поведінки – 1,21.

Захворюваність населення Тернопільської області за кількістю уперше зареєстрованих випадків захворювань, на які може мати вплив стану навколишнього середовища за класами хвороб (станом на 1.01.2018 року) складала:

- усі захворювання – 720851чол.;
- інфекційні та паразитарні хвороби –19370 чол.;
- новоутворення – 6663 чол.;

- хвороби крові, кровотворних органів та окремі порушення із залученням імунного механізму – 4702 чол.;

- хвороби ендокринної системи, розладу харчування, порушення обміну речовин – 16229 чол.;

- хвороби органів дихання – 341644 чол.;

- хвороби органів травлення – 29499 чол.;

- травми, отруєння та інші наслідки зовнішніх причин – 33411 чол.

Захворюваність населення Тернопільської області за класами хвороб, на які може мати вплив стану навколишнього середовища на 1.01.2018 року (кількість уперше зареєстрованих випадків захворювань на 100 000 населення):

- усі захворювання – 68489 (Україна – 62895);

- інфекційні та паразитарні хвороби – 1840 (Україна – 2222);

- новоутворення – 633 (Україна – 865);

- хвороби крові, кровотворних органів та окремі порушення із залученням імунного механізму – 447 (Україна – 928);

- хвороби ендокринної системи, розладу харчування, порушення обміну речовин – 1542 (Україна – 928);

- хвороби органів дихання – 32460 (Україна – 28445);

- хвороби органів травлення – 2803 (Україна – 2569);

- травми, отруєння та інші наслідки дії зовнішніх причин – 3174 (Україна – 4010).

Кількість осіб, що хворіють на активний туберкульоз на 100 тис. населення в 2014 році становив 46,6. За останній період цей показник зменшився і становить 33,3 на 100 тис населення в 2019 році. Проведені заходи з виявлення захворювання на ранніх стадіях, їх планування, проведення профілактичних заходів дають можливість знизити захворюваність на активний туберкульоз.

Захворюваність на онкологічні захворювання за даний період часу збільшилась. Це пов'язано з погіршенням екологічної ситуації, покращенням виявлення онкозахворювань на ранніх стадіях. У 2014 році показник осіб, в яких вперше виявлено онкозахворювання, складає 304,9 на 100 тис населення. Цей показник коливається на протязі даного періоду часу, а в 2019 році він становить 325,2 на 100 тис населення.

Посилення забруднення довкілля призводить до зростання захворюваності з цілого ряду хвороб. Загальна тенденція уперше зареєстрованих випадків захворювання населення Тернопільської області носить мінливий характер і може бути описана поліноміальною регресійною моделлю третього ступеня,

періодичні спади чергуються з нарощенням рівня захворюваності. Слід відзначити, що стан здоров'я населення території виявляє доволі тривожні тенденції і вимагає постійного моніторингу. В області відбувається процес депопуляції населення. Тренд смертності населення області залишається вкрай неблагополучним, що є найголовнішою складовою природного скорочення населення області.

Загалом можна відзначити, що стан здоров'я населення Тернопільської області виявляє доволі тривожні тенденції і вимагає постійного моніторингу, а напрями Програми повинні орієнтуватись на зниження ризиків для здоров'я населення внаслідок реалізації запропонованих заходів.

У випадку відмови від прийняття РПУВ буде пригальмовано поступальний рух у напрямку сталого розвитку регіону та можливе зниження рівня екологічної безпеки навколишнього природного середовища, умов життєдіяльності та здоров'я населення, особливо в місцевостях прилеглих до сміттєзвалищ та накопичувачів промислових відходів. При цьому, внаслідок фізичного зношення та морального старіння засобів, споруд та обладнання, зокрема і в сфері поводження з відходами, ряд елементів системи охорони довкілля Тернопільської області буде продовжувати піддаватися руйнівним процесам, що у свою чергу може призвести до загального погіршення стану довкілля.

Не припинення розширення впливу стихійних сміттєзвалищ поблизу природоохоронних територій та об'єктів може призвести до погіршення їх стану та негативного впливу на екосистеми, зменшиться біорізноманіття флори та фауни, а також знизиться асиміляційна спроможність природних біоценозів та їх позитивний вплив на суміжні агробіоценози.

Розлад у функціонуванні системи поводження з відходами в області неминуче призведе до їх неконтрольованого накопичення та, як наслідок, зростання забруднення всіх компонентів навколишнього природного середовища, погіршення умов життєдіяльності та стану здоров'я населення. З огляду на це, нульовий варіант – відсутність затвердженого Регіонального плану управління відходами Тернопільської області на період до 2030 року є завідомо неприйнятним.

5.3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу.

Прогнозована оцінка ймовірного впливу Регіонального плану управління відходами Тернопільської області на період до 2030 року на довкілля відповідно до контрольного переліку розглянутих питань, розглянутих в п. 5.2., дозволяє на основі експертних оцінок, зробити такі висновки щодо ймовірного впливу РПУВ на довкілля:

Регіональний план управління відходами Тернопільської області на період до 2030 року враховує принцип екологічної збалансованості та засади сталого розвитку регіону, і тому в цілому орієнтований на зменшення впливу на довкілля. Зокрема, в разі його виконання буде досягнуто наступних цільових результатів:

- Комплекс організаційних дій напряму „Створення та розвиток інституційної структури регіональної системи управління відходами” дасть можливість: вдосконалити організаційно-економічні засади управління відходами в регіоні; вдосконалити систему моніторингу в сфері поводження з відходами; впровадити сучасні програмні засоби і створити геоінформаційну систему управління відходами в регіоні; підвищити екологічну свідомість та відповідальність населення за стан засмічення довкілля; організувати діяльності щодо зниження навантаження на довкілля від існуючих об'єктів оброблення та видалення відходів.

- Виконання заходів напряму „Управління муніципальними відходами” дозволить розробити місцеві програми поводження з відходами та охорони навколишнього природного середовища у відповідності з РПУВ, що мають значно покращити стан довкілля на місцевому рівні; розроблення схем санітарного очищення населених пунктів оптимізує санітарно-епідеміологічну ситуацію за місцем проживання населення; впровадити роздільний збір ТПВ та подальше рециркулярне використання відходів; створення ефективної системи збирання, вивезення та оброблення побутових відходів дозволить створити регіональну мережу сміттєпереробних підприємств, що разом із закриттям та проведенням рекультивації сміттєзвалищ значно покращить стан довкілля та здоров'я населення

- Реалізація заходів напряму „Управління небезпечними відходами” мінімізує вплив забруднення довкілля відпрацьованими нафтопродуктами, а також остаточно ліквідує хімічно-техногенну загрозу забруднення довкілля та

здоров'ю населення через загрозу накопичених непридатних до застосування хімічних засобів захисту рослин, покращивши тим самим регіональну екологічну безпеку.

- Комплекс дій у напрямі „Управління промисловими відходами” проведення оцінки ризику накопичувачів промислових відходів та приведення їх у відповідність із встановленими вимогам дозволить покращити управління регіональною виробничо-екологічною безпекою та запобігти виникненню надзвичайних ситуацій техногенного; реалізація можливостей впровадження промислових технологій для підвищення родючості ґрунтів покращить педо-екологічну ситуацію та підвищить якість земельних ресурсів області.

- Комплекс дій у напрямі „Управління відходами будівництва та знесення” шляхом проведення оцінки фактичної діяльності підприємств будівельної галузі, визначення дійсних обсягів утворення відходів будівництва та знесення, а також оптимізації застосування шляхів поводження з ними та надання рекомендації щодо створення об'єктів інфраструктури для оброблення та видалення дозволить покращити санітарно-гігієнічну ситуацію в населених пунктах і позитивно вплине на стан здоров'я населення.

- У результаті виконання завдань напряму „Управління відходами сільського господарства” передбачено впровадження потужностей з анаеробного розкладення відходів рослинного походження, виробництва органічних добрив з відходів рослинництва та заходів підвищення родючості ґрунтів із застосуванням відходів рослинництва, що покращить педо-екологічну ситуацію та підвищить якість земельних ресурсів області; приведення у відповідність вимогам екологічного та ветеринарно-санітарного законодавства підсистеми поводження з побічними продуктами тваринного походження значно покращить санітарно-епідеміологічну ситуацію в регіоні.

- Реалізація заходів напряму „Управління медичними відходами” дасть можливість організувати створення інфраструктури для збирання та централізованого оброблення медичних відходів, що має значно скоротити рівень розповсюдження поширення хвороб та мінімізувати вплив едеміологічних загроз на здоров'я населення.

- Виконання заходів напряму „Управління знятими з експлуатації транспортними засобами” дозволить стабілізувати транспортно-екологічну ситуацію та покращити транспортну безпеку населення, а заплановане

впровадження рециркуляційних технологій в транспортній галузі позитивно вплине на довкілля.

- Комплекс дій у напрямі „Управління осадами стічних вод від комунальних очисних споруд” дозволить сприяти технологічному переоснащенню та екологічній модернізації комунальних підприємств з водопостачання та водоочистки, впровадженню сучасних ресурсо- та енергозберігаючих технологій і обладнання, введенню в експлуатацію нових екологічно чистих технологій покращення родючості ґрунту.

В цілому, реалізація РПУВ охоплює територію всієї області, при цьому окремі заходи, визначені ним, зосереджені не лише на локальних територіях життєдіяльності населення, переважно міських населених пунктах, але й сільських територіях. Тобто виконання заходів, передбачених РПУВ, дозволить покращити загальну екологічну ситуацію та позитивно вплине на умови життєдіяльності і здоров'я населення усієї Тернопільської області.

В межах заходів РПУВ рекомендовано визначити в процесі його реалізації перелік завдань, що будуть в середньо-строковій перспективі стосуватися територій з найгіршими екологічними характеристиками через фактори забруднення небезпечними відходами поверхневих та підземних вод, ґрунтів, знищення стихійними сміттєзвалищами зелених насаджень, лісів та інше.

За інформацією МОЗ, найбільш несприятливому впливу шкідливих факторів підлягає населення, яке мешкає в межах санітарно-захисних смуг промислових підприємств, що є порушенням вимог «Державних санітарних правил планування та забудови населених місць»: у міських поселеннях 3,4% проб атмосферного повітря містять забруднюючі речовини у концентраціях, що перевищують гранично допустимі, у сільських поселеннях – 1,3%. Тому заходи РПУВ, які реалізуються на територіях міських поселень, наприклад накопичувачі промислових відходів, мають розглядатися як зони підвищеної уваги.

З даними Держгеонадр, головними чинниками забруднення ґрунтових вод на більшій частині території Тернопільської області є відходи тваринницьких комплексів, мінеральні добрива, продукти сільгоспхімії, свинець, марганець, нафтопродукти. Забруднення міжпластових підземних вод носить локальний характер. Але досить реальним в місцях багаторічного накопичення відходів, де утворюються фільтрати. Значний тиск на екологічний баланс поверхневих вод області чинять також підприємства житлово-комунального господарства. З огляду на це, заходи РПУВ, які реалізуються поблизу водних об'єктів

вимагають підвищеної уваги, а території їх реалізації – розглядаються зонами зі значним техногенним навантаженням на навколишнє середовище.

В області наявні еродовані та деградовані ділянки земель, території, що вимагають відновлення родючості, змінених природних ландшафтів та нівелювання інших негативних антропогенних та екзогенних впливів. Заходи РПУВ, спрямовані на охорону і раціональне використання земель та збереження територій природно-заповідного фонду, стосуються також найбільш важливих для екологічної стабільності територій та ландшафтів.

Концентрація об'єктів захоронення відходів у місцях локалізації виробництва та населення, створює дисбаланс у антропогенному навантаженні на території області. До РПУВ включені в основному заходи щодо підвищення ефективності управління відходами, реалізація яких дозволить позбутись асиметричності та екологічного тиску на основні місця їх зберігання та накопичення.

В РПУВ передбачені заходи, спрямовані на отримання інформації про стан довкілля та оперативне реагування у разі його погіршення. Це дозволить забезпечити підтримання комфортних та безпечних умов для життя населення всієї області, і з високою ймовірністю нівелює негативний вплив на довкілля і здоров'я населення, від чого можна очікувати позитивні результати на всій території Тернопільської області.

5.4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються Регіонального плану управління відходами Тернопільської області на період до 2030 року, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом

Загалом система управління відходами в Тернопільській області в майже повністю відображає стан поводження з відходами в Україні, а тому характеризується такими тенденціями:

- накопичення відходів як у промисловому, так і побутовому секторі, що негативно впливає на стан навколишнього природного середовища і здоров'я людей;
- здійснення неналежним чином утилізації та видалення небезпечних відходів;
- розміщення побутових відходів без урахування можливих небезпечних наслідків;

- неналежний рівень використання відходів як вторинної сировини внаслідок недосконалості організаційно-економічних засад залучення їх у виробництво;
- неефективність впроваджених економічних інструментів у сфері поводження з відходами.

Аналіз матеріалів, які відображають стан навколишнього природного середовища показує, що впродовж 2019 року в Тернопільській області намітились певні позитивні тенденції до покращення екологічної ситуації та стану екологічної безпеки. Однак для забезпечення їх розвитку у подальшому необхідно вирішити ряд екологічних проблем, пов'язаних з сферою управління відходами, зокрема:

1. На складах області зберігається більше 12 тонн залишків заборонених та непридатних до використання хімічних засобів захисту рослин. Зберігання цих хімікатів у незадовільних умовах негативно впливає на навколишнє природне середовище та створює загрозу надзвичайних ситуацій, пов'язаних з аварійним забрудненням довкілля. На даний час в Україні відсутні підприємства, які можуть знешкоджувати дані небезпечні відходи, а також міжнародні угоди щодо транскордонного перевезення цих відходів для знешкодження за межами України. Ліквідація їх можлива за умови впровадження вітчизняних технологій чи централізованого вивезення з України за кордон для знищення. У даному питанні як і в попередні роки, необхідна практична і фінансова допомога з боку Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України.

2. В області біля 740 сміттєзвалищ, з яких більшість перевантажені та не відповідають екологічним і санітарним вимогам. У багатьох населених пунктів не розроблено схем санітарного очищення, значна кількість вибраних земельних ділянок під сміттєзвалища не відведена і не узаконена в установленому порядку. Для розв'язання проблеми необхідно спорудити в області чотири сміттєпереробних комплекси за зональним принципом, для чого необхідне залучення коштів державного, місцевих бюджетів і приватних інвестицій. З метою залучення інвестицій у сферу переробки твердих побутових відходів необхідно ввести пільгове оподаткування суб'єктів господарської діяльності, які розпочинають свою діяльність у даній сфері.

3. Аналіз стану використання водних ресурсів області протягом останніх років свідчить про те, що з боку органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарської діяльності не вживаються достатні заходи для підвищення

ефективності водокористування та можливого негативного впливу на поверхневі і підземні води несанкціонованих сміттєзвалищ у водоохоронних зонах, особливо у сільській місцевості.

4. Погіршення стану охорони лісів, у першу чергу тих, які перебували в користуванні колишніх колгоспів. У складних соціально-економічних умовах, при відсутності належного контролю з боку органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, відбулося неконтрольоване використання лісових ресурсів, а в непоодиноких випадках засмічення, знищення або пошкодження лісів. Необхідно забезпечити передачу близько 14,3 тис. га безхазяйних лісів, які перебувають у землях запасу і не охороняються, в постійне користування державним і комунальним лісогосподарським підприємствам та підприємствам зі спеціалізованими лісогосподарськими підрозділами.

Регіональний план управління відходами в цілому відповідає задекларованим національним і регіональним екологічним пріоритетам щодо підтримки стану збереження біологічного і ландшафтного різноманіття, розвитку природно-заповідного фонду та формуванню екологічної мережі, деградації довкілля та зменшення викидів парникових газів.

В результаті вказаних негативних чинників, а також інших видів антропогенної діяльності, зокрема і у сфері поводження з відходами, природні ландшафти у найменш зміненому вигляді збереглися на землях, зайнятих лісами та іншими лісо вкритими площами (201,7 тис. га), болотами (5,9 тис. га), на відкритих землях (18,54 тис. га), площа яких становить близько 16,4 відсотків території області. Найбільш захищеними є природні комплекси в межах територій природно-заповідного фонду.

Заходи щодо охорони та відтворення земельних і водних ресурсів, захисту середовищ існування тварин, збереження їх популяцій, формування елементів екомережі передбачені обласною Програмою розвитку водного господарства та водно-екологічного оздоровлення природного середовища Тернопільської області на період до 2021 року, затвердженою рішенням Тернопільської обласної ради від 12 листопада 2013 року № 1541 (зі змінами).

Для забезпечення ефективної охорони, належного захисту, раціонального використання та відтворення лісів рішенням Тернопільської обласної ради від 10 травня 2017 року № 538 (зі змінами) затверджено Програму розвитку лісового господарства Тернопільщини на 2017-2021 роки. Для успішного відтворення тваринного світу і впорядкування полювання на території мисливських господарств діє 46 ділянок з відтворення диких тварин. Для

збільшення площі складових структурних елементів екомережі у 2018 році створено 152 га захисних лісових насаджень.

Пріоритетами в напрямку відтворення водно-болотних систем на території Тернопільської області є виявлення і забезпечення охороною цінних об'єктів, а також екологічно безпечне використання їх ресурсів. У цілому в складі природно-заповідного фонду Тернопілля охороняється понад 6,5 тис. гектарів водно-болотних угідь. Але, зокрема в околицях Малашівського сміттєзвалища, ці угіддя знаходяться під постійною загрозою забруднення.

Станом на 01 січня 2020 року площу екомережі області доведено до 470,31 тис. гектарів, або 30,1 % від території області. На виконання Загальнодержавної програми формування національної екологічної мережі України на 2000-2015 роки, затвердженої Законом України від 21 вересня 2009 року № 1989-III та ст. 9 Закону України «Про екологічну мережу України» рішенням обласної ради від 18 червня 2009 року №619 затверджено Регіональну схему формування екологічної мережі Тернопільської області, а рішенням Тернопільської міської ради від 16.12.2011 № 6/16/26 затверджено схему формування екологічної мережі м. Тернополя. За мету Схеми ставиться збільшення в регіоні площ земель з природними ландшафтами до рівня достатнього для збереження біологічного різноманіття, близького до притаманного їм природного стану, а також поетапне формування їх інтегрованої територіальної системи, спрямованої на збереження природних екосистем і ландшафтів, видів рослинного і тваринного світу, яка забезпечуватиме функціонування природних шляхів їх міграції і розповсюдження. Подальша деталізація регіональної схеми екологічної мережі області на локальному рівні з виділенням структурних елементів екомережі не проводилась, кошти з місцевих бюджетів на дані роботи не виділялися.

У результаті здійснення заходів щодо збільшення в області площі земель з природними ландшафтами, площу екологічної мережі області доведено до 416,29 тис. га або 30,1 % від території області.

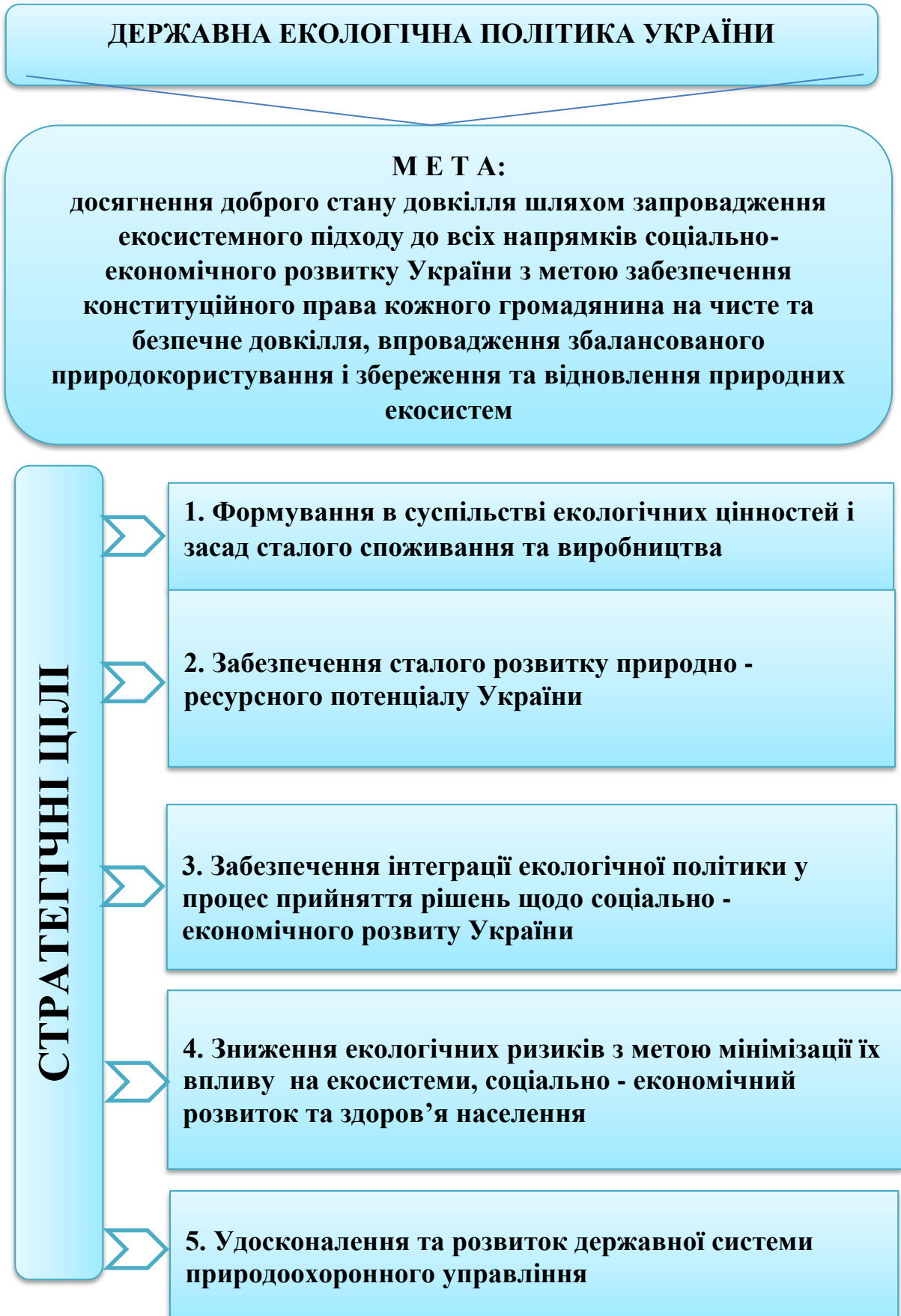
5.5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, що стосуються Регіонального плану управління відходами Тернопільської області на період до 2030 року, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час його підготовки

Громадянам України гарантоване статтею 50 Конституції України право на безпечне для життя і здоров'я довкілля. Відповідні зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення прописані у Законах України “Про охорону навколишнього природного середовища”, “Про охорону здоров'я населення” і “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення”.

В рамках Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їх державами-членами, з іншої сторони (далі - Угода про асоціацію) наша держава також взяла на себе відповідні зобов'язання. Зокрема, у главі 6 “Навколишнє середовище” Розділу V “Економічне та галузеве співробітництво” Україна обіцяла дотримуватись загальноєвропейських заходів з забезпечення екологічної безпеки та охорони довкілля.

У рамках Угоди про асоціацію співробітництво між Україною та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їх державами-членами має на меті збереження, захист, поліпшення і відтворення якості навколишнього середовища, захист громадського здоров'я, розсудливе та раціональне використання природних ресурсів та заохочення заходів на міжнародному рівні, спрямованих на вирішення регіональних і глобальних проблем навколишнього середовища. Основними міжнародними правовими документами щодо СЕО є Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (№562-VIII від 01.07.2015) та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, яка внесена до виконання

Рисунок 5.5. Мета Державної екологічної політики та її стратегічні цілі

плану заходів з виконання Угоди Про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затверджений Постановою КМУ від 25 жовтня 2017 р. №1106.

Засади екологічної політики України визначені Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (ухвалено Верховною Радою України 28 лютого 2019 року). Мета Державної екологічної політики та її стратегічні цілі представлені на рис. 5.5.

Робоча група з СЕО провела аналіз відповідності цілей напрямів РПУВ стратегічним цілям Державної екологічної політики України (табл. 5.9).

Таблиця 5.9. Аналіз відповідності напрямів РПУВ стратегічним цілям Державної екологічної політики України*

Напрями та завдання РПУВ	Стратегічні цілі Державної екологічної політики України				
	1. Формування в суспільстві екологічних цінностей і засад сталого споживання та виробництва	2. Забезпечення сталого розвитку природно - ресурсного потенціалу України	3. Забезпечення інтеграції екологічної політики у процес прийняття рішень щодо соціально - економічного розвитку України	4. Зниження екологічних ризиків з метою мінімізації їх впливу на екосистеми, соціально - економічний розвиток та здоров'я населення	5. Удосконалення та розвиток державної системи природоохоронного управління
Напрямок 1: Створення та розвиток інституційної структури регіональної системи управління відходами					
1.1. Забезпечення реалізації РПУВ	+	-	+	+	+
1.2. Зміцнення кадрового потенціалу у сфері управління відходами	+	-	+	×	+
1.3. Вдосконалення системи інформаційного забезпечення сфери	+	-	×	×	+

управління відходами					
1.4. Підвищення обізнаності населення щодо управління відходами	+	-	-	×	×
1.5. Організація діяльності щодо зниження навантаження на довкілля від існуючих об'єктів оброблення та видалення відходів	×	+	×	+	×
Напрямок 2. Управління муніципальними відходами					
2.1. Вдосконалення та підтримання регіональної системи управління відходами	×	-	+	+	+
2.2. Створення ефективної системи збирання та вивезення побутових відходів	-	×	+	+	+
2.3. Розвиток інфраструктури оброблення муніципальних відходів	-	×	+	+	+
2.4. Створення інфраструктури для видалення побутових відходів	×	+	+	+	+
Напрямок 3. Управління небезпечними відходами					
3.1. Вдосконалення системи управління	×	×	+	+	+

відпрацьованими нафтопродуктами					
3.2. Управління відходами, що містять СО ₂ (непридатними до застосування ХЗЗР)	×	×	+	+	+
Напрямок 4. Управління промисловими відходами					
4.1 Управління відходами переробної промисловості	×	×	+	+	+
4.2. Впровадження промислових технологій для підвищення родючості ґрунтів	×	+	+	+	×
Напрямок 5. Управління відходами будівництва та знесення					
5.1 Створення інфраструктури для оброблення відходів будівництва та знесення	×	-	+	+	×
Напрямок 6. Управління відходами сільського господарства					
6.1. Створення інфраструктури для управління відходами рослинного походження	×	+	+	+	×
6.2. Створення інфраструктури для управління відходами тваринного походження	×	+	+	+	×
Напрямок 7. Управління медичними відходами					
7.1. Вдосконалення системи	×	-	×	+	×

управління медичними відходами					
Напрямок 8. Управління знятими з експлуатації транспортними засобами					
8.1. Створення /розвиток інфраструктури для збирання, зберігання, розбирання знятих з експлуатації транспортних засобів, повторного використання та відновлення відходів, що утворилися після розбирання знятих з експлуатації транспортних засобів	×	×	+	+	×
Напрямок 9. Управління осадами стічних вод від комунальних очисних споруд					
9.1. Використання осадів стічних вод	-	+	×	+	×

* Для оцінки відповідності цілей використовувалася наступна методика:

“+/-” – стратегічні цілі враховано/не враховано у напрямках Програми;

“×” – стратегічні цілі нейтральні по відношенню до напрямків Програми.

Правові засади у сфері поводження з відходами забезпечуються Законом України «Про відходи» (№ 187/98-ВР від 05.03.1998) та іншими законодавчими актами та нормативними документами, що були розроблені для регулювання діяльності з метою уникнення чи мінімізації утворення відходів, зберігання й поводження з ними, запобігання та зменшення негативних наслідків для довкілля і здоров'я людини від утворення, зберігання та поводження з відходами. Повноваження місцевих державних адміністрацій у сфері поводження з відходами визначаються статтею 20 закону «Про відходи».

В Україні сформовано інвестиційне законодавство, в якому, зокрема, значна увага приділяється необхідності дотримання екологічних норм в процесі інвестиційної діяльності, зокрема в сфері управління відходами, що є актуальним для нашого РПУВ. Так, Законом України «Про інвестиційну

діяльність» (№ 1560-ХІІ від 18.09.1991) встановлюється заборона інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України (ст. 4). У разі порушення екологічних, санітарно-гігієнічних та архітектурних норм державний орган може прийняти рішення про зупинення або припинення інвестиційної діяльності (ст. 21). Крім цього, в ст. 8 зазначається, що інвестор зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на довкілля у випадках та порядку, встановлених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» (№ 2059-VIII від 23.05.2017).

5.6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових, постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків

Наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення – це будь-які ймовірні наслідки для флори, фауни, біорізноманіття, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту (включаючи техногенного), природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодія цих факторів.

За походженням екологічний вплив може бути первинним, тобто безпосередньо пов'язаним з впливом розміщення існуючих і проектних об'єктів на екосистему (забруднення атмосфери при будівництві та експлуатації) і вторинним, що є наслідком первинних змін в екосистемі (можливе збільшення бронхо-легеневих захворювань серед населення внаслідок забруднення атмосфери).

Під кумулятивним впливом розуміється сукупність впливів від реалізації планованої діяльності та інших, що існують або плануються в найближчому майбутньому видів антропогенної діяльності, які можуть призвести до значних негативних або позитивних впливів на навколишнє середовище або соціально-економічні умови. Кумулятивні ефекти можуть виникати з незначних за своїми окремими діями факторів, які впливають одночасно протягом тривалого періоду часу поступово накопичуючись, підсумовуючись можуть викликати значні наслідки. Акумуляція впливів відбувається в тому випадку, коли антропогенний вплив або інші фізичні або хімічні впливи на екосистему протягом часу перевершують її можливість їх асиміляції або трансформації.

При дотриманні та виконанні всіх передбачених комплексних захисних і охоронних заходів РПУВ, що відповідають діючим нормативним вимогам, можливість виникнення кумулятивного впливу який супроводжуються негативними екологічними наслідками та понаднормативними викидами в атмосферне повітря забруднюючих речовин не передбачається. Детальна оцінка кумулятивного впливу буде можлива в процесі експлуатації існуючих та проектних об'єктів з урахуванням даних моніторингу навколишнього середовища та проведення відповідних розрахунків. Зокрема, змін клімату і мікроклімату в результаті планованої діяльності не очікується, оскільки в результаті експлуатації об'єктів, згаданих у РПУВ, відсутні значні виділення теплоти та парникових газів. Особливості кліматичних умов, які сприяють

зростанню інтенсивності впливів планованої діяльності на навколишнє середовище, відсутні. Для провадження діяльності крім існуючих на проектних об'єктах обрані технологічні рішення мають бути екологічні безпечні, що має бути підтверджено оцінкою впливу на довкілля.

Синергічні наслідки – сумарний ефект, який полягає у тому, що при взаємодії 2-х або більше факторів їх дія суттєво переважає дію кожного окремо компоненту – не передбачаються.

Коротко- та середньострокові негативні наслідки (1, 3-5, 10-15 років), за результатами оцінки РПУВ наразі не передбачаються через відсутність у проаналізованих матеріалах відповідних технічних показників і часових параметрів, та у цілому весь документ має спрямованість на мінімізацію впливу на довкілля і стан здоров'я людей в середньостроковій перспективі до 2030 року.

При виконанні підготовчих та будівельних робіт на проєктованих об'єктах та реконструюваних спорудах, що будуть реалізовані в рамках РПУВ вплив на навколишнє середовище (зокрема, на атмосферне повітря) матиме короткочасний та локальний характер (тимчасові наслідки для довкілля), викиди здійснюватимуться, наприклад, при роботі двигунів внутрішнього згорання будівельних машин та механізмів, при здійсненні зварювальних робіт, земельних робіт, при фарбуванні металевих поверхонь. Постійні наслідки для довкілля існуючих і проектних об'єктів, наприклад, скиди забруднюючих речовин у поверхневі води після очисних споруд чи викиди в атмосферу, тощо – аналізуються в процесі проведення оцінки впливу на довкілля.

До довгострокових наслідків відноситься закономірні зміни стану навколишнього природного середовища в часі, що склалися під впливом багаторічних фізико-географічних: ландшафтних, гідрологічних, кліматичних, сейсмічних, карстових умов, які можуть вплинути на стан довкілля і здоров'я населення. Їх можливо відстежити і спрогнозувати лише при наявності великої вибірки статистичної чи моніторингової інформації. З метою оцінювання майбутніх наслідків реалізації РПУВ доцільно, щоб ця інформація була опрацьована в ході моніторингу виконання РПУВ, створення повної бази даних та організації ГІС управління регіональною системою управління відходами. Лише в результаті порівняння з матеріалами аналітичної частини РПУВ, які спостерігалися в минулому, буде створено можливість для оцінки довгострокових тенденцій зміни стану довкілля. Це також дасть можливість оцінити не лише стан довкілля, але й здоров'я населення в майбутньому

шляхом екстраполяції тенденції. Таким способом можна буде змодельовати прогнозні зміни стану довкілля. В даному випадку значного негативного впливу під час планованої діяльності на довкілля та здоров'я населення не передбачається.

Ефективність окремих заходів РПУВ підвищиться при їх комплексному одночасному або послідовному впровадженні за рахунок виникнення позитивних:

- вторинних (опосередкованих) наслідків – виникненні ланцюгових змін довкілля, коли один фактор впливу викликає появу кількох пов'язаних причинно-наслідкових відгуків екосистеми;

- кумулятивних наслідків – підсилення впливу окремих факторів внаслідок їх тривалої дії, та/або сумачії дії однотипних факторів впливів різних заходів (об'єктів);

- синергічних наслідків – виникнення при взаємодії двох або більше факторів підсиленого ефекту, який є більшим, ніж проста сумація їх впливів. Але такі самі ефекти мають враховуватися і при оцінці імовірних негативних побічних наслідків окремих природоохоронних заходів.

Крім того, при прийнятті щорічних управлінських рішень щодо конкретизації та впровадження окремих заходів РПУВ мають бути враховані коротко-, середньо- та довгострокові, постійні і тимчасові, позитивні та негативні наслідки для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, що досягається за рахунок наукового опрацювання технічних та організаційних рішень щодо охорони довкілля та управління екологічною діяльністю, організації, за необхідності, процедури оцінки впливу на довкілля у відповідності до чинного екологічного законодавства.

Хоча передбачені РПУВ заходи спрямовані на усунення екологічних проблем Тернопільської області та запобігання ризикам для здоров'я її населення, при їх реалізації можливі прояви негативних впливів на довкілля. З метою запобігання імовірним супутнім негативним наслідкам здійснення окремих заходів, у процесі їх подальшої конкретизації, обґрунтування та проєктування має бути проведена оцінка впливу на навколишнє середовище, включаючи проведення процедури ОВД для тих з них, для яких це передбачено за законом. Результати аналізу ймовірних негативних та позитивних впливів на довкілля при реалізації Програми подано у табл. 5.10.

Таблиця 5.10. Оцінка ймовірного негативного впливу на довкілля та стан здоров'я населення*

Чи може реалізація проєкту РПУВ спричинити:	Негативний вплив			Покращення стану довкілля в разі прийняття РПУВ
	Так	Ймовірно	Ні	
Повітря				
Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел			•	+/-
Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел		•		+/-
Погіршення якості атмосферного повітря			•	+
Появу джерел неприємних запахів		•		+/-
Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату			•	-
Водні ресурси				
Збільшення обсягів скидів у поверхневі води			•	-
Будь-які зміни якості поверхневих вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)		•		+
Збільшення скидання шахтних і кар'єрних вод у водні об'єкти			•	-
Значне зменшення кількості води, що використовується для водопостачання населенню			•	+/-
Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очистки стічних вод		•		-
Появу загроз для людей і об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема таких, як паводки або підтоплення)		•		-
Зміни напрямків і швидкості течії поверхневих вод або обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкта		•		-
Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону		•		+/-
Зміни напрямку або швидкості потоків підземних вод			•	-

Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)			•	–
Забруднення підземних водоносних горизонтів			•	–
Відходи				
Збільшення кількості утворюваних твердих побутових відходів			•	–
Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки			•	–
Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки		•		+/-
Спорудження еколого-небезпечних об'єктів поводження з відходами			•	–
Утворення або накопичення радіоактивних відходів			•	–
Земельні ресурси				
Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару		•		+/-
Посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів			•	–
Зміни в ландшафтах або в характеристиках рельєфу			•	–
Появу таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози, через нестабільність літогенної основи або зміни геологічної структури			•	–
Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель			•	–
Біорізноманіття та рекреаційні зони				
Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території)			•	–
Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві			•	–
Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин			•	–
Будь-який вплив на кількість і якість		•		+/-

рекреаційних можливостей				
Будь-який вплив на об'єкти історико-культурної спадщини			•	–
Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появу естетично неприйнятних місць, руйнування пам'яток природи тощо)			•	–
Населення та інфраструктура				
Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території			•	+/-
Суттєвий вплив на транспортну систему, зміни в структурі транспортних потоків		•		+/-
Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень		•		+/-
Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги		•		+
Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей			•	–
Екологічне управління та моніторинг				
Послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки			•	–
Погіршення екологічного моніторингу			•	–
Усунення механізмів впливу ОМС на процеси техногенного навантаження			•	+/-
Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва			•	–
Інше				
Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів			•	–
Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу			•	–
Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії			•	–
Суттєве порушення якості природного середовища			•	–
Появу можливостей для досягнення короткострокових цілей, які ускладнюватимуть			•	+/-

досягнення довготривалих цілей у майбутньому				
Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний екологічний ефект, негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей			•	+/-

* “•” – так

“+” – може спричинити;

“-” – не може спричинити;

“+/-” – однозначно встановити не можливо.

На основі оцінок, представлених у табл. 5.10, можна зробити такі висновки щодо ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Регіонального плану управління відходами Тернопільської області на період до 2030 року:

Атмосферне повітря. Однією з основних екологічних проблем області є забруднення атмосферного повітря викидами забруднюючих речовин від промислових, зокрема теплогенеруючих і газотранспортних підприємств та автотранспорту. Загалом РПУВ частково орієнтований на розв'язання цієї проблеми. План не передбачає створення нових підприємств із значними обсягами викидів, водночас, існуючими сміттєпереробними підприємствами регіону плануються заходи, спрямовані на модернізацію виробництва, впровадження ресурсозберігаючих технологій тощо. Зменшенню викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел може сприяти поліпшення стану дорожньо-транспортної інфраструктури.

Водні ресурси. РПУВ не передбачає створення підприємств, діяльність яких призведе до збільшення обсягів скидів забруднених вод у поверхневі води. Водночас, за умови відновлення промислового виробництва регіону з їх подальшим стабільним розвитком ймовірно може призвести до збільшення обсягів скидів у поверхневі води та до збільшення навантаження на каналізаційні системи і погіршення якості очисних споруд.

Відходи. Область характеризується досить високим рівнем утворення і особливо накопичення великих обсягів промислових і побутових відходів. Динаміка утворення, перероблення та накопичення відходів у Тернопільській області свідчить про те, що кількість утворених відходів приблизно залишається на одному й тому ж рівні, близько третини утворених відходів переробляється, а кількість накопичених відходів невпинно зростає. Ймовірно

кількість накопичених відходів зростатиме й надалі, що власне і вимагало розробки РПУВ.

Земельні ресурси. Внаслідок реалізації РПУВ не передбачається будь-якого посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів, змін у топографії або в характеристиках рельєфу, поява таких загроз, як землетруси, зсуви, селеві потоки, провали землі та інші подібні загрози.

Біорізноманіття. У РПУВ не передбачається реалізація завдань, які можуть призвести до негативного впливу на існуючі об'єкти природно-заповідного фонду (ПЗФ).

Рекреаційні зони та культурна спадщина. Впровадження РПУВ може мати як позитивний, так і частково негативний вплив на рекреаційні зони залежно від того, наскільки будуть дотримані природоохоронні вимоги. Разом з тим, реалізація цього завдання має сприяти покращенню здоров'я населення. Впровадження РПУВ не має призводити до негативного впливу на наявні об'єкти історико-культурної спадщини.

Населення та інфраструктура. РПУВ не передбачає появу нових ризиків для здоров'я населення області.

Екологічне управління, моніторинг та інше. РПУВ спрямована на збереження природних ресурсів і не передбачає послаблення правових і економічних механізмів контролю в галузі екологічної безпеки. Реалізація має сприяти створенню системи екологічного контролю та моніторингу ефективності досягнення екологічних цілей. Ймовірність того, що реалізація РПУВ призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) вплив на довкілля, є незначною.

5.7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Регіонального плану управління відходами Тернопільської області на період до 2030 року

Під час здійснення стратегічної екологічної оцінки розглянуто заходи із запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків для довкілля, визначені законодавством.

Під час проведення аналізу відповідності напрямів та завдань РПУВ стратегічним цілям Державної екологічної політики було виявлено ряд напрямів, які потребують уточнення формулювань та доповнень. В РПУВ також запропоновано ряд оперативних завдань, реалізація яких повинна сприяти поліпшенню екологічної ситуації в регіоні.

Рекомендації СЕО варто врахувати у процесі виконання РПУВ шляхом коригування на першому етапі її реалізації.

Нижче запропоновані доцільні та досяжні заходи (ДДЗ), які передбачається вжити на етапі реалізації РПУВ.

Для запобігання, зменшення, пом'якшення негативних наслідків реалізації напрямів та завдань РПУВ, а також вжиття заходів щодо їх усунення пропонується три групи ДДЗ:

1. Методичної та експертної підтримки.
2. Техніко-інструментального забезпечення.
3. Інформаційно-консультаційного супроводу.

Група заходів методичної та експертної підтримки включає:

- організацію і впровадження на території Тернопільської області ефективної системи постійного моніторингу фактичного впливу діяльності у сфері управління відходами на довкілля, умов життєдіяльності населення та стан його здоров'я в процесі реалізації РПУВ, включаючи добір висококваліфікованих експертів, формування зворотного зв'язку та здійснення процедур можливого коригування чи внесення змін до РПУВ за даними моніторингу;

- забезпечення системи постійного моніторингу стандартизованими методиками оцінювання стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я.

Група заходів техніко-інструментального забезпечення включає: забезпечення системи регіонального управління відходами окрім моніторингу необхідними технічними засобами для створення геоінформаційної системи управління відходами в Тернопільській області (аналітичні прилади)

комплекси, програмні засоби та регіональні мережі їх розміщення на території області) і комп'ютерною технікою та ліцензованим програмним забезпеченням.

Група заходів інформаційно-консультаційного супроводу охоплює: формування системи своєчасного, адекватного та ефективного інформування громадськості та організації громадського обговорення щодо запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків впливу на складові довкілля, умови життєдіяльності населення та стан його здоров'я виконання РПУВ, у т.ч. на основі даних моніторингу та з формуванням пропозицій і рекомендацій громадськості.

На всіх етапах реалізації РПУВ заплановані рішення будуть здійснюватися у відповідності з нормами і правилами охорони навколишнього середовища і вимог екологічної безпеки, в тому числі згідно вимог Законів України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону атмосферного повітря», «Про охорону земель» тощо.

Для запобігання, зменшення та пом'якшення можливих негативних наслідків виконання Регіонального плану управління відходами Тернопільської області на період до 2030 року слід передбачити реалізацію таких заходів (табл. 7.1). Водночас, це загальні рекомендації щодо усунення негативних наслідків, або детальні чи спеціальні заходи, які повинні розглядатися в кожному конкретному випадку під час реалізації конкретних завдань і проектів в рамках виконання РПУВ. Вони можуть бути складовою частиною інших обласних програмних документів, що стосуються охорони НПС або управління відходами.

**Таблиця 5.11. Заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення
можливих негативних наслідків виконання РПУВ**

Складова довкілля	Заходи для зменшення негативних наслідків виконання РПУВ
Атмосферне повітря	<p>Розробка програми державного моніторингу у галузі атмосферного повітря Тернопільської області</p> <p>Створення регіональної системи моніторингу стану атмосферного повітря.</p> <p>Зменшення викидів парникових газів зі сміттєзвалищ.</p>
Водні ресурси	<p>Виконання заходів «Програми розвитку водного господарства та водно – екологічного оздоровлення природного середовища Тернопільської області на період до 2021 року»</p> <p>Розробка Регіональної програми «Питна вода Тернопілля на 2021-2025 роки», а також реалізація у рамках її виконання запланованих проєктів.</p> <p>Спорудження модернізованих очисних споруд і полів фільтрації для утилізації виробничих стоків ДП „Бучацький мальтозний завод”.</p> <p>Будівництво локальних очисних споруд ТОВ „Товстенський крохмальний завод” Компанії „Контінентал Фармерз Груп” с. Товстеньке Чортківського району.</p>
Відходи	<p>Поетапна реалізація Регіонального плану управління відходами Тернопільської області до 2030 року (у рамках виконання Національного плану управління відходами до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.02.2019 № 117-р).</p> <p>Створення регіональної системи управління відходами Тернопільської області.</p> <p>Реалізація заходів програми поводження з твердими побутовими відходами в Тернопільській області на 2021-2023 роки.</p> <p>Розробка схем санітарного очищення населених пунктів.</p> <p>Будівництво, реконструкція та розширення полігонів твердих побутових відходів, у тому числі проєктні роботи.</p> <p>Будівництво біогазових комплексів з переробки органічних відходів сільського господарства, цукрових заводів, тваринницьких ферм, підприємств м'ясної, молочної промисловості, спиртової промисловості.</p> <p>Забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення промислових і медичних відходів та небезпечних хімічних речовин, у тому числі непридатних або заборонених до</p>

	<p>використання хімічних засобів захисту рослин</p> <p>Роздільний збір, сортування, переробка, утилізація та знешкодження твердих побутових відходів.</p>
Земельні ресурси	<p>Раціональне використання земельних ресурсів, особливо захист земель сільськогосподарського призначення від процесів деградації.</p> <p>Підвищення родючості ґрунтів шляхом внесення органічних добрив з с/г відходів та відходів переробної промисловості.</p> <p>Закриття і рекультивація полігонів та сміттєзвалищ.</p>
Лісові ресурси	<p>Виконання заходів «Програми розвитку лісового господарства Тернопільщини на 2017-2021 роки».</p> <p>Розроблення землевпорядної документації комунальними лісгосподарськими підприємствами та об'єднаними територіальними громадами для передачі в постійне користування безхазяйних лісів області.</p> <p>Проведення інвентаризації полезахисних лісових смуг, розташованих на землях сільськогосподарського призначення.</p> <p>Проведення лісовпорядкування придорожніх лісових смуг області, від стихійних сміттєзвалищ.</p>
Біорізноманіття	<p>Врахування засмічення довкілля при розробці проєктів створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду.</p> <p>Розроблення проєктів організації території дендрологічних парків, проєктів утримання та реконструкції парків пам'яток садово-паркового мистецтва місцевого значення.</p> <p>Інвентаризація природних оселищ рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин, збереження яких потребує особливої охорони.</p>

5.8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення

В процесі здійснення стратегічної екологічної оцінки було розглянуто наступні альтернативи:

Альтернатива 1 «Нульовий сценарій» – опис, прогнозування та оцінка ситуації у випадку незатвердження РПУВ.

Заходи з покращення довкілля будуть здійснюватися без чітко визначеного нормативного документу, яким передбачено напрями та завдання з охорони довкілля. Це призведе до збереження тенденцій, що сформувалися у Тернопільській області стосовно стану довкілля та здоров'я населення. Такий подальший розвиток не відповідає пріоритетам державної екологічної політики.

Альтернатива 2 «Прийняття РПУВ» – опис, прогнозування та оцінка ситуації у випадку затвердження Регіонального плану управління відходами Тернопільської області на період до 2030 року.

Заходи з покращення довкілля будуть здійснюватися відповідно до напрямів та завдань РПУВ. Це призведе до зміни негативних тенденцій, що сформувалися у Тернопільській області стосовно стану довкілля та здоров'я населення. Такий сценарій відповідає пріоритетам державної екологічної політики.

Опис оцінки ймовірного негативного впливу на довкілля та стан здоров'я населення відповідно до контрольного переліку за альтернативними варіантами наведено у табл. 6.1.

Оцінка ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Регіонального плану управління відходами Тернопільської області на період до 2030 року вказує на те, що реалізація РПУВ позитивно вплине на стан атмосферного повітря, водних об'єктів, ситуацію з відходами, земельні ресурси, біорізноманіття, рекреаційні зони та культурну спадщину. Це означає, що РПУВ спрямований на екологічно збалансований та інноваційний сценарій розвитку і не потребує розгляду альтернатив.

Виконання запланованих заходів з охорони довкілля та здоров'я населення має спиратися на використання сильних сторін регіону, максимальне використання зовнішніх можливостей, врахування слабких сторін та мінімізації зовнішніх загроз. Сильними сторонами Тернопільської області є: сприятливі природно-кліматичні умови, які є підґрунтям розвитку сільського господарства, наявність достатньої сировинної бази та забезпеченість водними ресурсами, що

вплинули на формування достатньо диверсифікованої економіки області та потужного агро-промислового комплексу. Ці сильні сторони підтримуватимуться такими можливостями як зростання інвестиційної привабливості та нарощування міжнародної технічної допомоги, зростання світового попиту на продукцію агропромислового комплексу.

Ризики входження до нових ринків, втрата конкурентоспроможності підприємств через нездатність модернізувати виробництво та вчасно перейти на стандарти ЄС може залишити значним рівень експортної орієнтованості індустріального сектору економіки регіону на традиційні ринки, а також недостатньо розвинутою мережу збуту та інфраструктуру переробки і зберігання сільськогосподарської продукції.

Природне скорочення частки працездатного населення та зменшення видатків домогосподарств на купівлю товарів та послуг посилять уповільнення розвитку будівництва, особливо будівництва житла, а також міжрайонні диспропорції у розвитку територій області.

На основі проведеного аналізу Робоча група встановила, що найсприятливішим варіантом буде затвердження запропонованого Регіонального плану управління відходами Тернопільської області на період до 2030 року. У ході виконання СЕО Робоча група зіткнулася з рядом проблем, які суттєво ускладнюють більш повне і глибоке здійснення СЕО для РПУВ, зокрема:

1. Недостатність джерел і аналізу інформації. Інформація щодо виникаючих проблем у сфері охорони довкілля та охорони здоров'я характеризується такими основними структурними компонентами: атмосферне повітря; водні ресурси в усіх їх видах; земельні ресурси та ґрунти; біорізноманіття (рослинний і тваринний світ, лісові ресурси, об'єкти і території ПЗФ); відходи (ТПВ, відходи промислового виробництва, небезпечні, токсичні і медичні відходи, радіоактивні відходи, відходи сільськогосподарського виробництва тощо); промислові і комунальні стоки; охорона здоров'я і медицина загалом. Державна служба статистики України не структурує і не аналізує достатньо глибоко і повно перелічені вище компоненти сфери охорони довкілля та управління відходами для РПУВ на регіональному та місцевому рівнях. Значна частина інформації збирається методом вибіркового обстежень, підрозділами ОДА, що знижує її точність.

2. Слабкість і нерозвиненість ефективних форм партнерської взаємодії в трикутнику «влада – екологічна громадськість – науковці та експерти». Причин

і чинників зазначеної слабкості і нерозвиненості ефективних форм взаємодії задля більш повного і глибокого здійснення СЕО доволі багато. Подібне ускладнення, в першу чергу, викликане тим, що досвіду і практики подібної взаємодії в рамках імплементації Угоди Україна – ЄС, нового екологічного законодавства (ЗУ «Про стратегічну екологічну оцінку», 2018 р. та ЗУ «Про оцінку впливу на довкілля», 2017 р. тощо) ще дуже мало.

3. Відсутність досвіду і практики організації ефективного і комплексного моніторингу стану довкілля на рівні регіону та системи реагування на його результати.

5.9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання Регіонального плану управління відходами Тернопільської області на період до 2030 року для довкілля, у тому числі для здоров'я населення

СЕО не завершується прийняттям рішення про затвердження РПУВ. Значущі наслідки для довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я повинні відслідковуватися під час реалізації РПУВ, зокрема, з метою виявлення непередбачених несприятливих наслідків і вжиття заходів щодо їх усунення.

Результати моніторингу мають бути доступними для органів влади та громадськості. Протокол про СЕО встановлює необхідність здійснення моніторингу значного впливу на довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я від реалізації затвердженої Регіонального плану управління відходами Тернопільської області на період до 2030 року. Результати моніторингу мають бути доведені до відома природоохоронних органів і органів охорони здоров'я, а також громадськості.

Моніторинг може бути використаний для:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про стан довкілля, умови життєдіяльності населення та стан його здоров'я у ході реалізації РПУВ;
- отримання інформації, яка може бути використана для поліпшення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості СЕО);
- перевірки дотримання екологічних вимог, встановлених відповідними органами влади;
- перевірки того, що РПУВ виконується відповідно до затвердженого документу, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків.

Моніторинг фактичного впливу на довкілля, умови життєдіяльності населення та стан його здоров'я у ході реалізації РПУВ здійснюється Управлінням екології та природних ресурсів Тернопільської ОДА, який визначає періодичність моніторингу, перелік індикаторів, забезпечує доступ до вихідних даних та результатів моніторингу. Із заздалегідь визначеною та доведеною до відома громадськості періодичністю відповідно до встановлених строків оприлюднює результати проведеного моніторингу.

Для проведення моніторингу можуть бути використані як існуючі засоби та методи, так і спеціально удосконалені та удосконалені для цілей СЕО

інструменти. Управління екології та природних ресурсів Тернопільської ОДА може залучати до моніторингу представників органів місцевого самоврядування і бізнесу, науковців та громадськість.

Для організації моніторингу можуть бути використані існуючі системи моніторингу та геоінформаційні системи або вони мають бути спеціально удосконалені, що власне і пропонується для цілей РПУВ. Моніторинг базуватиметься на розгляді обмеженого числа відібраних показників (індикаторів), які демонструють наслідки для довкілля, в тому числі для здоров'я населення:

Моніторинг та контроль заходів з реалізації РПУВ проводиться щороку за такими показниками (дод. В.5.).

Кількість індикаторів може бути розширено шляхом включення до моніторингу додаткових показників відповідно до запитів або умов реалізації РПУВ.

5.10. Резюме нетехнічного характеру інформації

1. За підсумками СЕО підготовлено «Звіт про стратегічну екологічну оцінку Регіонального плану управління відходами Тернопільської області на період до 2030 року», щодо якого також організовано інформування та обговорення громадськості регіону.

2. Регіональний план управління відходами Тернопільської області на період до 2030 року загалом враховує концепцію сталого розвитку, розроблений у відповідності до конституційного принципу пріоритету інтересів людини у регіональній політиці та зорієнтований на покращення стану довкілля та умов життєдіяльності населення і його здоров'я.

3. Основною метою РПУВ є створення умов для підвищення стандартів життя населення шляхом впровадження системного підходу до поводження з відходами на регіональному рівні, зменшення обсягів утворення відходів та збільшення обсягу їх переробки та повторного використання. Важливим є визначення пріоритетних напрямів діяльності місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, організацій, установ, підприємств, громадських організацій та суспільства в цілому щодо переходу регіональної системи управління відходами на інноваційну модель з використанням сучасних інформаційно-комп'ютерних технологій.

4. Аналіз трендів стану довкілля в області виявив тенденції зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря; збільшення забору свіжої води (зокрема, на виробничі потреби та зрошення) і стабілізацію скидів зворотних вод; скорочення обсягів утворення відходів, а також зростання обсягів їх накопичення. Відзначається зростання рівня захворюваності та досить високі показники смертності.

5. Водночас з огляду на посилення екологічних і природоохоронних ризиків і загроз, РПУВ в достатній мірі враховує можливості і переваги, які продукуються в результаті покращення екологічної ситуації у формі кумулятивних, мультиплікативних та синергічних ефектів у межах регіональної господарської системи.

6. Напрями і заходи Регіонального плану управління відходами Тернопільської області на період до 2030 року добре узгоджуються зі стратегічними цілями Державної екологічної політики.

7. Реалізація РПУВ з великою долею ймовірності не повинна призвести до появи нових негативних впливів на довкілля, у тому числі на здоров'я населення.

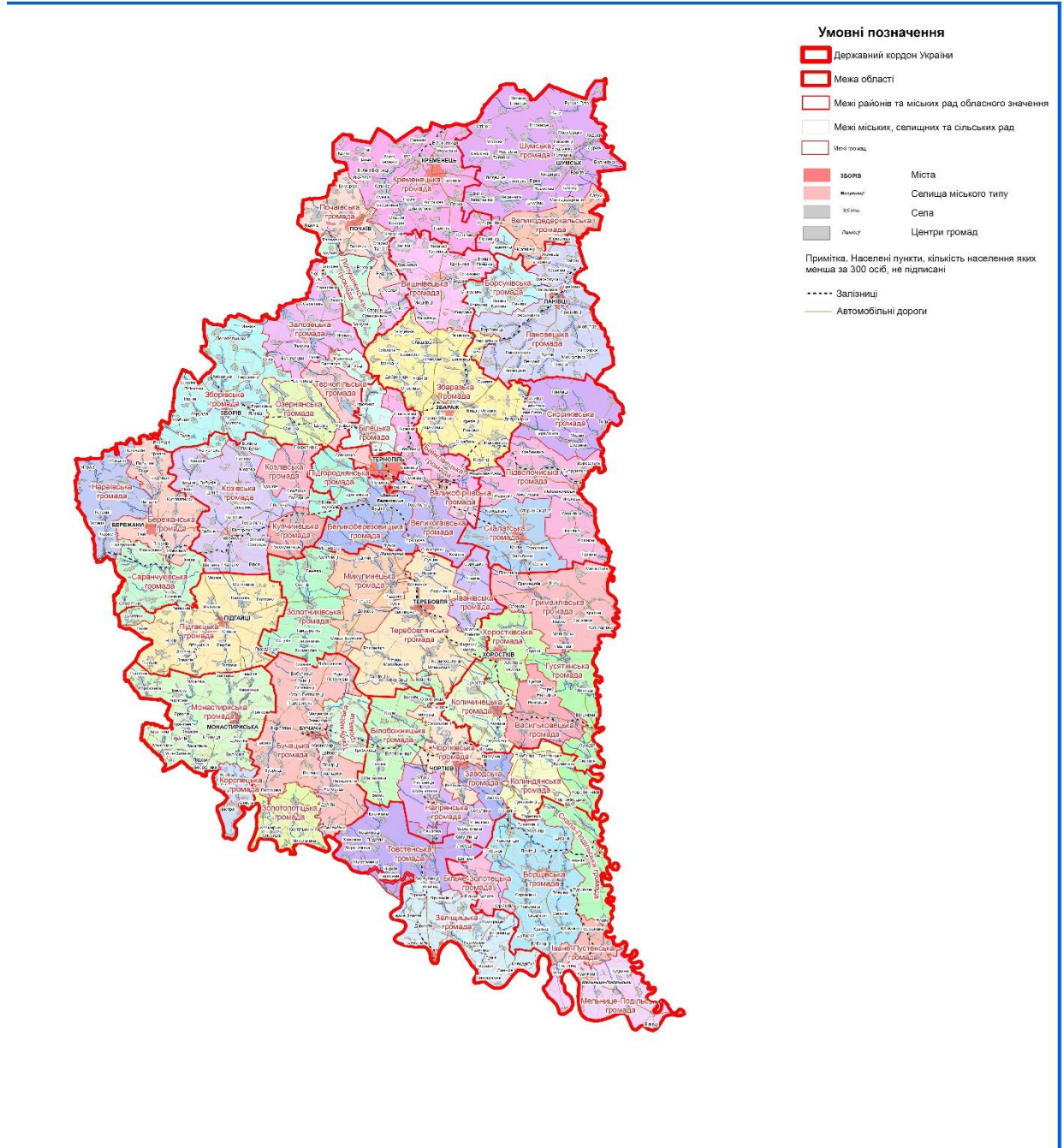
8. У Звіті СЕО Регіонального плану управління відходами Тернопільської області на період до 2030 року на виконання обґрунтованих рекомендацій запропоновано впровадити інструменти ефективного і багатостороннього моніторингу впливів на довкілля, у т.ч. на здоров'я населення. Запропоновано систему індикаторів проведення моніторингу відповідно до ключових екологічних викликів та потенційних ризиків реалізації РПУВ.

З огляду на зазначене, можна стверджувати, що в цілому розроблення Регіонального плану управління відходами Тернопільської області на період до 2030 року було проведено з урахуванням ймовірних впливів на довкілля та стан здоров'я населення і прагненням нівелювати негативні наслідки.

ДОДАТКИ

ПЕРСПЕКТИВНИЙ ПЛАН формування територій громад Тернопільської області

1. Графічна частина (карта Тернопільської області):

2. Перелік спроможних територіальних громад Тернопільської області:

Назва територіальної громади	Код населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
Нараївська	6120485101	с. Нараїв	Нараївська Вербівська Курянівська Лапшинська Підвисоцька Рекшинська Рогачинська	Бережанський район
Саранчуківська	6120487901	с. Саранчуки	Саранчуківська Божиківська Вільховецька Котівська Літятинська Мечищівська Рибниківська Слов'ятинська Тростянецька Шумлянська (Підгаєцький район)	—“—
Більче-Золотецька	6120880901	с. Більче-Золоте	Більче-Золотецька Мишківська (Заліщицький район) Олексинська Шершенівська	Борщівський район

Назва територіальної громади	Код населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
Борщівська	6120810100	м. Борщів	Борщівська Бабінецька Верхняківська Висічанська Вовковецька Глибочецька Жилинська Королівська Кривченська Ланівецька Мушкатівська Озерянська Пилатківська Пищатинська Сапогівська Сков'ятинська Стрілковецька Циганська Шупарська	—“—
Іване-Пустенська	6120883201	с. Іване-Пусте	Іване-Пустенська Гермаківська Заліська	Борщівський район

Назва територіальної громади	Код населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
Мельнице-Подільська	6120855400	смт Мельниця-Подільська	Пилипченська Мельнице-Подільська Вигодська Вільховецька Горошівська Дзвиняцька Дністровська Збручанська Кудринецька Панівецька Урожайнівська Устянська Худиківська	—“—
Скала-Подільська	6120855700	смт Скала-Подільська	Скала-Подільська Бурдяківська Гуштинська Іванківська Лосяцька Ниврянська Турильченська	—“—
Бучацька	6121210100	м. Бучач	Бучацька Бариська Берем'янська Бобулинська Добропільська Дулібівська Жизномирська Жниборідська Заривинецька	Бучацький район

Назва територіальної громади	Код населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
			Зеленська	
			Зубрецька	
			Киданівська	
			Ліщанецька	
			Новопетликівська	
			Озерянська	
			Осовецька	
			Переволоцька	
			Порохівська	
			Передмістянська	
			Підзамочківська	
			Ріпинецька	
			Сороківська	
			Старопетликівська	
			Язловецька	
Золотопотіцька	6121255500	смт Золотий Потік	Золотопотіцька	Бучацький район
			Возилівська	
			Космиринська	
			Костільницька	
			Миколаївська	
			Русилівська	
			Сновидівська	

Назва територіальної громади	Код населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
			Скомороська	
			Соколівська	
			Стінківська	
Трибухівська	6121282001	с. Трибухівці	Трибухівська Медведівська Пишківська Пилявська Цвітівська	—“—
Васильковецька	6121680401	с. Васильківці	Васильковецька Жабинецька Крогулецька Нижбірківська Старонижбірківська Чабарівська Целіївська	Гусятинський район
Гримайлівська	6121655400	смт Гримайлів	Гримайлівська Вікнянська Глібівська Зеленівська Калагарівська Красненська Лежанівська Малобірківська	—“—

Назва територіальної громади	Код населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
			Малолуцька Пізнанська Раштовецька Саджівецька Товстенська	
Гусятинська	6121655100	смт Гусятин	Гусятинська Босирівська (Чортківський район) Вільхівчицька Городницька Коцюбинчицька (Чортківський район) Кривеньківська (Чортківський район) Личковецька Постолівська Самолусківська Сидорівська Сокириницька (Чортківський район) Суходільська	—“—
Копичинецька	6121610400	м. Копичинці	Копичинецька Гадинківська Котівська	Гусятинський район

Назва територіальної громади	Код населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
			Майданська	
			Оришківська	
			Сухоставська	
			Тудорівська	
			Яблунівська	
Хоростківська	6121611000	м. Хоростків	Хоростківська Великоговилівська (Теребовлянський район)	—“—
			Клювинська	
			Перемилівська	
			Сороківська	
			Увислівська	
			Хлопівська	
Заліщицька	6122010100	м. Заліщики	Заліщицька Бедриківська	Заліщицький район
			Блищанська	
			Винятинська	
			Городоцька	
			Дзвиняцька	
			Добрівлянська	
			Дунівська	
			Дуплиська	
			Зеленогайська	

Назва територіальної громади	Код населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
			Зозулинська Івано-Золотівська Касперівська Колодрібська Кулаківська Новосілківська Синьківська Торськівська Угриньківська	
Товстенська	6122055500 смт Товсте		Товстенська Буряківська Ворвулинська Головчинська Дорогичівська Кошилівська Лисівська Литячівська Нирківська Подільська Садківська	Заліщицький район

Назва територіальної громади	Код населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
			Свидівська (Чортківський район) Слобідська Солоненська Устечківська Хмелівська Шипівецька Шутроминська	
Вишнівецька	6122455300	смт Вишнівець	Вишнівецька Бодаківська Бутинська Великовікнинська Великокунінецька Дзвинячанська Залісецька Коханівська Лозівська Млинівецька (Кременецький район) Раковецька Старовишнівецька Устечківська (Кременецький район)	Збаразький район

Назва територіальної громади	Код населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
Збаразька	6122410100	м. Збараж	Збаразька Базаринська Вищелуб'янська Гніздичненська Доброводівська Добромірівська Залужанська Зарудянська Зарубинська Іванчанська Капустинська Карначівська (Лановецький район) Киданецька Кобильська Колодненська Красносільська Кретівська Максимівська Нижчелуб'янська Новиківська Синявська	—“—

Назва територіальної громади	Код населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
			Старозбаразька Стрийська Черняхівська Шилівська Шимковецька	
Залозецька	6122655300	смт Залізці	Залозецька Білоголівська Гає-Розтоцька Гаї-за-Рудівська Загір'янська Мильнівська Панасівська Ратищівська Ренівська Серетецька Тростянецька Чистопадівська	Зборівський район
Зборівська	6122610100	м. Зборів	Зборівська Августівська (Козівський район) Беримівська Бзовицька Великоплавчанська	—“—

Назва територіальної громади	Код населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
------------------------------	---	---	---	--

(Козівський район)

Вірлівська

Вовчківська

Гарбузівська

Годівська

Гукалівська

Зарудянська Кабаровецька

Кальненська

Млиновецька

Оліївська

Перепельницька

Пліснисянська

Погрібецька

Розгадівська

Славнянська

Ярославицька

Ярчовецька

Озернянська 6122686701 с. Озерна

Озернянська

Зборівський район

Богданівська

Висиповецька

Нестерівська

Осташівська

Назва територіальної громади	Код населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
Козівська	6123055100	смт Козова	Цебрівська Козівська Бишківська Будилівська Вибудівська Вівсянська Вікторівська Геленківська Глинська Городищенська Дибщенська Золотослобідська Кальненська Козівківська Конюхівська Кривенська Малоплавучанська Олесинська Плотичанська Потіцька Теофіпільська Ценівська	Козівський район

Назва територіальної громади	Код населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
			Щепанівська	
Козлівська	6123055400	смт Козлів	Козлівська Покропивнянська Слобідківська Таурівська	—“—
Купчинецька	6123085601	с. Купчинці	Купчинецька Денисівська Ішківська Яструбівська	—“—
Лопушненська	6123484401	с. Лопушне	Лопушненська Башуківська Великогорянська Розтоцька Староолексинецька	Кременецький район
Почаївська	6123410500	м. Почаїв	Почаївська Будківська Лідихівська Лосятинська Ридомільська Старопочаївська Старотаразька	—“—
Борсуківська	6123880601	с. Борсуки	Борсуківська Борщівська	Лановецький район

Назва територіальної громади	Код населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
			<p>Великокусовецька</p> <p>Передмірська</p> <p>Піщатинська (Шумський район)</p> <p>Снігурівська</p> <p>Чайчинецька</p>	
Лановецька	6123810100 м. Ланівці		<p>Лановецька</p> <p>Бережанська</p> <p>Білозірська</p> <p>Буглівська</p> <p>Ванжулівська</p> <p>Вербовецька</p> <p>Верещаківська</p> <p>Вишгородоцька</p> <p>Влащинецька</p> <p>Гриньківська</p> <p>Загірцівська</p> <p>Іванковецька</p> <p>Краснолуцька</p> <p>Лопушненська</p> <p>Малобілківська</p> <p>Молотківська</p>	—“—

Назва територіальної громади	Код населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
			Москалівська	
			Печірнянська	
			Юськовецька	
			Якимівська	
Коропецька	6124255500	смт Коропець	Коропецька Вербківська	Монастирський район
			Вістрянська	
			Гориглядівська	
			Садівська	
Монастирська	6124210100	м. Монастирська	Монастирська Бертниківська	—“—
			Велеснівська	
			Висоцька	
			Гончарівська	
			Горішньослобідська	
			Горожанська	
			Гранітненська	
			Григорівська	
			Доброводівська	
			Дубенківська	
			Завадівська	
			Задарівська	

Назва територіальної громади	Код населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
			Заставецька	
			Ковалівська	
			Комарівська	
			Красіївська	
			Криницька	
			Лазарівська	
			Лядська	
			Олешівська	
			Підліснянська	
			Тростянецька	
			Устя-Зеленська	
			Чехівська	
			Швейківська	
			Яргорівська	
Підволочиська	6124655100	смт Підволочиськ	Підволочиська	Підволочиський район
			Богданівська	
			Галущинська	
			Дорофіївська	
			Жеребківська	
			Іванівська	
			Кам'янківська	
			Качанівська	

Назва територіальної громади	Код населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
			Клебанівська Мисловецька Оріховецька Рожиська Староміщинська Супранівська Турівська Хмелиськівська Чернилівська	
Скалатська	6124610500	м. Скалат	Скалатська Городницька Зарубинецька Колодіївська Кривенська Магдалівська Новосілківська Остап'ївська Подільська Староскалатська	—“—
Скориківська	6124687101	с. Скорики	Скориківська Воробіївська Гнилицька	Підволочиський район

Назва територіальної громади	Код населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
			Кошляківська Лисичинська Новосільська Пальчинська Терпилівська Токівська	
Підгаєцька	6124810100	м. Підгайці	Підгаєцька Білокриницька Боківська Бронгалівська Вербівська Галицька Гнильченська Голгочанська Завалівська Лисецька Литвинівська Мирненська Мозолівська Мужилівська Новосілківська Носівська	Підгаєцький район

Назва територіальної громади	Код населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
			Поплавська Сільцівська Староміська Угринівська Юстинівська	
Золотниківська	6125083601	с. Золотники	Золотниківська Багатківська Бенівська Бурканівська Вишнівчицька Гайворонківська Гвардійська Зарваницька Котузівська Маловодівська Надріченська Семиківська Соколівська Соснівська	Теребовлянський район
Іванівська	6125084101	с. Іванівка	Іванівська Глещавська Ілавченська	—“—

Назва територіальної громади	Код населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
			Сороцька	
Микулинецька	6125055400	смт Микулинці	Микулинецька Дарахівська Дворічанська Дружбівська Заздрівська Ладичинська Різдвянівська Струсівська Хмелівська	Теребовлянський район
Теребовлянська	6125010100	м. Теребовля	Теребовлянська Вербовецька Довгенська Долинська Кобилівська Кровинківська Ласковецька Лошнівська Могильницька Мшанецька Острівецька Підгайчицька	—“—

Назва територіальної громади	Код населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
			Плебанівська	
			Романівська	
			Сущинська	
Байковецька	6125280601	с. Байківці	Байковецька Гаї-Шевченківська Дубовецька Лозівська Охримівська (Збараський район) Романівська Романовоселівська (Збараський район) Стегниківська Ступківська Чернелево-Руська Шляхтинецька	Тернопільський район
Білецька	6125280701	с. Біла	Білецька Великоглибочецька Івачеводолішнівська Ігровицька Мшанецька (Зборівський район) Плотицька	—“—

Назва територіальної громади	Код населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
			Чистилівська	
Великобerezовицька	6125255200	смт Велика Березовиця	Великобerezовицька (у складі смт Велика Березовиця) Буцнівська Великолуцька Йосипівська Мар'янівська Миролубівська Мишковицька Настасівська Острівська Петриківська	Тернопільський район
Великобiрківська	6125255400	смт Великі Бірки	Великобiрківська Малоходачківська Смиковецька	—“—
Великогаївська	6125281701	с. Великі Гаї	Великогаївська Баворівська Великобerezовицька (у складі с. Кип'ячка) Грабовецька Дичківська Козівська Скоморохівська	—“—

Назва територіальної громади	Код населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
Підгороднянська	6125286901	с. Підгородне	Товстолюзька Підгороднянська Великоходачківська (Козівський район) Довжанська Домаворицька Драганівська Почапинська	—“—
Білобожницька	6125580701	с. Білобожниця	Білобожницька Базарська Буданівська (Теребовлянський район) Джуринська Звиняцька Косівська Палашівська Полівецька Ридодубівська Ромашівська	Чортківський район
Заводська	6125555700	смт Заводське	Заводська Залісянська Угринська Швайківська	

Назва територіальної громади	Код населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
			Шманьківська	
			Шманьківчицька	
Колиндянська	6125584501	с. Колиндяни	Колиндянська Великочорнокінецька Давидківська Малочорнокінецька Пробіжнянська Тарнавська Товстенківська Чорнокінецько-Волянська	Чортківський район
Нагірянська	6125585901	с-ще Нагірянка	Нагірянська Заболотівська Капустинська Милівецька Мухавська Сосулівська Староягільницька Улашківська Шульганівська Ягільницька	—“—
Великодедеркальська	6125881801	с. Великі Дедеркали	Великодедеркальська Великозагайцівська Матвіївська	Шумський район

Назва територіальної громади	Код населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
			Міжуринська Радошівська Садківська Темногасцька Шкроботівська	
Шумська	6125810100	м. Шумськ	Шумська Андрюшівська Биковецька Боложівська Бриківська Васьковецька Вілійська Жолобківська Залісцівська Іловицька Кордишівська Літовищенська Людвищенська Онишковецька Потуторівська Рохманівська Соснівська	—“—

Назва територіальної громади	Код населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
			<p>Стіжоцька</p> <p>Суразька</p> <p>Тилявська</p> <p>Угорська</p> <p>Цеценівська</p> <p>Шумбарська</p>	
Бережанська	6110500000	м. Бережани	<p>Бережанська</p> <p>Біщівська</p> <p>Жовнівська</p> <p>Жуківська</p> <p>Куропатницька</p> <p>Надрічнлянська</p> <p>Потуторська</p> <p>Посухівська</p> <p>Урманська</p> <p>Шибалинська</p>	м. Бережани
Кременецька	6110700000	м. Кременець	<p>Кременецька</p> <p>Білокриницька</p> <p>Великобережецька</p> <p>Великомлинівецька</p> <p>Гаївська</p> <p>Горинська</p>	м. Кременець

Назва територіальної громади	Код населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
			Дунаївська	
			Жолобівська	
			Катеринівська	
			Колосівська	
			Крижівська	
			Підгаєцька (Шумський район)	
			Плосківська	
			Попівецька	
			Сапанівська	
			Чугалівська	
			Шпиколосівська	
Тернопільська	6110100000	м. Тернопіль	Тернопільська Городищенська (Зборівський район) Кобзарівська (Зборівський район) Куровецька (Зборівський район) Малашовецька (Зборівський район) Чернихівська (Зборівський район)	м. Тернопіль
Чортківська	6110300000	м. Чортків	Чортківська	м. Чортків

Назва територіальної громади	Код населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади згідно з КОАТУУ	Назва населеного пункту — адміністративного центру територіальної громади	Назви територіальних громад, що входять до складу спроможної територіальної громади	Назва району чи міста обласного значення, до якого входить адміністративний центр територіальної громади
------------------------------	---	---	---	--

Бичківська

Білівська

Горішньовигнанська

Пастушівська

Росохацька

Скородинська

Метеорологічні показники метеостанцій Тернопільської області

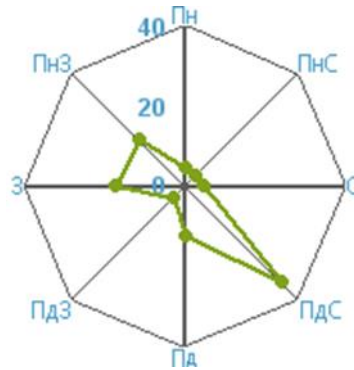
Бережани. Метеостанція.

ПОВТОРЮВАНІСТЬ (%) НАПРЯМУ ВІТРУ ТА ШТИЛЮ

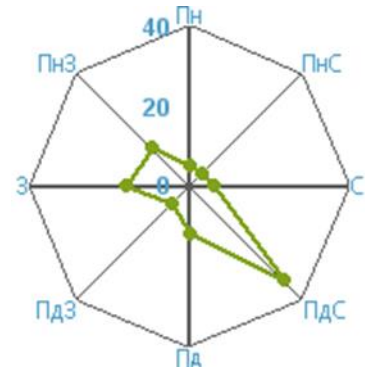
січень

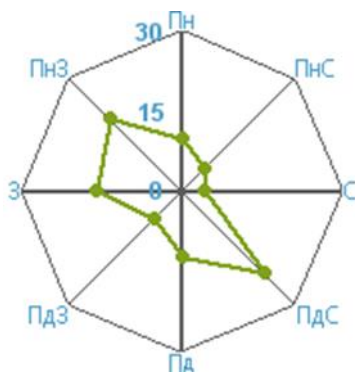
лютий

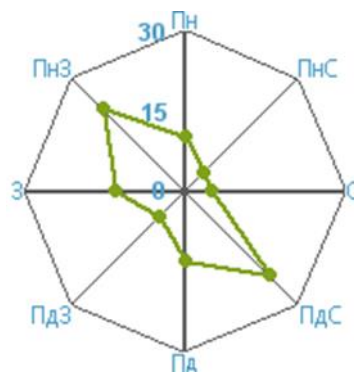
березень

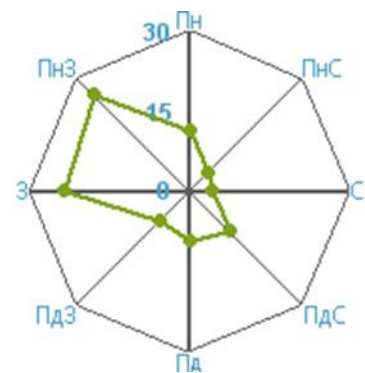
квітень

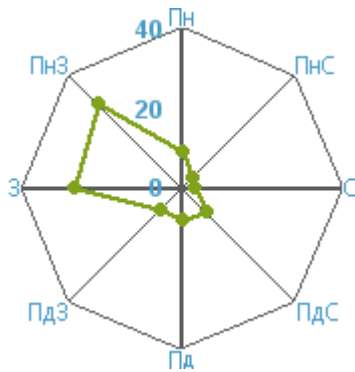
травень

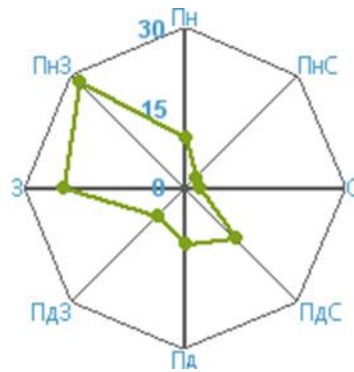
червень

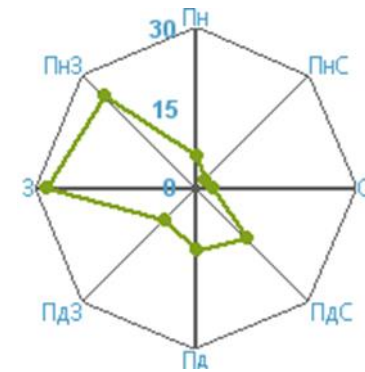
липень

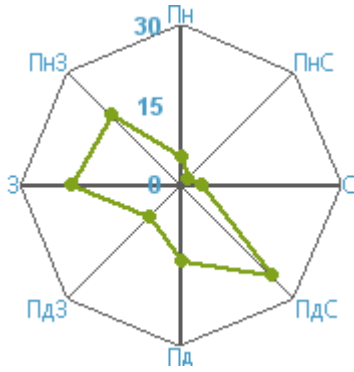
серпень

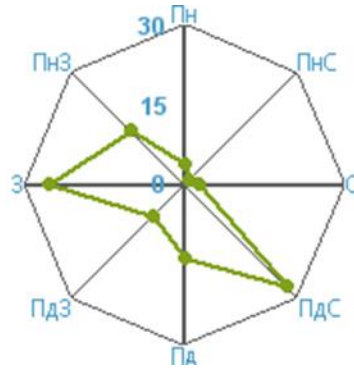
вересень

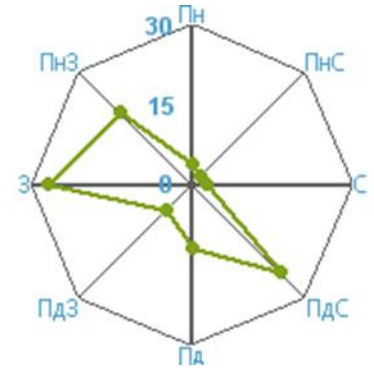
жовтень

листопад

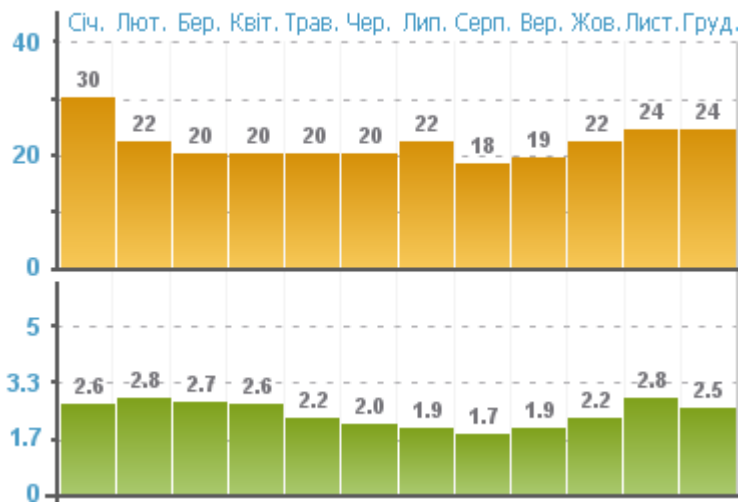

грудень

ШВИДКІСТЬ ВІТРУ (м/с)

- середня

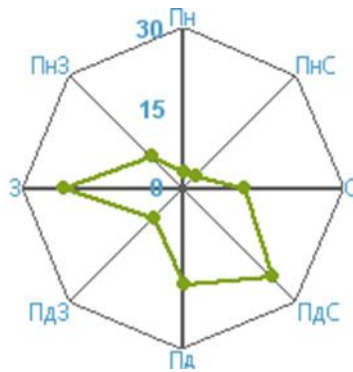
Кременець. Метеостанція.

ПОВТОРЮВАНІСТЬ (%) НАПРЯМУ ВІТРУ ТА ШТИЛЮ

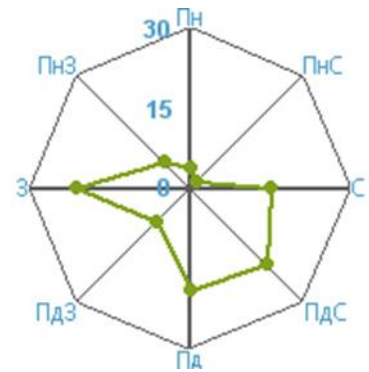
січень

лютий

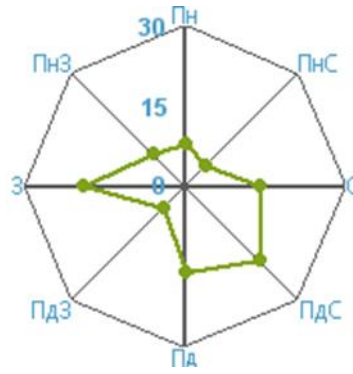
березень

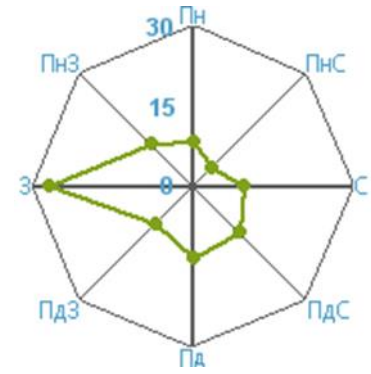
квітень

травень

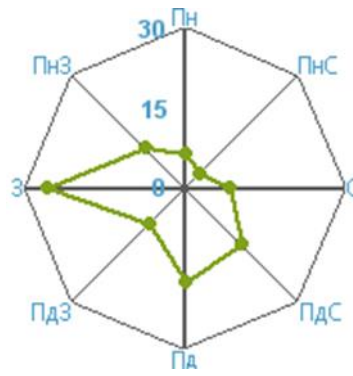
червень

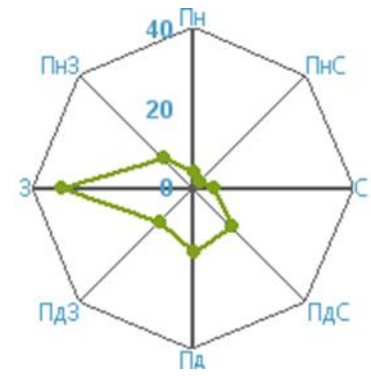
липень

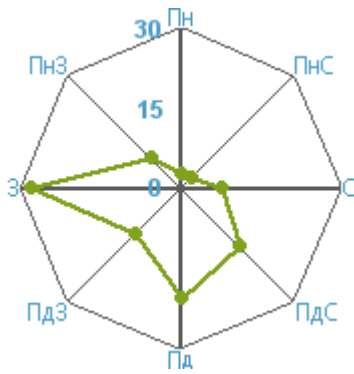
серпень

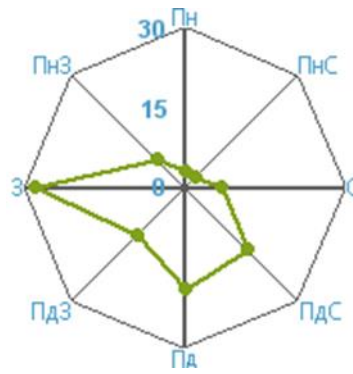
вересень

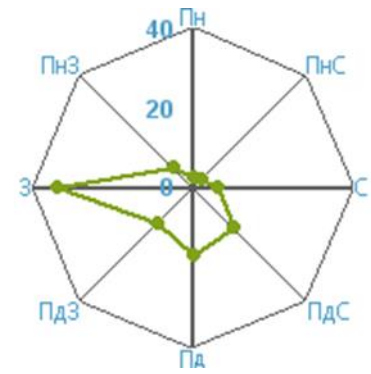
жовтень

листопад

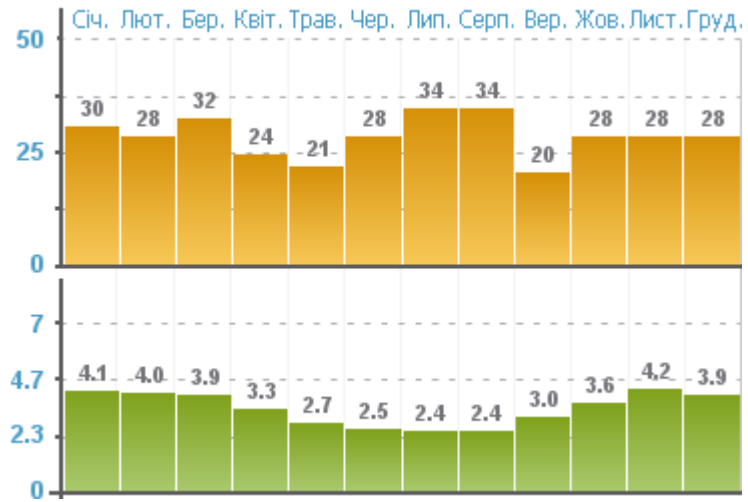

грудень

ШВИДКІСТЬ ВІТРУ (м/с)

- середня

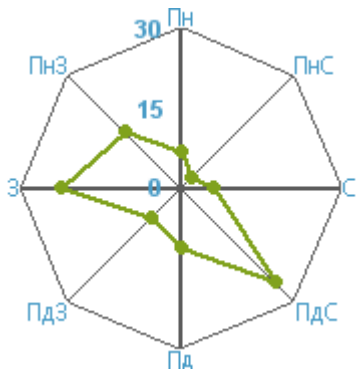

- максимальна

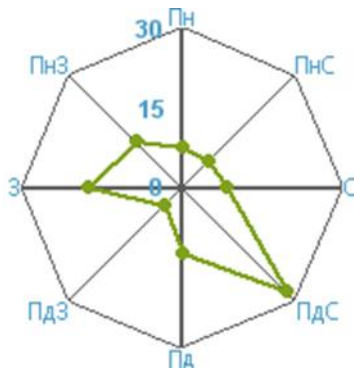
Тернопіль. Метеостанція.

ПОВТОРЮВАНІСТЬ (%) НАПРЯМУ ВІТРУ ТА ШТИЛЮ

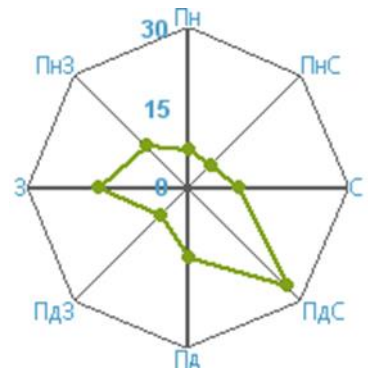
січень

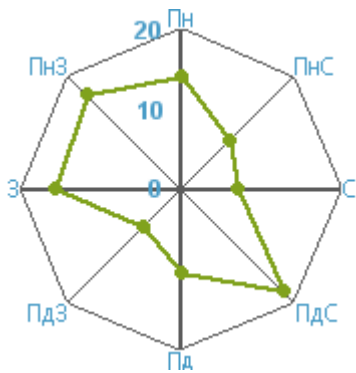
лютий

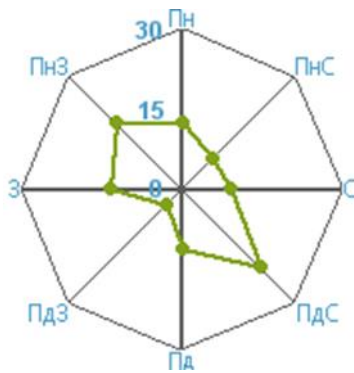
березень

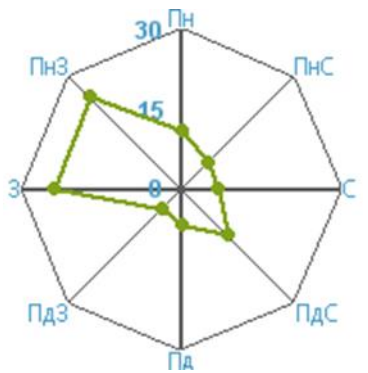
квітень

травень

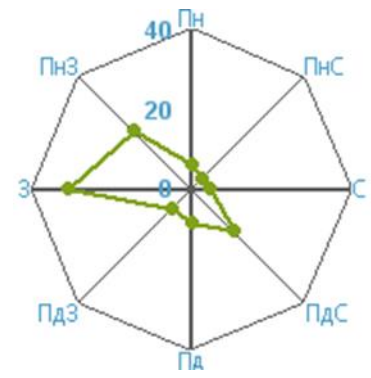
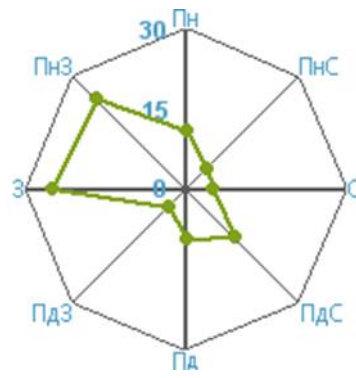
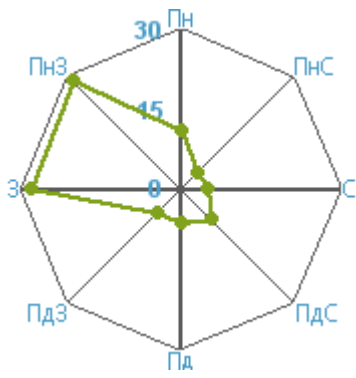
червень

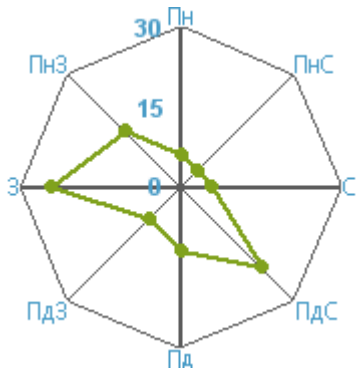
липень

серпень

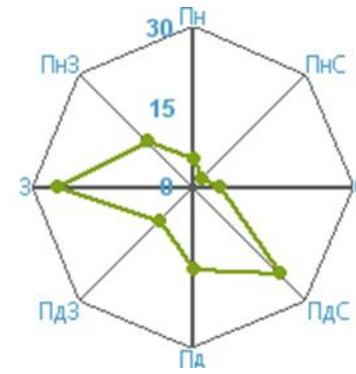
вересень

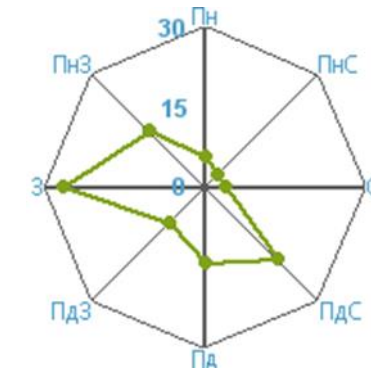
жовтень

листопад

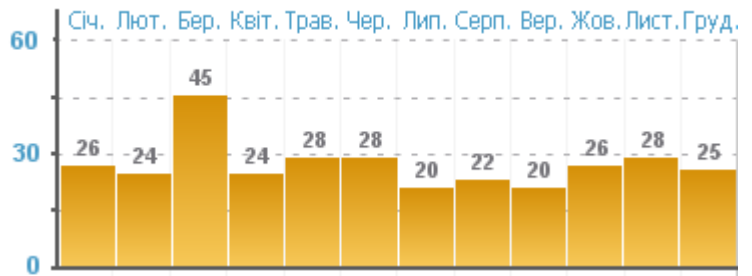

грудень

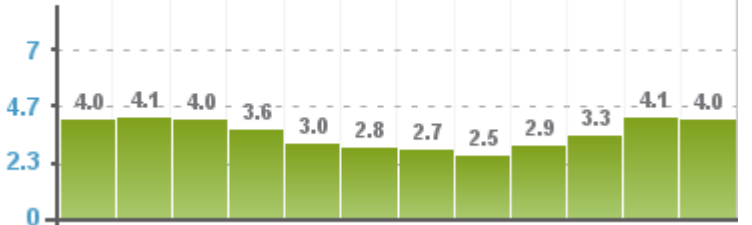

ШВИДКІСТЬ ВІТРУ (м/с)

- середня

- максимальна

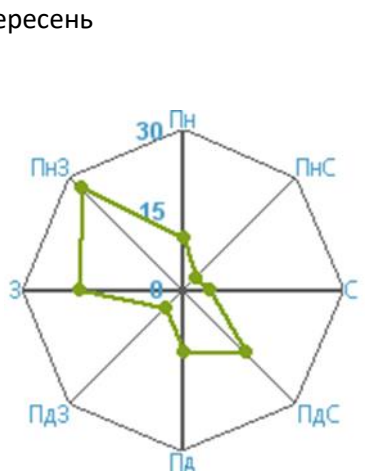
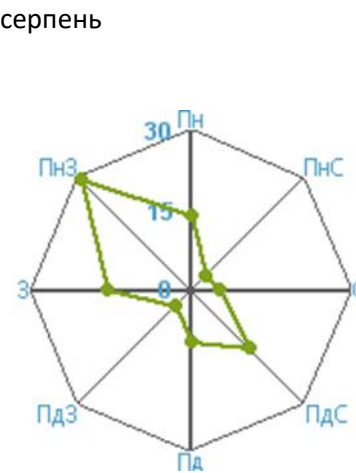
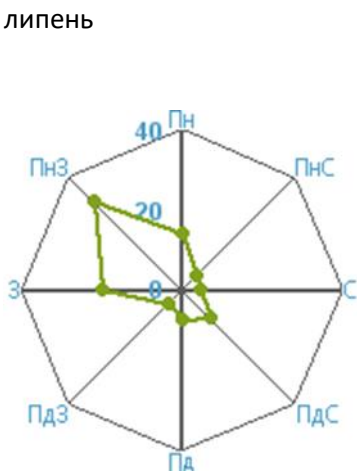
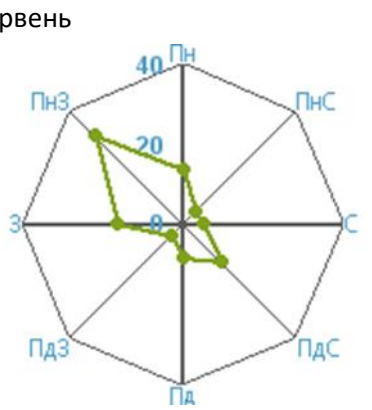
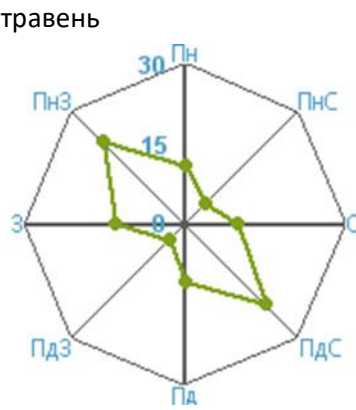
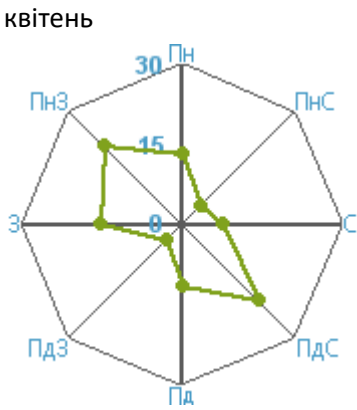
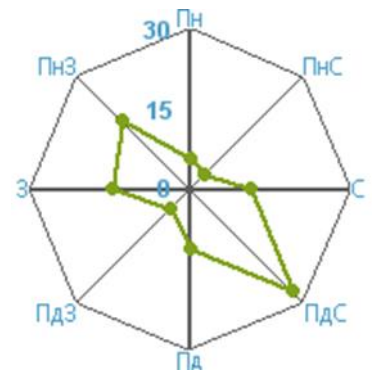
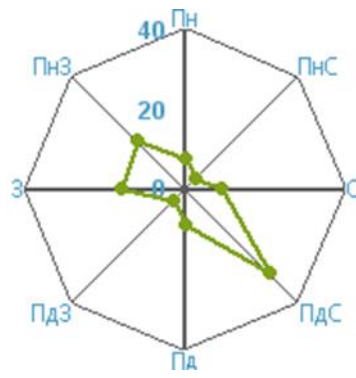
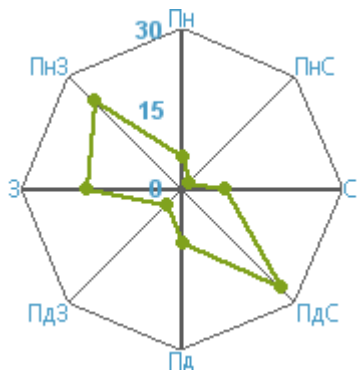
Чортків. Метеостанція.

ПОВТОРЮВАНІСТЬ (%) НАПРЯМУ ВІТРУ ТА ШТИЛЮ

січень

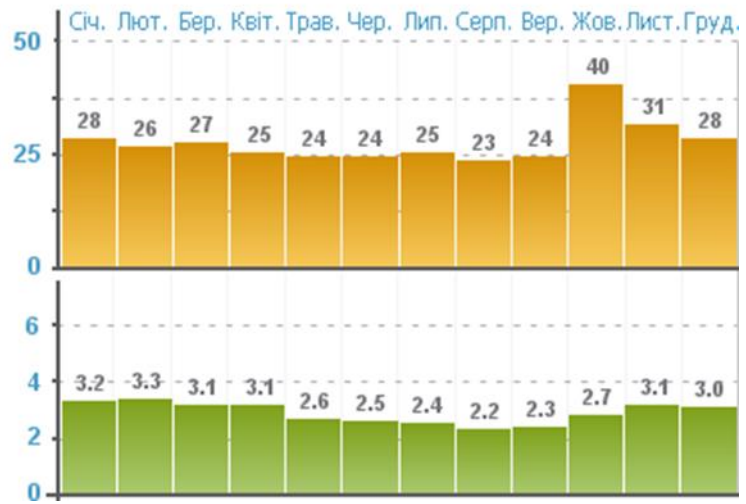
лютий

березень

ШВИДКІСТЬ ВІТРУ (м/с)

- середня

- максимальна

**Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) суб'єктів господарювання
за видами економічної діяльності у 2019 році¹**

	Код за КВЕД- 2010	Усього, тис.грн	У тому числі			
			підприємства		фізичні особи-підприємці	
			тис.грн	у відсотках до загального обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг)	тис.грн	у відсотках до загального обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг)
Усього		87996273,1	71172182,3	100,0	16824090,8	100,0
Сільське, лісове та рибне господарство	A	19117983,8	18810452,6	26,4	307531,2	1,8
Промисловість	B+C+D+E	24836370,8	23540347,1	33,1	1296023,7	7,7
Будівництво	F	3838879,8	3308966,3	4,6	529913,5	3,1
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	G	27723708,6	18872985,8	26,5	8850722,8	52,6

Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	H	5256873,8	3599538,6	5,1	1657335,2	9,8
Тимчасове розміщення й організація харчування	I	646189,4	94656,8	0,1	551532,6	3,3
Інформація та телекомунікації	J	2032784,9	608426,8	0,9	1424358,1	8,5
Фінансова та страхова діяльність	K	142155,8	42456,9	0,1	99698,9	0,6
Операції з нерухомим майном	L	1553491,0	1174360,8	1,7	379130,2	2,3
Професійна, наукова та технічна діяльність	M	976344,5	249704,3	0,4	726640,2	4,3
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	N	668608,6	358995,4	0,5	309613,2	1,8
Освіта	P	87535,2	25885,2	0,0	61650,0	0,4
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	Q	642358,6	446821,1	0,6	195537,5	1,2
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	R	83115,7	11215,1	0,0	71900,6	0,4
Надання інших видів послуг	S	389872,6	27369,5	0,0	362503,1	2,2

Дані наведено без урахування результатів діяльності банків та бюджетних установ.

Додаток Б.1.

Утворення та поводження з відходами в Тернопільській області¹ (1995-2019)

(тис.т)

	Утворено ²	Утилізовано	Спалено	Видалено у спеціально відведені місця чи об'єкти	Загальний обсяг відходів, накопичених протягом експлуатації, у спеціально відведених місцях чи об'єктах (місцях видалення відходів) ³
1995	1,4	0,2	0,0	–	0,3
1996	0,9	–	0,0	–	0,2
1997	0,6	–	0,0	–	0,2
1998	0,3	0,2	0,0	0,0	0,3
1999	0,5	0,2	0,1	–	0,3
2000	0,4	0,2	0,0	–	0,2
2001	0,4	0,2	0,0	–	0,4
2002	0,4	0,4	0,0	–	0,4
2003	0,4	0,3	0,0	–	0,4
2004	0,4	0,3	–	–	0,2
2005	0,4	0,3	0,0	–	0,1
2006	0,3	0,3	0,0	0,0	0,1
2007	0,3	0,2	0,0	0,0	0,2
2008	0,3	0,2	0,0	0,0	0,1
2009	11,1	11,1	0,0	0,0	0,1

2010	1054,3	149,4	1,7	48,3	462,3
у т.ч. відходи I-III класів небезпеки	12,3	12,2	–	–	0,1
2011	1104,8	128,8	3,2	66,7	252,2
у т.ч. відходи I-III класів небезпеки	11,3	11,1	–	0,0	0,1
2012	1001,3	203,7	2,4	42,7	323,4
у т.ч. відходи I-III класів небезпеки	11,8	11,7	–	–	0,1
2013	690,2	195,7	1,4	49,0	289,9
у т.ч. відходи I-III класів небезпеки	15,7	13,0	–	–	0,0
2014	858,9	278,0	3,0	30,5	252,0
у т.ч. відходи I-III класів небезпеки	9,3	9,2	–	–	–
2015	808,9	140,5	2,2	28,7	476,4
у т.ч. відходи I-III класів небезпеки	11,1	11,1	–	–	–
2016	862,2	83,1	5,7	28,7	500,2
у т.ч. відходи I-III класів небезпеки	9,1	9,0	–	–	–
2017	1905,8	98,7	3,3	29,2	523,0
у т.ч. відходи I-III класів небезпеки	11,9	11,7	–	–	–
2018	1651,8	240,7	4,4	29,4	555,1
у т.ч. відходи I-III класів небезпеки	14,9	14,8	–	–	–
2019	1062,6	277,7	2,4	29,3	578,9
у т.ч. відходи I-III класів небезпеки	12,9	12,8	–	–	–

¹ За 1995–2009рр. відображаються дані по відходах I-III класів небезпеки; з 2010р. – по відходах I-IV класів небезпеки.

² До 2009р. відображаються дані від економічної діяльності підприємств та організацій, з 2010р. – з урахуванням відходів, утворених у домогосподарствах. До 2013р. наведено дані з урахуванням відходів тимчасово розміщених у спеціально відведених місцях чи об'єктах.

Додаток Б.2.

Утворення та поводження з відходами I-III класів небезпеки за категоріями матеріалів у 2019 році

(тис.т)

	Утворено	Утилізовано	Спалено	У т.ч. з метою		Видалено у спеціально відведені місця чи об'єкти
				отримання енергії	теплого перероблення	
Усього	12,9	12,8	–	–	–	–
Використані розчинники	–	–	–	–	–	–
Відходи кислот, лугів чи солей	0,0	–	–	–	–	–
Відпрацьовані оливи	0,1	0,1	–	–	–	–
Хімічні відходи	0,0	0,0	–	–	–	–
Осад промислових стоків	0,0	–	–	–	–	–
Шлами та рідкі відходи очисних споруд	0,0	–	–	–	–	–
Відходи від медичної допомоги та біологічні	0,0	–	–	–	–	–
Відходи чорних металів	0,0	–	–	–	–	–
Відходи кольорових металів	–	–	–	–	–	–
Змішані відходи чорних та кольорових металів	–	–	–	–	–	–
Скляні відходи	–	–	–	–	–	–
Паперові та картонні відходи	–	–	–	–	–	–
Гумові відходи	–	–	–	–	–	–
Пластикові відходи	0,0	–	–	–	–	–

Деревні відходи	–	–	–	–	–	–
Текстильні відходи	0,0	–	–	–	–	–
Відходи, що містять поліхлордифеніли	–	–	–	–	–	–
Непридатне обладнання	0,0	–	–	–	–	–
Непридатні транспортні засоби	–	–	–	–	–	–
Відходи акумуляторів та батарей	0,1	–	–	–	–	–
Відходи тваринного походження та змішані харчові відходи	–	–	–	–	–	–
Відходи рослинного походження	–	–	–	–	–	–
Тваринні екскременти, сеча та гній	12,7	12,7				
Побутові та подібні відходи	–	–	–	–	–	–
Змішані та недиференційовані матеріали	0,0	–	–	–	–	–
Залишки сортування	0,0	–	–	–	–	–
Звичайний осад	–	–	–	–	–	–
Мінеральні відходи будівництва та знесення об'єктів, у т.ч. змішані будівельні відходи	–	–	–	–	–	–
Інші мінеральні відходи	0,0	–	–	–	–	–
Відходи згоряння	–	–	–	–	–	–
Ґрунтові відходи	–	–	–	–	–	–
Пуста порода від днопоглиблювальних робіт	–	–	–	–	–	–
Затверділі, стабілізовані або засклянілі відходи; мінеральні відходи, що утворюються після переробки	–	–	–	–	–	–

Додаток Б.3.

Утворення відходів за видами економічної діяльності та у домогосподарствах у 2019 році

	Код за КВЕД- 2010	Утворено відходів, т	У % до 2018р.
Усього		1062587,7	64,3
Економічна діяльність підприємств та організацій	A – U	969162,9	64,8
Сільське, лісове та рибне господарство	A	113647,4	120,3
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	B	14424,0	737,7
Переробна промисловість	C	822294,8	59,7
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	10 – 12	639047,7	55,1
Виробництво харчових продуктів	10	547196,6	53,4
Виробництво напоїв	11	91851,1	67,5
Виробництво тютюнових виробів	12	–	–
Текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	13 – 15	1131,7	468,2
Текстильне виробництво	13	77,3	85,5
Виробництво одягу	14	955,3	1704,1
Виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів	15	99,1	104,0

Оброблення деревини та виготовлення виробів з деревини та корка, крім меблів; виготовлення виробів із соломки та рослинних матеріалів для плетіння	16	899,0	54,2
Виробництво паперу та поліграфічна діяльність	17, 18	549,2	65,7
Виробництво паперу та паперових виробів	17	386,5	59,9
Поліграфічна діяльність, тиражування записаної інформації	18	162,7	85,4
Виробництво коксу, продуктів нафтоперероблення	19	–	–
Виробництво хімічних речовин, фармацевтичних продуктів, гумових і пластмасових виробів	20 – 22	172310,4	82,1
Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	20	170235,5	83,2
Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	21	62,4	132,2
Виробництво гумових і пластмасових виробів	22	2012,5	101,3
Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	23	4284,5	134,7
Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	24, 25	250,1	91,5
Металургійне виробництво	24	217,1	98,6
Виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування	25	33,0	62,3
Машинобудування, крім ремонту та монтажу машин і устаткування	26 – 30	3586,5	98,9
Виробництво комп'ютерів, електронної та оптичної продукції	26	36,2	24,1
Виробництво електричного устаткування	27	563,6	90,3

Виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань	28	35,8	97,8
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів	29	2880,9	105,0
Виробництво інших транспортних засобів	30	70,0	100,0
Виробництво меблів, іншої продукції, ремонт і монтаж машин та устаткування	31 – 33	235,7	67,8
Виробництво меблів	31	94,2	41,6
Виробництво іншої продукції	32	135,4	115,0
Ремонт і монтаж машин і устаткування	33	6,1	197,3
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	D	378,1	131,7
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	E	8349,6	85,0
Збирання, очищення та постачання води, каналізація, відведення й очищення стічних вод, інша діяльність щодо поводження з відходами	36, 37, 39	8333,6	85,2
Збирання, очищення та постачання води	36	0,0	0,7
Каналізація, відведення й очищення стічних вод	37	8333,6	85,2
Інша діяльність щодо поводження з відходами	39	–	–
Збирання, оброблення й видалення відходів, відновлення матеріалів	38	16,0	48,6
Будівництво	F	246,2	61,6
Інші види економічної діяльності	G – U	9822,8	90,4
Оптова торгівля відходами та брухтом	46.77	117,9	100,0
Домогосподарства	–	93424,8	59,5

РЕЄСТР

місць видалення відходів у Тернопільській області

№з/п	Реєстраційний номер МВВ, дата реєстрації	Дата останньої ревізії МВВ	Найменування МВВ, код	Місце знаходження МВВ (населений пункт, район), код	Повне найменування та адреса власника МВВ, код	Режим функціонування МВВ (діючих, закритих)	Категорія екологічної безпеки МВ	Характеристика МВВ (обсяг, площа, наземне, підземне)	Характеристика відходів (найменування, група, клас небезпеки)
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	3-1 07.05.2003 р	11.11.2008	Полігон (сміттєзвалище) твердих побутових відходів (ТПВ)	м. Бучач (північно-західна частина м. Бучача) 6121210100	Бучацька міська рада м.Бучач, пл. Свободи, 1 04058479	діюче	Б помірно небезпечні	38 тис. тонн 6,0 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV.
2.	4-1 14.03.2001 р	18.07.2008	Полігон твердих побутових відходів (ТПВ)	м. Копичинці Гусятинського району (1 км на захід від м. Копичинці) 6121610400	Копичинецька міська рада м. Копичинці вул. 22 Січня,29 04058380	діюче	Б помірно небезпечні	80 тис. м ³ 3,1 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV.

3.	4-2 20.06.2003 р.	–	Гусятинський полігон твердих побутових відходів (ТПВ)	смт. Гусятин Гусятинського району (північно-західна частина селища) 6121655100	Гусятинська селищна рада м.Гусятин вул. Робітнича 04396391	діюче	Б помірно небезпечні	24 тис. тонн 3,0 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група -77 клас безпеки III-IV.
4.	14-1 14.08.2019 р.	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів в с. Плебанівка Тереховлянського району	В південно-західній частині с. Плебанівка (за межами населеного пункту) 6125086401	ТОВ «ЕКО БАЛАНС ТЕР» в.Промислова,1 с. Плебанівка Тереховлянського району 36438350	діюче	Б помірно небезпечні	245,4 тис. м ³ 61,3 тис. тонн 4,8 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV.
5.	16-1 10.06.2004 р	17.07.2008	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) в м. Чорткові	Південна частина м. Чорткова 6125510100	Чортківська міська рада м. Чортків в.Шевченка,21 24636045	діюче	В небезпечні	87,5 тис. тонн 5,5 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки - III. Шлаки, клас безпеки - IV. Незворотна дерев'яна

									та паперова тара, клас небезпеки - IV.
6.	9-1 18.07.2007 р	–	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) в м.Почасві, Кременецького району	Південно-східна частина м. Почаїв 6123410500	Почаївська міська рада м. Почаїв, вул. Воз'єднання,16 14052785	діюче	Б помірно небезпечні	65,50 тис. тонн 1,20 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки - III. Шлаки, клас небезпеки - IV. Незворотна дерев'яна та паперова тара, клас небезпеки - IV.
7.	6-1 02.02.2005 р	–	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) в м. Збаражі	м. Збараж, на північному сході від м. Тернополя 6122410100	Збаразька міська рада м. Збараж, вул. Д.Галицького,91 21160239	діюче	Б помірно небезпечні	19 тис. тонн 3,65 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV.
8.	13-1 03.07.2008 р	–	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) в	сmt. Підволочиськ, Тернопільська обл..	Підволочиська селищна рада, сmt Підволочиськ,	діюче	Б помірно небезпечні	136,9 тис. м ³ 4,1 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного

			сmt. Підволочиськ	6124655100	вул. Шептицького, 4 04396294				обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
9.	10-1 14.09.2009 р	–	Сміттезвалище твердих побутових відходів (ТПВ) в с. Куськівці Лановецького району	в західній частині м. Ланівці Лановецького району 6123810103	Лановецька міська рада, м. Ланівці, 04396288	діюче	Б помірно небезпечні	118,2 тис т 3,72 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
10.	15-1 26.08.2009 р	–	Сміттезвалище твердих побутових відходів (ТПВ) в с. Настасів Тернопільського району	в південно-східній частині с. Настасів, Тернопільський район 6125289801	Сільська рада с. Настасів 2387580	діюче	Б помірно небезпечні	8,66 тис м ³ 0,15 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
11.	15-2 28.08.2009 р	–	Сміттезвалище твердих побутових відходів (ТПВ) в с. Мар'янівка	в північно-східній частині с. Мар'янівка, Тернопільський район	Сільська рада с. Мар'янівка 24630243	діюче	Б помірно небезпечні	1,725 тис м ³ 0,05 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту

			Тернопільського району	6125284901					обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV
12.	15-3 27.08.2009 р	–	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) в с. Ступки Тернопільського району	в південно-східній частині с. Ступки, Тернопільський район 6125287701	Сільська рада с. Ступки 1405957	діюче	Б помірно небезпечні	2,4 тис м ³ 0,05 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV
13.	15-4 26.08.2009 р	–	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) в с. Козівка Тернопільського району	в північно-східній частині с. Козівка, Тернопільський район 6125284101	Сільська рада с. Козівка 04393522	діюче	Б помірно небезпечні	3,864 тис м ³ 0,15 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV
14.	15-5 26.08.2009 р	–	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) в с. Грабівці Тернопільського району	в східній с. Грабівці, Тернопільський район 6125282301	Сільська рада с. Грабівці 14029177	діюче	Б помірно небезпечні	5,520 тис м ³ 0,15 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи

									комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
15.	15-6 26.08.2009 р	–	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) в с. Шляхтинці Тернопільського району	в південно-західній частині с. Шляхтинці, Тернопільський район 6125289801	Сільська рада с. Шляхтинці 23587580	діюче	Б помірно небезпечні	4,0 тис м ³ 0,30 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
16.	15-7 26.08.2009 р	–	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) в с. Романівка Тернопільського району	в південно-східній частині с. Романівка, Тернопільський район 6125287101	Сільська рада с. Романівка 14030186	діюче	Б помірно небезпечні	4,550 тис м ³ 1,5 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
17.	15-8 26.08.2009 р	–	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) в с. Почапінці Тернопільського району	в південно-східній частині с. Почапінці, Тернопільський район 6125287001	Сільська рада с. Почапінці 04393605	діюче	Б помірно небезпечні	5,763 тис м ³ 0,05 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні

									неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
18.	15-9 26.08.2009 р	–	Сміттезвалище твердих побутових відходів (ТПВ) в смт. В. Березовиця Тернопільського району	в північній частині смт. В. Березовиця Тернопільський район 6125255200	В.Березовицька селищна рада 04393462	діюче	Б помірно небезпечні	65,963 тис м ³ 0,60 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
19.	15-10 26.08.2009 р	–	Сміттезвалище твердих побутових відходів (ТПВ) в с. Байківці Тернопільського району	в південній частині с. Байківці, Тернопільський район 6125280601	Сільська рада с. Байківці 04394846	діюче	Б помірно небезпечні	4,830 тис м ³ 0,05 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
20.	15-11 27.08.2009 р	–	Сміттезвалище твердих побутових відходів (ТПВ) в с. Довжанка Тернопільського району	в північно-східній частині с. Довжанка, Тернопільський район 6125282501	Сільська рада с. Довжанка 23587580	діюче	Б помірно небезпечні	5,1 тис м ³ 0,5 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77

									клас безпеки III-IV
21.	15-12 27.08.2009 р	–	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) в с. Лучка Тернопільського району	в східній частині с. Лучка, Тернопільський район 6125285102	Сільська рада с. Миролубівка 04396456	діюче	Б помірно небезпечні	3,908 тис м ³ 0,3 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
22.	15-13 27.08.2009 р	–	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) в с. Баворів Тернопільського району	в східній частині с. Баворів, Тернопільський район 6125280301	Сільська рада с. Баворів 04394836	діюче	Б помірно небезпечні	3,728 тис м ³ 0,15 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
23.	15-14 27.08.2009 р	–	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) в с. Мишковичі Тернопільського району	в південно- східній частині с. Мишковичі, Тернопільський район 6125285401	Сільська рада с. Мишковичі 04393551	діюче	Б помірно небезпечні	9,8 тис м ³ 0,1 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
24.	15-15	–	Сміттєзвалище	в східній частині	Сільська рада	діюче	Б	3,645 тис м ³	Тверді побутові відходи

	27.08.2009 р		твердих побутових відходів (ТПВ) в с. Буцнів Тернопільського району	с. Буцнів, Тернопільський район 6125280901	с. Буцнів 04394852		помірно небезпечні	0,05 га наземне	діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
25.	15-16 27.08.2009 р	–	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) в с. Ігровиця Тернопільського району	в південній частині с. Ігровиця, Тернопільський район 6125283401	Сільська рада с. Ігровиця 04393503	діюче	Б помірно небезпечні	3,78 тис м ³ 0,05 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
26.	15-17 27.08.2009 р	–	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) в с. В.Лука Тернопільського району	в північно-східній частині с. В.Лука, Тернопільський район 6125282201	В.Луцька сільська рада 04393456	діюче	Б помірно небезпечні	3,624 тис м ³ 0,03 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
27.	15-18 27.08.2009 р	–	Сміттєзвалище твердих побутових	в північній частині с. Дубівці,	Сільська рада с. Дубівці 04393491	діюче	Б помірно небезпечні	3,6 тис м ³ 0,3 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування,

			відходів (ТПВ) в с. Дубівці Тернопільського району	Тернопільський район 6125283101					технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
28.	15-19 27.08.2009 р	–	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) в с. Скоморохи Тернопільського району	в східній частині с. Скоморохи, Тернопільський район 6125287401	Сільська рада с. Скоморохи 04393611	діюче	Б помірно небезпечні	3,25 тис м ³ 0,4 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
29.	15-20 27.08.2009 р	–	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) в с. Йосипівка Тернопільського району	в південній частині с. Йосипівка, Тернопільський район 6125283701	Сільська рада с. Йосипівка 04393516	діюче	Б помірно небезпечні	2,8 тис м ³ 0,25 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
30.	15-21 28.08.2009 р	–	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) в с. Жовтневе	в північній частині с. Жовтневе, Тернопільський район	Сільська рада с. Чернелів Руський 04393634	діюче	Б помірно небезпечні	2,190 тис м ³ 0,05 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання,

			Тернопільського району	6125289202					приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV
31.	15-22 28.08.2009 р	–	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) в с. Лозова Тернопільського району	в північно-західній частині с. Лозова, Тернопільський район 6125284501	Сільська рада с. Лозова 04393539	діюче	Б помірно небезпечні	5,06 тис м ³ 0,10 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV
32.	12-1 22.03.2010 р	–	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) в м. Підгайці Підгаєцького району	с. Старе Місто Підгаєцького району 6124810100	Підгаєцька міська рада 14029208	діюче	Б помірно небезпечні	66,35 тис м ³ 1,5 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV
33.	15-23 21.07.2010 р	–	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) в с. Підгородне Тернопільського району	в північно-західній частині с. Підгородне, Тернопільський район 6125286901	Сільська рада с. Підгородне 14029197	діюче	Б помірно небезпечні	5,77 тис м ³ 0,10 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи

									комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
34.	4-3 14.01.2011 р.	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) в с. Крогулець Гусятинського району	в південно-східній частині с. Крогулець Гусятинський район 6121683601	Сільська рада с. Крогулець 04392959	діюче	Б помірно небезпечні	8,36 тис м ³ 0,63 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
35.	9-2 11.07.2011 р	-	Сміттєзвалище для м.Кременець на території Чугалівської сільської ради	територія Чугалівської сільської ради Кременецького району 6123489001	Кременецька міська рада 04058338	діюче	Б помірно небезпечні	521,8 тис м ³ 4,0 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
36.	13-2 10.10.2011 р.	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) м. Скалат Підволочиського району	в південно-західній частині м. Скалат Підволочиський район 6124610500	Міська рада м. Скалат 04058445	діюче	Б помірно небезпечні	97,5 тис м ³ 4,60га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові

									інші група – 77 клас небезпеки III-IV
37.	10-2 18.10.2011	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) в с. Білозірка Лановецького району	в північно- східній частині с. Білозірка Лановецький район 6123880901	Сільська рада с. Білозірка 04395484	діюче	Б помірно небезпечні	8,28 тис.м ³ 1,0га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV
38.	11-1 11.05.2012	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) м. Монастирська Монастирського району	в північно- західній частині м. Монастирська Монастирський район 6124210100	міська рада м. Монастирська 04058433	діюче	Б помірно небезпечні	192,0 тис.м ³ 4,0 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV
39.	2-1 06.06.2012	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) м. Борщів Борщівського району	в південно- східній частині м. Борщів Борщівський район 612220810100	міська рада м. Борщів 04058485	діюче	Б помірно небезпечні	161,2 тис.м ³ 9,0 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV

40.	3-2 08.06.2012	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) смт. Золотий Потік Буцацького району	в східній частині смт. Золотий Потік Буцацький район 6121255500	Золотопотіцька селищна рада 04392435	діюче	Б помірно небезпечні	16,5 тис.м ³ 0,3 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
41.	2-2 02.07.2012	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) смт. Скала- Подільська Борщівського району	в східній частині смт. Скала- Подільська Борщівський район 6120855700	Скала- Подільська селищна рада 21133610	діюче	Б помірно небезпечні	132,8 тис.м ³ 6,0 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
42.	3-3 02.07.2012	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с. Передмістя Буцацького району	в західній частині с. Передмістя Буцацький район 6121285601	сільська рада с. Передмістя 0306647	діюче	Б помірно небезпечні	9,7 тис.м ³ 0,3 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
43.	3-4 02.07.2012	-	Сміттєзвалище твердих	в північно- західній частині	сільська рада с. Цвітова	діюче	Б помірно	7,37 тис.м ³ 0,3 га	Тверді побутові відходи діяльності установ

			побутових відходів (ТПВ) с. Цвітова Буцацького району	с. Цвітова Буцацький район 6121288001	23588668		небезпечні	наземне	громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
44.	7-1 25.07.2012	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с. Цебрів Зборівського району	в південній частині с. Цебрів Зборівський район 6122689201	сільська рада с. Цебрів 04392439	діюче	Б помірно небезпечні	12,8 тис.м ³ 0,7 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
45.	7-2 25.07.2012	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с. Ярчівці Зборівського району	в західній частині с. Ярчівці Зборівський район 6122689801	сільська рада с. Ярчівці 04392345	діюче	Б помірно небезпечні	14,2 тис.м ³ 0,1 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
46.	7-3 25.07.2012	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ)	в південній частині с. Курівці Зборівський	сільська рада с. Курівці	діюче	Б помірно небезпечні	12,8 тис.м ³ 0,6 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного

			с. Курівці Зборівського району	район 6122685101					обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
47.	6-2 08.10.2012	-	Сміттезвалище твердих побутових відходів (ТПВ) смт. Вишнівець Збарзького району	в східній частині смт. Вишнівець Збарзький район 6122685101	селищна рада смт. Вишнівець 01008	діюче	Б помірно небезпечні	67,5 тис.м ³ 2,0 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
48.	7-4 29.10.2012	-	Сміттезвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с. Мшанець Зборівського району	в північно- східній частині с. Мшанець Зборівський район 6122687701	сільська рада с. Мшанець	діюче	Б помірно небезпечні	27,6 тис.м ³ 1,5 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
49.	7-5 29.10.2012	-	Сміттезвалище твердих побутових відходів (ТПВ) сіл Гарбузів і Манаїв	в східній частині с. Манаїв Зборівський район 6122682201	сільська рада с. Гарбузів	діюче	Б помірно небезпечні	10,0 тис.м ³ 0,5 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та

			Зборівського району						виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV
50.	7-6 29.10.2012	-	Сміттезвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Бзовиця Зборівського району	в південній частині с.Бзовиця Зборівський район 6122680801	сільська рада с. Бзовиця	діюче	Б помірно небезпечні	5,2 тис.м ³ 0,1 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV
51.	7-7 29.10.2012	-	Сміттезвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Осташівці Зборівського району	в північно-західній частині с.Осташівці Зборівський район 6122687301	сільська рада с. Остахівці	діюче	Б помірно небезпечні	28,0 тис.м ³ 0,5 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV
52.	7-8 29.10.2012	-	Сміттезвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Гає-Розтоцька Зборівського району	в східній частині с.Гає-Розтоцькі Зборівський район 6122687301	сільська рада с. Гає-Розтоцька	діюче	Б помірно небезпечні	20,0 тис.м ³ 0,5 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні

									неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
53.	7-9 18.12.2012	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Гукалівці Зборівського району	в південно-східній частині с.Гукалівці Зборівський район 6122683101	сільська рада с. Гукалівці	діюче	Б помірно небезпечні	14,0 тис.м ³ 0,6 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
54.	7-10 18.12.2012	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Оліїв Зборівського району	в південній частині с.Оліїв Зборівський район 6122687001	сільська рада с. Оліїв	діюче	Б помірно небезпечні	30,0 тис.м ³ 0,5 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
55.	7-11 18.12.2012	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Ярославичі Зборівського району	в південній частині с.Ярославичі Зборівський район 6122689701	сільська рада с. Ярославичі	діюче	Б помірно небезпечні	0,2 тис.м ³ 0,25 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77

									клас безпеки III-IV
56.	7-12 18.12.2012	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Перепельники Зборівського району	в північній частині с.Перепельники Зборівський район 6122085801	сільська рада с. Перепельники	діюче	Б помірно небезпечні	0,8 тис.м ³ 0,5 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспцифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
57.	3-5 22.04.2013	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Підзамочок Буцацького району	в східній частині с.Підзамочок Буцацький район 6121285401	сільська рада с. Підзамочок	діюче	Б помірно небезпечні	55,1 тис.м ³ 2,0 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспцифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
58.	3-6 22.04.2013	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Медведівці Буцацького району	в південно- східній частині с.Медведівці Буцацький район 6121283401	сільська рада с. Медведівці	діюче	Б помірно небезпечні	0,540 тис.м ³ 0,3 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспцифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
59.	3-7	-	Сміттєзвалище	в південній	сільська рада	діюче	Б	4,12 тис.м ³	Тверді побутові відходи

	22.04.2013		твердих побутових відходів (ТПВ) с.Старі Петликівці Бучацького району	частині с.Ст. Петликівці Бучацький район 6121282901	с. Старі Петликівці 04392818		помірно небезпечні	0,3 га наземне	діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
60.	3-8 22.04.2013	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Жизномир Бучацького району	в західній частині с.Жизномир Бучацький район 6121281101	сільська рада с. Жизномир 14052638	діюче	Б помірно небезпечні	2,197 тис.м ³ 0,2 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
61.	3-9 18.02.2013	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Порохова Бучацького району	в західній частині с.Порохова Бучацький район 6121285501	сільська рада с. Порохова 03066502	діюче	Б помірно небезпечні	2,822 тис.м ³ 0,5 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
62.	3-10 18.02.2013	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Трибухівці Бучацького району	в східній частині с.Трибухівці Бучацький район 6121285501	сільська рада с. Трибухівці 04392853	діюче	Б помірно небезпечні	5,280 тис.м ³ 1,0 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування,

			відходів (ТПВ) с.Трибухівці Буцацького району	район 6121282001					технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV
63.	3-11 18.02.2013	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Пишківці Буцацького району	в східній частині с.Пишківці Буцацький район 6121285700	сільська рада с. Пишківці 14029131	діюче	Б помірно небезпечні	15,606 тис.м ³ 0,3 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV
64.	3-12 07.03.2013	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Берем'яни Буцацького району	в західній частині с.Берем'яни Буцацький район 6121280801	сільська рада с. Берем'яни 04395509	діюче	Б помірно небезпечні	7,69 тис.м ³ 0,3 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV
65.	2-3 22.04.2013	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Сков'ятин	с.Сков'ятин Борщівський район 6120887401	сільська рада с. Сков'ятин	діюче	Б помірно небезпечні	1,17 тис.м ³ 0,25 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту

			Борщівського району						обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV
66.	3-13 22.04.2013	-	Сміттезвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Пилява Бучацького району	в східній частині с.Пилява Бучацький район 6121285001	сільська рада с. Пилява 04392847	діюче	Б помірно небезпечні	2,197 тис.м ³ 0,4 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV
67.	3-14 22.04.2013	-	Сміттезвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Переволока Бучацького району	в східній частині с.Переволока Бучацький район 6121284601	сільська рада с. Переволока 04392793	діюче	Б помірно небезпечні	2,197 тис.м ³ 0,3 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV
68.	3-15 22.04.2013	-	Сміттезвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Зелена Бучацького району	в південно-західній частині с.Зелена Бучацький район 6121281301	сільська рада с. Зелена 03349358	діюче	Б помірно небезпечні	1,299 тис.м ³ 0,15 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи

									комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV
69.	3-16 16.07.2013	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Осівці Бучацького району	в південн-східній частині с.Осівці Бучацький район 6121281201	сільська рада с. Осівці 04392824	діюче	Б помірно небезпечні	1,373 тис.м ³ 0,2 га наземне (знаходиться у спів власності)	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV
		-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Бобулинці Бучацького району	в південно-східній частині с.Бобулинці Бучацький район 6121280901	сільська рада с. Бобулинці 03875741	діюче	Б помірно небезпечні	1,648 тис.м ³ 0,2 га наземне (знаходиться у спів власності)	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV
70.	3-17 16.07.2013	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Костільники Бучацького району	в західній частині с.Костільники Бучацький район 6121283101	сільська рада с. Костільники 03875673	діюче	Б помірно небезпечні	12,74 тис.м ³ 0,5 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові

									інші група – 77 клас небезпеки III-IV
71.	3-18 08.08.2013	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Киданів Бучацького району	в східній частині с.Киданів Бучацький район 6121282901	сільська рада с. Киданів 05273412	діюче	Б помірно небезпечні	0,686 тис.м ³ 0,3 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV
72.	3-19 26.09.2013	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Доброполе Бучацького району	в західній частині с.Доброполе Бучацький район 6121281601	сільська рада с. Доброполе 04392830	діюче	Б помірно небезпечні	5,0 тис.м ³ 0,3 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV
73.	3-20 26.09.2013	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Нові Петликівці Бучацького району	в південній частині с.Нові Петликівці Бучацький район 6121284001	сільська рада с. Нові Петликівці 04525521	діюче	Б помірно небезпечні	3,332 тис.м ³ 0,2 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV

74.	5-1 22.10.2013	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Колодрібка Заліщицького району	в південно- західній частині с.Колодрібка Заліщицького район 6122084901	сільська рада с. Кодрібка 03315922	діюче	Б помірно небезпечні	277,5 тис.м ³ 3,0 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
75.	1-1 31.10.2013	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Урмань Бережанського району	в східній частині с.Урмань Бережанського район 6120489101	сільська рада с. Урмань 04395188	діюче	Б помірно небезпечні	18,980 тис.м ³ 0,7 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
76.	15-24 13.01.2014	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Стегніківці Тернопільського району	в південно- східній частині с.Стегніківці Тернопільського район 6125287601	сільська рада с. Стегніківці 14029208	діюче	Б помірно небезпечні	4,05 тис.м ³ 0,4 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші Група – 77 клас безпеки III-IV
77.	7-13 13.01.2014	-	Сміттєзвалище твердих	в західній частині	сільська рада с. Городище	діюче	Б помірно	6,0 тис.м ³ 0,5 га	Тверді побутові відходи діяльності установ

			побутових відходів (ТПВ) с.Городище Зборівського району	с.Городище Зборівський район 6122682801	04392385		небезпечні	наземне	громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
78.	5-2 02.06.2014	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Поділля Заліщицького району	в південно-західній частині с. Поділля Заліщицький район 6122087001	сільська рада с. Поділля 04393350	діюче	Б помірно небезпечні	28,3 тис.м ³ 1,2 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
79.	5-3 02.06.2014	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Ворвулинці Заліщицького району	в східній частині с. Ворвулинці Заліщицький район 6122082000	сільська рада с. Ворвулинці 04393338	діюче	Б помірно небезпечні	17,2 тис.м ³ 1,0 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
80.	5-4 02.06.2014	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ)	в південній частині с. Буряківка Заліщицький	сільська рада с. Буряківка 04393315	діюче	Б помірно небезпечні	14,3 тис.м ³ 0,5 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного

			с.Буряківка Заліщицького району	район 6122081400					обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
81.	5-5 02.06.2014	-	Сміттезвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Торське Заліщицького району	в південно-західній частині с. Торське Заліщицький район 6122088301	сільська рада с. Торське 04393278	діюче	Б помірно небезпечні	9,4 тис.м ³ 0,14 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
82.	5-6 02.06.2014	-	Сміттезвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Іване Золоте Заліщицького району	в північно-східній частині с. Іване Золоте Заліщицький район 6122084301	сільська рада с. Іване Золоте 04393232	діюче	Б помірно небезпечні	30,3 тис.м ³ 1,0 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
83.	5-7 02.06.2014	-	Сміттезвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Винятинці Заліщицького району	в південно-східній частині с. Винятинці Заліщицький район 612208101	сільська рада с. Винятинці 04393172	діюче	Б помірно небезпечні	19,6 тис.м ³ 0,5 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та

			району						виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV
84.	5-8 02.06.2014	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Угриньківці Заліщицького району	в північно-східній частині с. Угриньківці Заліщицький район 6122088701	сільська рада с. Угриньківці 04393284	діюче	Б помірно небезпечні	17,2 тис.м ³ 0,3 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV
85.	5-9 02.06.2014	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Лисичники Заліщицького району	в південно-східній частині с. Лисичники Заліщицький район 6122084701	сільська рада с. Касперівці 04393255	діюче	Б помірно небезпечні	11,5 тис.м ³ 0,06 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV
86.	5-10 02.06.2014	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Новосілка Заліщицького району	в західній частині с. Новосілка Заліщицький район 6122086201	сільська рада с. Новосілка 04393261	діюче	Б помірно небезпечні	49,4 тис.м ³ 12,4 тис.т 1,5 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні

									неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
87.	5-11 02.06.2014	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Виноградне Заліщицького району	в південній частині с. Виноградне Заліщицький район 6122084001	сільська рада с. Зозулинці 04393210	діюче	Б помірно небезпечні	9,8 тис.м ³ 2,4 тис.т 0,5 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
88.	3-21 16.06.2014		Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Ліщанці Бучацького району	в східній частині с. Ліщанці Бучацький район 6121283201	сільська рада с. Ліщанці	діюче	Б помірно небезпечні	14,5 тис.м ³ 3,6 тис.т 0,3 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
89.	5-12 24.07.2014		Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Дзвиняч Заліщицького району	в західній частині с. Дзвиняч Заліщицький район 6122082401	сільська рада с. Дзвиняч 04393195	діюче	Б помірно небезпечні	3,648 тис.м ³ 0,912 тис.т 0,1 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові

									інші група – 77 клас небезпеки III-IV
90.	9-3 26.05.2015		Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Сапанів Кременецький району	в північно- східній частині с. Сапанів Кременецький район 6123487101	Сапанівська сільська рада 04395797	діюче	Б помірно небезпечні	1,932 тис.м ³ 0,483 тис.т 0,6 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV
91.	5-13 30.07.2015		Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с. Лисівці Заліщицького району	в північній частині с. Лисівці Заліщицький район 6122085801	сільська рада с. Лисівці 04393309	діюче	Б помірно небезпечні	12,5 тис.м ³ 3,1 тис.т 1,0 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV
92.	5-14 30.06.2017		Сміттєзвалище твердих побутових відходів (ТПВ) смт. Товсте Заліщицького району	в південно- східній частині смт. Товсте Заліщицький район 6122084901	Товстенська селищна рада 02045722	діюче	Б помірно небезпечні	61,16 тис.м ³ 15,29 тис.т 1,8 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV

93.	2-4 23.08.2017		Сміттезвалище твердих побутових відходів (ТПВ) с.Озеряни Борщівського району	с.Озеряни Борщівського району 6120885501	Озерянська сільська рада 04395248	діюче	Б помірно небезпечні	4,043 тис.м ³ 1,01 тис.т 2,8 га наземне	Тверді побутові відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспцифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
94.	7-17 27.02.2019	-	Сміттезвалище твердих побутових відходів біля с.Малашівці Зборівського району	на сході від с. Малашівці (за межами населеного пункту) Зборівського району 6122685401	Управління житлово- комунального господарства, благоустрою та екології Тернопільської міської ради, 35939939, вул.Коперника, 1 м. Тернопіль (орендар МВВ (підприємство, яке здійснює утримання та експлуатацію сміттезвалища) – ТОВ «ЕКО- ЛІДЕР Т»)	діюче	Б помірно небезпечні	5748,3 тис.м ³ 1437,1 тис.т 17,52 га наземне	Відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспцифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
95.	13-3 28.03.2019	-	Сміттезвалище твердих побутових відходів в с. Токи	в північній частині с. Токи Підволочись- кого району (за межами	Токівська сільська рада 04394332	діюче	Б помірно небезпечні	11,02 тис.м ³ 2,755 тис.т 0,75 га наземне	Відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та

			Підволочиського району	населеного пункту) 6124684801					виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV
96.	9-4 20.05.2019	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів в с. Білокриниця Кременецького району	в східній частині с. Білокриниця (за межами населеного пункту) 6123480701	Білокриницька сільська рада 04395604	діюче	Б помірно небезпечні	13,190 тис.м ³ 3,298 тис.т 14,0 га наземне	Відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV
97.	12-8 19.06.2019	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів в с. Білокриниця Підгаєцького району	в південно-східній частині с. Білокриниця Підгаєцький район 6124880301	Білокриницька сільська рада 04394881	діюче	Б помірно небезпечні	1,332 тис.м ³ 0,333 тис.т 0,2 га наземне	Відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV
98.	12-11 19.06.2019	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів в с. Яблунівка Підгаєцького району	в західній частині с. Яблунівка (за межами населеного пункту) Підгаєцький район 6124887701	Угринівська сільська рада 04395171	діюче	Б помірно небезпечні	1,544 тис.м ³ 0,386 тис.т 0,3 га наземне	Відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас небезпеки III-IV

99.	12-14 19.06.2019	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів в с. Мозолівка Підгаєцького району	в західній частині с. Мозолівка (за межами населеного пункту) Підгаєцький район 6124884501	Мозолівська сільська рада 14052911	діюче	Б помірно небезпечні	1,068 тис.м ³ 0,267 тис.т 0,42 га наземне	Відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
100.	12-7 19.06.2019	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів в с. Степове Підгаєцького району	в південно- західній частині с. Степове (за межами населеного пункту) Підгаєцький район 6124886501	Поплавська сільська рада 04395082	діюче	Б помірно небезпечні	0,510 тис.м ³ 0,128 тис.т 0,25 га наземне	Відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
101.	12-9 19.06.2019	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів в с. Угринів Підгаєцького району	в західній частині с. Угринів (за межами населеного пункту) Підгаєцький район 6124887701	Угринівська сільська рада 04395171	діюче	Б помірно небезпечні	3,002 тис.м ³ 0,751 тис.т 0,3 га наземне	Відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
102.	12-10 19.06.2019	-	Сміттєзвалище твердих	в західній частині	Вербівська сільська рада	діюче	Б помірно	0,910 тис.м ³ 0,228 тис.т	Відходи діяльності установ громадського

			побутових відходів в с. Вербів Підгаєцького району	с. Вербів (за межами населеного пункту) Підгаєцький район 6124886201	04395076		небезпечні	1,0 га наземне	харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
103.	12-13 19.06.2019	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів в с. Голгоча Підгаєцького району	в південно-східній частині с. Голгоча (за межами населеного пункту) Підгаєцький район 6124881801	Голгочанська сільська рада 04394929	діюче	Б помірно небезпечні	1,292 тис.м ³ 0,323 тис.т 1,5 га наземне	Відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
104.	12-12 19.06.2019	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів в с. Сільце Підгаєцького району	в південно-східній частині с. Сільце (за межами населеного пункту) Підгаєцький район 6124887001	Сільцівська сільська рада 04395159	діюче	Б помірно небезпечні	4,723 тис.м ³ 1,181 тис.т 0,7 га наземне	Відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
105.	12-2 19.06.2019	-	Сміттєзвалище твердих побутових відходів в	в північній частині с. Юстинівка (за межами	Юстинівська сільська рада 14030140	діюче	Б помірно небезпечні	0,366 тис.м ³ 0,092 тис.т 0,3 га наземне	Відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту

			с. Юстинівка Підгаєцького району	населеного пункту) Підгаєцький район 6124888601					обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
106.	12-3 19.06.2019	-	Сміттезвалище твердих побутових відходів в с. Пановичі Підгаєцького району	в східній частині с. Пановичі (за межами населеного пункту) Підгаєцький район 6124881401	Гнильченська сільська рада 04394912	діюче	Б помірно небезпечні	0,254 тис.м ³ 0,064 тис.т 0,1 га наземне	Відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
107.	12-4 19.06.2019	-	Сміттезвалище твердих побутових відходів в с. Гнильче Підгаєцького району	в південно- західній частині с. Гнильче (за межами населеного пункту) Підгаєцький район 6124881401	Гнильченська сільська рада 04394912	діюче	Б помірно небезпечні	0,428 тис.м ³ 0,107 тис.т 0,1 га наземне	Відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
108.	12-5 19.06.2019	-	Сміттезвалище твердих побутових відходів в с. Старий Литвинів	в північній частині с. Старий Литвинів (за межами населеного	Литвинівська сільська рада 04394970	діюче	Б помірно небезпечні	0,986 тис.м ³ 0,247 тис.т 0,11 га наземне	Відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи

			Підгаєцького району	пункту) Підгаєцький район 6124883501					комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
109.	12-6 19.06.2019	-	Сміттезвалище твердих побутових відходів в с. Новосілка Підгаєцького району	в північно-східній частині с. Новосілка (за межами населеного пункту) Підгаєцький район 6124885501	Новосілківська сільська рада 04395053	діюче	Б помірно небезпечні	0,890 тис.м ³ 0,223 тис.т 0,3 га наземне	Відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
110.	12-15 15.09.2020	-	Сміттезвалище твердих побутових відходів в с. Носів Підгаєцького району	в південно-східній частині с. Носів (за межами населеного пункту) Підгаєцький район 6124885801	Носівська сільська рада 04395069	діюче	Б помірно небезпечні	1,044 тис.м ³ 0,261 тис.т 0,6 га наземне	Відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові інші група – 77 клас безпеки III-IV
111.	5-15 25.11.2020	-	Сміттезвалище твердих побутових відходів поблизу с. Добрівляни Заліщицького району	на заході від с. Добрівляни (за межами населеного пункту) Заліщицький район 6122010100	Заліщицьке житлово-комунальне підприємство, 32079459	діюче	Б помірно небезпечні	372,2 тис.м ³ 93,05 тис.т 3,5 га наземне	Відходи діяльності установ громадського харчування, технічного обслуговування і ремонту обладнання, приладів та виробів інших, відходи комунальні і аналогічні неспецифічні промислові

									інші група – 77 клас небезпеки III-IV
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

**Підприємства, що забезпечують послуги
з вивезення та утилізацію побутових відходів**

№ п/п	Назва суб'єкта господарювання	Код ЄДРПОУ	Прізвище, ім'я та по батькові керівника підприємства	Юридична адреса та телефон
1	ТзОВ Компанія „Еко-інвест”	36938688	КОВАЛЬЧУК Андрій Ярославович	Тернопільська область, Бережанський р-н, с. Куряни, вул. Шевченка, 1, тел. +380936377766, +380324842526
2	Дочірнє підприємство „Техніка”	32517370	НАКОНЕЧНИЙ Олександр Миколайович	48700, Тернопільська область, Борщівський район, м. Борщів, вул. Нова, 54, тел. (0241) 2 12 09
3	ЖКП „Цукровик”	32021571	СЛИВКА Марія Василівна	48700, Тернопільська область, Борщівський район, м. Борщів, вул. В. Великого, 4, тел. (0241) 7 53 18
4	Скала-Подільський комбінат комунальних підприємств	21133610	МІЩЕНКО В'ячеслав Миколайович	48720, Тернопільська область, Борщівський район, смт Скала-Подільська, вул. І. Франка, 2, тел. (0241) 5 19 54
5	Бучацький комбінат комунальних підприємств	3353207	КМІТЬ Богдан Іванович	48400, Тернопільська область, Бучацький район, м. Бучач, вул. Галицька, 38, тел. 2 12 09
6	Гусятин КП Благоустрій	36145729	ФІТЬКАЙЛО Іван Іванович	смт Гусятин, смт Гусятин, вул. Б. Лепкого, 24-а

				тел. 050 2879254
7	Хоростківське МКП „Комунальник”	34854535	КОСТИРСЬКИЙ Данило Зіновійович	48240Тернопільська область, Гусятинський район, м. Хоростків, вул. Заводська, буд. 2, тел. (0257) 5 12 58
8	Копичинецьке МКП „Господар”	33486925	ЛЕМПАРТ Валентина Григорівна	Гусятинський р-н, м. Копичинці, вул. Шевченка, 15 тел.
9	Комунальне підприємство „Заліщицький водоканал”	32079459	ХОМ'ЯК Адам Степанович	48600, Тернопільська обл., Заліщицький район м. Заліщики, вул. Стефаніка, буд. 4, тел. (0254) 2 11 43
10	Товстенське комунальне підприємство	34852936	ГОЗЮН Іван Васильович	48630, Тернопільська область, Заліщицький район, смт Товсте, вул. Українська, буд. 105, тел. (0254) 35 52 48
11	Збараське міське комунальне підприємство „Добробут”	32807813	ДМИТРИШИН Юрій Володимирович	м. Збараж, вул. Д. Галицького, 91 тел. 097 2759937
12	КП „Вишнівець”	35617092	КАЗНОВЕЦЬКИЙ Олег Ігорович	47313, Тернопільська область, Збараський район, смт Вишнівець, майдан Шевченка, 41, тел. (0250) 3 15 70
13	КП „Зборів”	35846242	МОЗИЛЬ Михайло Володимирович	47201, м. Зборів, вул. Козацька, 3 тел. 096 8216813
14	Залозецький ККП	3194876	ПЕТРИК Григорій Миколайович	47234, Тернопільська область, Зборівський район,

				сmt Залізці, вул. Р. Купчинського, 5, тел. (0240) 3 13 39
15	КП „Козова Благоустрій”	38332411	МЕДВІДЬ Богдан Іванович	47600, сmt Козова, вул. Грушевського, 32
16	Комунальне підприємство Кременецької міської ради „Міськводгосп”	32291616	ВОЛЯНІЮК Олег Васильович	47003 , Тернопільська область, Кременецький район, м. Кременець, вул. У.Самчука, 4, тел. (0246) 2 27 56
17	Почаївський ККП	3353816	КОВАЛЬЧУК Віктор Іванович	47025, Тернопільська область, Кременецький район, м. Почаїв, вул. Шевченка, 33, тел. (0246) 6 13 54
18	Лановецьке комунальне підприємство по благоустрою	31966157	РОЗЕВИК Микола Олександрович	47400, Тернопільська область, Лановецький район, м. Ланівці, вул. Незалежності, 19буд. 40 А, тел. (0249) 2 13 61
19	КП „Наш Добробут” Борсуківської сільської ради	41373044	БІЛЯЄВ Микола Іванович	Лановецький р-н, с. Борсуки, вул. Шевченка,3, тел. 0987273845
20	КП „Монастирський комунсервіс”	30919609	ЛУЦІВ Володимир Іванович	48300, Тернопільська область, Монастирський район, м. Монастирська, вул. Підгородня, 5, тел. (0255) 2 12 09
21	Підволочиське управління житлово- комунального	03353800	ГИСА Богдан Миронович	47800, Тернопільська область, Підволочиський район,

	господарства			смт Підволочиськ, вул. Садова, 1, тел. (0243) 2 12 30
22	КП „Підгайці- Водоканал”	36084902	МИРНИЙ Андрій Юліанович	48000, Тернопільська область, Підгаєцький р-н, м. Підгайці, вул. Шевченка, 30, тел. (0242) 2 14 05
23	КП „Шумськкомунсервіс”	34043157	НІМЕЦЬ Володимир Петрович	47100, Тернопільська область, Шумський район, м. Шумськ, вул. Богдана Хмельницького, 10, тел. (0258) 2 16 60
24	КП „Чортківський ККП”	03353319	ЦАРИК Віталій Ярославович	м.Чортків, вул. О. Гончара, 21, тел. 380673501658
25	Приватне підприємство „Катруб”	32808246	БУРТАК Богдан Миколайович	Теребовлянський р-н, смт Микулинці, вул. Санаторна, 2, тел. 380678290427
26	ТОВ „Квартал-Л”	34473660	ЛЕМЕГА Олег Васильович	м. Тернопіль вул. Карпенка, 12, тел. 0673805199
27	ПП фірма „Квартал-Л	41170579	ЛЕМЕГА Олег Васильович	м. Тернопіль вул. Карпенка, 12, тел. 0673805199
28	ДПФ „Альфатер”	22601875	ОРДЕНАС Василь Михайлович	46020, м. Тернопіль, вул. Бродівська- Гріга,3, тел. (0352) 235591
29	ПП „Екотерн”	37601744	ГЕВКО Богдан Степанович	м. Тернопіль, вул. Текстильна, 25, тел. 0352269205
30	ДП „ЕкотернТранс”	41164078	ГЕВКО Богдан Степанович	м. Тернопіль, вул. Текстильна, 25, тел. 0352269205
31	ТОВ „Еко-лідер”	43100697	СОПІВНИК	

			Віктор Романович	м. Тернопіль, тел. В.Стуса,1 тел. 0996009153
--	--	--	------------------	--

**Інформація щодо пунктів приймання вторинної сировини в
Тернопільській області**

№з/п	Найменування суб'єкта господарювання	Адреса пункту прийому вторсировини (фактичне розташування)	Вид вторинної сировини, яка приймається	Режим роботи пункту (робочі дні, години прийому)	Контакти (тел., факс, електронна пошта)
1	2	3	4	5	6
1	ТОВ „Техсервіс”	м. Тернопіль, Подільська, 5	склобій	8.20-18, сб.8.50-15, вих: неділя	23-60-54, 43-50-88
2	ТОВ „Полімер–Тер”	м. Тернопіль, вул.15 Квітня, 4	відходи полімерів	8.00-19, сб.8.50-15, вих: неділя	-
3.	ТОВ „Град Світлий”	Тернопільський р-н, с. Петриків	відходи полімерів, відходи гумові, макулатура	пн-пт 9-18	42-79-47
4	ПП „Према”	м. Чортків, вул. Хічія, 2	макулатура, металобрухт	8.00-19.00 вих: неділя	3-28-21
5	ПП „Медтехніка-Сервіс”	Зборівський р-н, смт. Залізці, вул. Шевченка, 48	відходи полімерів	8.00-19.00, вих: неділя	-
6	ТОВ „Екологічна компанія „Данко”	м. Тернопіль, вул.Гайова,20	макулатура, склобій, відходи полімерів, відходи гумові, текстиль	пн-пт 9-18	-
7	ТОВ „ЕкоБалансТер”	Теребовлянський р-н, с. Плебанівка	відходи полімерні, склобій, макулатура	-	-
8	ТОВ „КСК Вторресурс”	м. Тернопіль, вул. Промислова, 20	шини, відходи деревини, відходи полімерів, макулатура, склобій, металобрухт	8.30-18, вих: неділя	25-24-62
9	КП Тернопільської міської ради „Екоресурси”	м. Тернопіль, вул.Об'їзна,4А, м. Тернопіль, вул. Коперника 1, оф.202	відходи полімерів	Пн.-Чт. з 8:00 до 17:15 Пт. з 8:00 до 16:00	42-42-25
10	ТОВ „Стандарт-Парк”	м. Тернопіль, вул. Гайова, 31	відходи полімерів	пн-пт 9-18	43-30-08
11	ФОП Задорожна Л.В.	м. Тернопіль, вул. Карпенка, 14	макулатура	пн-пт 9-18	24-18-33
12	ТОВ „Картон-пласт”	м. Тернопіль, вул. Живова 25 вул. Гайова, 30, вул. Об'їзна, 17,	макулатура, відходи поліетилену	пн-сб: 9:00-19:00, нд: 9:00-15:00	52-00-50 25-88-28

		вул. Каперника, 3а, вул.Руська,5			
13	ТОВ „КК „Інвестметал”	м. Тернопіль, вул. Лук'яновича, 15	металобрухт	пн-пт 9-18	-
14	ПП ВТП „Універсал- Сервіс”	м. Тернопіль, вул. Гайова, 30	відходи полімерні, склобій, макулатура	пн-пт 8.30-17.00	42-50-63

Продовження табл.3.1

1	2	3	4	5	6
15	ПАТ „Тернопільвтормет”	Тернопільський р- н, смт В. Березовиця,	металобрухт чорний та кольоровий	пн-пт 8-17	45-16-22
		м. Бучач, вул. Галицька, 142	металобрухт чорний та кольоровий	пн-пт 9-18	-
16	Зборівський приймальний пункт	м. Зборів	макулатура, склотара, поліетилен, ПЕТ пляшки	пн-пт 9-18	-
17	Кооперативне заготівельно- промислове підприємство	м. Березжани, вул. Січових Стрільців, 45	відходи полімерні, склобій, макулатура	пн-пт 8-17	2-13-96

Примітка. Складено за матеріалами Управління житлово-комунального господарства та енергозбереження Тернопільської ОДА

Впровадження роздільного збирання ТПВ в Тернопільській області

Райони	Роздільне збирання твердих побутових відходів, кількість н.п.
Бережанський	0
Борщівський	9
Бучацький	3
Гусятинський	2
Заліщицький	50
Збаразький	16
Зборівський	8
Козівський	14
Кременецький	2
Лановецький	7
Монастириський	1
Підволочиський	7
Підгаєцький	0
Теребовлянський	18
Тернопільський	47

Чортківський	8
Шумський	6
По-області	198

**Капітальні інвестиції на охорону навколишнього природного середовища
за видами природоохоронних заходів (2006-2019) (у фактичних цінах,
тис.грн)**

	Усього	У тому числі на					
		охорону атмосферного повітря і проблеми зміни клімату	очищення зворотних вод	поводження з відходами	захист і реабілітацію ґрунту, підземних і поверхневих вод	збереження біорізноманіття і середовища існування	інші напрями природоохоронної діяльності
2006	9639,9	492,9	5390,4	30,7	3668,0	–	57,9
2007	23877,5	683,6	16939,8	49,7	6204,4	–	–
2008	19247,5	191,2	6070,5	2590,8	10386,0	9,0	–
2009	10121,7	343,2	1739,2	72,8	7966,5	–	–
2010	7626,9	65,2	706,8	1066,6	5788,3	–	–
2011	6652,7	20,0	3684,5	127,2	2818,0	–	3,0
2012	4619,3	20,0	1528,8	2624,5	446,0	–	–
2013	4175,2	41,7	3366,8	727,9	38,8	–	–
2014	4282,2	434,5	3435,7	268,0	24,6	119,4	–
2015	23742,1	–	21642,4	1947,6	81,8	70,3	–
2016	54986,0	–	46237,5	5091,0	3657,5	–	–
201	32392,	–	26432,7	5915,4	–	–	43,9

7	0						
2018	19435,5	-	16476,0	2833,0	32,0	94,5	-
2019	25348,8	-	19503,6	4657,9	1187,3	-	-

Додаток Б.9.

**Поточні витрати на охорону навколишнього природного середовища
за видами природоохоронних заходів (2000-2019)**

(у фактичних цінах, тис.грн)

	Усього	У тому числі на					
		охорону атмосферного повітря і проблеми зміни клімату	очищення зворотних вод	поводження з відходами	захист і реабілітацію ґрунту, підземних і поверхневих вод	збереження біорізноманіття і середовища існування	інші напрями природоохоронної діяльності
2000	13886,9	320,0	10722,5	1309,5	254,1	1270,1	10,7
2001	16032,1	468,0	11731,0	2140,3	287,6	1403,8	1,4
2002	13308,5	456,7	11003,9	1269,3	242,9	335,3	0,4
2003	16672,3	391,5	12554,2	1961,2	376,1	1386,2	3,1
2004	16766,5	586,6	13604,2	1986,7	277,2	299,3	12,5
2005	18314,3	595,0	14501,9	2572,5	449,6	188,5	6,8
2006	28370,4	20056,0	3588,5	3355,8	364,4	812,6	193,1

2007	13335,1	634,3	4700,0	6827,9	190,2	654,7	328,0
2008	16955,6	885,9	6698,2	6253,0	1749,0	817,2	552,3
2009	18882,3	914,1	7060,7	7741,2	1793,4	1026,5	346,4
2010	17061,9	998,9	7222,9	6825,1	470,8	1212,2	332,0
2011	14448,7	383,4	6330,6	5412,4	716,0	1244,0	362,3
2012	19711,2	4878,2	4848,5	8197,7	106,4	1309,7	370,7
2013	18348,5	3138,8	4382,5	8990,9	300,4	1394,4	141,5
2014	15074,8	3125,0	5504,0	4532,7	242,3	1524,9	145,9
2015	14139,2	761,7	3808,4	6989,3	1843,4	714,9	21,5
2016	12855,5	617,3	4042,8	7100,4	479,0	593,1	22,9
2017	12649,6	516,1	4223,8	7267,1	–	631,8	10,8
2018	17677,3	548,3	6157,3	8144,5	2075,2	747,5	4,5
2019	19811,8	947,0	5795,8	10168,7	1546,5	1347,4	6,4

Наявність схем санітарного очищення населених пунктів

Райони	Наявність розроблених та затверджених схем санітарного очищення населених пунктів
Бережанський	0
Борщівський	19
Бучацький	0
Гусятинський	1
Заліщицький	1
Збаразький	9
Зборівський	1
Козівський	0
Кременецький	4
Лановецький	22
Монастириський	48
Підволочиський	2
Підгаєцький	1
Теребовлянський	1
Тернопільський	0
Чортківський	0
Шумський	1
м. Тернопіль	1
м. Бережани	1
м. Кременець	1
м. Чортків	1
По-області	114

Цільові показники національного рівня, прийняті для РПУВ

Цільові показники	Фактичні значення	Значення локалізованих національних цільових показників		Значення цільових показників, прийнятих для регіону	
		2020	2020 - 2023	2024 - 2030	2020 - 2023
1	2	3	4	5	6
Запобігання утворенню відходів					
Створення регіонального центру управління відходами	0	-	1	1	1
Зменшення обсягів використання первинної сировини, відсотків	-	80	70	80	70
Підготовка до повторного використання відходів					
Запровадження у населених пунктах роздільного збирання відходів, які придатні до повторного використання та перероблення, одиниць	198	68	135	206	270
Утворення центрів із збирання відходів для їх ремонту з метою повторного використання (насамперед відходів електричного та електронного обладнання), одиниць	0	4	8	3	7
Збільшення обсягів побутових відходів, що спрямовуються на повторне використання, відсотків	-	8	10	10	15
Перероблення відходів					
Створення нових потужностей з перероблення вторинної сировини, Одиниць	-	-	-	1	1
Створення потужностей з	0	-	-	6	20

централізованого біологічного оброблення (у т.ч. компостування) біовідходів, одиниць					
Збільшення обсягів перероблення побутових відходів	0,4%	15	50	20	50
Збільшення обсягів відходів, що спрямовуються на перероблення, відсотків (для суб'єктів господарювання)	24	15	50	30	50
Інші види утилізації, у тому числі отримання енергії					
Будівництво стаціонарних потужностей з термічної утилізації відходів, одиниць	0	15	20	3	10
Збільшення обсягів побутових відходів, що спрямовуються на термічну утилізацію, відсотків	0	7	10	5	16
Будівництво об'єктів механіко-біологічного оброблення побутових відходів, одиниць	0	-	-	6	20
Додаткові цільові показники					
% населення охопленого послугами з вивезення ТПВ	67	-	-	75	95
Пункти збирання для повторного використання товарів, які були у вжитку	0	-	-	1	7
Комунальні пункти збирання відходів	0	-	-	1	7

Додаток В.2.

**Показники організаційного та матеріально-технічного забезпечення
сфери поводження з муніципальними відходами**

1	Назва ОТГ	Охоплення населення послугою з поводження з побутовими відходами, %	Наявність розроблених та затверджених схем санітарного очищення населених пунктів, од.	Наявність розроблених та затверджених програм поводження з побутовими відходами	Розширення та оновлення матеріально-технічної бази сфери поводження з побутовими відходами							
					Загальна кількість смітєвих контейнерів		з них для роздільного збирання		потреба у нових контейнерах		Кількість спецавто-транспорту (смітєвозів), один.	Потреба у спецавто-транспорті (смітєвозах), один.
					один.	об'єм	один.	об'єм	один.	об'єм		
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
1	Байковецька сільська	65	-	-	2420	0,24	30	1,1	-	-	-	-
					110	1,1						
2	Бережанська міська	92	-	-	98	1,1	-	-	2000	0,16	3	1
					40	0,24			80	1,1		
					80	0,12						
3	Білецька сільська	80	-	-	57	1,1	-	-	60	1,1	-	-
					759	0,24			20	0,24		
4	Білобожницька сільська	0	-	-	-	-	-	-	54	1,1	-	1
5	Більче-Золотецька сільська	70	+	-	-	-	-	-	100	1,1	1	1
6	Борсуківська сільська	45	-	-	-	-	-	-	150	1,1	-	1

7	Борщівська міська рада	80	+	+	36	0,75	45	1,1	70	0,75	2	1
					45	1,1						
8	Бучацька міська	54	-	-	120	0,8	8	1,1	600	1,1	2	2
9	Васильковецька сільська	68	-	-	72	0,25	-	-	24	0,24	-	2
10	Великобerezовицька селищна	75	-	-	220	1,1	-	-	100	1,1	-	1
11	Великобiрківська селищна	43	-	+	540	0,24	48	1,1	492	0,24	-	1
12	Великогаївська сільська	87	-	-	497	0,24	16	1,1	-	-	-	-
					183	1,1						
13	Великодедєр-кальська сільська	30	-	-	-	-	-	-	40	1,1	1	1
14	Вишнівецька селищна	13	-	-	57	1,1	57	1,1	380	0,24	1	1
15	Гримайлівська селищна	80	-	-	-	-	-	-	180	0,24	-	-
16	Гусятинська селищна	75	-	-	99	1,1	15	1,1	360	0,24	2	-
17	Заводська селищна	100	-	-	40	1,1	5	1,1	80	0,24	1	-
18	Заліщицька міська	50	+	-	150	1,1	50	1,1	40	1,1	-	1
19	Залозецька селищна	50	-	-	30	1,1	-	-	260	0,24	-	1
20	Збарзька міська	49	-	-	60	1,1	-	-	200	1,1	-	2
21	Зборівська міська	30	+	+	115	1,1	115	1,1	100	1,1	5	3

22	Золотниківська сільська	40	-	-					2200	0,24	-	1
23	Золотопотіцька селищна	60	-	-	27	1,1	-	-	50	1,1	1	-
24	Іванівська сільська	60	+	+	300	0,12	-	-	300	0,12	-	-
25	Іване-Пустенська сільська	0	-	-	-	-	-	-	680	0,12	-	1
26	Козівська селищна	40	-	-	120	1,1	90	1,1	60	1,1	1	1
									240	0,24		
27	Козлівська селищна	10	-	-	20	1,1	20	1,1	450	0,12	-	1
28	Колиндянська сільська	0	-	-	-	-	-	-	720	0,12		
29	Копичинецька міська	55,5	-	-	15	1,1	-	-	50	1,1	-	2
30	Коропецька селищна	11	-	-	36	0,16	6	0,16	100	0,12	-	1
31	Кременецька міська	-	-	-	166	1,1	36	1,1	100	1,1	2	2
32	Купчинецька сільська	-	-	-	40	40	1,1	1,1	40	1,1	1	1
33	Лановецька міська	95	+	+	1000	0,12	60	1,1	1000	0,12	3	2
					1000	0,24			1000	0,24		
					50	0,36			50	1,1		
					160	1,1						
34	Лопушненська	0	-	-	-	-	-	-	640	0,12	-	1

	сільська											
35	Мельнице-Подільська селищна	0	-	-	12	1,1	-	-	18 500 700	1,1 0,24 0,12	-	1
36	Микулинецька селищна	83	-	-	499	1,1	101	1,1	-	-	1	1
37	Монастириська міська	30	+	+	110	0,7	50	0,7	50	0,75	1	5
38	Нагірянська сільська	0	-	-	-	-	-	-	10 200 400	1,1 0,24 0,12	-	1
39	Нараївська сільська	30	-	-	16 40	1,1 0,12	-	-	80	1,1	-	1
40	Озернянська сільська	0	-	-	-	-	-	-	105	1,1	-	1
41	Підволочиська селищна	50	-	+	196	1,1	50	1,1	218	1,1	2	-
42	Підгаєцька міська	50	-	-	30	1,1	-	-	10 100	1,1 0,24		
43	Підгороднянська сільська	15	-	-	300	0,25	0	0	2000	0,24	-	-
44	Почаївська міська	60	+	+	30	1,1	15	1,1	1000	1,1	2	5
45	Саранчуківська сільська	0	-	-	12	0,24	12	0,24	33	1,1	1	1
46	Скала-Подільська селищна	46	-	-	45	1,1	-	-	12	1,1	1	1
47	Скалатська міська	35	+	-	51	1,1	21	1,1	200	1,1	1	1

48	Скориківська сільська	67	-	-	8	1,1	8	1,1	60	1,1	1	1
49	Теребовлянська міська	65	-	-	3000	0,12	40	1,1	2000	0,12	-	1
					150	0,24						
					200	1,1						
					45	0,66						
50	Тернопільська міська	95	+	-	2746	1,1/0,6/0,75/0,24	1000	1,1	-	-	26	-
51	Товстенська селищна рада	35	+	+	24	1,1	12	1,1	50	1,1	1	1
52	Трибухівська сільська рада	55	-	-	22	1,1	9	1,1	25	1,1	-	1
53	Хоростківська міська рада	80	-	-	35	1,1	4	1,1	5	1,1	4	-
54	Чортківська міська рада	75	-	-	89	0,75	-	-	120	1,1	4	2
					129	1,1						
55	Шумська міська рада	52	+	+	78	1,1	78	1,1	2500	0,12	2	1
					2045	0,12						
	Всього								9490	0,12	73	58
									2000	0,16		
									8036	0,24		
									130	0,75		
									3820	1,1		
									23476			

Додаток В.3.

Рекультивация сміттєзвалищ Тернопільської області в рамках РПУВ

Назва показників	Роки										Всього
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Бережанський кластер											
Кількість сміттєзвалищ, од.	інвентаризація	інвентаризація	46	47	41	4	1	1	1	-	141
Площа рекультивації, га	-	-	25	29	20,5	2	1	1,5	4	-	83,0
Обсяг витрат, тис. грн			2725,0	3350,0	2050,0	200,0	175	262,5	700,0	-	9462,5
Кременецький кластер											
Кількість сміттєзвалищ, од.	інвентаризація	інвентаризація	62	58	19	2	1	-	-	-	142
Площа рекультивації, га	-	-	31	29	11,7	7,7	3,5	-	-	-	82,9
Обсяг витрат, тис. грн			3100,0	2900,0	1410,0	1347,0	612,5	-	-	-	9369,5
Тернопільський кластер											
Кількість сміттєзвалищ, од.	інвентаризація	інвентаризація	64	64	52	2	-	-	-	-	182
Площа рекультивації, га	-	-	35,1	32	30,6	8,7	-	-	-	-	106,4
Обсяг витрат, тис. грн.			3780,0	3200,0	3480,0	1522,5	-	-	-	-	11982,5
Чортківський кластер											
Кількість сміттєзвалищ, од.	інвентаризація	інвентаризація	100	80	79	7	2	4	1	-	273
Площа рекультивації, га	-	-	52,5	40	39,5	12,9	8,3	12,5	3,5	-	169,2
Обсяг витрат, тис. грн.			5475,0	4000,0	3950,0	2107,5	1452,5	2287,5	612,5	-	19885,0

Додаток В.4.

Заходи, завдання та індикатори виконання РПУВ

№	Назва заходу	Строк виконання	Обсяг фінансування, тис. грн	Джерело фінансування	Відповідальні за виконання	Індикатори виконання
1	2	3	4	5	6	7
1.	Напрямок 1. Створення та розвиток інституційної структури регіональної системи управління відходами					
1.1	Завдання 1.1. Забезпечення реалізації РПУВ					
1.1.1	Створення регіонального центру управління відходами (РЦУВ)	2021-2022	Визначається на етапі реалізації РПУВ	Інші джерела фінансування	ОДА, ТОР, зацікавлені сторони	Створено регіональний центр управління відходами
1.1.2	Створення в ОДА Робочої групи з реалізації РПУВ	2021-2022	Не потребує додаткового фінансування	-	ОДА	Створено та забезпечено функціонування Робочої групи з реалізації РПУВ
1.1.3	Розроблення планів реалізації РПУВ для кожного з департаментів ОДА, задіяних у реалізації РПУВ, в межах своєї компетенції	2021-2022	Не потребує додаткового фінансування	-	ОДА	Розроблено плани реалізації РПУВ для кожного з підрозділів ОДА, задіяних у реалізації РПУВ, в межах своєї компетенції

1.1.4	Внесення змін в місцеві програми щодо реалізації заходів РПУВ	2021-2022	Не потребує додаткового фінансування	-	ОДА, ОМС	Включено зміни в місцеві програми щодо реалізації заходів РПУВ
1.1.5	Розроблення планів моніторингу реалізації РПУВ та встановлення процедур виконання моніторингу	2021-2022	Не потребує додаткового фінансування	-	ОДА, РЦУВ	Розроблено плани моніторингу реалізації РПУВ та встановлені процедури виконання моніторингу
1.1.6	Створення координаційних рад з питань управління відходами для кластерів	2021-2022	Не потребує додаткового фінансування	-	ОДА, РДА, ОМС, РЦУВ	Створено координаційні ради з питань управління відходами для кластерів
1.2	<i>Завдання 1.2. Зміцнення кадрового потенціалу у сфері управління відходами</i>					
1.2.1	Підвищення кваліфікації фахівців органів місцевого самоврядування у сфері управління муніципальними відходами	2021-2025	75 в рік	Обласний бюджет, місцеві бюджети	ОДА, ОМС. Центр підвищення кваліфікації, ВНЗ	Проведено заходи щодо підвищення кваліфікації фахівців ОМС у сфері управління відходами
		2026-2030	85 в рік			
1.2.2	Підвищення кваліфікації фахівців департаментів ОДА у сфері управління відходами	2021-2025	50 в рік	Обласний бюджет	ОДА, Центр підвищення кваліфікації, ВНЗ	Проведено заходи щодо підвищення кваліфікації фахівців підрозділів ОДА у сфері управління відходами
		2026-2030	60 в рік			

1.3	Завдання 1.3. Вдосконалення системи інформаційного забезпечення сфери управління відходами					
1.3.1	Створення та підтримання бази даних щодо утворення відходів та поводження з ними	2021-2022	1650	Місцеві бюджети, обласний бюджет	РЦУВ	В наявності актуальні бази даних щодо утворення відходів та поводження з ними (або декілька баз)
		2022-2030	250			
1.3.2	Впровадження геоінформаційної системи управління відходами в регіоні	2021-2022	720	Обласний бюджет	РЦУВ	Впроваджено геоінформаційну систему управління відходами в регіоні
1.3.3	Створення та підтримання функціонування системи моніторингу виконання РПУВ	2021-2022	Не потребує додаткового фінансування	-	ОДА, РЦУВ	Створено систему моніторингу виконання РПУВ
1.3.4	Визначення обсягів утворення твердих побутових відходів та норм надання послуг з вивезення побутових відходів в населених пунктах області	2021-2022	Не потребує додаткового фінансування	-	Управління ЖКГ	Визначено обсяги утворення ТПВ та встановлено норми надання послуг з вивезення побутових відходів в населених пунктах області
1.4	Завдання 1.4. Підвищення обізнаності населення щодо управління відходами					
1.4.1	Проведення заходів з підвищення обізнаності з управління відходами у шкільних та дошкільних	2021-2030	Не потребує додаткового фінансування	-	Управління освіти та науки, ОМС	Проведено навчальні заходи

	навчальних закладах області					
1.4.2	Проведення заходів з підвищення обізнаності з управління відходами у ПТНЗ та ВНЗ області	2021-2030	Не потребує додаткового фінансування	-	Управління освіти та науки, ВНЗ і ПТНЗ області	Проведено навчальні заходи
1.4.3	Розроблення та поширення інформаційних матеріалів з питань управління відходами та сталого споживання	2021-2030	15	Обласний бюджет	Управління ЖКГ, РЦУВ	Розроблено та поширено інформаційні матеріали
1.4.4	Організація конференцій та засідань за круглими столами, присвячених тематиці управління відходами	2021-2030	Не потребує додаткового фінансування	-	Управління освіти та науки, ВНЗ. РЦУВ	Проведено конференції та засідання круглих столів
1.4.5	Інформаційно-просвітницька діяльність з питань поводження з побутовими відходами (у т.ч. популяризація у засобах масової інформації заохочення належного поводження з побутовими відходами)	2021-2030	Не потребує додаткового фінансування	-	Управління ЖКГ, РЦУВ	Проведено інформаційно-просвітницькі заходи
1.5	<i>Завдання 1.5. Організація діяльності щодо зниження навантаження на довкілля від існуючих об'єктів оброблення та видалення відходів</i>					
1.5.1	Проведення інвентаризації та оцінки ризику об'єктів оброблення та	2021-2023	Визначення на етапі реалізації	Обласний бюджет	ОДА, ОМС	Проведено інвентаризацію

	видалення відходів		РПУВ			об'єктів оброблення та видалення відходів
1.5.2	Підготовка та затвердження переліку об'єктів оброблення та видалення відходів, експлуатація яких повинна бути припинена, та переліку об'єктів оброблення та видалення відходів, що повинні бути приведені у відповідність із встановленими вимогами	2023	Не потребує додаткового фінансування	-	ОДА	Затверджено відповідні переліки об'єктів оброблення та видалення відходів
1.5.3	Розроблення та затвердження планів заходів щодо приведення об'єктів оброблення та видалення відходів у відповідність із встановленими вимогами	2023	Не потребує додаткового фінансування	-	ОДА	Затверджено плани заходів щодо приведення об'єктів оброблення та видалення відходів у відповідність із встановленими вимогами
1.5.4	Приведення об'єктів оброблення та видалення відходів у відповідність із встановленими вимогами	2024-2027	Визначається після виконання заходу 1.5.3	Обласний бюджет, місцеві бюджети, бюджети власників об'єктів, інші джерела	ОДА, ОМС	Приведено у відповідність із встановленими вимогами об'єкти оброблення та видалення відходів

				фінансування		
1.5.5	Закриття об'єктів оброблення та видалення відходів, які не відповідають встановленим вимогам.	2024-2030	Визначається після виконання заходу 1.5.2.	Обласний бюджет, місцеві бюджети, бюджети власників об'єктів, інші джерела фінансування	ОДА, ОМС	Закрито об'єкти оброблення та видалення відходів
1.5.6	Проведення рекультивації місць видалення відходів, які не відповідають встановленим вимогам	2024-2030	Визначається після виконання заходу 1.5.2.	Обласний бюджет, місцеві бюджети, бюджети власників об'єктів, інші джерела фінансування	ОДА, ОМС	Рекультивовано місць видалення відходів
2.	Напрямок 2. Управління муніципальними відходами					
2.1	Завдання 2.1. Вдосконалення та підтримання регіональної системи управління відходами					
2.1.1	Внесення змін у місцеві програми поводження з відходами та охорони навколишнього природного середовища для відповідності РПУВ	2021	Не потребує додаткового фінансування	Обласний бюджет, місцеві бюджети	ОДА, ОМС, надавачі послуг у сфері поводження	Внесено зміни у місцеві програми поводження з відходами та охорони НПС для відповідності

					з побутовими відходами	РПУВ
2.1.2	Розроблення локальних планів управління відходами для окремих кластерів	2021-2022	200	Обласний бюджет, місцеві бюджети	ОДА	Розроблено локальні плани управління відходами для окремих кластерів
2.1.3	Розроблення схем санітарного очищення населених пунктів та узгодження діючих схем санітарного очищення з РПУВ	2021-2023	Визначається ОМС	Місцеві бюджети	ОМС	Розроблено схеми санітарного очищення населених пунктів
2.1.4	Впровадження заходів з навчання працівників ОМС з питань застосування можливостей, геоінформаційної системи управління відходами, а також вдосконалення та розвитку місцевої системи управління відходами	2021-2023	Визначається ОМС	Місцеві бюджети	ОМС	Проведено навчання працівників ОМС з питань застосування можливостей, геоінформаційної системи управління відходами
2.1.5	Впровадження роздільного збирання твердих побутових відходів у населених пунктах області	2021-2023	Усього: 33950 2021р. - 6850 2022 р. - 13350 2023 р. - 13350	Місцеві бюджети	ОМС	Впроваджено роздільне збирання ТПВ у населених пунктах області
2.2	Завдання 2.2. Створення ефективної системи збирання та вивезення побутових відходів					
2.2.1	Оновлення матеріально-технічної бази (парк спецавтотранспорту)	2021 - 2030	116 000,0 Уточнюється	Місцеві бюджети	ОМС, надавачі	Оновлено матеріально-технічну базу (парк

			затвердженими схемами санітарного очищення		послуг у сфері поводження з побутовими відходами	спецавтотранспорту)
2.2.2	Розширення та оновлення матеріально-технічної бази (контейнерний парк)	2021 - 2030	51 984,0 Уточнюється затвердженими схемами санітарного очищення	Місцеві бюджети	ОМС, надавачі послуг у сфері поводження з побутовими відходами	Оновлено матеріально- технічну базу (контейнерний парк)
2.2.3	Визначення концепції функціонування, необхідної кількості та місць розташування (зокрема у м. Тернопіль) комунальних пунктів збирання відходів, компонентами яких будуть центри із збирання відходів для їх ремонту з метою повторного використання (насамперед ВЕЕО) та пункти збирання для повторного використання меблів, побутової	2021	400	Місцеві бюджети	ОМС	Визначено необхідну кількість та місце розташування комунальних пунктів збирання відходів

	техніки, одягу та інших товарів, які були у вжитку					
2.2.4	Створення комунальних пунктів роздільного збирання відходів, включаючи розроблення ПКД (проектної документації на будівництво пунктів, будівництво пунктів)	2022 - 2023	10 400	Місцеві бюджети	ОМС	Створено комунальні пункти збирання відходів
			26 000			
2.2.5	Створення центрів із збирання відходів для їх рециклінгу / ремонту з метою повторного використання (насамперед відходів електричного та електронного обладнання)	2022 - 2030	Фінансування в рамках заходу 2.2.4	Місцеві бюджети	ОМС	Створено центри із збирання відходів для їх ремонту з метою повторного використання
2.2.6	Створення пунктів збирання для повторного використання меблів, побутової техніки, одягу та інших товарів, які були у вжитку (розроблення проектної документації на будівництво, будівництво пунктів, зокрема у м. Тернопіль)	2022 - 2030	Фінансування в рамках заходу 2.2.4	Місцеві бюджети	ОМС	Створено пункти збирання для повторного використання меблів, побутової техніки, одягу та інших товарів, які були у вжитку
2.2.7	Розроблення проектної документації (з виділенням стадії ТЕО) на будівництво сміттеперевантажувальних станцій	2021 – 2022	500	Місцеві бюджети	ОМС	Розроблено проектну документацію (з виділенням стадії ТЕО) на будівництво сміттеперевантажувальних станцій

2.2.8	Будівництво сміттеперевантажувальних станцій (за визначеним в ТЕО варіантом)	2022 – 2028	Визначається за результатами виконання заходу 2.2.7	Місцеві бюджети	ОМС	Збудовано сміттеперевантажувальні станції
2.3	Завдання 2.3. Розвиток інфраструктури оброблення муніципальних відходів					
2.3.1	Створення пунктів підготовки вторинної сировини	2021-2023	В рамках виконання технічного завдання: п. 2.1.5.	Місцеві бюджети	ОМС	Створено пункти підготовки вторинної сировини
2.3.2	Розроблення проектної документації (з виділенням стадії ТЕО) на будівництво сміттепереробних підприємств із сортувальними лініями	2021-2022	500	Місцеві бюджети	ОМС	Розроблено проектну документацію (з виділенням стадії ТЕО) на будівництво сміттепереробних підприємств із сортувальними лініями
			500			
2.3.3	Будівництво сміттепереробних підприємств із сортувальними лініями	2023-2026	62186,0	державний бюджет, місцевий бюджет ОТГ, інші джерела: кредит	Управління ЖКГ ОДА, ОМС	Збудовано сміттепереробні підприємства із сортувальними лініями
			62186,0			
			62186,0			
			62186,0			
2.3.4	Розроблення та реалізація планів діяльності з розширення	2021-2022	Визначається ОМС	Місцеві бюджети	ОМС	Розроблено та реалізовано плани

	індивідуального компостування біовідходів					діяльності з озширення індивідуального компостування біовідходів
2.3.5	Створення (будівництво) мережі об'єктів біогазових станцій з когенерацією	2021-2030	234000,0 в рік	Місцеві бюджети, кошти інвестора	ОМС	Збудовано мережу біогазових станцій з когенерацією
2.3.6	Створення підприємства з переробки пластикових відходів на полімерні матеріали	2021	2700,0	Державний бюджет, місцеві бюджети, інші джерела: грант	ОМС	Створено підприємство з переробки пластикових відходів на полімерні матеріали
2.3.8	Створення мережі пунктів для збору і оброблення батарейок, батарей та акумуляторів	2022-2023	Фінансування в рамках заходу 2.2.4	Місцеві бюджети	ОМС	Створено мережу пунктів для збору і оброблення батарейок, батарей та акумуляторів
2.4	Завдання 2.4. Створення інфраструктури для видалення побутових відходів					
2.4.1	Уточнення місць розташування регіональних полігонів відходів в складі сміттєпереробних підприємств, на основі попередньо визначених кластерів	2021	Фінансування в рамках заходу 2.3.3	Місцеві бюджети	ОМС	Визначено місця розташування регіональних полігонів відходів, на основі попередньо визначених кластерів
2.4.2	Розроблення проектної документації на будівництво	2021 – 2022	3 200	Місцеві бюджети	ОДА, ОМС	Розроблення проектної документації на

	регіональних полігонів відходів в складі сміттепереробних підприємств					будівництво або реконструкцію регіональних полігонів
2.4.3	Будівництво регіональних полігонів відходів в складі сміттепереробних підприємств	2024-2027	Фінансування в рамках заходу 2.3.3	Державний бюджет, місцевий бюджет ОТГ, інші джерела: кредит	ОДА, ОМС	Збудовано регіональні полігони відходів в складі сміттепереробних підприємств
2.4.4	Проведення інвентаризації та оцінки ризику сміттєзвалищ / полігонів відходів, що не є небезпечними та внесення за підсумками проведеної інвентаризації змін до РПУВ	Протягом року з моменту прийняття на національному рівні методики інвентаризації та оцінки ризику полігонів та сміттєзвалищ	Визначається на етапі реалізації РПУВ	Обласний бюджет	ОДА, ОМС	Проведено інвентаризацію та оцінку ризику сміттєзвалищ / полігонів відходів, що не є небезпечними. Внесено за підсумками проведеної інвентаризації зміни до РПУВ
2.4.5	Підготовка та затвердження переліку сміттєзвалищ / полігонів відходів, що не є небезпечними, експлуатація яких повинна бути припинена, та переліку полігонів відходів, що не є	Протягом року з моменту прийняття на національному рівні методики інвентаризації та оцінки ризику	Не потребує додаткового фінансування	-	ОДА, ОМС	Затверджено наступні переліки сміттєзвалищ / полігонів відходів, що не є небезпечними: - Полігонів та сміттєзвалищ, експлуатація яких

	небезпечними, що повинні бути приведені у відповідність із встановленими вимогами	полігонів та сміттєзвалищ				повинна бути припинена - Полігонів та сміттєзвалищ, які повинні бути приведені у відповідність із встановленими вимогами
2.4.6	Закриття та проведення рекультивациі сміттєзвалищ (I етап)	2023-2025	39 420	Місцеві бюджети	ОДА, ОМС	Закрито та проведено рекультивацию сміттєзвалищ
2.4.7	Розроблення та затвердження планів заходів щодо приведення сміттєзвалищ / полігонів відходів, що не є небезпечними, у відповідність із встановленими вимогами	Протягом року після виконання заходу 2.4.4. та 2.4.5.	Не потребує додаткового фінансування	-	ОДА, ОМС	Затверджено плани заходів щодо приведення полігонів відходів, що не є небезпечними, у відповідність із встановленими вимогами
2.4.8	Реконструкція полігонів / сміттєзвалищ побутових відходів, у відповідності із встановленими вимогами	2026 – 2030	Визначається після виконання п. 2.4.5.	Місцеві бюджети, обласний бюджет, державний бюджет, кошти власників полігонів (за рахунок включення необхідних витрат у склад тарифів)	ОДА, ОМС	Проведено реконструкцію полігонів побутових відходів, у відповідність із встановленими вимогами
2.4.9	Припинення експлуатації/закриття та	2026 - 2030	11 279,2	Місцеві бюджети	ОДА, ОМС	Закрито та проведено рекультивацию

	рекультивация сміттєзвалищ і полігонів відходів, що не є небезпечними, які не відповідають встановленим вимогам (II етап)					сміттєзвалищ
3	Напрямок 3. Управління небезпечними відходами					
3.1	Завдання 3.1. Вдосконалення системи управління відпрацьованими нафтопродуктами					
3.1.1	Створення та підтримання бази даних щодо утворення відпрацьованих нафтопродуктів та поводження з ними (як складова заходів п. 1.3.1)	2021-2030	В межах фінансування заходу 1.3.1	Обласний бюджет	РЦУВ, екологічна інспекція	Наявна та актуальна база даних щодо утворення відпрацьованих нафтопродуктів та поводження з ними
3.2	Завдання 3.2. Управління відходами, що містять СОЗ (непридатними до застосування ХЗЗР)					
3.2.1	Вивезення накопичених непридатних до застосування ХЗЗР на знешкодження	2021-2023	Визначається на етапі реалізації РПУВ	Місцеві бюджети, обласний бюджет	Управління екології, ОМС	Вивезено накопичених непридатні до застосування ХЗЗР на знешкодження
3.2.2	Очищення та рекультивация земельних ділянок, забруднених непридатними до застосування ХЗЗР	2023-2025	Визначається на етапі реалізації РПУВ	Місцеві бюджети, обласний бюджет	Управління екології, ОМС	Очищено та рекультивовано земельні ділянки, забруднені непридатними до застосування ХЗЗР

4	Напрямок 4. Управління промисловими відходами					
4.1	Завдання 4.1 Управління відходами переробної промисловості					
4.1.1	Проведення інвентаризації накопичувачів відходів харчової і переробної промисловості	у дворічний строк після затвердження положення про порядок проведення інвентаризації об'єктів з оброблення відходів	300	Обласний бюджет	ОДА, РЦУВ	Проведено інвентаризацію
4.1.2	Проведення оцінки ризику накопичувачів промислових відходів	у дворічний строк після затвердження методики проведення оцінки ризику для довкілля від об'єктів з оброблення відходів	200	Обласний бюджет	ОДА, РЦУВ	Проведено оцінку ризику
4.1.3	Підготовка та затвердження Переліку накопичувачів, експлуатація яких повинна бути припинена, та переліку накопичувачів, що повинні бути приведені у відповідність із встановленими вимогами	у шестимісячний строк після проведення інвентаризації	Не потребує фінансування	-	ОДА	Підготовлено перелік

4.1.4	Розроблення та затвердження планів заходів щодо приведення накопичувачів промислових відходів у відповідність із встановленими вимогами	у шестимісячний строк після затвердження переліку накопичувачів, що повинні бути закриті, та переліку накопичувачів, що повинні бути приведені у відповідність із встановленими вимогами	Не потребує фінансування	-	ОДА	Розроблено та затверджено плани заходів
4.1.5	Приведення накопичувачів промислових відходів у відповідність із встановленими вимогами	у дворічний строк після затвердження переліку накопичувачів, що повинні бути приведені у відповідність із встановленими вимогами	Визначається на етапі реалізації РПУВ	Місцеві бюджети, обласний бюджет	Власники об'єктів, ОМС	Приведено накопичувачі промислових відходів у відповідність із встановленими вимогами
4.1.6	Припинення експлуатації / закриття накопичувачів промислових відходів,	у дворічний строк після	Визначається на етапі реалізації	Місцеві бюджети, обласний бюджет	Власники об'єктів,	Припинено експлуатацію

	які не відповідають встановленим вимогам	затвердження переліку накопичувачів, які не відповідають встановленим вимогам	РПУВ		ОМС	накопичувачів промислових відходів, які не відповідають встановленим вимогам
4.1.7	Розроблення проектів рекультивації накопичувачів промислових відходів, які не відповідають встановленим вимогам	у дворічний строк після затвердження переліку накопичувачів, які не відповідають встановленим вимогам	Визначається на етапі реалізації РПУВ	Місцеві бюджети, обласний бюджет	Власники об'єктів, ОМС	Розроблено проект рекультивації
4.1.8	Проведення рекультивації накопичувачів промислових відходів, які не відповідають встановленим вимогам	у дворічний строк після затвердження переліку накопичувачів, які не відповідають встановленим вимогам	Визначається на етапі реалізації РПУВ	Місцеві бюджети, обласний бюджет	Власники об'єктів, ОМС	Проведено рекультивацію
4.2	Завдання 4.2. Впровадження промислових технологій для підвищення родючості ґрунтів					

4.2.1	Впровадження технології сушіння спиртової барди	2021-2023	Визначається власниками об'єктів	-	Власники об'єктів	Впроваджено нову технологію
4.2.2	Впровадження технології сушіння жому в цукровому виробництві	2021-2023	Визначається власниками об'єктів	-	Власники об'єктів	Впроваджено нову технологію
5.	Напрямок 5. Управління відходами будівництва та знесення					
5.1	Завдання 5.1 Створення інфраструктури для оброблення відходів будівництва та знесення					
5.1.1	Проведення оцінки фактичної діяльності підприємств будівельної галузі, визначення дійсних обсягів утворення відходів будівництва та знесення, а також шляхів поводження з ними та надання рекомендації щодо створення об'єктів інфраструктури для оброблення та видалення відходів будівництва та знесення	2021	Не потребує фінансування	-	ОДА, РЦУВ	Проведено оцінку діяльності
5.1.2	Розроблення проекту щодо створення об'єкту з оброблення відходів будівництва та знесення у м. Тернопіль	2022	Визначається ОМС	Місцеві бюджети	ОМС	Розроблено проект будівництва
5.1.3	Створення, будівництво та введення в експлуатацію об'єкту з оброблення відходів будівництва та знесення у м. Тернопіль	2023-2024	За результатами ТЕО проекту	Місцеві бюджети	ОМС	Збудовано об'єкт з оброблення відходів будівництва та знесення

6	Напрямок 6. Управління відходами сільського господарства					
6.1	Завдання 6.1. Створення інфраструктури для управління відходами рослинного походження					
6.1.1	Впровадження потужностей з анаеробного розкладення відходів рослинного походження	2021 - 2030	Визначається власниками об'єктів	Кошти суб'єктів господарювання	Власники об'єктів	Впроваджено потужності з аеробного компостування відходів рослинного походження
6.1.2	Впровадження потужностей з виробництва органічних добрив з відходів рослинництва	2021 - 2030	Визначається власниками об'єктів	Кошти суб'єктів господарювання	Власники об'єктів	Впроваджено потужності з виробництва органічних добрив
6.1.3	Впровадження технологій підвищення родючості ґрунтів із застосуванням відходів рослинництва	2021 - 2030	Визначається власниками об'єктів	Кошти суб'єктів господарювання	Власники об'єктів	Впроваджено технології підвищення родючості ґрунтів
6.1.4	Використання відходів зерносушіння в якості палива для теплогенераторів	2021 - 2030	Визначається власниками об'єктів	Кошти суб'єктів господарювання	Власники об'єктів	Використано відходи зерносушіння в якості палива
6.2	Завдання 6.2. Створення інфраструктури для управління відходами тваринного походження					
6.2.1	Створення / уточнення обласного реєстру об'єктів утворення та зберігання побічних продуктів тваринного походження	2021 – 2022	Не потребує додаткового фінансування	-	Департамент агропромполітики ОДА, Головне управління держпродспоживслужби	Створено / уточнено обласний реєстр об'єктів утворення та зберігання відходів тваринного походження (у т.ч. побічних продуктів тваринного походження)
6.2.2	Проведення інвентаризації:	2022 - 2023	В межах	Обласний	Департамент	Проведено

	- місць зберігання тваринних екскрементів (у т.ч. пташиного посліду); - інших побічних продуктів тваринного походження. (як складова заходу за п.1.5.1)		фінансування заходу 1.5.1	бюджет	агропромполітики ОДА, Головне управління держпродспоживслужби	інвентаризацію
6.2.3	Проведення аналізу щодо відповідності вимогам екологічного та ветеринарно-санітарного законодавства: - місць зберігання тваринних екскрементів (у т.ч. пташиного посліду); - інших побічних продуктів тваринного походження.	2022 – 2023	Не потребує додаткового фінансування	-	Департамент агропромполітики ОДА, Головне управління держпродспоживслужби	Проведено аналіз відповідності вимогам екологічного та ветеринарно-санітарного законодавства
6.2.4	Забезпечення відповідності об'єктів зі зберігання побічних продуктів тваринного походження вимогам екологічного та ветеринарно-санітарного законодавства, у т.ч. забезпечення контролю щодо відповідності встановленим вимогам	2023 - 2024	-	Бюджети суб'єктів господарювання (власників об'єктів)	Департамент агропромполітики ОДА, Головне управління держпродспоживслужби, ОМС,	Забезпечено відповідність об'єктів зі зберігання відходів тваринного походження вимогам екологічного та ветеринарно-санітарного законодавства
7	Напрямок 7. Управління медичними відходами					
7.1	Завдання 7.1. Вдосконалення системи управління медичними відходами					

7.1.1	Проведення дослідження щодо визначення потреби у збільшенні наявних потужностей та створенні додаткових об'єктів з оброблення медичних відходів	2021	Не потребує додаткового фінансування	-	Департамент охорони здоров'я	Аналітичний звіт за результатами дослідження
7.1.2	Розроблення проекту створення об'єкту для збирання та оброблення медичних відходів (зокрема категорії В)	2022	Визначається ОМС	Місцеві бюджети	ОМС, Департамент охорони здоров'я	Розроблено проект будівництва
7.1.3	Створення та підтримання бази даних щодо утворення медичних відходів та поводження з ними	2021-2030	В межах фінансування заходу 1.3.1	Обласний бюджет	Департамент охорони здоров'я, РЦУВ	Створено та підтримано базу даних
8	Напрямок 8. Управління знятими з експлуатації транспортними засобами					
8.1	<i>Завдання 8.1. Створення/розвиток інфраструктури для збирання, зберігання, розбирання знятих з експлуатації транспортних засобів, повторного використання та відновлення відходів, що утворилися після розбирання знятих з експлуатації транспортних засобів</i>					
8.1.1	Проведення дослідження щодо визначення потреби у збільшенні наявних потужностей та створенні додаткових об'єктів з приймання та розбирання знятих з експлуатації транспортних засобів	2023	Не потребує додаткового фінансування	-	ОДА. РЦУВ	Визначено потребу у збільшенні наявних потужностей та створенні додаткових об'єктів з приймання та розбирання знятих з експлуатації транспортних засобів
8.1.2	Створення інфраструктури для збирання, зберігання, розбирання	2024 - 2030	Визначається власниками	Кошти суб'єктів	Власники об'єктів	Створено інфраструктуру збирання, зберігання,

	знятих з експлуатації транспортних засобів, повторного використання та відновлення відходів, що утворилися після розбирання знятих з експлуатації транспортних засобів		об'єктів після виконання заходу 8.1.1	господарювання		розбирання знятих з експлуатації транспортних засобів, повторного використання та відновлення відходів, що утворилися після розбирання знятих з експлуатації транспортних засобів
9	Напрямок 9. Управління осадами стічних вод від комунальних очисних споруд					
9.1	Завдання 9.1. Використання осадів стічних вод					
9.1.1	Впровадження використання осадів з мулових майданчиків стічних вод, для удобрювання ґрунтів або як альтернативний вид палива	2021-2030	Визначається власниками об'єктів	Кошти суб'єктів господарювання	ОМС, Власники об'єктів	Впроваджено використання осадів з мулових майданчиків стічних вод для удобрювання ґрунтів

Показники моніторинг та контролю заходів з реалізації РПУВ

Показники	Одиниця виміру
<i>Запобігання утворенню побутових відходів</i>	
Кількість утворених побутових відходів	тонн на рік
Кількість зібраних побутових відходів	-“-
Кількість зібраних побутових відходів на душу населення	тонн на особу на рік
<i>Збирання і перевезення побутових відходів</i>	
Охоплення населення послугами із збирання та перевезення побутових відходів	відсотків
Охоплення населення послугами із роздільного збирання побутових відходів	-“-
Охоплення населення послугами із збирання та перевезення побутових відходів приватними компаніями	-“-
Кількість комунальних територіальних пунктів роздільного збирання відходів	одиниць
<i>Повторне використання та інші види утилізації</i>	
Кількість центрів для товарів, які були у вжитку	-“-
Перероблені відходи упаковки до загального обсягу розміщення упаковки на ринку в поточному році, зокрема: скляної упаковки пластикової упаковки паперової і картонної упаковки	відсотків

металевої упаковки дерев'яної упаковки	
Кількість компостних пунктів у домогосподарствах	одиниць
Кількість та потужності компостних установок для роздільно зібраних зелених відходів/виробництва біопалива	одиниць, тонн на рік
Кількість установок та їх потужність для попереднього оброблення залишкових (змішаних) побутових відходів	-“-
Утилізовані відходи упаковки до загального обсягу розміщення упаковки на ринку в поточному році	відсотків
Утилізовані побутові відходи до загального обсягу утворених побутових відходів	-“-
<i>Видалення побутових відходів</i>	
Видалені (захоронені) побутові відходи на полігонах до загального обсягу утворених побутових відходів	-“-
Видалені (захоронені) побутові відходи на полігонах, що відповідають вимогам ЄС, до загального обсягу видалених побутових відходів	відсотків
Кількість діючих полігонів, які відповідають вимогам ЄС	одиниць
Кількість діючих полігонів та сміттєзвалищ, які не відповідають вимогам ЄС, але ще функціонують	-“-
Кількість і територія рекультивованих старих полігонів	одиниць, гектарів
<i>Запобігання утворенню промислових відходів</i>	
Обсяг утворених промислових відходів за категоріями відходів	тонн на рік
Дозволи на здійснення операцій з промисловими відходами	
Кількість дозволів, виданих на утилізацію промислових відходів (за видами операцій з утилізацією)	одиниць

Кількість дозволів, виданих на видалення промислових відходів (за видами операцій з видалення)	-“-
<i>Перероблення та утилізація промислових відходів</i>	
Кількість перероблених та утилізованих промислових відходів (за видами відходів)	тонн на рік
Кількість перероблених та утилізованих промислових відходів (за видами операцій з утилізацією)	-“-
<i>Остаточне видалення промислових відходів</i>	
Кількість видалених промислових відходів (за видами операцій з видалення)	-“-
Кількість полігонів для захоронення промислових відходів	одиниць
Загальна потужність полігонів для захоронення промислових відходів	тонн на рік
Обсяг промислових відходів видалених (захоронених) на полігонах, що відповідають вимогам ЄС	-“-
Інші потужності для видалення (за видами операцій з видалення)	одиниць, тонн на рік
Кількість рекультивованих покинутих місць видалення промислових відходів	одиниць, гектарів
<i>Попередження утворення небезпечних відходів</i>	
Кількість утворених небезпечних відходів (за видами небезпечних відходів)	тонн на рік
Кількість ліцензій на перевезення небезпечних відходів	одиниць
Кількість ліцензій на утилізацію небезпечних відходів (за видами операцій утилізації)	-“-
Кількість ліцензій на видалення небезпечних відходів (за видами операцій з видалення)	одиниць

<i>Збирання, перевезення і тимчасове зберігання небезпечних відходів</i>	
Охоплення населення послугами із збирання та перевезення небезпечних побутових відходів	відсотків
Кількість дозволів на збирання та перевезення небезпечних відходів	одиниць
Обсяг небезпечних відходів, що тимчасово зберігаються на підприємствах (за категоріями небезпечних відходів)	тонн
<i>Перероблення та утилізація небезпечних відходів</i>	
Кількість перероблених та утилізованих небезпечних відходів (за операціями з утилізації)	тонн на рік
Кількість, потужність та фактичні обсяги роботи об'єктів з перероблення/утилізації небезпечних відходів (за видами відходів)	одиниць, тонн на рік
<i>Остаточне видалення небезпечних відходів</i>	
Загальна кількість видалених небезпечних відходів (за видами операцій з видалення)	тонн
Кількість та потужність полігонів для небезпечних відходів	одиниць, тонн на рік
Кількість видалених небезпечних відходів на полігонах, що відповідають вимогам ЄС	тонн
Кількість та потужності для інших операцій видалення небезпечних відходів (за видами операцій з видалення)	одиниць, тонн на рік
Кількість та площа рекультивованих полігонів для видалення небезпечних відходів	одиниць, гектарів
<i>Імпорт та експорт небезпечних відходів</i>	
Кількість небезпечних відходів, експортованих для утилізації (за видами небезпечних відходів)	тонн на рік
Кількість небезпечних відходів, експортованих для видалення	-“-

(за видами небезпечних відходів)	
Кількість дозволів, виданих на експорт небезпечних відходів (за видами небезпечних відходів)	одиниць
<i>Попередження утворення сільськогосподарських відходів</i>	
Обсяг утворення відходів сільського господарства (за видами відходів)	тонн на рік
<i>Поводження з відходами сільського господарства рослинного походження</i>	
Об'єм біомаси сільськогосподарських відходів, використаних для виробництва енергії	тонн на рік
Обсяг компостованих відходів сільського господарства рослинного походження	-“-
Кількість та потужність комбінованих теплоелектроцентралей, що використовують біомасу	одиниць, тонн на рік
Кількість та потужність підприємств з анаеробного розкладення, які використовують біомасу	-“-
<i>Поводження із сільськогосподарським відходами тваринного походження</i>	
Кількість сільськогосподарських відходів тваринного походження, призначених для різних методів оброблення	тонн на рік
Кількість та потужність підприємств з витоплювання жирів (рендерінгу) з відходів тваринництва	одиниць, тонн на рік
Кількість та потужність підприємств для виробництва компосту з відходів тваринного походження	-“-
Кількість мобільних установок для спалювання відходів тваринного походження у надзвичайних ситуаціях	одиниць
Кількість відходів тваринного походження, видалених до біотермічних ям та скотомогильників	тонн на рік
<i>Поводження із тваринними екскрементами</i>	

Кількість тваринних екскрементів, використаних для внесення у ґрунт	-“-
Кількість тваринних екскрементів, призначених для компостування та анаеробного розкладення	-“-
<i>Тимчасове зберігання та видалення агрохімічних відходів</i>	
Кількість непридатних для використання агрохімічних відходів, що перебувають на зберіганні	тонн
Кількість непридатних для використання агрохімічних відходів, видалених на підприємствах, що мають відповідну ліцензію	тонн на рік
Кількість непридатних для використання агрохімічних відходів, експортованих для видалення	-“-
<i>Перероблення, утилізація та видалення сільськогосподарських відходів</i>	
Перероблені та утилізовані сільськогосподарські відходи (за видами операцій з утилізації)	-“-
Кількість та потужність підприємств з перероблення та утилізації сільськогосподарських відходів (за видами відходів)	одиниць, тонн на рік
Загальна кількість видалених сільськогосподарських відходів (за видами операцій з видалення)	тонн
<i>Запобігання утворенню відходів будівельно-ремонтних робіт</i>	
Кількість утворених відходів будівельно-ремонтних робіт (за видами відходів)	тонн на рік
<i>Перероблення та утилізація відходів будівельно-ремонтних робіт</i>	
Кількість перероблених та утилізованих відходів будівельно-ремонтних робіт (за видами операцій з утилізації)	-“-
Кількість відходів будівельно-ремонтних робіт, використаних для зворотного засипання	-“-
Кількість та результати роботи оброблювальних/перероблювальних підприємств для відходів	одиниць, тонн на рік

будівельно-ремонтних робіт за областями	
<i>Остаточне видалення відходів будівельно-ремонтних робіт</i>	
Загальна кількість захоронених відходів будівельно-ремонтних робіт	тонн на рік
Кількість захоронених відходів будівельно-ремонтних робіт на полігонах, що відповідають вимогам ЄС	-“-
Кількість та потужність полігонів, що спеціалізуються на відходах будівельно-ремонтних робіт	одиниць, тонн на рік
<i>Утворення, перероблення та утилізація відходів упаковки</i>	
Кількість випущеної на ринок упаковки, у тому числі: скляної упаковки; пластикової упаковки; паперової і картонної упаковки; металевої упаковки; дерев'яної упаковки	тонн на рік
Кількість перероблених відходів упаковки, у тому числі: скляної упаковки; пластикової упаковки; паперової і картонної упаковки; металевої упаковки; дерев'яної упаковки	-“-
Частка перероблених відходів упаковки, у тому числі: скляної упаковки; пластикової упаковки; паперової і картонної упаковки; металевої упаковки; дерев'яної упаковки	відсотків
Кількість утилізованих відходів упаковки, у тому числі: скляної упаковки; пластикової упаковки; паперової і картонної упаковки; металевої упаковки; дерев'яної упаковки	тонн на рік

<p>Частка утилізованих відходів упаковки, у тому числі: скляної упаковки; пластикової упаковки; паперової і картонної упаковки; металевої упаковки; дерев'яної упаковки</p>	<p>відсотків</p>
<p><i>Запобігання утворенню відходів електричного та електронного обладнання/відпрацьованих батарейок, батарей і акумуляторів</i></p>	
<p>Кількість електронного та електричного обладнання/ батарейок, батарей і акумуляторів, розміщених на ринку</p>	<p>тонн на рік</p>
<p>Кількість зібраних відходів електричного та електронного обладнання/відпрацьованих батарейок, батарей і акумуляторів</p>	<p>“-“</p>
<p>Кількість зібраних відходів електричного та електронного обладнання/відпрацьованих батарейок, батарей і акумуляторів</p>	<p>тонн на особу на рік</p>
<p><i>Збирання та перевезення відходів електричного та електронного обладнання/відпрацьованих батарейок, батарей і акумуляторів</i></p>	
<p>Охоплення населення послугами з роздільного збирання відходів електричного та електронного обладнання / відпрацьованих батарейок, батарей і акумуляторів</p>	<p>відсотків</p>
<p>Охоплення населення послугами із збирання та перевезення відходів електричного та електронного обладнання / відпрацьованих батарейок, батарей і акумуляторів, що надаються приватними компаніями</p>	<p>відсотків</p>
<p><i>Повторне використання, перероблення та утилізація відходів електричного та електронного обладнання/відпрацьованих батарейок, батарей і акумуляторів</i></p>	
<p>Кількість утилізованих та перероблених відходів електричного та електронного обладнання/відпрацьованих батарейок, батарей і акумуляторів</p>	<p>тонн на рік</p>
<p>Кількість відходів електричного та електронного обладнання/відпрацьованих батарейок, батарей і акумуляторів, які використано повторно</p>	<p>“-“</p>

Кількість пунктів приймання/збирання відходів електричного та електронного обладнання/відпрацьованих батарейок, батарей і акумуляторів	одиниць
Кількість та потужність підприємств для оброблення відходів електричного та електронного обладнання/відпрацьованих батарейок, батарей і акумуляторів	одиниць, тонн на рік
<i>Запобігання утворенню, збирання та транспортування медичних відходів</i>	
Кількість утворення медичних відходів (за категоріями відходів)	тонн на рік
Кількість утворених медичних відходів з розрахунку на одне лікарняне ліжко	кілограмів на день
Кількість ліцензій/дозволів, виданих на збирання та транспортування медичних відходів	одиниць
<i>Об'єкти для оброблення медичних відходів</i>	
Кількість та потужність установок для спалювання медичних відходів для закладів охорони здоров'я	одиниць, тонн на рік
Заклади охорони здоров'я, в яких наявні автоклави для медичних відходів із зазначенням кількості та потужності	-“-
Заклади охорони здоров'я, в яких наявні мікрохвильові засоби для дезінфекції медичних відходів із зазначенням кількості та потужності	-“-
<i>Оброблення та видалення медичних відходів</i>	
Загальна кількість спалених медичних відходів	тонн
Загальна кількість дезінфікованих медичних відходів перед їх захороненням	-“-
Кількість медичних відходів, видалених у неналежний спосіб	-“-

державний бюджет		22500,0								
(ДФРР)										
місцевий бюджет ОТГ		2500,0								
- сміттесортувальна лінія (1 шт.)	18000,0									
місцевий бюджет ОТГ	1800,0									
інші джерела: кредит	16200,0									
- підприємство з переробки пластикових відходів на полімерні матеріали	2700,0									
державний бюджет	875,0									
місцевий бюджет ОТГ	375,0									
інші джерела: грант	1450,0									
Управління муніципальними відходами, з них:										
Регіональний центр управління відходами	800,0	800,0	800,0	900,0	900,0	900,0	900,0	1000,0	1000,0	1000,0
обласний бюджет	800,0	800,0	800,0							
інше				900,0	900,0	900,0	900,0	1000,0	1000,0	1000,0
Створення регіональної ГІС управління відходами	720,0									
обласний бюджет	720,0									
Створення та підтримання бази даних щодо утворення відходів та поводження з ними	1900,0	185,0	185,0	185,0	190,0	190,0	190,0	200,0	200,0	200,0
обласний бюджет	250,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0	65,0	65,0	65,0
місцевий бюджет ОТГ	1650,0	125,0	125,0	125,0	130,0	130,0	130,0	135,0	135,0	135,0

Впровадження геоінформаційної системи управління відходами в ОТГ	1 530,0									
місцевий бюджет ОТГ	1 530,0									
Підвищення кваліфікації фахівців ОМС у сфері управління відходами	75,0	75,0	75,0	75,0	75,0	85,0	85,0	85,0	85,0	85,0
місцевий бюджет ОТГ	75,0	75,0	75,0	75,0	75,0	85,0	85,0	85,0	85,0	85,0
Підвищення кваліфікації фахівців департаментів ОДА у сфері управління відходами	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0
обласний бюджет	50,0	50,0	50,0	50,0	50,0	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0
Розробка та поширення інформаційних матеріалів з питань управління відходами та сталого споживання	15,0	15,0	15,0							
обласний бюджет	15,0	15,0	15,0	20,0	20,0	20,0	20,0	25,0	25,0	25,0
Розроблення локальних планів управління відходами для окремих кластерів	100,0	100,0								
обласний бюджет	100,0	100,0								
Впровадження роздільного збирання ТПВ у населених пунктах області	6850	13550	13550							
місцевий бюджет	6850	13550	13550							
Створення інфраструктури збирання відходів, з них:										
Комунальні пункти збирання відходів		10 400	26 000							

місцевий бюджет		10400	26 000							
Пункти збирання для повторного використання товарів, які були у вжитку		-	-							
місцевий бюджет										
Центри із збирання відходів для їх ремонту з метою повторного використання		-	-							
місцевий бюджет		-	-							
Розроблення проектної документації (з виділенням стадії ТЕО) на будівництво сміттєперевантажувальних станцій		1500	1500							
місцевий бюджет		1500	1500							
Розроблення проектної документації (з виділенням стадії ТЕО) на будівництво сміттєпереробних підприємств із сортувальними лініями	500	500								
місцевий бюджет	500	500								
Полігони: розробка проектної документації	1600	1600								
місцевий бюджет	1600	1600								
Інвентаризація сміттєзвалищ та накопичувачів відходів			300							

обласний бюджет			300							
Закриття сміттєзвалищ та їх рекультивація по кластерах			15 080	13 450	10 890	5 177	2 240	2 550	1 312	
місцевий бюджет			15 080	13 450	10 890	5 177	2 240	2 550	1 312	
Розширення та оновлення матеріально-технічної бази (парк спецавтотранспорту)	10000,0	10000,0	10000,0	12000,0	12000,0	12000,0	12000,0	12000,0	12000,0	14000,0
місцевий бюджет ОТГ	6000	6000	6000	7200	7200	7200	7200	7200	7200	8400
кошти надавачів послуг	2000	2000	2000	2400	2400	2400	2400	2400	2400	2800
інше	2000	2000	2000	2400	2400	2400	2400	2400	2400	2800
Розширення та оновлення матеріально-технічної бази (контейнерний парк)	6850	13550	13550	3000,0	3000,0	3000,0	2400,0	2000,0	2000,0	2634,0
місцевий бюджет ОТГ	4110	8130	8130	1800	1800	1800	1440	1200	1200	1580,4
кошти надавачів послуг	1370	2710	2710	600	600	600	480	400	400	526,8
інше	1370	2710	2710	600	600	600	480	400	400	526,8